

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
πρός τόν «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ»
διά τά «ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

«...Ἡ ἰσὺς ἡμῶν ἀναληφθεῖσα ἐκδοτικῇ προσοχῆσι πολλὰς θὰ φέρῃ ἀφελείας εἰς τὸ ὁρθόδοξον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐνσκόβη ἡμᾶς διὰ τὴν ἀλακλήρωσιν τοῦ ἔργου».

Ἀριθ. Πρωτ. 69/Τ.Ε./1336/1972

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
Τ Ω Ν Α Γ Ι Ω Ν Π Α Τ Ε Ρ Ω Ν**

Ἐκδοτεία
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐκ. Καθηγητοῦ τῆς Πατρολογίας ἐν τῇ
Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐπιμέλεια
ΕΜΜ. Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
ΝΙΚ. Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐντ. Ὑφηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Συντακιστὴς Ἐκδόσεως
Γερεῖς ἸΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΩΤΗΣ
Ἐφ. Ἱ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 26

ΕΓΚΩΣΜΙΑ ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ
Εἰσαγωγή—Μετάφρασις—Σχόλια
ἸΩΝ. Μ. ΣΑΚΑΛΗ
Φιλολόγου—Ἐπιθεωρητοῦ
ΤΑ ΛΕΙΨΑΝΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ—
ΟΤΑΝ ΗΛΘΕΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ
Μετάφρασις
ΝΙΚ. Β. ΤΣΙΟΥΜΕΣΙΔΗ
Κείμενον: Β. Montfaucon

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

Περιεχόμενα

1. ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ. — 2. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑ ΙΟΥΔΑΙΑΝΟΝ. — 3. ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑ ΒΑΡΑΑΑΜ. — 4. ΕΙΣ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΑ ΔΡΟΣΙΔΑ. — 5. ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥΣ. — 6. ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑ ΦΩΚΑΝ. — 7. ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΝΤΑΣ. 8. — ΤΑ ΔΕΙΨΑΝΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ. — 9. ΟΤΑΝ ΗΑΓΕΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

ΕΙΣ ΑΓΩΓΗ

Ἐν τῶν χρυσῶν καὶ τῆν μεταξάν, τὸ στήρν καὶ τὸ ὄραθι τῆς πορφύρας ἐσθῆτος τῆς ἐκκλησίας ἀποκλιθὲν κατὰ τὸν ἕνο γράφον τὰ ἀμάρτια τῶν μαρτύρων, τοὺς ἀδάμνατας καὶ τοὺς λοιποὺς πολυτιμοὺς λίθους τοῦ χρυσοῦ περιβαροῦ τῆς ἀποκλιθῶν ἀπαλῶς αὐτὰ τῶν μαρτύρων τὰ τίμα σώματα. Τὰ ἀπαίρον πλῆθος τῶν μαρτύρων ἔχον ὅτι ὄραθι τοῦ ὁ ἱερῶς Χριστοῦτος αὐτὰ ἀπειθῆναι εἰς ὄραθι καὶ τὸ σύνολον αὐτῶν, ὅπως γίνεται εἰς τρεῖς ὄραθι τῶν τῶν αὐτοῦ, εἶπε —εἰς τῆς τέσσαρας ἑλλας ὄραθι— διακρίνει ὀραθι ἀπὸ αὐτοῦ ὡς ἀπὸ τῆς σιλβουτας μὴ διακρίνει λαμβάνει, τοὺς ἀποσπᾷ ἀπὸ τὸ μακάριον ὄραθι, εἰς τὸ ὅραθι ἀνακαίνονται καὶ φέρουν αὐτοὺς πρὸ τῶν ὄραθι τῆς ψυχῆς μας καλεῖ ἡμεῖς νὰ τοὺς τιμήσωμεν διὰ τῆς μνήμης τῆς ζωῆς καὶ τῶν μαρτυρίων τῶν.

Αἱ ὄραθι αἱ ὄραθι ἀναφέρονται εἰς τὸ σύνολον καὶ εἰς ὄραθι τῶν μαρτύρων εἶναι ἡ πρώτη (εἰς Μάρτυρας), ἡ πέμπτη (εἰς Μάρτυρας Αἰγυπτίους) καὶ ἡ ἑβδόμη (εἰς ἁγίους Πάντας τοὺς ἐν ἑνὶ τῶν κόσμῳ μαρτυρήσαντας). Αἱ ἑλλας τέσσαρες ἀναφέρονται εἰς ἀτομικὰς περιπτώσεις μὴ τῶν ἑξῆς κειρῶν εἰς ἁγίου μάρτυρα Ἰουλιανόν (2α), εἰς ἁγίου μάρτυρα Βαρλαάμ (3η), εἰς ἁγίου μαγαλομάρτυρα Δροσίδα (4η) καὶ εἰς ἁγίου μάρτυρα Φωκῶν (5η).

Εἰς τὴν πρώτην τῶν ὄραθι τῶν τῶν ἐπιγραφημένων «εἰς Μάρτυρας» ὁ ἱερῶς Χριστοῦτος ἀπειθῆναι εἰς ζωὴν καὶ ἀπαρῶν πλῆθος, τὸ ὅραθι εἶχε ἔλαβε μαζί του εἰς ὄραθι ἐξοχίαν ἐκποθεσίαν, ὅραθι ὄραθι πολλοὶ τῶν μαρτύρων πρὸς κωνὴν ὄραθι καὶ ἀπόδοσιν τῆς εἰς τῆν μνήμην τῶν. Φαίνεται ὅραθι ὅτι οἱ συνεστασι εἶχον ὡς ἕνα μόνον λόγον τῆς ὄραθι καὶ ἐκ τῆς πόλεως εἶδον τῶν τῶν εὐλαβίαν ὁ ἄλλος λόγος ἦτο ἡ ἀπόλαυσις τῆς ἀνακρίσεως εἰς τὴν ζωογόνον ἐξοχίαν καὶ ἡ ἀποσπῶναι τῶν προβλημάτων, τὰ ὅραθι ἐξημεύον καὶ τότε ἡ πολιτάρχος πάντοι πόλεις εἰς μίαν ἡμέραν διαπέλασεν τὴν πρᾶγμα ὄραθι ἐπὶ τῆς εἰς τὰ κλαῖα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἐπιβλημένης κοσμιότητος ἀλλ' οἱ ὄραθι ἀπὸ τῶν ἐπιβραίων τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀνθρωπίνου περιβάλλοντος παρέδοντο τὸ μέτρον καὶ ἐξέτρεποντο εἰς μίαν καὶ τῆς συμπαρομαρτυρίας ἀσχημίας. Τὸ πρᾶγμα ἀνεκάλει εἰς τὸν κοῦν καὶ ῥήτορας τὰ ἔργα τοῦ ὄραθι, τὰ ὅραθι καλεῖ νὰ ἀποθέσωμεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καὶ καὶ τοὺς προτρέπει μὴ πόνον νὰ μὴ μεταβάλλουν τῶν ἡμέραν εἰς

νίκτα». Εἰς τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν μὲ τὴν ἀπλοστον χάριν διατυπώνονται ἄραται σκέψεις, ὅπως τὴν μάρτυρος μὴνης μάρτυρος, ἢ «ἐν γὰρ τῷ καθάρῳ τοῦ συνεδρίου ἢ ἑορτῇ χαρακτηρίζεται» κ.λ., ἢ δὲ ἀνταγία τοῦ διὰ τὴν ἀσυνεπὴ συμπεριφορὰν τῶν προσκυνητῶν τὸν ὀδηγεῖ εἰς διατυπώσεις μοναδικὰς «ἐπιούρατα τὴν νίκτα ἢ μῆραν διὰ τῶν πανηγυρίων τῶν ἱερῶν μὴ ποιήσῃτε πάλιν τὴν ἢ μῆραν νίκτα διὰ τῆς μῆθος καὶ κραυγῆς» ἢ «ὅτι γὰρ ὁ σὸς φάβλον ἄλλ' ἢ ἀμετρία ποιητῶν» κ.λ. Σκοπὸς τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου ἢ τόνωσις τῆς πνευματικότητος τῆς φιλοσοφου διαθετικῆς τοῦ ποιητοῦ του. Ἡ ὁμιλία μὲ τὴν συντομίαν τῆς δημιουργεῖ τὴν σκέψιν μῆθος ἔχει ἀπολεσθῆ ἢ ἀρχή. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀπὸ μόνον σκέψης. Ἡ ἄραται τοποθεσία εἶναι μία ἀπὸ τὰς ἔξοχάς τῆς Ἀντιοχείας.

Ἡ δευτέρα ὁμιλία ἀναφέρεται εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Ἰουλιανόν. Εἰς τὸ προοίμιον τονίζει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς μάρτυρας καὶ αἱ τιμὰ τοῦ θά λάβουσι ἀπὸ αὐτῆν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποδόσεως τῶν τιμῶν εἰς τὴν σφάνικον ζωὴν. Δὲ μὴ εἶναι ἐτελεσθέντες μαζὶ μὲ αὐτὴν καὶ διὰ τὸ εἶναι καθάραι, μὴ μὴ ὑπάρξῃ θῆλ. περιπτώσις μὲ τὰς διαθετικῶν λόπων καὶ σφαιροαί, ὅπως τὴν ἀνάγκη δὲ ἔγινετο, ἔστιν ἢ ἐπιφάνειαι τῶν μαρτύρων ἔγινετο εἰς τὴν παρεούσην ζωὴν. Εἰσαρχόμενος εἰς τὸ κῆριον θέμα τοῦ ὁμιλητῆς προβάλλει τὸ δευτέρον χαρακτηριστικὸν τοῦ μάρτυρου τοῦ Ἰουλιανοῦ, καὶ συνίσταται εἰς τὴν ἀναβολὴν καὶ παράτασιν τοῦ τέλους. Ταῦτα ἔμως, ὅπως καὶ ἢ εἰς ἄλλοις τοῦ μάρτυρος ἐπιχειρηθεῖται διαπραγματικῶς ἐν συνεχείᾳ τῶν ἀναβολῶν καὶ ἀναστάσῃ, τὰ ὅποια παρουσιάζονται ὡς ἀντιγράφα τῶν ἀναβολῶν τῶν θησαυρῶν τῆς πίστεως. Ὁ ἡμετέρος πύρανος ἐπιβάλλει τελευτῶν εἰς τὸν μάρτυρα σφαιρῶν ἔτιμωσι. Τὸ τέλος τοῦτο, ἔστιν καὶ κατ' ἀντίστροφον τάξιν ὁ λόγος τῆς ὁμιλίας ἐκλήθη τὰ ἔργα τῆς θρησκείας, συγκρίνεται μὲ τὸ τέλος τοῦ Δανιὴλ' ὅπως κατέληξε τοὺς Βαβυλωνίους μὲ τὴν νίκτῃ του κατὰ τῶν λεόντων, ἢ δὲ μάρτυς τοὺς ἀγγέλους, ἐπειδὴ ἐξήγησε τὸν διάβολον. Τὸ μαρτύριον τοῦ Ἰουλιανοῦ εἶναι ἀνώτερον τῆς κίβωτος, διότι αὐτὸν διέσωσεν ἀπλῶς τὴν ζωὴν, ἐνῶ ἐκεῖνος τὴν ἐξήγησε καὶ τὴν ἐξήγησε. Ἡ ὁμιλία τονίζει ὅτι περισσεύον ἀπὸ τὴν προσέλευσιν εἰς τοὺς μάρτυρας εἴκει ἢ μῆνης τῆς ζωῆς του. Εἰς τὴν συγκεκριμένην περιπέτειαν πρέπει νὰ ἀποφευχθῆ ὁ συνδυασμὸς τοῦ προσκνητήματος τοῦ μάρτυρος μὲ τὴν μεταβασιν εἰς τὸ πρῶτον τῆς Ἀντιοχείας Δάφνῃ. Πρὸς τοῦτο ὁ ἱερός Χρυσόστομος συμβουλεύει τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἀκροατῶν του νὰ μὴ θαλῆσιν νὰ μεταβῶν εἰς τὴν Δάφνῃν, ὅπου ἐτελεύτη εὐδαιμονικῶς ἔορται, τοὺς δὲ, τοὺς σφαιρῶν, εἰς συγκεκριμένην ἀγάπην μὲ ἔμποδίσουν μὲ κάθε τρόπον τὴν μεταβασιν αὐτῆν. Ὁ λόγος τῆς ὁμιλίας αὐτῆς, ἢ ὅποια ἐξερωνήθη

προφανῶς εἰς Ἀντιόχειαν εἶναι εὐσεβὴς καὶ νευρότης.

Ἡ τρίτη ὁμιλία τοῦ τόμου εἶναι τὸ ἀγκυμῶν εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Βαρλαάμ. Εἰς τὸ προοίμιον ἢ προσφιλῆς ἰδέα τοῦ Χρυσόστομου νὰ τῆρσιν οἱ πιστοὶ τοὺς μάρτυρας, διὰ μνήμης τοῦ μαρτυρίου του. Μὲ ἐν ἐπιτυχῆ ἀποδοξίῶν διατυπώνεται ἢ γνώμη διὰ καὶ ἢ ἐν εἶναι περίοδος ζωημοῦ εἰς πάντως παρόδος μαρτύριου, διότι καὶ ἢ ἐν ὑπάρχει τῆρνος δίκτης κηροφυλακτεῖ ὁ κῆριος κηροφυλακτεῖ τῆς καταδεδεχῆς τοῦ ἀνθρώπου διέδωλος. Εἰς τὸ κῆριον μέρος παρουσιάζεται κατ' ἀρχῆς ἢ ἀνεξάντλητος ἀφαιρετικότης τῶν τιμῶν εἰς ἐπιπύρην νίκτα πάντα ὁμοιοσημῶν, ἢ ἑλλειψῆς ἀποτελεματικότητος τῶν ὅποιον προκαλεῖ τὴν περῶν ἰδέαν του. Τὸ ἰσοσθέν διὰ τὸν ἅγιον Βαρλαάμ βασανιστήριον ἢ το πρῶτον ἢ κηροφυλακτεῖ, ἀνίσταται εἰ εἰς τῶν τῆς χεῖρὸς ὁπάρων ὅμοιο ὅπου εἶναι ἀνεκτῆ τιμῆ. Διὰ τῆς στροφῆς αὐτῆς, ἢ ὅποια περιετρεῖ λεβανῶν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ελογῆς ὁ λεβανῶν θὰ ἐπιτείν ἐπὶ τοῦ ὅμοιο καὶ τοῦτο θὰ ἔθευρετο ὁμοιο εἰς τὰ εἶδωλα. Τὴν ἀποτίαν τοῦ πρῶτου ἀποδεικνύει ὁ ῥητωρ ἄλλ' ὁ μάρτυς ὅπως ἢ ἄλλος εἶναι ὅμοιο μοναδικόν, πρῶτον καὶ ἀνεκτῆσεν εἰς τὸ νὰ μεταβλήθῃ ἢ ὁμοιο εἰς ἀσφαιρῶν ὁμοιοβόλῃ. Εἰς τὸ ὁδοῖον τῆς ὁμιλίας ὁ Χρυσόστομος καλεῖ τοὺς ἀκροατῆς νὰ ζετανῶσιν τὸ στάθον τῆς ἀπλῆς σφαιρῶν καὶ συγκρίνεται καὶ νὰ ἀποφασίσουν νὰ μνησθῶν ἡμετέρας τοὺς μάρτυρας, ὁμοιοκνύει δὲ εἰς αὐτοὺς τὰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς τῆς ἀποφασῆς του. Καὶ ἢ ἄραται αὐτὴ ὁμιλία μὲ τὸ νεανικὸν σφαιρῶν ἐξερωνήθη εἰς Ἀντιόχειαν, εἰς τὴν ἐξοχὴν τῆς ὁμοιο καὶ πολλοὶ ἄραται μαρτύρων ὑπάρχον καὶ ὁ ἅγιος Ἰουάννης ὁ Χρυσόστομος εἰχε προετοιμασμένους, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ κείμενον. Ἀγγυεῖται ἔμως καὶ ταῦτος ὁ ἀκροατῆς χρόνος, πλὴν μόνον διὰ ἢ ἐκφώνησις τῆς γίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐκφώνησις.

Τὸ θέμα τῆς κατέρας ὁμιλίας τὸ εἶναι ἢ ἀγία μεγαλομάρτυς ἀραταί, συμπληρωματικὴν δὲ ἰδέαν ἀποκαλεῖ ἢ μνήμη τοῦ θανάτου. Ἐπὶ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῆς ἀγάπης ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας εἰζῆγει τὸ ποιητῶν του κατὰ τοὺς τάτους τῶν ἁγίων ἔστι τῆς πόλεως ἐκφωρηθεῖς ἀπὸ τὴν καλῆν ἡμέραν γαλατικῆς ἡμέρας ἐπιλαθῆσῃ. Ὁ ἐπίσκοπος ἐκφωρηθῆ καλῶς, διότι πέραν τῆς ἁράτας τοποθεσίας ἢ μεγάλης ὁφέλιμα θὰ προέβη ἀπὸ τὴν παραμονὴν μεταξὺ τῶν ἁγίων τῶν ἁγίων, καὶ εἶναι πραγματικῶς νομαῖ σφαιρῶν, γαγονῆς τὸ ὅποιον θὰ προκαλεσθῆ εὐσεβῆς σκέψης ἀποστάσεως ἀπὸ τὴν τῆν, καὶ σφαιρῆς πρὸς τὸν οὐρανόν. Μὲ τὰς σκέψης αὐτῆς εἰσέρχεται εἰς τὸ κῆριον θέμα. Ἡ προσέλευσις εἰς τοὺς ἁγίους τῶν μαρτύρων ἰδέως θὰ ἐπιτρέψῃ μὲ τὸν ποιητῶν του κλεισμῶν, πού προκαλεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν χροστανῶν «τὴν μεταβολὴν τῆς ἀρατῆς», ἐθνητοῦ αὐτοῦ εἰς σκέψης περὶ μακαριότητος καὶ ἀσφαιρῆς

της παρουσίας ζωής. Ο μάρτυς είναι ό,τι ανώτερον έχει να επιδείξει ή εκκλησία μας προς πάσαν κατεθέσται, το καθήκον και το σέμνημά της, το ισχυρόν όπλον που συντρίβει τους εθνοειδωλολάτραις. Μέσα εις τας ψυχάς των μαρτύρων ζή ό Χριστός, δια τούτου εφώσαν αυτοί εις τόσον θόος άρετής και διά να φθάσω εις τό θόος αυτό σημαίνει ότι ό Χριστός άνέστη και ζή ως Θεός. Η γνώμη ότι τάχα οι μάρτυρες επλανήθησαν και παρελογίσθησαν περιφρονήσαντες την άσπίγειον ζωην έλλέγεται άνυπόστατος από τό κλήρος και την άνεξάνκλητον διαδοχην των μαρτύρων, καθώς έπίσης και από τον φόβον των διακόνων. Αλλά και εις την άντιμετώπιση της καθήκοντος ζωής οι μάρτυρες παρίστανται δοξολογία. Άλλοι ιδιαίτερας τιμής ως άσθενέστερα σκεπή είναι αι γυναίκες μάρτυρες, ως ή Άρπάζ, αι όποιαί άφαιρούσιν πάσαν δικαιολογίαν από τους άνδρας. Πινακι παραστατική περιγραφή της δια πυρός τελειώσεως της μάρτυρας, την όποιαν πυράν κατανικά τό έσωτερικόν πύρ του πάθου της μάρτυρος προς τον Χριστόν. Η πυρά αυτή ήτο καδίον μάχης προς τους διαίμονας και πηγή άρραγομένη και βαφή, εις την όποιαν ή μάρτυς βαφείσα έγινε βασιλική παρρούσα του Χριστού. Έμεινεν ή τέφρα της άποτελειόσης πούτιμου θησαυρόν. Από αυτήν ό Ιερός Χριστός άφαιρέσει διά να άναρτηθή εις τό μετακομωθέντα εις την γην τον κατέρον όσα του Ιωσήφ και να κείνη χρησίμων διακρίνηται, ότι έν έχει σκεπασίαν έν ή ταφή θέ γίνη εις την ζήτην γην ή εις την πατρίδα ή άβλιώτερος θάνατος και ή άβλιωτέρα ταφή είναι ό θάνατος και ή ταφή έν άμφοτέραις. Κατ' αυτόν τον τρόπον ό θάνατος τίθεται από την άληθινήν του προσοπικήν. Η όμιλία προφανώς έγένετο εις Άντιόχειαν χωρί; να είναι δυνατόν να έρρηθή και ό άκριβής χρόνος.

Εις Άντιόχειαν πιθανώς έξεφωνήθη και ή έπομάνη όμιλία «εις μάρτυρας Αίγυπτίου» Αλλά κατά την συμβούλην του αββά Γ. Bareille (Ιου. Χριστούστομίου Άπαντα τά έρωταζόμενα, IV, 467, Paris 1866), ως άφώνησαν τους σοφούς να διαπιστώσω τον τόπον της έκφωνήσεώς της. Ημετες ως άναθέμενοι εις αυτούς και τό θέμα του χρόνου. Ο όμιλητής άρχίζει με δεξιόλογον του Θεού, διότι ή άσπίγη Αίγυπτια κάμει και αυτή την εις μάρτυρας προσηγορίαν της, σσημήν έξαγωγην των άγίων πλειοναζώτων της. Τούτο της δίδει τό προβάδισμα μεταξύ των άλλων τόπων και συνίμα προσέτας άκαταβλήτους έναντίον των έχθρών και προς Χριστόν εις περιπτώσεις άμαρτιών ισχυρούς μεσολαβητάς, έπειδή ούτοι διεφύλαξαν τον θησαυρόν της πίσσεως έμμεθενέσσοντας την μανίαν του τυράννου, παρά την παραχώρησιν του Θεού διά όσολαθήσων εις πληθυνόμενα έλογόν και άδωνόμενα διακονήτρια, όπως και εις την περίπτωση του Ιάβ και του διαβόλου. Η τιμωρία που επεδίωθη εις αυτούς ήτο να άργασθούν εις μεταλλεία και ό Χριστός άφαιρέσει άφορήτην

διά κατάλληλον προβόλην των άγίων. Η τιμωρία ήτο θαυμάτη, διότι έξεφωνήθη εις αυτούς τό του Παύλου «περιήλθον έν μηλωταίς... κ.λπ.» (Έβρ., ια', 37-38) διακρίνοντάς άμας από την μαγάλην προνομίαν και πίστιν των και τό συμπέρασμα έλληρηθή εις ήμας τραχίς βίος διά να τιχώμεν των αιώνων στεφάνου, πράγμα όχι παράλογον, διότι ή θράσυνος είναι συνακολούθημα άθώνας.

Η όμιλία εις ήσαν μάρτυρα Φωκάς μας θέτει προφανώς πρό μιας άνακομής λεξιφάνου και μάλλον κατά την επανάληψιν της ιερής πομπής την δευτέραν ήμέραν ό ρήτωρ καιεί να προσέλθουν τώρα όσοι άκουσισαν κατά την πρώτην ήμέραν, καιεί τους πάντας όχι διά να τιμηθή ό μάρτυς αλλά διά να προσπορισθή ό προσωνυμής την φιλίαν, που άκτινοβολείται από τον κάπον του. Εις την συνέχισιν επιδεικται εις την άντιμετώπιση των αμαρτιών, με σκοπόν, ως τονίζει, την διόρθωσιν των κατά τό παράδειγμα του Χριστού και την συμβούλην της Παλαιάς Διαθήκης και όχι την τιμωρίαν των. Άσπινος τολάνου ως κήθηον διά τον ρήτωρα είναι να μεταστρέψη τον αμαρτανόν. Με παραδείγματα από την Γραφήν άποδεικνύει ότι οι ισχυροί και αι έρημικές των άμαρτιών διατρέβωσιν της άληθείας. Τό τέλος επαναλαμβάνει την σκέψιν της άρχης. Πρέπει να προστοχώμεν εις πάσαν είκαίριαν διδοσκαλίαν προθύμως, διά να έρωταζώμεθα όχι με ύλικά αγαθά αλλά με «λόγον σωζόντα διάσωσαν», τον όποιον θα χρησιμοποιώμεν κατά διαφόρους περιστάσεις. Η όμιλία άπηγγέλη έν Κωνσταντινουπόλει, πιθανώς τό 403 προς 404, περιέχει έξ όλίγια παρά Φωκά και πολλά ένωσιον των αμαρτανών προς τους όποιους και έν Άντιόχεια και έν Κωνσταντινουπόλει ήτανούσθη.

Οι εόρτες είναι ίσώθιοι με τους άγγέλους, διόταει ή τελευταία όμιλία εις τους άγίους πάντας κ.λπ.» άρρωστον του και πάτε έκφωνήσασα. Η «εραγατία έλλάττωσι» από τους άγγέλους, ό θάνατος έγινε πλεονέκτημα, όπου χάρις εις αυτόν οι μάρτυρες επέθανον μαρτυρικά και έκέρχοντο τό θρασίον. Έπικύμας ή κακία του διαβόλου μετατρέπη εις αλλοίαν του Θεού. Οι μάρτυρες άπειλούν γουόν και σπώτασμα, διότι ήνωσισσαν με γουόν. Οι όθιοι των ήσαν πάντοτε, όποιοι έξ οι μάρτυρες, οι όποιοι έν αύτους έπίκουσαν πιασά τό φρικτό βασανιστήρια μύστιγα, πυρά, δεμά, τασάματα, σάκες κατακαύόμενα, έσάφρα. Τό μαρτύριον ζωιαίως περιγραφόμενον έν τούτοις να κοσμήθ ηφίτην, διότι σκεπένεται και έπαιθείς πολύ άνωταίος από τό καθήκοντα. Είναι θέμα ενσυνείσεως μη ύποληψίσεως τους άθώους μόνον αλλά και τά έπαθλα εις άδραντεν μεταξύ των σωζόντων. Ο Χριστός άφαιρέσει με κλειόν την όμιλία να την είκομα των μαρτύρων έπάνω εις την κλίμακα της πυρός. Τούτο άποταεί ζωγραφικήν άδύκωνον διά τον

πιστών ἀλλὰ αποτελεσματικῆν, ἱκανὴν νὰ μεταβάλῃ τὴν φύσιν του εἰς παντοῦν ἄνακτον τοῦ Θεοῦ.

Αἱ δὲ μιλίαι τοῦ τόμου αὐτοῦ διατρέχονται ἀπὸ παραβολῆς σάφαις, ὅσας καὶ ἀπὸ τῆν ἀποφῆν αὐτῆν ἀποτελοῦν σύνολον. Ἡ φιλογερά ἀγάπη τοῦ ρήτορος πρὸς τοὺς μάρτυρας καὶ τὸ μαρτυρῆσθαι τὸν εἶναι ἢ ἰσχυρὰ πίστὴ τοῦ τὰς διαπίσει. Οἱ μάρτυρες εἶναι τὸ καύχημα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀκαταμάχητος ἀπόδειξις τῆς ζωτικῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος εἶναι ἡ κατασχόνη τῶν ἰθνηκῶν. Ἡ τιμὴ τοῦ ἀποδίδεται εἰς τὸν μάρτυρα τελικῶς μεταβάλλεται εἰς ἀφέλειαν τοῦ πιστοῦ. Ἡ καλύτερη τιμὴ τοῦ μάρτυρος εἶναι ἡ μιμησις τοῦ μάρτυρος. Ἡ παρουσία τοῦ ὁπαθῆρου εἰς αὐτὰς εἶναι χαρακτηριστικῆ. Τὸ ἰσκανικὸν σφῆρος, ἡ ὄξεια σκέψις, ἡ ἀπαράμιλλος ἐκφραστικὴ δύναμις προσδίδου εἰς αὐτὰς ἀκαταμάχητον θύλαγγρον.

IGN. MIX, ΣΑΚΑΛΗΣ
Φιλολόγος Ἐπιθεωρητῆς

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ι ΟΜΙΛΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ

Σ Αἱ ὁρταὶ πῶν μαρτύρων δὲν ἐπινοήονται μόνον ἐπειτα ἀπὸ μίαν περίοδον ἡμερῶν¹ δικαιοσύνης καὶ μέσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἁγασσῶν. Ἰσοῦ πῶς τὸ ἐνοῦσ. Ἐμψῆσθαι τὸν μάρτυρα, Ἐξήλεισσαι τὴν ἁρετὴν του. Ἡκολούθησσαι τὴν ἰσνη τῆς φιλοδοξίας του. Τότε καὶ χωρὶς νὰ τελῆται ἡ μὴμῆσ τοῦ μάρτυρος, οὐ ἐτέλεισσαι τὴν ἁρετὴν τοῦ μάρτυρος. Διάσῃ τιμὴ τοῦ μάρτυρος εἶναι ἡ μὴμῆσ τοῦ μάρτυρος.²⁴⁴ Α "Ὅσως ὁπαθῆσσι δοσὶ πράττουσ τὸ καπὸν ἁρετῆσ καὶ μέσῃ εἰς τὴν ἁρετὴν μένουσ ζῆναι πρὸς τὴν ἁρετὴν, ἔτσι καὶ δοσὶ ἐπαθῆσσκουσ τὴν ἁρετὴν χωρὶς νὰ εἶναι πανήγυρας ἔκουσ ἁρετῆν. Διάσῃ ἡ ἁρετὴ συνίσταται εἰς τὴν καθαρότητα τῆς συνειδήσως. Αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος ἴθελαι νὰ δηλώσῃ με τὰς λόγουσ του "Ὅσῃ ἐαρτόζωμεν μὴ ἐν ζῆμῃ καλῶσ κακῶσ καὶ πονηρίας ἀλλ' ἐν ὄξωμοσ εὐλακρυνείσσαι καὶ ἀληθείσσαι (Α' Κορ. 5, 8). Ἐκουσ οἱ Ἐθραῖοι τὸ ὄξωμῃ ποουσ, ἔκουσ καὶ ἡμεῖσ. Ἀλλὰ τὰ ἰδικὰ τουσ ὄξωμοσ εἶναι ἀπὸ ἄλευρον, τὰ ἰδικὰ μουσ ἀποτελοῦσ ἡ καθαρότησ τοῦ θίου καὶ ἡ ζωὴ ἡ ἀπμλλαγμένη ἀπὸ καθεσ κακίαν. Ὅσῃε ὄσῃσσι διατρεῖ τὴν ζωὴν του καθαρὸν ἀπὸ ἀκαθαρσίαν καὶ κηλίδα, ἐαρτόζωει καθῆμερῶσ καὶ πονηγυρῆσαι πάντοτε ὄξωμῃ καὶ ἄν δὲν εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς ἁρετῆσ, καὶ ἄν δὲν εὐρίσκαται πλησίον τοῦ Βασιῦ τοῦ μάρτυρος ἀλλὰ πορῶμενεσ εἰς τὸ σπῆ. Β Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτελῆ καὶ μόνουσ του κανεῖσ τὴν ἁρετὴν τῶν μαρτύρων.

Δὲν τὸ λέγουσ αὐτὰ διὰ νὰ μὴ ἐρακίμεθα εἰς τοὺσ τάφουσ πῶν μαρτύρων, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐρακίμεθα εἰς συνόντησν του με τὴν πρέπουσσαν προθυμίαν καὶ δια μόνουσ κατὰ τὰς ἡμέρασ τῆς ἁρετῆσ τῶν ἀλλὰ καὶ πέρασ αὐτῶν πῶν ἡμερῶν νὰ προσφέρου

1. "Ἀσ προσέξωμεν τὸν ὄξωμῃσ αὐτῶν τῆς ἁρετῆσ ἡ ἁρετὴ εἶναι καθαρότησ τῆς συνειδήσως καὶ ἡ καθαρότησ τῆς συνειδήσως εἶναι ἁρετὴ, ὁ δὲ ὄξωμῃσ, αἱ φωταῖσσι, αἱ λογῆσ ἐδηλώσσαισ δυνατὸν νὰ εἶναι ὄξωμῃσ ποσὶ ἄλλο ὄξῃ ἡμῶσ ἁρετῆσ. Διάσῃ εἶναι ἀνακίμῃσ τοῦ χριστιανισμοῦ, ποσὶ τὸν διαπορῶσσαι πρὸς ὄξῃ δὲν εἶναι χριστιανισμῃ.

μεν τὴν ἴδιαν εὐλάβειον. Ποιὸς δὲν θά θουμήσῃ τὴν σημερι-
νὴν συνάξεισίν μας, τὸ λαμπρὸν αὐτὸ θέσπον, τὴν θεσιμὴν
ἀγάπην, τὴν φιλογερὴν διάθεσιν, τὸν ἀσυγκράτητον πόθον;
Ὁλόκληρος ἡ πόλις ἔχει μεταφερθῆ ἐδῶ καὶ οὔτε τὸν δαβλον
συνεκράτησεν ὁ φόδος τοῦ κυρίου του οὔτε τὸν πτωχὸν ἢ ὀ-
νάγκη τῆς πτωχείας του οὔτε τὸν γέροντα ἢ ἀδυναμίαν τῆς
ἡλικίας του C οὔτε τὴν γυναῖκα ἢ ἀσθένεια τοῦ φύλου τῆς
οὔτε τὸν πλοῦτον ἢ ἑπαρσίαν τοῦ πλοῦτου του οὔτε τὸν ἄρ-
κοντα ἢ ἀλασθείαν τῆς ζήουσίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀναπερόμε-
να ἐμποδία ἀφῆρσεν ἀπὸ τῆν μέσων ὁ πόθος τῶν μαρτύρων
καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς πνείας
καὶ εἰλαυσεν ἐδῶ θεμιτόν εἰς τὴν αὐτὴν ἀλυσοσιν τόσοσιν πλη-
θος, τοῦ ἔδωκε πτεσὸ μὲ τὸν πόθον τῶν μαρτύρων, ὥστε νῦ
εὐρίσκωνται τώρα καὶ νῦ ζοῦν εἰς τὸν οὐρανόν. Διὸ ἔχετε
ποδοπατήσῃ καθὲ ὑπαγόρευσιν τῶν πτωχῶν τῆς ἀνηθικότητος
καὶ τῆς ἀσελγείας καὶ κατακαίσεθε ἀπὸ τὸν πόθον τῶν μαρ-
τύρων. Ὅπως δηλαδὴ, μόλις φανῆ ἡ πρώτη ἀκτίς τῆς ἡμέ-
ρας, τρέπονται εἰς φυγὴν τὰ θηρία καὶ ἐξοφανίζονται εἰς τὰς
φωλεάς των, ὁμοίως μόλις ἀπῆσπρασεν εἰς τὰς δεινοσίας οὐκ
τὸ φῶς τῶν μαρτύρων, οὐκ αἱ ἀσθένεια ἐκρόθησαν εἰς τὸ
θῆσι καὶ ἀνάπτει ἡ λογιστὸ φλόγα τῆς φιλοσοφίας.² Πᾶς ὁ-
μας, D ἔκί τώρα μόνον ἀλλά καὶ πάντοτε καὶ ὅταν διαλυθῆ
ἡ πνευματικὴ μας αὐτὴ συγκέντρωσις, θά διατηροῦμε τὴν
φλόγα καὶ μὲ τὴν αὐτὴν εὐλάβειαν θά ἐπιστρέφωμεν εἰς τὸ
σπίτι καὶ δὲν θά ὀδηγηθῶμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς ταπεινείας καὶ
πορνείας, εἰς μέθην καὶ κραυγαλήν; Ἐκδιώτε τὴν νύκτα ἡμέ-
ραν μὲ τὰς ἱερὰς ἀνοσιμότητας; μή μεταβάλλετε τώρα πάλιν τὴν
ἡμέραν εἰς νύκτα μὲ τὴν μέθην καὶ τὴν κραυγαλήν καὶ τὰ
πορνικὰ τραγῳδία. Ἐτίμησε τοὺς μάρτυρας μὲ τὴν προσέ-
λευσίν σου, τὴν ἀκρόασιν, τὴν προσοκλήν. Νὰ τοὺς τιμήσῃς
τώρα μὲ τὴν κοσμίαν ἐπιστάσειον. Δυνατὸν νῦ σὲ ἰδῆ κῆ-
πος εἰς τὸ καπηλεῖον νῦ συμπεριφέρουσα ἀπρεπῶς καὶ νῦ
πορνιστῆσῃ E ὅτι δὲν ἔχετε εἶθε διὰ τοὺς μάρτυρας ἀλλὰ
διὰ νῦ προφοδοτήσετε τὸ πόθος σας καὶ νῦ ποροδοθῆτε εἰς
τὴν ἁμαρτωλίην ἐπιθυμίαν. Δὲν τὰ λέγω αὐτὰ διὰ νῦ σὺς ἐπι-
ποδοῖον νῦ διασκεδάσετε³ ἀλλὰ διὰ νῦ σὺς ἐμποδοῖον νῦ ἀμαρ-
τήσετε δὲν ἐμποδοῖον νῦ πῆτε, ἐμποδοῖον νῦ μεθύσετε. 669 A

2. Τὸ λογοτεχνικὸν τέλεον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χριστούτου ἐπιτρέπει
εἰς αὐτὸν νῦ ἐπιτυχῶσιν ἀπὸ πᾶσων σωματικῶν ἀσθενειῶν καὶ ἀ-
νηθικῶν ἰδῶν, ὅπως εἰς τὴν προκειμένην περίπτωση.

3. Συμπληρώνονται αἱ σκέψεις περὶ ἐπιθυμίας καὶ διασκεδάσεως. Ἄς
προσέξωμεν τοὺς ἀλλεπαλλήλους ἀπορημοῦς.

Δὲν εἶναι τὸ κρασι κακόν· ἁμαρτία εἶναι ἡ ἄμετρος χρησις
του. Εἶναι ὁ σῖνος δῶρον τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ ἄμετρία ἐφεύρεσις
τοῦ διαβόλου. «Δουλεύσατε τὸνιν τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ
ἀγαλλιάθε αὐτῶ ἐν τρέμμῃ» (Ψαλμ. 2, 11). Θέλεις νῦ δοκι-
μάσει; ἀπόλαυσιν; Νῦ τὴν δοκιμάσει εἰς τὸ σπῆτι, ὅπου καὶ
ἂν ἀκόμη περιέλθῃ εἰς μέθην, ὑπάρκουν πολλοὶ ποὺ θά σὲ
περιπατηθῶσιν. Μή, πρὸς Θεοῦ, εἰς τὸ καπηλεῖον, ὅπου θά
ἀποθῆς θέσαι διὰ τοὺς παρόντας καὶ δι' ἄλλους σκάνδαλον.
Δὲν τὰ λέγω αὐτὰ, μαρτύρων νῦ μεθύσεσε εἰς τὸ σπῆτι
ἀλλὰ διὰ νῦ μὴ συγκνίζετε εἰς τὸ καπηλεῖον. Σκέψου πόσον
γελῶσιν⁴ εἶναι, ἔπειτα ἀπὸ τωσῶτων σαρραφῶν, μετὰ τὰς ἀλο-
υμτίας, μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν ἁγίων Γραφῶν, μετὰ τὴν
κοινωνίαν τῶν θείων μαρτύρων, μετὰ τὴν πνευματικὴν δαι-
μενῶν B εἴτε ἄνδρες εἴτε γυναῖκες νῦ περὶ τὰς ἐπιθετικῆς
τὴν ἡμέραν σας εἰς τὸ καπηλεῖον. Δὲν γνωρίζετε πόση τι-
μωρία ἐπαφύλασσεται δι' ὅσους μεθύσιν; Ἐκδιώκωνται ἀπὸ
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ γίνονται ἔκτιστοι ἀπὸ τὰ ἄρη-
τα ἀγαθὰ καὶ ἐξαιποτέλλωνται εἰς αἰώνιον πῶρ. Ποιὸς τὰ λέ-
γει αὐτὰ; Ὁ μακάριος Παῦλος: «Ὁ πνευμονῆται, λέγει, σὺ
μεθύσαι, οὐ λοιδοροί, οὐκ ἄρπαγες βασιλείαν Θεοῦ κληρονο-
μήσουσι» (Α' Κορ. 6, 10). Τί θά ἦτο περισσώτερον ἀξιολύτη-
τον ἀπὸ τὸν μεθύοντα, διὰν χάριν ρηθιμαντῆς ἡθονῆς χάσῃ
τὴν ἀπόλαυσιν τόσοσιν μεγάλης δοσιλείας; Ἡ μάλλον, ὅπως
μεθύει δὲν εἶναι εἰς θέσιν νῦ δοκιμάσει ἡθονῆν. C Δοσιεῖ ἡ ἡ-
θουὴ εὐρίσκειται εἰς τὴν τήρησιν τοῦ μέτρου, εἰς τὴν ἀμετρί-
αν ὑπάρκει ἀνοσιμότησι. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν αἰσθάνεται ποῦ
κόθηται ἢ ποῦ ἔχει πόσει, πᾶς θά ἦτο δυνατὸν νῦ αἰσθανθῆ
τὴν ἡθονῆν ἀπὸ τὸ ποτόν; Τὸ πικρὸν νέφος τῆς μέθης δὲν
τοῦ ἐπατρέπει μῆτε τὸν ἴδιον τὸν ἕλιον νῦ ἰδῆ καὶ πᾶς θά
δοκιμάσει ἀπόλαυσιν; Εἶναι τόσοσιν πολλὸ τὸ σῖνος σου, ὥστε
νῦ μὴν εἶναι ἄρκειται αἱ ἡλικιαὶ ἀκτίνας νῦ διαλύσων τὴν
ἀκλίον.

Εἶναι πάντοτε, ἀγαπητοί μου, ἡ μέθη κακόν, καὶ ἐξαιρε-
τικῶς κατὰ τὴν ἐσότην τῶν μαρτύρων. Δοσιεῖ ἐκτὸς τῆς ἁμαρ-
τίας εἶναι καὶ προσδοκῆ καὶ μεγίστη παραφοροσύνη καὶ παρα-
φοροσύνη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ: διὰ τοῦτο ἡ τιμωρία θά εἶναι
δειλῆ. D Ἄν σκαπέτης λοιπόν, ἀπὸ προσήθεος εἰς τὴν ἐ-
σότην τῶν μαρτύρων, μετὰ τὴν ἀνακίρησιν σου ἀπὸ ἐδῶ νῦ

4. Ἐδῶ φαίνεται διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν πόσον ὁ μέγας πατήρ εἶναι
προσηρομημοῦς εἰς τὴν πραγματικότητι καὶ πόσον καλῶς ἐννόησε τὴν
ψυχολογίαν τῶν κομμωμένων δι' αὐτὸν καὶ πόσον ἀπορροσῆς ἦτο εἰς τὴν
παράθεσιν πολλῶν ἐπιθυμῶν κῆπος ἀπὸ αὐτῶν ὅσιν ἔθετο τὴν κατὰ τῆ-
σιν χορδὴν εἰς τὴν φυγὴν τοῦ ἀπορροσῆ.

μεθόσης, είναι καλύτερον νὰ μείνης εἰς τὸ σπῆτι καὶ νὰ μὴ κήρης ἀσκησίας· νὰ μὴ προσβάλης τὴν ἐορτὴν τῶν μαρτύρων μῆτε τὸν διωκτὴν σου νὰ ἀκανθάλῃς· νὰ μὴ ἐπιθέης τὴν σκέψιν σου εἰς πολυλοκίαν, νὰ μὴ τῆς προσθέης ἀμνηγήματα. Ἦλθες νὰ ἀντιπρὸςῃς ἀνθρώπους, ποὺ εἰ σάρασαι τὸν ἕκον ἑσκασιθῆ, ποὺ περιφρονεῖται μὲ ἀήρα, ποὺ ἔκον κοσμητικῶς τὸν πλῆθος τῶν τραυματιῶν τῶν, ἔκον ὡς ἔνδυμα ἀποθέσει τὴν παρουσίαν ζωῆν καὶ ὀδεύουν περὶ τοὺς πρὸς τὴν μέλλουσαν γίνου λοιπὸν ἄξιος αὐτῶν τῶν ἀγωνιστῶν. Ἐκεῖνοι καταφρόνησαν τὴν ζωὴν οὐ νὰ καταφρονήσης τὴν ἀπάλαυτον. Ἀπέθεον ἕκαστος ὡς ἔνδυμα τὴν παρουσίαν ζωῆν, οὐ νὰ ἐκδέχῃς ἴσιν πόθον τῆς μέθης. Ἀλλὰ ἐπιθυμεῖς ἀπάλαυτον; Μείνε πλησίον τοῦ σώματος τοῦ μάρτυρος, ὅπως ἔχει ἐλευθέριον νὰ ἀναδύσῃς τὰ δάκρυά σου, Ἐ ἄφρονε νὰ συντριβῇ ἡ καρδία σου, ἠντιλήσε εὐλογίαν ἀπὸ τὸν τάφον — θὰ τὴν ἔχησιν συνήγορον εἰς τὰς προσευκὰς σου. Ζῆσε πάντοτε μὲ δαηγήσεις τῶν αγωνισμάτων τοῦ μάρτυρος, ἐνεγκαλίσει τὴν σοφίαν του, δέου μὲ τὴν λάρνακα. Δὲν εἶναι τὰ σὰσά μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ τάφοι τῶν καὶ οἱ λάρνακες τῶν καὶ πηγάζουν πολλὴν εὐλογίαν. Δάβε ἄγων ἔλασον καὶ ἀλεψε δόλιον τὸ σῶμα σου, τὴν γλῶτταν, τὰ κελιά, τὸν πρόσκιον, τοὺς ὀφθαλμούς καὶ οὐδέποτε θὰ περιπέσης εἰς τὸ νοσήσιον τῆς μέθης. 670 Α Διότι τὸ ἔλασον σου ὑπευθιμίλει μὲ τὴν εὐδοίαν του· τοὺς ἄλλους τῶν μαρτύρων, ἐπιβάλλει καλῶν εἰς κάθε ἀνηλικότητα, συγκρατεῖ εἰς πολλὴν ἰσοπονήν καὶ ἀναδευενότατα ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰ πᾶσι τῆς φυλῆς. Ἐπιθυμεῖς ἴσως νὰ μείνης εἰς κήπιον καὶ ληρηθῆσαι παραδεισίου; Ὅσαι σήμερον, ὅποτε ἔχεις συγκεντριωθῆ τὸ σῶμα καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν. Σήμερον εἶναι ἄρα ἀγωνισμάτων, σήμερον εἶναι ἡ παρακαλοῦσθαι τῶν ἀδελφῶν σου· δὲν εἶναι ὡς ἀποδοσῆσαι ὅτε ἀνέσεως. Δὲν ἦλθες εἰς εἶδος νὰ παραδοθῆς εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃς νὰ ἀγωνίσασαι, νὰ γίνῃς ἀδελφὴς τοῦ παγκρατίου⁵ καὶ ἐνθῆ εἶσαι ἀνθρώπος, νὰ σπῆσῃς τὴν ὁρμὴν τῶν ὁρατῶν δαιμονίων. Κοινὴ ἐφοῦ εἰσέληθι εἰς τὴν παλαίστραν, δὲν ἀναπαύεται ὅτε ἐν ἄρα ἀβλήσεως καλλωπίζεται ὅτε εἰς καρὸν ἀγώνων ἐπιζητεῖ συμποσία. Β Μὴ λοιπὸν καὶ σὺ, ἐνθῆ ἦλθες νὰ ἀντιπρὸςῃς τὴν ψυχαὴν ρώμην καὶ τὴν σταθερότητα τοῦ φρονήματος, εἶνα τρόποσον πολέμου νέον καὶ ἰδιότυπον καὶ μίαν μάχην διαφορετικῶν, πύργους καὶ πολέμους, εἶνα ἀνθρώπων νὰ

5. Ἀγώνισμα παιδῶν τοῦ γένους συστάμενον εἰς τὴν προσθήκην καταβολῆς τοῦ ἀντιπάλου διὰ τοῦ συνδοσμοῦ πάλης καὶ πυγμαχίας ἡμοῦ. Ἦτο ἀγώνισμα σκληρότατον.

ἀγωνίζεσαι τὸ παγκράτιον, μὴ εἰς ἄλλο αὐτὸ εἰσαγάγῃς δαιμονικὰ πράξεις ἔπειτα ἀπὸ τὸ φρικτὸν αὐτὸ θέημα καὶ μὴ παραδοῖς τὸν δαυτὸν σου εἰς τὴν μέθην καὶ τὴν ἀπάλαυτον. Συγκέντρισε τὰ ψυχικὰ κέρδη καὶ ἔτοι μύγαινε εἰς τὸ σπῆτι, παρουσιάζων εἰς ἄλλους μὲ τὸ πρόσωπόν σου ὅτι φεύγεις, ἀφοῦ παρακαλοῦσθαι ἐορτὴν μαρτύρων. Διότι δοσι βέβηκονται ἀπὸ τὸ θέατρον δεκνούσων εἰς ἄλλους πόσον παραφρονεῖ εἶναι καὶ ἀναστασιμένους καὶ ἐρεθισμένους C μὲ τὴν ψυχὴν γερῆτην ἀπὸ τὰς φροντισίας καὶ παρακαλοῦσθαι. Ἐτοι καὶ ἐκείνος ποὺ ἐπιπρὸςῃ ἀπὸ τοῦ μάρτυρος πρέπει νὰ εἶναι εἰς ἄλλους φρονεῖ μὲ τὸ βλέμμα, τὴν στάσιν, τὸ δόξαμα, τὴν κατανύξιν, τὴν πνευματικὴν συγκέντρωσιν μὲ τὴν φλόγα τῆς πίστεως, καρτερικῆς, γαμῆτος ἀπὸ συντριβῆν, νηφάλιος, ἀγρυπνῆς νὰ διαλαθῇ μὲ τὰς κινήσεις τοῦ σώματος τὴν εὐπρεπὴν φιλοσοφίαν, Ἐτοι λοιπὸν δε ἐπανέλθαι εἰς τὴν πόλιν μὲ τὴν προσηκουσαν εὐκοσμίαν, μὲ τὸ δόξαμα τὸ σῶμα, μὲ σῶμα καὶ σωματικῶν, μὲ ἡμερον καὶ γαλήναιον βλέμμα· «Σταλιμὸς γὰρ ἀνθρώπος καὶ γέλωτος ὀδόντων καὶ ὄμμα ποδὸς ἀπυγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ» (Ἐκκλ. 19, 27). Ἐτοι δε ἐπιπρὸςῃ μόνον ἀπὸ τοῦ μάρτυρος, D ἀπὸ ἀρήμωσιν πνευματικῶν, ἀπὸ ληρηθῆσαι οὐρανίου, ἀπὸ θεάματα νέα καὶ παραδοξὰ, διὰ νὰ ἀποδοῦσῃ καὶ ἡμεῖς οἱ ἴσως πολλὴν δέου καὶ νὰ γίνωμεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πρόβησι εὐλευθερίας καὶ νὰ ἐπιπρὸςῃ τὰ μελλοντικά ὄγαθὰ μὲ τὴν κάρην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δε συνοδεῖ ἡ δόξα, ἡ δόξα, ἡ δόξα, ἡ τιμὴ αἰῶνος καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

2. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓ. ΜΑΡΤΥΡΑ ΙΟΥΛΙΑΝΟΝ¹

471 A 1. Ἐάν ἀποδιδόνται τέτοια τιμὰ εἰς τοὺς μάρτυρας εἰς τὴν γῆν, ὅταν ἀποδηφῶσιν ἀπὸ ἐδῶ, ποῖου εἰδῆς στέφανοι πλέκονται εἰς τοὺς οὐρανοὺς διὰ τὰς ἀγίας κεφαλὰς των; Ἐάν εἶναι τῶσιν μεγάλη ἡ δόξα των πρὸ τῆς ἀναστάσεως, πόση θὰ εἶναι ἡ λαμπρότης των μετὰ τὴν ἀνάστασιν; Ἐάν ἀπολαμβάνουσιν τόσων προκρίσεων ἀπὸ μέρους τῶν φηροῦλων των, πόσην εὐνοῖαν θὰ ἐπιτόκουν ἐκ μέρους τοῦ Δεσπότου των; Ἐάν ἡμεῖς οἱ φαῦλοι γνωρίζομεν ὅτι ἀποδιδόμεν τιμὴν καὶ σεβασμὸν εἰς ἄνθρωπος, καὶ φιλάνθρωπος. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δι' αὐτὸ μόνον πρὸς τοὺς ἐπιφιλῶσας μεγάλης τιμῆς; Ἐάν πῶρα τρέκομεν ἡμεῖς, πρὸς ἑστέφανον πρὸς κάρην μας, τί δὲν θὰ κάμῃ ὁ Χριστὸς, πρὸς κάρην τοῦ ὁποῦ προσέφεραν τὰς κεφαλὰς των; Ἐάν ἔδωκε τῶσιν πληθὺς ἀγαθῶν εἰς ἐκεῖνους εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ὄφειλε τίποτε, πόσας ἀμοιβὰς δὲν θὰ ἐπαυλαίωσιν εἰς ἐκεῖνους, τῶν ὁποίων εἶναι ὀφειλῆς; Δὲν ὄφειλε τίποτε προσηγομένους εἰς τὸν κόσμον «Ἐάντες γὰρ ἤμαρτον, λέγει ὁ Παῦλος, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 3, 23). C Ἡ μίλλον ἐκρωστοῦσε κόλασιν καὶ τιμωρίαν. Καὶ ὅμως, Μολοντί ἐκρωστοῦσε εἰς ἡμᾶς κόλασιν καὶ τιμωρίαν, μὴ ἐκάρισε ζωὴν αἰώνιον. Ἄν λοιπὸν εἰς ἐκεῖνους πρὸς ἐκρωστοῦσε κόλασιν, εἰς αὐτοὺς ἀποκρίθαι εὐαγγέλιον τὴν βασιλείαν, τί δὲν θὰ δώσῃ εἰς ἐκεῖνους εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλει ζωὴν αἰώνιον; Μὴ πο-

1. Ὁ ἅγιος Ἰουλιανὸς κατήγετο ἐκ τῆς πόλεως Ἀναζαρβῶν τῆς Β' επαρχίας τῶν Κιλικίων. Ἦτο οὖν ἀδελφὸς καὶ μητὴρ χριστιανῆς, ἡ ὁποία τὸν ἐκπαίδευσεν χρηστῶς καὶ εὐσεβῶς. Εἰς ἡλικίαν δεκά ἔτην κατήγετο εἰς τὴν ἡμετέραν Μαρκεσίαν ὡς χριστιανὸς καὶ ἀποσπρήθη ὑπὸ προσφύγῃ θύλῳν εἰς τὰ εἰδικὰ κελύφη καὶ φυλακίσθη. Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν μητέρα του νὰ τὸν ἐπισκεπθῆ, ἡ ὁποία ὅμως ἐντὶ τῆς συμβουλῆς νὰ ἐπισημῶσιν ὅτι ἀνεμῶν ὁ ἅγιος, συγχάριεν τὸν εἶναι τῆς καὶ τὸν προτρέπει νὰ μείνῃ σταθερὸς μέχρι τέλους, ἀπερχομένη ἐκ τοῦ εὐχνοῦ πνεύματος εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ὁ Ἰουλιανὸς προσεχθῆν ὅλην τὴν νύκτα. Ἐπει δὲ τὴν πρωτὴν ἀνάγνυσιν εἰς τὸν ἡμετέρον ἐπιμένειν εἰς τὴν ἀπολογία τῶν καὶ ἀνεκτότων, ὡς περιγράφεται εἰς τὴν ἐπιλίαν Παρακείμεν τῶν σχετικῶν μετὰ τὸν ἅγιον του στίχων: Ἰουλιανὸς εἰς ἀλλῶς ἔδωκε δόξας ἔφατο Χριστὸν τὸν μάρτυρα τῶν.

σας δὲν θὰ τοὺς τιμῆσῃ τιμᾶς; 472 A Ἐάν ἐπιστηρώθῃ πρὸς κάρην ἐκεῖνων πρὸς τὸν φηροῦσαν καὶ ἔκωσε τὸ αἷμα του, τί δὲν θὰ πρῶξῃ κάρην ἐκεῖνων πρὸς ἔκωσαν τὸ αἷμα των, ἐπειδὴ ἀπολόγησιν τὸ ἕνωμά του; Ἐάν ἔδωκε τόση ἀγάπην πρὸς ἐκεῖνους πρὸς τὸν ἀποσπρήσαντα καὶ τὸν ἐγκαταλείποντα, ὅτε καὶ νὰ ἀποδῆναι ἀκόμη δι' αὐτοὺς, μὴ πόσην ἀγάπην καὶ ποιεῖν θὰ δεσθῆ ἐκεῖνους πρὸς τὸν ἀγάπησαν εἰς τὸν μέγιστον βαθμὸν. «Μεῖζονα γὰρ ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔσκει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθῃ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰω. 15, 13). Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κοινῶν ἀγίων εἰς τὸ ἴσον ἀκάμα καὶ παλαῖον καὶ νικῶν καὶ ἀνακηροῦσονται καὶ στεφανῶνονται. Δὲν ἀμφισβῆται τὸ ἴσον μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς εὐσεβείας. Αὐτοὶ ἐπάλασαν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, στεφανῶνονται ὅμως εἰς τὴν μελλοντικήν. Ἐπυγμάσθησαν ἐδῶ μετὰ τὸν διάβολον B καὶ τὸν ἐνίκησαν, ἡ ἀνακηροῦσιν των ὅμως γίνεται ἐκεῖ. Καὶ διὰ νὰ μάθῃτε ὅτι τούτο εἶναι ἀληθές, καὶ δὲν ἀπομένοντα ἐδῶ οἱ στέφανοι ἀλλὰ ὄντως οἱ διαρεαὶ τοὺς ἀναμένοντα ἐκεῖ, ἀκούσατε τοὺς λόγους τοῦ Παύλου: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσασθε, τὸν ὁρῶντα τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα, λεπίδιν ἀπέκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης σπέρματος» (Β' Τιμ. 4, 7-8). Ποῦ καὶ πάτε; C Ὁν ἀποδοῦσε μοι Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτῆς. Ἐὰν ἐπρεξῆν αὐτῶ, ἐκεῖ στεφανῶνεται: ἐδῶ ἐνίκησαν, ἐκεῖ γίνεται ἡ ἀνακηροῦσιν του. C Ἡ κινῶσατε καὶ σήμερον τὸν Παῦλον νὰ φωνάξῃ καὶ νὰ μὴς λέγῃ: «Κατὰ πίσιν ἀπέθονον αὐτοὺς πάντες, μὴ κομισαίνοντες τὸς ἐπισημῶσας, ἀλλὰ πόρωσθη αὐτοὺς ἰδόντες καὶ ἀσπαράζομενοι» (Ἰβν. 11, 13). Διὰ ποῖον λοιπὸν λόγον εἰς τοὺς κοινούς ὀφθαλμοὺς εἶναι σύγχρονοι οἱ νίκαι καὶ οἱ στέφανοι, ἐνῷ διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως δὲν ἀκαλοῦσθοντα ἀμείως οἱ νίκαι ἀπὸ τοὺς στέφανους, ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ τῶσιν διάστημα χρόνου; Ἰδρωσαν, ἐπρόκθησαν, ἐδῶ ὑπέμεινον ἀμετρήτους πληγὰς καὶ δὲν τοὺς στέφανῶνται εὐθὺς, ὅσοι, μὴς λέγει. Ἡ αἰσὺς τῆς παρούσης ζωῆς δὲν δέκεται τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς ἐκεῖνης. Σφραγισμένη μετὰ τὸν θάνατον καὶ σύντατος εἶναι ἡ παρούσα ζωὴ ἀπέραντος ἐκεῖνη καὶ ἀθάνατος καὶ ἀτελείωτος. D Διὰ τούτο τοὺς ὑσάτους συνδέσας μετὰ τὴν σύντατον καὶ πρὸσκασον αὐτὴν ζωὴν, ἀρῶλασιν ὅμως τοὺς στέφανους διὰ τὴν ζωὴν τὴν καριε γῆρας καὶ θάνατον ὁ σκοπὸς του ἦτο καὶ συνταμοῦσται τὸ ἄθος τῶν μόνων καὶ νὰ ἐθαφῶνεται μαζί μετὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ χρόνου, νὰ μείνῃ ὅμως ἡ ἀπόλαυ-

2. Ἦσον ὁπίστωμα πίστεως καὶ βάθος πνευματικῶν πράξεων καὶ διέθεσιν ὁ ἅγιος Ἰουλιανὸς ὁ Χριστοῦτος, ὅσοις κατὰ ἑλὸν τὸ κλίμα τῶν λέγειν του νὰ νὰ ἐκφορῶνται τὸ κηροῦμα του εἰς εὐλαρίαν, φαίνεται ἀπὸ διατυπώσεως καὶ ἀκρίβειας, ὅσοις αὐτοὶ πρὸς γίνονται εἰς τὸ σχῆμα αὐτῶ.

ος τῶν σφερόνων διαρκῆς καὶ ἀτελείας καὶ νὰ ἐπεκτείνου-
ται ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν ἀθανασία τῶν ἀσπέρων ἐκείνων
κλιῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἤθελε νὰ τοὺς τιμῆσι περισσότερον,
διὰ τοῦτο ἀνέβαλε τὴν διαρείν¹ καὶ ὅσα μόνον διὰ τοῦτο, ἀλ-
λὰ καὶ διὰ νὰ ἀπολαμβάνουν εἰς τὸ εἶξαι ἀπόλαυσιν καθαρῶν.
Καθὼς αὐτὸς ποὺ μοιολοῖται ἀπολαμβάνει τρυφήν καὶ ἀνάπαυ-
σιν, θάλλων τὴν θλίψιν ποὺ διὰ ἀκολουθήσῃ, δὲν δίδει καμ-
μίαν σημασίαν εἰς τὴν παρούσαν τρυφήν, ἐπειδὴ περιμένει
νὰ μελλοντικὰ δεῖν, **Ε** ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ποὺ πυγμακεῖ καὶ
ἀγωνίζεται καὶ ὑπερβείναι ἄσπερα κακὰ καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ
προσβλέπει εἰς τὸ σφερόνωμα, δὲν ἀισθάνεται τὴν ταλαιπω-
ρίαν ποὺ ὑφίσταται, καθὼς ἀναρριπίζεται ὁ κήλος του μὲ τὴν
ἐλπίδα τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν. Καὶ δὲν τοὺς ἀνεκούφιζεν
ἀπὸ τῶν μόσχων τῆς στιγμῆς μόνον μὲ τὴν μελλοντικὴν ἐλ-
πίδα ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ νὰ οικονομῆσι ὥστε νὰ πραγμῆται εἰς
τὴν σειράν ἢ θλίψιν ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν, διὰ νὰ μὴ ταλαιπω-
ροῦνται ὑπερβολικὰ ἀπὸ τὰ πορνῶτα δεῖν², καθὼς θὰ ὑπερ-
βλέπουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἐκείνην. **671 A** Ἐτσι καὶ οἱ πυγμα-
κότερες ὀσκαίνται μὲ προθυμίαν τὰ κτήνηματα, ἐπειδὴ δὲν
προσέχουν τοὺς πόνους ἀλλὰ ἀποβλέπουν εἰς τὸν στέφανον.
Καὶ οἱ ναυτικοὶ ἐπίσκοποι, ἂν καὶ ὑπερμένουν μαρτύριον καθόνους,
κακοκαρίας καὶ κάποιον δεῖν³ πολέμων καὶ ἀνημετωπιζοῦν
τὰ ἄγρια θηρία καὶ τοὺς λιπῶτα τῆς θαλάσσης, καθόλου δὲν
τὰ ὑπολογίζουσιν διὰ αὐτὰ, ἀλλὰ ἔχουσιν ἔμπροσθεν τῶν τοῦς λι-
μένους καὶ τὸν πλοῦτον ἀπὸ τὸ ἐμπόριον. Καὶ οἱ μάρτυρες ὁ-
μοίως. Μολοντὶ ὑπέφεραν μύρια δεῖν⁴ καὶ κατεξουσιάζετο
τὸ σῶμα τῶν ἀπὸ τὰ διάφορα βασανιστήρια, κανὲν ἀπὸ αὐτὰ
δὲν ὑπελόγιζον, ἀλλ' εἶχον κυρθεῖν ἀπὸ τὸν θουμισμὸν τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῶν ἀγαθῶν του. Καὶ διὰ νὰ θεσπισθῆτε ὅτι τὰ
ἐκ φύσεως θορὰ καὶ ὀδύνητα, αὐτὰ γίνονται ἐλαφρὰ καὶ
εὐκόλα ἐξ αἰτίας τῆς ἐλπίδος, ἀκούσατε τί λέγει ὁ πρωτο-
στάτης τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν· **B** «Τὸ γὰρ παρωπῆκα ἐλαφρὸν
τῆς θλίψεως καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον θόρος
δόξης κατοργάζεται ἡμῖν». Εἰπέ μου, πῶς; Ὅταν δὲν προσέ-
χωρον ὅσα θλέσμεν ἀλλὰ δεῖν δὲν βλέπομεν.

2 Αὐτὰ δὲν τὸ ἀνέφερα χωρὶς λόγον, ἀλλὰ διὰ οὗς διαν
ἰδῆτε κάποιον νὰ ἀπολαθῆναι τρυφὰς καὶ ἄνεσας εἰς τὴν
ζωὴν αὐτῆν. ἐνῶ ἐκεῖ ποδασταὶ νὰ τιμωρῆται, μὴ τὸν κακοτυ-
χεῖτε διὰ τὴν γυναικὴν ἀπαύσιον του ἀλλὰ νὰ τὸν κακοτυχι-
ζετε διὰ τὴν μελλοντικὴν τιμωρίαν. **C** Καὶ διὰ πάλιν ἰδῆτε
κάποιον, ἐξ ὧν προέσπει νὰ ἀπολαθῆσιν ἐκεῖ πολλὴν
τιμὴν, νὰ θλιβῶνται τῶρα καὶ νὰ ζῶν ἐν τῷ μέσῳ ἀνετολήτων
πρόσκαρον αὐτῆν ζωὴν καὶ νὰ ζῶν ἐν τῷ μέσῳ ἀνετολήτων
κακῶν, μὴ θρημῆτε διὰ τὸ τῶρα πάθῃ του ἀλλὰ νὰ τὸν μοι-

καρίζετε καὶ νὰ τὸν ζηλεύετε διὰ τοὺς σφερόνους ποὺ φυλάσ-
σονται δι' αὐτὸν εἰς τοὺς ἀσπέρωντος ἐκείνους αἰῶνας. Μὰς
ἔδωκε λοιπὸν τὸν σημερινὸν ἄγιον τὸ ἔθνος τῶν Κιλικίων, τὸ
ὅποιον μὰς ἔδωκε καὶ τὸν Παῦλον·¹ Δεῖτε ἴτε συμπλοτῆς του
καὶ οἱ δύο ἐξῆλθον ἀπὸ ἐκεῖ ὡς ἐργάται τῆς Ἐκκλησίας. Ὅ-
τιεν ἤκουσε τὸ στάδιον τῆς εὐσεβείας καὶ ἡ περιστάσις τὸν
ἐκάλεε εἰς ἀγωνίαν, συνήντησεν ἕνα ἄγρον θηρίον, ποὺ ἴτε
ἴτε δικαστῆς. **D** Προσέχετε τῶρα τὸ πένταγμα τοῦτο. Ἐπει-
δὴ εἶδε τὸ ἀκλόνητον ὀφνημῶ του καὶ ὅτι δὲν ἴτε δυνατὸν
μὲ τὴν δύναμιν τῶν βασανιστηρίων νὰ παραλίωσῃ τὴν ἀκλό-
νητον ἀπορροστικότητά του, τὸν ῥίπτει εἰς καθυστερήσεις
καὶ ἀναβολὰς καλῶν αὐτῶν συνεχῶς εἰς τὸ κριτήριον καὶ ἐ-
ξουσιέλλων πάλιν εἰς τὴν φυλακὴν. Δὲν τὸν ἤκουσε καὶ
δὲν ἀπέκουσε τὴν ἰδίαν ἡμέραν τὴν κεφαλὴν του, διὰ νὰ μὴ
κῆρη εὐκολώτερον τὸ ἀγωνισμὸς του ἢ συντομία τῆς τρυφῆς.
Τὸν εἰσήγε καθημερινῶς εἰς τὸ κριτήριον, τὸν ἐπανέφερον
εἰς τὴν φυλακὴν, τοῦ ἀπαίθουσε νέας ἐρωτήσεις, τὸν ἠτελείει
μὲ μύρια βασανιστήρια, προσεπῶθε νὰ τὸν δειλέσῃ μὲ κολα-
κειμακτικῶς λόγους, ἐκρησιμοποιεῖ πᾶσαν τέχνην ἐν τῇ προσπα-
θεῖα του νὰ κλονίσῃ τὸ ὀσάλευτον θεμέλιον. Τὸν περιέφερον
ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον ἕως εἰς πᾶσαν γυνίον τῆς Κιλικίας καὶ
τὸν ἐξημετέλιζεν **E** ἢ μᾶλλον, πρῶτα ποὺ δὲν ἐφανιάζετο,
τὸν ἀνεδείκνυεν ἀκτῆν περισσότερον. Καὶ ὁ μάρτυς ἐράναζε
ἐν συμφωνίᾳ μὲ τὸν Παῦλον· Ἐξῆς τῷ Θεῷ τῷ θρησιθεῶν-
τι ἡμεῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἁμαρτίαν τῆς γνώσεως αὐ-
τοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ» (**B'** Κορινθ. 2, 14).
Ὅπως ἀκρίτως τὸ μύρον, διὰν παραμῆνι εἰς ἕνα τόπον, ἀ-
ραμιπίζει μὲ τὴν εὐωδίαν του τὸν ἀέρα ἐκείνον μόνον, ἐνῶ
διὰν μεταφερθῆναι εἰς πολλὰ μέρη, γεμίζει τὰ πάντα μὲ τὸ δρω-
μὰ του, τὸ αὐτὸ ἀκρίτως ἐγένετο καὶ μὲ τὸν μάρτυρα τοῦτο.
Τὸν περιέφερον ὡς κάποιον ποὺ πρόκειται νὰ ἐξετελειωθῆ
προέκυπτεν διὰς τὸ ἀνιψήτεον. Μὲ τὴν διατάμπευσιν ἐκείνην
ὁ ἀγωνιστῆς ἐγένετο ἐνιψήτερος καὶ ἄλλους τοὺς κατοικοῦν-
τας τὴν χώραν τῶν Κιλικίων τοὺς ἔκρινε (ἡλιπὸς τῆς ἀρε-
τῆς του. **674 A** Τὸν περιέφερον εἰς ὅλα τὰ μέρη, διὰ νὰ μὴ
πληροφροσθηθῶν μὲ τὴν ἀσκήν μόνον τοὺς ἀγῶνας του, ἀλλὰ
νὰ τὸν ἴδων μὲ τὴ μάτια τῶν σφερανομένων αἰ θεοῦ. Καὶ
ἔσον μεγαλυτέρας ἔκαμε τὰς ἀπολαύσεις, τῶσιν οἱ διαδρομαί
του ὅλας ἐγένοντο λαμπρότεροι. Ὅσον περισσότερον ἐμεγά-
λωνε τὰ σκάμματα, τῶσον περισσότερον λαμπρὰ παρουσιάζε-
ται ἀγωνισμῶτά του. Ὅσον περισσότερον ἐπεμῆκυνε τὴν θλί-
ψιν του μὲ τὸ πέραςμα τοῦ χρόνου, τῶσον καθιστοῦσε τὴν ὀ-

¹ Ἡ καὶ ὁ Παῦλος, ὡς γνωστὸν, κατήγετο ἀπὸ τὴν Παρόν -ῆς Ριλι-
κίας, ἀπετέλει δὲ τὸ ἔθνοςον πρότερον τοῦ μεγάλου πατρὸς.

πομονήν του περισσώτερον δόκιμον. Καί ὁ χρυσός δσον περισσώτερον χρόνον μένει ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πυρός τόσο καθαρότερος γίνεται. **Β** Ὁμοίως τότε καί ἡ ψυχὴ τοῦ ἁγίου σκληρῶς δοκιμαζομένη σὺν τῷ χρόνῳ ἐλάβηκε μεγαλυτέραν λάμψιν καί τίποτε ἄλλο δὲν ἔκρινεν ὁ δικαστὴς τοῦ παρὰ περιφέρειαν τὸν μάρτυρα ὡς πρότερον ἐναντίον τοῦ ἰδίου τοῦ εὐλοποῦ τοῦ καὶ τοῦ θεοδόλου, ὡς ἔλεγον τῆς σκληρότητος τῶν εἰδικολογῶν,⁴ ἀποδείξιν τῆς εὐσεβείας τῶν Χριστιανῶν, σημεῖον μέγιστον τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, προτροπὴν καί συμβουλήν διὰ τοὺς πιστοὺς, ὥστε μὴ προθυμίαν νὰ ἐπιδεικνύσιν καρτερίαν εἰς τοὺς ἰδίους ἀγῶνας, κήρυκα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, διδάσκαλον τέλος τῆς ἐπιστήμης τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ εἵλους τοῦτοι. Διότι προέτρεπεν ἄλλως νὰ ξεσηκωθῶν μετ' ἑαυτῶν τοῦ Ἰησοῦ καὶ δὲν τοὺς συνεισέλευσε μετ' ἑαυτῶν τοῦ ἰδίου ἀλλὰ καὶ ἐκρίναζε καί μετὰ τὰ ἔργα τοῦ **Κ** ἰσχυρότερον σάλπγγος. Καί ὅπως καὶ οὐρα οὐ διαγιγνεται δόξαν Θεοῦ⁵ καί μετὰ λόγους ἀλλὰ μετὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ θεάματος παραπέμπουν τὸν θεοτῆν εἰς τὸν θουραστὸν δημιουργόν, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ὁ μάρτυς ἐκεῖνος διαγίγεται τότε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἥτο οὐρανῶς καὶ ἐκεῖνος καὶ μάλιστα πολὺ λαμπρότερος τοῦτο ποῦ βλέπομεν. Δοτὰ τὰ πλήθη τῶν ἁγίων δὲν ἀναδεικνύουν τόσο λαμπρὸν τὸν οὐρανόν, ὡς οὗτοι παρουσίασαν ὀλόλαμπρον τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος τὰ σέματα τῶν πληγῶν του. Καί ἐὰν νὰ μῆθετε ὅτι τὰ τρώματα τοῦ μάρτυρος εἶναι λαμπρότερα τῶν ἀστέρων ποῦ στήθου εἰς τὸν οὐρανόν, προσέχετε. **Δ** Πρὸς τὸν οὐρανόν λατῶν ἐκείνων καί τὰ ἄστρα σφύρουσιν τὰ βλέμματα καὶ ἄνθρωποι καὶ δαίμονες; πρὸς τὰ τρώματα ὅμως τοῦ μάρτυρος μόνον οὐ πιστὰ σφύρουσιν τοὺς ὀφθαλμούς, ἐνῶ οὐ δαίμονες δὲν τολοῦν νὰ τὰ ἀντικρύσωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπισημασίῳ, κἀνοῖον ἁμέσως τὴν ὄρασιν τιν, ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπομῶσιν τὴν λάμψιν ποῦ ἐκτελεῖται ἀπὸ αὐτὰ. Δὲν δὲ τὸ θεατῶσαι τοῖτα μόνον ἀπὸ θαλάσσης εἰς τὸ πολεθὸν ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄσων συμβαίνειον ἀκόμη καὶ σήμερον. Λάθε κάποιον δοκιμαζόμενον καὶ μοναχὸν καὶ δὲσχησέ τον εἰς τὸν ἁγίον τόπον, ὅπου φιλοδοξοῦνται τὰ λείψανα τοῦ μάρτυρος καὶ θὰ τὸν ἴδῃ νὰ περῶν ποδὸς τὰ ἄσπια καὶ νὰ περῶν. Ἦς νὰ πρόκειται νὰ δοθῆν ἐπὶ ἀνθρώπων, ἔτσι ἀνατιβῆ ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ πρόθερον ἀκόμη, καὶ δὲν τολμᾷ μῆτε τὴν λάμψιν νὰ ἀντικρύσῃ. **Ε** Ἄν λοιπὸν τώρα ἔπειτα ἀπὸ τούτων χρόνων, ὅταν πλῆθος ἔγινε κόνες καὶ τέφρα, δὲν ἔκρινε τὴν τὸλαμν νὰ ση-

4. Τὸ ὄνομα Ἑλλῶν ἔμεινε ταυτοσημῶν μετὰ τὸ ὄνομα εἰδικολογῶν. Ἦναι ἀρετὸν ὅτι ἡ ψυχὴ τῶν Ἑλλῶνων ἔγινε χριστιανική.

κίσουν πρὸς τὸ μνημα τοὺς ὀφθαλμούς οὐδε ποδὸς τὰ γυμνά ὅσα τὸ ἅγιον ἐπομένως καὶ τότε, ὅταν τὸν ἐβλεπον νὰ θέσται ἄλλος κόνικος ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ μετὰ τὰς πληγὰς του νὰ δεινισβολῆ περισσώτερον ἀπὸ ἑ.π. ὁ ἥλιος μετὰ τὰς ἀκτίνας του, εἶναι ὀλοφάντερον ἔπ. ἠθωνήθησαν κατὰπληξιν καὶ κτυπημένοι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἐτρέπουν εἰς φυγὴν.

3. Εἶδες πῶς ἀπὸ τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ εἶναι λαμπρότερα καὶ πλέον ὀλοφάντερα τῶν μαρτύρων τὰ τρώματα καὶ ἔχουν μεγαλυτέραν δύναμιν; **79** **Α** Ὁδηγεῖτο λοιπὸν ὁ ἄγιος εἰς τὸ μέσον καὶ τὸν ἐπιγύροισιν ἀπὸ παντοῦ ἀπειλητικὰ σκληρὰ βασανιστήρια φρόδος διὰ τὰ μελλοντικά, πόνοσ ἀπὸ τὰ παρῶντα, ὀδύνη δι' ὅσα ὑπέφερε, ἄγωνα δι' ὅσα ἐπροδοκοῦσε. Ὁμοίως μετὰ ἄγρια θηρία οὐ δίκαια, ἀφοῦ ἐστῆθησαν γέμα του, τοῦ ἦνοιγον τὰς πλευράς, ἐξέσχιζαν τὰς σάρκας του, ὑπεγύρηνον τὰ ὅσα του καὶ ἐπροκαυροῦσαν μέσα εἰς τὰ σπλάγχνα του. Ὅσον δίκαια καὶ ἄν διερευνοῦσαν τὰ πάντα, δὲν ἠδυνάθησαν νὰ αὐλήσουν τὸν θουραστὸν τῆς πίστεως. Προκειμένου περὶ τῶν βασιλικῶν θουραπροφλακίαν, ὅπου φιλοδοξοῦται χρυσὸς καὶ ἔσπερος ἀπειρήγατος πλοῦτος, μόνον τοὺς κῆρυκα νὰ τριτίσῃ. **Β** τὰς θύρας μόνον νὰ ἀνοίξῃ καὶ βλέπεισ ἁμέσως ἐπιστὸς σου τὸν θουραστὸν. Ἄλλ' ὅσα προκειμένου μετὰ τοῦ ἁγίου ναοῦ τοῦτο ποῦ περιεῖχε τὸν Χριστόν, ἐγένετο τὸ ἀντίθετον ὀλοτέτα. Ἐτρέπουν οὐ δίκαια τοὺς τοίκους, σπιντέρων τὸ σπέρνον του καὶ οὐτε ἐβλεπαν τὸν πλοῦτον ποῦ ὑπῆρχε μέσα ὅτι ἦσαν εἰς θέαν νὰ τὸν λάθουν. Ἄλλὰ ἔπασκον τὸ ἔσπον μετὰ τοὺς Σοδομίτας⁵ ἐπέκοντο κοντὰ εἰς τὴν θύραν τῆς οὐκίας τοῦ λαοῦ ἀλλὰ δὲν εἴστανον τὴν εἰσοδόν. Ἐτοῖ ἀκριβῶς καὶ αὐτοὶ διεραμνοῦσαν εἰς κάθε σπινθῶν τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος, δὲν εἶχαν ὅμως τὴν δύναμιν νὰ θάλουν εἰς τὸ κέρι τὸν θουραστὸν καὶ νὰ ἀδείασον τὸν πλοῦτον τῆς πίστεως. Τέτοιου εἵδους εἶναι τὰ καταρῶματα τῆς ψυχῆς τῶν ἁγίων, ἀνασφαιρέτα καὶ ἀκατανόμιστα εἶναι ἠμποτευμένα εἰς τὴν οὐκακὴν γεννασιότητα ὡς εἰς ἀπισθίασον τόπον. **Κ** οὐτε ὀφθαλμοὶ εὐσάνου τὰ βλέπειν, οὐτε κέρτα εὐσάνου ἠμποροῦν νὰ ἀρπάσωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν κιοδίαν ἄν ἀνοῦσιν, ἢ ὅποια κιοῦσος εἶναι ὁ πιστὸς φύλαξ τῆς οὐκακῆς ἀνθεσίης, καὶ ἄν τὴν κομματώσωσιν εἰς μικρὰ μέρη, οὐτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν ἀδειάζουν τὸν

5. Τὸ περιστάτικὸν ἐξιστορεῖται εἰς τὸ 16^ο κεφ. τῆς Γενέσεως. Ἐσημογόμενοι οἱ Σοδομίται ἐστῶν ἀπὸ τὸν λαὸν τοῦσ ὄσο ἀγγέλους, τοῦσ φιλοξενεῖσ καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἐρήθη νὰ τοὺσ παραδοθῇ, ὕρτησαν νὰ σφαιροῦσιν τὴν θύραν. Ἐπανεῖθεν ἦσαν οἱ ἀγγέλους καὶ ἐπαταῶν ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ μικροῦ εἰς μεγάλον ἐσφαιρώσαν τοὺσ ἐπισημαμένους Σοδομίτας καὶ παραλίθους ἐστῶντες τὴν θύραν, ἀπέκρινον φάγνικας καὶ ἐβρον τὴν θύραν.

πλοῦτον, ἀλλὰ τὸν κáμνον καὶ περισσώτερον. Αἰτία εἶναι ὁ Θεός, ποῦ κατοικεῖ εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ ὅπως πολεμεῖ τὸν Θεὸν εἶναι δύνάτον νὰ κáκηρ ποτέ εἶναι ἀναπόφρευκτον νὰ παρελευσθῆ καὶ νὰ ἀπέλθῃ κáκηρμος ἀσκαρῶς. Διὰ τοῦτο καὶ τότε συνέβησαν τὰ ἀντίθετα τῶν συνηθισμένων. Εἰς δίκας τὰς περιπτώσεις τὰ πράγματα νοοῦν τοὺς λόγους⁶ ἀλλὰ τότε αἱ λόγοι ὑπερίσκιον τῶν πράξεων. Μὲ ποιὸν τρόπον; **D** Προσεκόμειον αὐτοὶ πῦρ καὶ σίδηρον καὶ δακρυκαπτήρα. Προσεκόμειον τιμωρίας, σπρεδωλῆρας, μάστιγας, ἐξέσκιζαν ὀλόγουρα τὰς πλευρὰς καὶ ἐκείνος ποῦ ὑπέφερον ἔβρενεν δάκρυτος. Ἐκείνος ἄμωλε μόνον, ἄφηνε λεπτήν φωνήν καὶ ὁ λόγος ἐνήρησε τὰ ἔργα. Ἄνεσθη ἡ ἀγία φωνὴ ἀπὸ τὸ μαρτυρικὸν στόμα καὶ ἔφερε μαζί της φῶς λαμπρύτερον ἀπὸ τὴν ἡλιοκὴ ἀκτινοβολίαν. Αὕτη ἡ δύναμις τοῦ φωτός εἶναι ἰσάη δαὴ ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τὸν οὐρανὸν πρὸς τὴν γῆν. Ἦ μάλλον οὐτε αὐτὴν δέν δύναται νὰ τὴν διανύσῃ δάκρ. ὅταν παρεμβληθῆ μία στέγη ἢ ἕνας τοίχος ἢ ἕνα νέφος ἢ ἄλλο οἰονόησιπε σῶμα ἢ φορὰ τῆς πρὸς τὰ ἔμπρός ἀποκλειεῖται καὶ ἀνεκόμπτει μετὰ τὰ ἔμπρός αὐτά. **E** Ἦ φωνὴ δίκας τοῦ μάρτυρος ἐξάκοντοσεῖσα ἀπὸ τὴν ἁγίαν γλῶσσαν του ἐφῆσαν εἰς τὸν οὐρανόν. Εἰσηλθεν εἰς τὸν οὐρανόν τοῦ οὐρανοῦ, τὴν εἶδον οἱ ἄγγελοι καὶ κωπερέωσαν, οἱ ἀρχάγγελος καὶ τῆς ἦνοιζον δάκρυον. Τὰ Χεουσιβὴ καὶ οἱ ἄλλοι δυνάμεις τὴν φώγησαν εἰς τὰ ἄνω καὶ δέν ἀπεκαρῶνθησαν πορὰ μόνον ἀφοῦ τὴν ἔβραον πλησίον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου. **676 A** Καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν φωνὴν αὐτῆν, ὅταν εἶδεν ὁ δικαστὴς του, ὅτι τὰ πάντα εἶχε μηχανευθῆ καταΐως καὶ ἀδικίας καὶ δια πρὸς κέντρα λακίτζα⁷ καὶ κáκηρ φάσματα. Ἦ κáμνη; Βαδίζει ἐπὶ τέλους ποῦς τὴν φωνανὸν ἦταν καὶ ἐξάγει τὸν μάρτυρα ἀπὸ τὴν ποσῶσαν τωῶν διὰ θεοδικίας ὁ θάνατος τῶν μαρτύρων ἀποτελεῖ φανεράν ἦταν τῶν φωνημένων. Προσεκε τῶσα πῶς ἐμπροσθῆ τὸν τρόπον τῆς τελευταίας του, τοῖπον σκληρὸν καὶ ὀδυνηρὸν, ἰκανὸν ἄμας νὰ ἀποκαλύψῃ καὶ ἐκείνου τὴν θερωδίσαν καὶ τὴν ἀνδοσίαν τοῦ μάρτυρος. Ποῖος ἦτο λασιπὸν ὁ τρόπος τῆς τιμωρίας; Ἐφῆσε οὐκὸν καὶ ἀφοῦ τὸν ἐγένυσσε μετῆρον. **B** Ἐσπρερε μέσση σκορπηός, ὄρεσι, ἐκίονας καὶ ἐσπετῶ μαζί με αὐτὰ ἔβρησε καὶ τὸν ἄγων καὶ ἐπέταξε τὸν οὐκὸν εἰς τὸ πάλαι-

6. Ἦ ἀντίθεσις ἡ παλαιὰ ὄση καὶ ὁ κáμος μεταξὺ ἔργου καὶ λόγου καὶ ἡ προτίμησις ποῦ ἀνομιμαί εἰς τὸ ἔργον ἀνατρεπεται ἐδὼ μετὰ ἕνα ὑποληπτὸν ἀπροσδόκητον. Ὁ κáκηρ τῶν ἔργων, λόγος καὶ ἡ ἀναποκόρητος λεπτὴ φωνὴ ἦναι ἡ σπρεδωλῆρας τοῦ μάρτυρος.

7. Παρανομίαις ἀφορέσει δια νὰ δηλωθῆ ἡ ἄνω ἀπεστέλωματος ἔργασι λόγω ἀνομιλήτου, ἀκρίματος ἀντιστάσεως.

νος. Καὶ εὐρέθη ὁ μάρτυς μαζί με θηρία καὶ ἐκλεφετο καὶ πάλιν με θηρία δίκας ἄνθρωπος. Εἶπε πάλιν, διὰ νὰ ἐνθυμηθῆτε τὴν παλαιὰν ἱστορίαν τὴν σχετικὴν μετὰ τὸν Δαυιδά. Ἐκείνου τὸν ἐκλείσαν εἰς λάκκον τοῦτον τὸν ὄβαλον εἰς τὸ σκακί ἐκείνου τότε ἔβραον πέτραν ἐπάνω του, ὁ δικαστὴς οὗτος ἔβρασε τὸν οὐκὸν περιόριζων περισσότερο τὴν φιλοκίην τοῦ δικαίου. Τὰ θηρία ἕως οὐβῶνται πάντοτε τὰ σῶματα τῶν ἁγίων, πρὸς ἐντροπὴν καὶ ἐλεγχον ἐκείνων ποῦ ἐτραβῆσαν μετὰ τὸν λόγον καὶ ἠξιώθησαν μετὰ τῆς τιμῆς νὰ εἶναι ἄνθρωποι. **C** μετὰ τὴν ὑπερβολὴν δίκας τῆς θερωδίας τῶν σκακῶν τὴν ἀγγιότητα τῶν θηρίων. Τέτοιος ἦτο καὶ ὁ ἐν λόγω τύραννος. Καὶ ἦτο εὐκαρῶς νὰ παρακολουθῆσθῃ κανεῖς ἕνα θαύμα δει μακρότερον ἀπὸ τὸ σχετικὸν μετὰ τὸν Δαυιδά. Ὅπως δηλωθῆ θαύμαζον οἱ Βαβυλιῶνας τὸν Δαυιδά, ὅταν τὸν εἶδον νὰ ἀναβαῖναι ἀπὸ τὸν λάκκον τῶν λέοντων ἔπειτα ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας, ὁμοίως ἐθαύμαζον καὶ οἱ ἄγγελοι βλέποντες τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰουλιανοῦ νὰ ἀναβαῖναι ἀπὸ τὸν οὐκὸν καὶ τὸ κáμητο εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ Δαυιδά καταπάλασε καὶ ἐνίκησε δύο λέοντας, ἀλλὰ ἀσθητός ὁ μάρτυς καταπάλασε καὶ ἐνίκησε ἕνα λέοντα ἀλλὰ κáμητο. Διὰ τὸ ἐκθρὰς μαρ δάδολος, λέγει, πριγιρίζε εἰς λέων ἀρούμενος καὶ ζητῶν τὴν καταπῆρ. **D** Ἐνακῆθη δίκας ἀπὸ τὴν ἀνδρείαν τοῦ μάρτυρος καὶ δέν τὸν κατέπαε. Διὰ τὸ μάρτυς εἶχε πετάξει πέτρα τὸν ἀρληγῆρον καὶ διὰ τοῦτο δέν ἐφροθῆσθῆ ὡσεὶ λέοντα, οὐτε τὸν θυρῶν τῶν θηρίων.

4. Θέλετε νὰ οἶε ἀνοσφῆρι καὶ μίαν ἄλλην παλαιὰν ἱστορίαν, ὅπου ἐπάρκουν πάλιν δίκας καὶ θηρία; Θυμηθῆτε τὸν κατακλιπῶν, ποῦ ἔγνε ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε καὶ τὴν κáμητον. Διὰ τὴν θεοδικίας καὶ ἰσῆς ἦσαν μαζί δίκας καὶ θηρία. Ἄλλ' ὁ Νῶε εἰσηλθεν εἰς τὴν κáμητον ἄνθρωπος καὶ ἐξῆλθεν ἄνθρωπος, ὁ Ἰουλιανὸς δίκας εἰσηλθεν ἄνθρωπος καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελος. Ἐκείνος εἰσηλθεν ἀπὸ τὴν γῆν καὶ **C** εἰς τὴν γῆν πάλιν ἐξῆλθεν. Ὁ μάρτυς εἰσηλθεν ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸ σκακὶ καὶ ἀπὸ τὸν οὐκὸν ἐξέκίνησε διὰ τὸν οὐρανόν. Τὸν ἐδέκθη τὸ πάλαιος δει διὰ νὰ τὸν πνιγῆ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν σπαρακῶσθῃ. Καὶ μετὰ τὸ στεφάνωμα ἐπάρτρεψεν εἰς ἡμῶς τὴν ἁγίαν αὐτὴν κáμητον, τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος. Τὴν κáμητον αὐτὴν ἔκομην μετὰ σῆμερον εἰς τὰς χεῖρας μας καὶ εἶναι θεωαυτός ἀπερῆων ἀγοσῶν. Διὰ τὸ Θεὸς ἐμοιοσῆθη μαζί μας τοὺς μάρτυρας, ἔλασθεν ὁ ἴσος τὰς ψυχὰς καὶ ἔδωκεν εἰς ἡμῶς τὰ σῶματα κατὰ κάποιον τρόπον, διὰ νὰ ἔσκαπην τὰ ἰσῆα ὅσα τῶν παντοτεπῆν ὑπῆνθησαν ἀρετῆς. **677 A** Ὅταν δηλωθῆ κάποιος ἀντακρῶσων τὰ αἰστωμένα ὅτια ἐνὸς ἀγωνιστοῦ, τὴν ἀπίδα, τὸ δόρυ, τὸν θῶρακα, ἀκούη καὶ ἂν εἶναι ὁ πλέων ἀδία-

φορος ἀπὸ ἄλλου, πηδὲ ἀμέσως, θερμαίνεται ἡ ψυχὴ τοῦ καὶ ὄφρα πρὸς τὸν πόλεμον, ἀπὸ τὸ θέματα μόνον τῶν ὄψλων παροικουμένων νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰ αὐτὰ ἔργα, ἡμεῖς, ποῦ δὲν ἐλλέπομεν ὅπλα ἄλλὰ τὸ ἕσος τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος ποῦ ἡζυώθῃ νὰ αἰματωθῇ διὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀκόμη καὶ ἂν εἰσὶ οἱ περισσότεροι δειλοὶ ἀπὸ ἄλλου, πῶς δὲν θὰ γίνωσκον πολλὸ πρόθυμοι, σὺν νὰ εἶνοι τὸ θέμα αὐτὸ κάποια φωτιὰ, ποῦ ἔρχεται νὰ πυρώσῃ τὸν νοῦν μας καὶ καλεῖ καὶ ἡμᾶς εἰς τὸν ἴδιον ἀγῶνα; **Β** Διὰ τοῦτο ἀφῆσεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς τὰ σῶματα τῶν ἁγίων ὡς παρακαταθήκην μέρα τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως, διὰ νὰ ἔχωμεν θερμότητα τῆς πλάνης ὑψηλῆς φιλοσοφίας. Ἀλλὰ ἄς μὴ περιορισθῶμεν οἱ ἕσονται τοῦ μάρτυρος ἐξ αἰτίας τῆς ὀδυνηρῆς τῆς ἰσχύος μας γλώσσῃς ὡς περιμένουν τὸν ἀγωνοθέτην Θεόν. Καὶ θεοαἰεὶς αὐτὸς ποῦ τοὺς στεφανώνει, αὐτὸς καὶ διὰ τοὺς ἐπινοεῖ. Διὸ δὲν περιμένουν τὸν ἔπιπαιον τῶν ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἔτσι καὶ ὅσα ἔχομεν ἀναίρεται, ἐλέχθησαν δεῖ διὰ νὰ δοξάσωμεν τὸν μάρτυρα, ἀλλὰ διὰ νὰ κέρωμεν οὐκ προθυμότερους. Θὰ ἀρῆσασιν τώρα τὰ ἐγκώμια καὶ θὰ στρέψωμεν εἰς οὐδὲν τὸν λόγον μολοντί εἶναι ὀδυνηρὸν νὰ ἀφήσῃ κανεὶς τὰ ἐγκώμια τῶν μαρτύρων, ὅταν διηλιθῇ εἰς συνόρθωσιν πτωχῶν παρὰ τοῦ συμφερούστος των. **Γ** Ἐν τοῦτοις προσέχετε ἐπιθυμῶ νὰ κώσω σήμερον κοκὴν πολλοὶν συνήθειον, διὰ νὰ μὴ ἐρχομῆθε μόνον εἰς τὸς μάρτυρας, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς μιμοῦμεθα. Διὰ τὸ δὲν ἀπιστεῖται τῆν τὸν μάρτυρα τὸ νὰ εἴητε μόνον πῦρ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦτου τὸ νὰ μιμηθῆτε αἰ ἔργων τῶν ἀνδρείων των. Πράξει δὲ καὶ νὰ ἀναφέρω ποσῶν τὴν ποικιλίαν συνήθειον διὰ τὸν εἶναι ἐγνωστον τὸ νόημα, οὔτε ἡ θεραπεία εἶναι εὐκαλεῖς. Διὰ τοῦτο ἀποκαλοῦσιν κατ' ὄρα τὸν τῶν τῶν εἰς τὴν κακὴν κείνῃ ἐκθέτω τὸ φάρμακον. Ποία εἶναι λοιπὸν ἡ κακὴ συνήθεια; Ἔχει μυστηρὴν ἰσχὺν καὶ μὴ γένοιτο νὰ καταδικασθῆτε ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦτο. Μερικὰ ἀπὸ ἑσῶς συγκεντρῶνται σήμερον ἐδῶ, ἀπὸ ἀδιαφορίαν καὶ ἀφέλειαν μᾶς ἐγκαταλείπουσιν ὄρα, καὶ τρέπουσιν εἰς τὴν δαφνῆν⁸ καὶ σκορπεῖουσιν οὐδὲν ὅσα ἔχομεν συλλέξει σήμερον καὶ κοινιῶσιν ὅσα ἔχομεν οἰκοδομήσει. Διὰ νὰ μὴ μείνῃ λοιπὸν ἄκατος δι' αὐτοὺς ἡ παρουσία των ἐδῶ. Θὰ ἀναφερ-

8. Τὸ περιήμιον πρόδστιον τῆς μεγάλης πόλεως Ἀντιοχείας, τὸ ὅποιον ἀπετάλει περιδόντων σπύρισμα τῆς δεξιᾶς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ποῦ ἐπῆρξεν ἐν τῷ ἔσῳ καὶ εἶχε κτισθῆ ἀπὸ τὸν Σάββατον. Ὅταν ὁ Ἰουλιανὸς ἔπαυσε τῆς διουσίης νὰ ἀνοίξῃ ὁ πλοῖτος νῆος καὶ νὰ προσελθῶν ἔρποντες ὄρα, ἔ μὲν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, προσήλθεν ἡμῶς εἰς μόνον ἰσχυρῶς.

θὰ ἐν συντομίᾳ εἰς τὸ θέμα τοῦτο καὶ θὰ σταματήσῃ τὸν λόγον μου. Εἰπέ μου διὰ τῆς τρέχεις εἰς τὸ πρόδστιον τῆς πόλεως; Ἰδοὺ τὸ πρόδστιον τῆς ἐνοῦ Ἱερουσαλήμ. Ἰδοὺ Δάφνη πνευματικὴ. Ἐκεῖ ὑπάρκουν πηγαὶ ὄδατων, ἐδῶ πηγαὶ μαρτύρων. Ἐκεῖ ὑπάρκουν κηφόρακα, δένδρα ἀκαρπια, ἐδῶ μέγιστα ἁγίων, ρίζαι ποῦ ἐσκορποῦν εἰς τὴν γῆν καὶ ὑψώνουν τοὺς κλάδους των πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐπιθυμῆτε νὰ ἴδῃτε καὶ τὸν κορπὸν τῶν κλάδων τούτων; **Ε** Ἄνοιξε, σὲ παρακαλῶ, τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως καὶ θὰ σοὺ παρουσιάσω ἀμέσως καρπὸς ἀφῆσθῶστος. Δὲν εἶναι ὄρα ἡ ἐπιμὴ καρποὶ ἢ κατὰ ἄλλο διὰ ὅσα φθέρωνται καὶ καταστρέφονται οἱ καρποὶ τῶν κλάδων αὐτῶν; εἶναι ἴσως σμῆματιον κοπιμῶν ἀπὸ πικρῶν καὶ συγχύρασις ἁμαρτιῶν, εἶναι ἐλάλειμας κακίας, θεραπεία νοσημάτων τῆς ψυχῆς, προσεκηκὴ μαρτυρημένη, παρηρησία ἐπίπαιον τοῦ Θεοῦ, κυριαρχία τοῦ σῶματος, ἔκκελευσμα οὐρανίων ἁγαθῶν. Αὐτοὶ ἐδῶ οἱ καρποὶ πάντοτε προῦνται καὶ πάντοτε ἀναβάρουν καὶ ποτὲ δὲν ἀπονοητέουσιν τοὺς γεννητοὺς των. **678 A** Καὶ ὅσον διὰ τὰ δένδρα ποῦ φύονται ἐπὶ τῆς γῆς, καρποφοροῦσιν μίαν φοράν τὸ ἔτος ἐὼν δὲν τὰ τρυγήσῃσι διὰν φθάσῃ ὁ καιρὸς κῶνον τὴν ἰσχυρότητα των ὄρα καταστρέφεται ὁ καρπὸς καὶ καταρῆται. Αὐτὰ ἐδῶ ὄρα τὰ δένδρα δὲν γνωρίζουν καιρῶνα, οὔτε θερος, οὔτε ὑποκίψουσιν εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν ἐποχῶν, οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ τὰ ἀντικρίσῃσι γυμὰ ἀπὸ τοὺς καρποὺς των, ἀλλὰ διατηροῦν πάντοτε τὴν αὐτὴν στολισμόν. Δὲν τὰ ἐγγίζει ἡ φθορὰ οὔτε ἡ μεταβολὴ τῶν καιρῶν συνήθειον. Ἀφῆσθου τὸ σῶμα τοῦτο ἐπιτεθῆ εἰς τὴν γῆν, ποῦ εἰς ἐργύρασι ἀπείρασι θεραπείας ἀπὸ τῆς ἁγίας αὐτῆς λάρακα καὶ ὁ καρπὸς δὲν ἐτελείωσιν. Ἐβήρσαν τοὺς ἐσκαρμένους ἄγρους καὶ δὲν ἐξηντλήθησαν οἱ σῆχυες. Ἦντλησαν ἀπὸ τὰς πηγὰς καὶ δὲν ἐκενύθησαν τὰ ὕδατα ὑπάρκει μὲν ἀένας ροὴ εἰς αἰῶνα, **Β** ποῦ οὐδέποτε ποῦε ἀλλὰ τὸ θέμα τῆς ἀναβύσεως παρουσιάζεται ὁλον ἐμεγαλύτερον ἀπὸ τὸ ἄδειασι τῶν ὄδατων. Καὶ δὲν πραγματοποιοῦν μόνον θεάματα ἀλλὰ πέθωμεν νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ φιλοσοφία ζωῆ. Ἄν εἶσαι πλοῦτος καὶ ἔχῃς μεγάλην ἰδέαν καὶ ὀπνοῦσας ψυχῆν, πληρώσει ἐδῶ, πορπηρῆσε τὸν μάρτυρα, ὑπολόγισε τὴν ἰσχυρίαν τοῦ ἰδικοῦ σου πλοῦτου ἀπὸ τῆς περιουσίας ἐκεῖνου καὶ θὰ περιήμιον; ἀμέως τὴν φωνάσῃσι σου, θὰ ἐλευθερωθῆς ἀπὸ τῆς ὀπνοῦσας καὶ θὰ φύγῃς μὲ πλῆρως ὑπερῶσιν ψυχῆν. Ἄν πάλιν εἶσαι πτωχὸς καὶ νομίσις δι' εἶσαι εὐκαταφρόνητος, εἶσαι νὰ ἴδῃς τὸν πλοῦτον τοῦ μάρτυρος. Θὰ περιήμιον; ἰσχυρῶς τὰ κρήρατα τοῦ κόσμου καὶ θὰ φύγῃς ἀπὸ ἐδῶ, ὄρα γνήριος τὴν ψυχῆν σου μὲ πολλὴν φιλοσοφίαν. **Γ** Καὶ ἂν σοὺ

προξενηθούν ἐπίφρακα, θλάθει, μαστιγώσεις, στον διαπιστώσης ότι δὲν ἐπαθεῖς ἀκόμη ὅσα ὁ ἄγιος αὐτὸς μάρτυς καὶ ἀπὸ αὐτὸ πάλιν θά ἀντιλήσῃς ἀρετῆν παρηγορίαν. Εἶδες ὅποια εἶναι οἱ καρποὶ τῶν ριζῶν αὐτῶν; Πόσον εἶναι δυσήληται, πόσον πνευματικαί, πόσον ἐγγίζουν αὐτὴν τὴν ψυχὴν; Δὲν σὲ ἐμποδίζω νὰ μεταβῆς εἰς τὸ πρόσπειον σὲ ἐμποδίζω δι' ἀδύριον μόνον. Διὰ ποῖον λόγον; Διὰ νὰ μὴ ἐπαύρησῃς ἢ εὐκαρίστησις καταδίκην, διὰ νὰ εἶναι ἡ ἀπόλαυσις σου καθαρά καὶ νὰ μὴ τὴν θολώσῃ ἢ καταδίξῃ. Εἶναι δυνατόν μίαν ἄλλην ἡμέραν καὶ τὴν εὐκαρίστητον νὰ ἀπολαύσῃς καὶ τὴν ἀμαρτανὴν νὰ ἀπακρύβῃς. Ἐάν ἦσαι θέλῃς καὶ τώρα νὰ ἀπολαύσῃς εὐκαρίστητον, ἄφρακα τίποτε περισσώτερον τερπνὸν ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν αὐτῆν καὶ πλεον εὐχάριστον ἀπὸ τὸ πνευματικὸν θέατρον, ἀπὸ τὰ ἰδικά σου μέλη, ἀπὸ τὴν συνανταστροφὴν τῶν ἀδελφῶν σου; **D** Ἄλλὰ μὴπως ἐπιθυμεῖς νὰ λάβῃς μέρος καὶ εἰς ὑλικὴν τράπεζαν; Σοῦ ἐπιτρέπεται ἔδω μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς συναθροίσεως πλησὶν τοῦ μαρτυρίου⁹ κάτω ἀπὸ τὴν σκὴν μέσα εἰς τὴν ἡμετέραν νὰ στήσῃς τράπεζαν, νὰ δώσῃς ἀνάπαυσιν εἰς τὸ σῶμα σου, ἀλλὰ καὶ τὴν συνεϊδηοὶν σου νὰ ἀπαλλάξῃς ἀπὸ καταδίξην. Διότι ὁ μάρτυς, ἐπειδὴ θὰ εἶναι ὁρατὸς ἀπὸ παντὸς καὶ θὰ εἶναι ὁ ἴδιος πλησίον καὶ θὰ περισταταί εἰς αὐτὴν τὴν τράπεζαν, δὲν ἐπιτρέπει ἡ εὐκαρίστητος νὰ μεταστῆ εἰς ἀμαρτίαν, ἀλλὰ σὺν παιδαγωγὸς ἢ ἄριστος πατήρ, ποῦ τὸν βλέπομε μετὰ τὸν ὀφθαλμὸς τῆς πίστεως, καταναγκάζει τὸν γέλωτα, περιορίζει τὰς ἡδονὰς τῆς διόπτου, **E** καταναγκάζει ἅλα νὰ σκαρτῆματα τῆς σαρκὸς, τὰ ὅποια ἐκεῖ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαφυγῇ κανεὶς. Διὰ τὸ αὐτὸν θὰ πλημμυρίσῃ τὸ πρόσπειον καροὶ ἀνδρῶν. Καὶ τὸ θέαμα αὐτὸ συχνὰ καὶ ἕκαστον ποῦ θέλει νὰ συγκρατηθῇ τὸν παρασύρει, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ, νὰ μνησθῇ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆν. **679 A** Πολλὸ περισσώτερον, ὅταν εἶναι παρὸν εἰς τὸ μέσον καὶ ὁ ἐπιδοκῶν. Διότι θεββαίως εἶναι παρὸν καλοῦμενος ἀπὸ τὰ πορνικὰ ἄσπρα, τοὺς ἀσεβερὰς λόγους, τὴν δαιμονικὴν πομπὴν. Σὺ ἦσαι ἐκεῖς ἀπερησθῆ αὐτὴν τὴν πομπὴν καὶ ἔχεις συνταχθῆ μετὰ τοὺς ἀσεβερὰς τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔγινες ἄδικος τῶν ἱερῶν μυστηρίων. Ἐνθάρμησον λοιπὸν τοὺς λόγους ἐκείνους καὶ τὴν συμφωνίαν καὶ ἀπόφυγε τὴν παράβασιν.

5. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀπευθινηθῶ καὶ πρὸς ἐκείνους ποῦ εἶναι

⁹ Πάνου γνωστὴ εἰς ἕνα καὶ προσελθῆς ἡ ἀδελφικὴ ἐπὶ σπηρὴ καὶ ἀπὸ προσωπικῆν ἀμαρτανῶν καὶ ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ χρητιστικῶν Παναθηναίων, καὶ πόσον τὰ ἦθη τοῦ λαοῦ ποῦ κατέρχοντες εἰς τὰ μέλη αὐτὰ διασχίζουσι τοὺς αἰῶνας! Σημὴν τράπεζα πλησὶν τοῦ κατὰ, ἕνα κατὰ τὸν αἰῶνα.

παρόντες ἀλλὰ δὲν ἀνακαρῶ διὰ τὸ πρόσπειον καὶ νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὰ κέρια τῶν τῆν σπηρῶν ἐκείνων. Διότι καὶ ὁ ἱερεὺς ποῦ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπῆτα τοῦ ἀσθενοῦς ἀλλογους ἀπευθίνα πρὸς τὸν ἀσθενῆ. Τὰ σκεπτικὰ μὲ τὰ φάρμακα τὴν δάπανη καὶ τὴν ἄλλην περιθαλψὴν **B** καλεῖ τοὺς συγγενεῖς καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς τὰς παραγγελίας του. Θέλεις τὸν λῆγον; Διότι ὁ ἀσθενῆς δὲν δέχεται τὰς δόγγιας μὲ προσοχὴν, ἐνθὸς ὁ ὑγιὴς προσάει εἰς τοὺς λόγους μὲ πολλὴν προθυμίαν. Διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ ὁμιλήσω καὶ πρὸς σὲ. Ἄς καταλάβωμεν ἄβριον ἐγκλίους τὰς πύλας, ἄς παραμενεύωμεν εἰς τὰς πόδας καὶ οἱ ἄνδρες τοὺς ἄνδρας, οἱ γυναῖκες τὰς γυναῖκας ἄς κοινοποιώμεν ἀπὸ τὰ ὑποζύγια. Ἄς τοὺς ἐπαναφέρωμεν ἔδω καὶ μὴ μάς καταλάβῃ ἐντροπή. Δὲν ὑπάρχει ἐντροπή, ὅπου πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀδελφοῦ. Ἐάν δὲν ἐντρέπονται ἐκεῖνοι νὰ μετακινῶν εἰς τὴν παρῶντον πομπὴν, **C** πολλὸ περισσώτερον δὲν πρέπει νὰ ἐντρέποντομε ἡμεῖς προστάμενοι νὰ τοὺς ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῆν πομπήν. Ὅταν πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀδελφοῦ, ἄς μὴ παραμελοῦμεν τίποτε. Ἄν ὁ Χριστὸς ἐπέθανε δι' ἡμᾶς, πρέπει νὰ ὑπομεινωμεν τὰ πάντα ἡμεῖς διὰ τὸν ἑαυτὸν μας. Ἄν ποῦ καταφέρουν κτηνίχημα, ἄν ποῦ ἐπιθυνοῦν ψόγους, συγκρατήσου καὶ μὴ παραστήθῃς, εἰς τοῦτο τοὺς ἐπαναφέρῃς πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος. Καὶ ἄν συσταθῇ δικαστήριον ἀπὸ τοὺς περισσώτους, ἄς ἀκούσῃς σου ἐπιθυμοῦν. Τὸν ἀδελφόν μου, ἐπέ, θέλω νὰ σῶσω. Ἐλέητα φωνὴν νὰ κόνεται καὶ δὲν ἀνέχομαι νὰ ἀδικωρῆσῃς διὰ τὸν ἀδελφόν. Ὅποιος θέλει ἄς καταγγεῖλῃ, ὅποιος θέλει ἄς κληρονομήσῃ. **D** Ἄλλὰ κανεὶς δὲν θὰ καταγγεῖλῃ, θὰ ἐπιανεύσῃν μίλλον ἄλλοι καὶ θὰ ἐπιδοκῶμεν. Διότι οὔτε χάριν κληρονομήσαν οὔτε ἀπὸ προσωπικῶν μάσων ἰανόμα, οὔτε διὰ κανέν ἄλλο θεατικὸν πρᾶγμα φιλανθρωπία καὶ μάχομαι ἄλλὰ χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀδελφοῦ μου. Πόσον δὲν θὰ τὰ ἐπιδοκῶμεν αὐτὰ καὶ δὲν θὰ τὰ θαυμάσῃ. Ἐνθὸς δὲν εἶκομε καμμίαν ἀξίαν λόγῳ συγγενείας κατὰ σάρκα, ἢ πνευματικῆς συγγενείας μάς ἔκαμε πλεον φιλοστόργους ἀπὸ πατέρας. Ἐάν θέλετε, ἄς πόρωμεν μαζί μας καὶ τὸν μάρτυρα δὲν ἐντρέπεται θεββαίως νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ σῶσῃ τοὺς ἀδελφοὺς. Ἄς τὸν ὀρθώσωμεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν θὰ φοβηθῶν τὴν παρουσίαν του, θὰ σεβασθῶν τὰς παρακλήσεις καὶ τὰς ἱερασίας του: διότι δὲν ἐντρέπεται ἀκόμη καὶ νὰ ποικαλέσῃ. **E** Ἐάν ὁ Κύριος τὸν ἀπευθίνα παρακλήσῃ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν: Ἐγὼ Χριστοῦ προθεσόμεν, λέγει ὁ Παῦλος, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν, καταλλάγητε τῷ Θεῷ (B' Κορ. 5, 20). Πολλὸ περισσώτερον θὰ τὸ κέρη τοῦτο ὁ δοῦλος. Ἐνα μόνον

τὸν λυπεῖ, ἡ ἰδική μας ἀπάθεια: καὶ πάλιν ἐν τῶν εὐφροσύ-
 νων, ἡ ἰδική μας οὐτιμία καὶ διὰ τοῦτο τίποτε δὲν θὰ ἀσφίση
 ποῦ νὰ μὴ τὸ πράξη δι' αὐτήν. "Ἄς μὴ ἐντραποῦμεν λοιπὸν
 καὶ ἡμεῖς καὶ ἄς μὴ τὸ θεωρήσωμεν περιττὸν. "Ἄν οἱ κυνη-
 γοὶ βαδίζουσι κρημνοῦς καὶ ὄρη καὶ βάρθαρα καὶ κόβει ἀπά-
 ρητον μέρος ἐπιθυμούντες νὰ κυνηγήσουσι εἴτε λαγὼν 640. Ἀ
 εἴτε ζαρκαδί εἴτε κατὰ ἄλλο ἀπὸ αὐτὰ εἴτε συχνὰ καὶ αὐτὰς
 τὰς ὄγριας θνητῶς, οὐ, ἐνῶ πρόκειται διὰ ἐνα ἀσφραντον ἄ-
 γριμ, ἀλλὰ πνευματικῶν ἀδελφῶν νὰ ἐπινακέρησι ἀπὸ τὴν
 ἀπάθειαν χάριν τοῦ ὁποίου ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς καὶ ἐνῶ δὲν
 πρόκειται νὰ περὸς ὄρη καὶ καρδίας ἀλλὰ τὴν πύλην
 μόνον νὰ διαβῆ, ἐπιδοκιμασεῖς καὶ κοικανίσεις; Ποῖαν συγ-
 γνώμην, εἰπέ μου, θὰ ἔχη; Δὲν ἀκούεις ἄπιστον σφῶν ποῦ
 προτρέπει καὶ λέγει: "Ἔστιν οἰσάνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν;"
 ("Ἐκκλ. 4, 25). Φοβείσῃς μήπως σὲ καταγγεῖλη κανεὶς; Νὰ
 ἐπαρῆται τὴν κατηγορίαν εἰς ἐμὲ ποῦ σὲ προέτρεψα. Νὰ
 εἴπῃς διὰ εἶμι παρῆγγελεν ὁ θεοσκόλας.¹⁰ Εἴμαι ἕταρος ἐγὼ
 νὰ ἀντιμετωπίσω τοὺς μνηστῆς εἰς τὸ δικαστήριον καὶ νὰ ἄ-
 νωλάθω τὴν ἐξόνην. **Β** Τὸ ὀρθὸν ἡμῶς εἶναι διὰ ὅσπε ἐμὲ
 ὅσπε οὐκ δὲν θὰ καταγγεῖλη κανεὶς, ἀκόρη καὶ ἂν εἶναι λίαν
 ἀνοήκωντος. Θὰ ἐπιδοκιμάσουσι ὅλοι καὶ θὰ μᾶς θαυμάσουσι
 ἐξ αἰτίας τῆς φροντίδος, καὶ ἐπιδοκινώμεν, ὅχι μόνον οἱ κοι-
 τικοσύντες εἰς τὴν ποτρίδα μας ἀλλὰ καὶ οἱ ζῶντες εἰς τὰς
 γειτονικάς πόλεις, διότι τὸσον ἰσχυρὰ εἶναι μετοξὺ μας ἡ κοι-
 τικία τῆς ἀγάπης, τὸσον μέγας ὁ ἔλλος τῆς φιλοστοργίας.
 Ἀλλὰ ἐπιπέ λέγω οἱ ἄνθρωποι; Θὰ μᾶς ἐπιδοκιμάσῃ ὁ ἴσος ὁ
 Δεσπότης τῶν ἀγγέλων. Ἰνωρῶντες λοιπὸν τὴν ἐμοσθὴν, δε
 μὴ περφορνήσωμεν τὸ κυνήγιον καὶ ἄς μὴ ἐπανέλθωμεν
 αὐριαν μόνον καθεὶς ἄς ἔχη μαζὶ τοῦ τὴν λείον του καὶ ἄς
 γυρίσῃ εἶτα. "Ἄν τὸν προφθάσῃ μόνον τὴν ἄρον κατὰ τὴν
 ὁποῖον ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ σπῆτι ρίπτεται εἰς τὸν δρόμον καὶ
 τὸν μεταπίσῃ νὰ βαδίσῃ ἐδῶ, δὲν θὰ ὑπάρξῃ κομματιοσκο-
 λία. **Γ** Ἄλλ' ὅταν περὶ τὴν ὁ κομρὸς καὶ ἐκεῖνος θὰ ὄσπε ἀνο-
 γνωρίσῃ πολλὴν χάριν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι θὰ ὄσπε ἐπαινεύσουσι
 καὶ θὰ ὄσπε θαυμάσουσι. Καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅλων, ὁ Δεσπό-
 τῆς τῶν οὐρανῶν θὰ ὄσπε ἀποδώσῃ πολλὴν ἀμοιβὴν καὶ θὰ
 πολλαπλασιάσῃ τὸ κέρδος καὶ τὸν ἔπαινον. Καπονοσύντες λοι-
 πὸν τὸ κέρδος ποῦ ἔχομεν ἄγ' ἐδῶ ἄς ἔχεινοῦμεν ὅλοι πρὸ
 εἴ; πόλευσι. "Ἄς συλλάβωμεν τοὺς ἀδελφοὺς μας καὶ ἄς τοὺς
 ἐπινακέρησῃμεν ἐδῶ, διὰ νὰ εἶναι καὶ σφῆρον ἡλῆρες τὸ ἱερὸν
 ἄσῃσιον μας καὶ ἡ πανηγυρικὴ μας συγκέντρωσις ἀλοκλήριμ"

10. "Ἔτσι λέγεται καὶ σήμερον ἐκείνι, ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὸν λαὸν μας" ἐδ-
 οσκόλας.

μὴν καὶ εἶμι χάριν τοῦ ὕψους μας τούτου νὰ μᾶς δεσθῇ ὁ
 ἴσος μάρτυς. **Δ** εἰς τὰς αἰωνίους κατοικίας μὲ πολλὴν παρρη-
 σίαν. Αὐτὴν μοιῶρα νὰ ἐπιτύχωμεν ὅλοι μας μὲ τὴν χάριν καὶ
 τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ
 ὁποίου καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ἄς εἶναι ἡ δόξα εἰς τὸν Πατέρα
 καὶ τὸ ἅγιον καὶ ζωοποιὸν Πνεῦμα, καὶ τὰρα καὶ πάντοτε καὶ
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

3. ΕΓΚΩΜΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΜΑΡΤΥΡΑ ΒΑΡΛΑΑΜ¹

481 Α Μὲς συνεκάλεσεν εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῆν ἐστῆν καὶ πανήγυριν ὁ μακρὸς Βαρλαάμ, ὅτι διὰ τὸν ἐπαινεσάμενον ἄλλα διὰ τὸν ζήλευμα. Ὅχι διὰ τὸν γίνεσθαι ἀφοραστὴν τῶν ἐγκωμίων τοῦ ἀλλὰ μνηστὰ τῶν καταφθαρμένων του. Εἰς τὰ ζήσηματα τοῦ κόσμου τοῦτου, ποτε δὲν θέ βῆλιν δοα καταλαμβάνου μεγάλα ἀξιώματα νὰ ἴδου καὶ ἄλλου μέρους τῆς προκαθεδρίας του. Διότι ἐκεῖ ὁ φθόνος καὶ ἡ ζήλεια διακόπτου τὴν ἀγάπην. Δὲν γίνεται ἐκεῖ οὐκ κυριακεῖ τὸ πνεῦμα ἄλλα τὸ ἐντελὲς ἀντίθετον. Τότε δηλαδὴ κατ' ἐραχὴν εὐκαριστοῦνται οἱ μάρτυρες, ὅταν ἴδουσι ὅτι οἱ σύνδουλοι των ἐφθασαν εἰς τὴν ἀπόλλουσαν τῶν ἰδίων μὲ αὐτοὺς ἀγαθῶν. Β Ὅποτε ἀν θέλη κάποιος νὰ ἐπαυανέη τοὺς μάρτυρας, ἄς μιμηθῆ τοὺς μάρτυρας. Ἄν θέλη κάποιος νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς ἀλλήλους τῆς εὐσεβείας, ἄς γενησὶ ἀπὸ ζήλου διὰ τὸν ἀγῶνα ἐκείνων τοῦτου θέ προκαλέσῃ εἰς τοὺς μάρτυρας ἡδονὴν ὅχι μικροτέραν ἀπὸ δ,τι τὸ ἴδιον των κατορθώματα. Καὶ διὰ τὸ μῆτις ὅτι τότε κατ' ἑξοχὴν λαμβάνουν αἰσθησὴν τῶν ἰδίων των ἀγαθῶν, ὅταν δηλαδὴ μὲς ἴδουσι νὰ εἰμεθα ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ὅτι τὸ πρῆγμα τοῦτο τὸ θεωροῦν ὡς τὴν ὑψίστην τιμὴν πρὸς αὐτοὺς, ἀκούσε τοὺς λόγους τοῦ Παύλου

1. Ἐγκώμιον διὰ τὸν ἅγιον Βαρλαάμ Ἐγράφη καὶ ὁ μέγας Βασίλειος. Κατήχητο ἡ Ἀντιόχεια καὶ ἔζη εἰς αὐτὴν γένον εἰς προεβέρτουσαν ηλικίαν καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, ὅποτε ἀπεγγέλλῃ ἄς χριστιανός. Ὁμιλοῦσθαι τὴν εἰσὶν τοῦ ἑαυτοῦ τὸν δικαστῆν του καὶ διὰ τοῦτο τὸν διαβόλον εἰς βασανιστήρια πληγώνοντες ἀδὲν μὲ σθένερα καὶ ἀκαποκωντες τοὺς ἐνοχὰς του. Ἐν συνεχείᾳ τὸν ἀδίκησον εἰς πειθαρχετικὸν ναὶ κρακωμίσου νὰ τὸν ἀνεγκρίνου νὰ ἀκτινὴ τὴν χεῖρα του περιέχουσαν λιθαστῶν ὑπὸ τὸν θυρῶν, ἐκεῖ ἐκεῖ παρὰ ἡ ἀνακωστή τῆς χειρὸς καὶ ἡ κτίσις τοῦ λιθαστῶν εἰς τῆς παρὰ ἡ ἀνακωστή θυσία. Προκλήθη μὲς ὁ γένον Βαρλαάμ ἀδύστην ἀποκωρακίμας μετὰ ἄλλους πρὸς τὸν θυρῶν καὶ ἐπιθέσας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς παρὰ ὑπὸ τὸν θυρῶν μάρτυρας, μέχρις οὗ ἐπεσε νεκρός. Ἡ μνήμη του τιμῆται τὴν 27ην Νοεμβρίου. Ὁ ποιητὴς ἔμεινε λιτὰ τὸν χριστιανικὸν θρησκῶν του γένους μάρτυρας.

Ὁν λιθαστῶν, Βαρλαάμ, τὸ πῦρ φέρου ἀδουον ἀφῆς λιθαστῶν ἑαυτοῦ.

«Νῶν ζῶμεν, ἐὰν ἡμεῖς στήκατε ἐν Κυρίῳ (Α' Θεο. 3, 8). Πρὶν ἀπὸ αὐτῶν καὶ ὁ Μωϋσῆς ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν «Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἀφεσ' εἰ δὲ μὴ, κἀγὼ ἐξάλειψον ἐκ τῆς ἔββλου ἡς ἐγραψας» (Ἐξ. 32, 31-32). Δὲν εἰσθάνομαι τὴν σφραγῖδα τῆς αἰτίας τῆς δυστυχίας τούτων, θέλει νὰ εἰπῆ. C Τὸ πλῆρωμα τῶν πασῶν εἶναι τὸ παράλληλον τοῦ σώματος. Τί τὸ θερελὸς λασπῶν νὰ στεφάνεται ἡ κεφαλή, τὴν σπηρῆν ποὺ τὰ πόδια τιμωροῦνται; Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν, ἀντιπείνει κάποιος νὰ μιμηθῆμε τοὺς μάρτυρας τῶρα; Ἀφοῦ θεοβίαι δὲν εἶναι περίοδος ἀναγνώστου; Τὸ γνωρίζω καὶ ἀγῶ. Βεδοβίαι δὲν εἶναι περίοδος διαγωγῆς, εἶναι ὁμοῦς περίοδος μαρτυρίας. Δὲν εἶναι περίοδος τέτοιων ἀγώνων, εἶναι ὁμοῦς περίοδος στεφάνων. Δὲν μὲς καταδιώκουσι οἱ ἄνθρωποι ἄλλα μὲς καταδιώκουσι οἱ δαίμονες. Δὲν μὲς κυνηγᾷ ὁ τύμνος ἄλλα μὲς κυνηγᾷ ὁ διάβολος, κερρότερος ἀπὸ ἔλους καὶς τυρόνους. Δὲν βλέπεις ἐμπρὸς σου ἀναμμένα κάρβουνα, βλέπεις ὁμοῦς φουνατωμένῃν τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας. Ἐπιστάτησον ἐκεῖνοι τοὺς ἄνθρωπος, ποδοστήσον πρὸ τὴν φωτιὰ τῆς φουρας. D Ἐκεῖνοι ἐπυρμάχουσι μὲ τὸ θηρία, οὗ καλινωγῶντες τὸν θυρῶν, τὸ ἀνήμερον καὶ ἀπίθασον ἄθροιν. Ἐκεῖνοι ὑπὸβῆσαν μὲς εἰς ἀφοριστὸς πόνους, γίνου οὐ κακῆς τῶν ἐτόπων καὶ πονηρῶν λογισμῶν, ποὺ ἀναδύουσι εἰς τὴν καρδίαν σου. Ἐπεκ' ἐὰ μνηστῆς τοὺς μάρτυρας ἐπὶ Α «Νῶν γὰρ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλιν πρὸς αἷμα καὶ σάρκα ἄλλα πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας πρὸς τοὺς κατακράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὸ πνευματικὸν τῆς πονηρίας» (Ἐφεσ. 3, 12). Ἡ φυσικὴ ἐπιθυμία εἶναι φωτιὰ φωτιὰ ἀσθεστὸς καὶ διηνεστής. Εἶναι κῶλον λυσοσώμενος καὶ μονωδῆς. Μυρίας ἐπιθέσεις του καὶ ἀν ἀπακούσης, μυρίας φορές ὁρμὸ πάλιν ἐναντίον σου καὶ δὲν ἀποχωρεῖ. Εἶναι ἀδύσσοκτος ἡ φλόξ τῶν ἀνθρώπων ἄλλα οὐτὴ, ἡ φλόξ τῆς ἐπιθυμίας, εἶναι κερρότερος. Ποτε δὲν ἔχομεν ἀπεκωριστῶν εἰς τὸν πόλεμον αὐτῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρουσίας ζωῆς, ποτε δὲν ἔχομεν ἀνακαταστῆν διεξάγειται ἄγῶν συνεχῆς διὰ τὸ γίνῃ καὶ ὁ στέφανος λαμπρός. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος πάντοτε μὲς ἀρμυρίων, ἐπειδὴ εἶναι πάντοτε κερρὸς πολέμου, ἐπειδὴ ὁ ἐκθρός πάντοτε ἀγρυπνεῖ. Β Θέλεις νὰ μῆσις ὅτι δὲν καλεῖ ὁ ἀγγυτέρον ἀπὸ τὸ πᾶρ ἡ ἐπιθυμία; Ἄκούσε τὸν Σολομῶντα ποὺ λέγει «Περικατῆσαι καὶ ἐπ' ἀνθρώπων πυρὸς, ποτε δὲ πόδας οὐ κατακίσει; Οὕτως ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὴν γυναί-

2. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ ἀπλοῦν ρητορικὸν σχῆμα, διὰ τὸ κἀγὼ ἐνόησον εἰς τοὺς ἀφοραστῆς καὶ νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν των. Ὁ χριστιανὸς ἀπρίσκει εἰς συνεχῆ διαγωγὴν ἐμπακτωμένους εἰς τὸν ἄγῶνα κατὰ τὸν διαβόλον.

κα του πλησίον αούτου, και πᾶς ἀπτόμενος αούτης οὐκ ἀδικουθήσεται.⁵ Βλέπετε οὖν ἡ φύσις τῆς ἐπιθυμίας συναγωνίζεται πρὸς τὴν φύσιν τοῦ πυρός· Ὅπως δηλαδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐγείνηται τὴν φωτιάν και νὰ μὴ καίῃ, ομοίως και τὸ κοίτηγμα τῶν ὤραϊων προσώπων κυριολοεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ποὺ κατὰ τὴν ἀκαλόγητως· Ἐ Καὶ οὕτως μὴ εὐφλεκτός ὕλη, ἔτσι και τὸ ὤραϊα σῆμασι ἀπειλοῦν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀσελγῶν. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ πορεύμεν εἰς τὸ πῦρ τῆς ἐπιθυμίας ὡς γραφὴν τὸ κοίτηγμα τοῦ κάλλους ἀλλὰ νὰ τὸ περιορίζωμεν ἀπὸ παντοῦ και νὰ τὸ κατασβῆνωμεν με τοὺς εὐσεβείας λογισμοὺς· νὰ ἀνακατιζώμεν τὴν παρκαϊάν ποὺ σοβεῖ ὀρημητικῆ και νὰ μὴ ἐπαυρέτωμεν εἰς αὐτὴν νὰ κλονίζῃ τὴν σταθερότητα τῆς ἀνατοίας μας. Ἀλλὰ και κάθε ἡσὴν κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐπιθυμίας τῶν παθῶν πυρπολεῖ συνήθως τὴν ψυχὴν ἐκτανύτερον ἀπὸ ὅτι τὸ πῦρ, ἐὰν θεβαίως δὲν ἀγωνίζεται κανεὶς σθεναρῶς, με ὑπομονὴν και πίστην ἐκτανύειν ἐκάστου τῶν παθῶν. Ὅπως ἀκριβῶς ἔκομεν με τὸ κῆρι του και ὁ μακάριος και γεννοὺς ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ Βαρλαάμ· Ὁ ἐδάστακεν εἰς τὴν δεξιάν του ὀλόκληρον ὄγκον φωτιῆς, χωρίς νὰ ὑποκαρῆσῃ εἰς τὸν πόνον ἀλλὰ ἔμεινε περισσότερο ἀπὸ ἄσπῆς ἀπὸ ἄγλαμα. Ἡσθάνετο θεβαίως ἄλλως και ὑπέφερε· δαδὶ αὐτὸ ποὺ ἔφροσσε τὴν πυρὰν ἦτο σάρξ, οὐκ οὐδὲν. Ἐνῶ ὅμως ἐπονοθε και ὑπέφερε, παρουσιαίκεν εἰς θνητῶν σῆμα συμπεφοροῦν δόκαρῶν δύναμεν.

Ἀλλὰ θὰ ἀνατρέξω εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ μαρτυρίου του, διὰ νὰ γίνῃ σαφετέρα ἡ εἰληγῆς μου. Καὶ οὐκ προσέλασε τὴν κακουργίαν τοῦ διαβόλου. Ἄλλους ἐκ τῶν ἁγίων ἀδήγησε εἰς τὸς ἐσχάρους, ἄλλους ἔρωπεν εἰς λέπτους ποὺ ἔβραζον περισσότερο ἀπὸ πῦρ· Ἐ τούτων κατεθέσκασε τὴς πλευράς ἐκείνους τοὺς κατεθέσκασε εἰς τὸ πέλταος, ἄλλους παρδῶκεν εἰς τὸ θηρία, ἄλλους ἔρωπεν εἰς τὴν κόμινον, τούτων ἐξήρῆρωσε τὸς κλειδύσας, ἐκείνων ἀφήρεσε τὸ δέρμα, ἐνῶ ἦσαν ἀκόμη ζωντανοί. Κάτω ἀπὸ τὰ αἰματωμένα σῆματα ἄλλων ἐπιποθέτησαν ἀνθρώπος και ὁ σπαθήρες ἐπήδων ἐπάνω εἰς τὸς πληγῶς και ἐδάγκανον τὰ τραύματα ἀκλήροτερον ἀπὸ κάθε θηρίον. Δι' ἄλλους ἀρεῖοσκε ἄλλας ἀκόμη χειροτέρας τιμωρίας. Ὅταν λοιπὸν εἶδεν ὅλας τὰς ἐφευρέσεις του νὰ καταγελοῦνται⁶· Ἐ και δούσε τὰς ὑπέστησαν νὰ γίνωνται οὐ ἀναμφοσῆθηται νικηταί των και διὰ ὅσους τοὺς ἠκαλύθησαν εἰς τὰ ἴδια ἀγνώματα νὰ γίνωνται ἰσχυρότατον παρδῶχημα θῆρρους, ἰὶ κῆρνει· Ἐπνοεῖ νέον τρόπον

5. Ὁ μάρτυς παρουσιαίκεται με φρόσιν και πάργον, ὁ ὅποιος κρῆται με κατελήθη, καλομηγῆς εἶναι ὁ ἔρματος, πολιτητικῆ μηχαναὶ τὰ διάφορα ἐκαστητήρια

βασιανισμοῦ, ὥστε τὸ ἀπροσδόκητον και ἀσύνθηες τῆς τιμωρίας νὰ καταβῆ τὸ φρόνημα τοῦ μάρτυρος. Διότι αὐτὸ ποὺ ἔκομεν κάποιος και τὸ ἐτοιμάσθη, ἀκαρῆ και ἄν εἶναι ἀνυπόφορον, κατατείνει νὰ γίνῃ εὐκαταφορότητον, ἐταν ἡ προσδοκία τὸ κρατῆ εἰς τὴν ψυχὴν σου· τὸ ἀπροσδόκητον ὅμως, ὁ κῆρ και ἄν εἶναι ἐλαφρότατον, εἶναι τὸ πλέον ἀνυπόφορον εἰς ὅλων.

Ἄς εἶναι λοιπὸν νέος ὁ ἀγών, δε εἶναι παρδῶχος ἡ ἐπινοήσε, διὰ νὰ φροσῇ τὸν ἀθλητῆν τὸ νέον και παρδῶχον και νὰ τὸν καταβῆ εὐκόλως. Β Τὶ κῆρνε λοιπὸν· Ἐλέγει ἀπὸ τὴν φυλακὴν τῶν ἁγίων με θεομῆ. Διότι και ποῦτο τὸ ἐμχανεσῆ ἡ κακουργία του· νὰ μὴ χρησιμοποίησῃ εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν θαρῆα βασανιστήρια, ἡμῆε νὰ ἐπιβῆ τὴς φρενῆς τιμωρίας ἀλλὰ νὰ ἀρκεῖ ὀκνη κρῆα και ἀπὸ τὰ μακρότερα. Δραπὶ τάχα· Διὰ τοῦτο ἄν ἠττησῶν οὐ ἀγανατσοῖται, νὰ εἶναι ἡ ἡίτα τῶν αἰσῶρ, ἐπειδὴ δὲν ἀντεσθέθησῃ οὐτε εἰς τὸ μακρὸ ἄν πάλιν ὑπερκαύσῶν εἰς αὐτὰ και νικησοῦν. ἐπειδὴ ἡ δύναμις των θὰ ἔχη εἰς τὰ μακρότερα ἐξασθενήση, νὰ γίνων εὐδούλωτοι εἰς τὰ μεγαλύτερα. Διὰ τοῦτο ἐκρησαιοποίησε τὰ μωρότερα και ἄρκως διὰ νὰ μὴ ἀποτύχῃ εἰτε νίκηση εἰτε δεῖ. Ἄν τοὺς νικήσει, ἐσκέφθη, θὰ γελῶν διὰ τὸ πάθῆμά των, ἄν δὲν τὸς νικήσει, θὰ τοὺς καταστήσω πλέον ἀντιθέτους διὰ τὰ μελλοντικά. Ἐ Τὸν ἔλεγει λοιπὸν ἀπὸ τὸ δεσποτήριον και ἐκείνος ἐξέρχεται ὅπως ὁ γεννοὺς ἀθλητῆς εἰς τὴν παλίστραν, ἀφοῦ ἐγμυνάσθη ἐπὶ πολλὸν χρόνον. Διότι τὸ δεσποτήριον ἦτο διὰ τὸν μάρτυρα παλίστρα και ἐκεῖ συναρῶν κατὰ μόνος με τὸν Θεὸν ἐπληροφοροῦετο ἀπὸ ἐκείνον περὶ ὅλων τῶν γινωσκῶτων. Διότι οὐκ ὑπῆρχον τοσούτου εἶδους θεομῆ, ἐκεῖ εἶναι πορὶν και ὁ Χριστὸς. Ἐ ἤμκετο λοιπὸν, ἀφοῦ εἶχε γίνῃ ἰσχυρότερος με τὴν μικροτέραν παρμονίην του εἰς τὸ δεσποτήριον. Καὶ ὅταν αὐτὸς ἐξῆλθεν, ἀφοῦ ὁ διάβολος δι' ἐκείνων ποὺ ὑπῆρταν τὴν παρμονίαν του τὸν ἀδήγησεν εἰς τὸ μέσον, δὲν τὸν προσέδεσε εἰς τὸ ζῆλον οὔτε τὸν περιέβαλε με ὀρημῶς. Διότι τὸν ἔλεγε νὰ τὰ ἐπιβῆ ὅλα αὐτὰ και νὰ τὰ ἔχη οκροεθὶ πρό πολλοῦ. Ἐ Φέρεται πλησίον τοῦ πύργου· Ἐν παρδῶχον και πρτωφανῆς ὑπρόνημα, ποὺ κανεὶς τιπεῖ δὲν εἶχε οκροεθῆ, ποὺ ἠδῶντο εὐκόλως νὰ προκαλέσῃ τὴν πτώσιν του. Ἐπιβίωξις του δι' ὅλων ἦτο νὰ παρασῆρῃ μάλλον τοὺς ἁγίους πορὰ νὰ τοὺς προενησῇ πόνον. Ποῖον ἦτο λοιπὸν τὸ τέκνασμα· Τὸν

6. Ὁ ἔρματος βέλει νὰ ἐμκατασθῆ μίαν ἀσθῆρτον και ἐκτενῶσθ κῆρνε και σῆματος τοῦ μάρτυρος, ποὺ εἶναι ἀκρίβῆς ἡ ἀνατροπῆ τῆς χειρῶς. Τούτο ὅμως, παρατραπὶ ὁ ἔρμος, δεῖ εἶναι και μετατροπῆ τῆς γνῶρις, ἡ ὅποια και μόνη ἔχει ἀποκαρῆστικὴν σημασίαν διὰ τὸν κα-

διέταξαν να εκτείνη όπτιαν την χειρα του υπεράνου του Βυμιο και έθεσαν εις αυτην άνθρακα και λιθανιτον, ώστε, εαν αισθανθη τον πονον και ανατρεψη την χειρα, να θεωρησουν το πράγμα ως θυσιον και παραβάσει. Ειδες την κακουργίαν του διαβόλου; Προσέθε όμως πάλι εκείνος παύ αυλακιδώντι τους σκοτους κατά την ώραν της πανουργίας των ήρωςας τα τεχνούσια του. Έξοικε δέ να μεταβληθή η επίστασις της έπιβουλής και η πολυτάλακος κακουργία εις προσήκην και περίσσειαν περισσοτέρως δόξης διά τον μάρτυρα. Διάτι θεθαίς όπον έπαιτο από άπεύρους κακουργίας άπέλη ήττημένος ο αντίπαλος, τότε ο άλλη της πάστεως άναδεικνύεται άκμή λαμπρότερος τοιού έγγετο και εις την περίπτωσιν αυτήν. Παράκειναι ο μοκρίος Βασιλαίμ κροπών την χειρα του σταθεράν και άπεριτρετον, ⁵⁸⁴ Α ούν να ήτο κατακευσομένη από σίδηρον, ρολένια, και άν ανεστρέφετο του μάρτυρος το κέρα, δέν άπετέλει τοιού έγκλημα του μάρτυρος.

Εις το σημειον τοού δεξασε ακριβαλόγον προσοχήν όλοι, διά να έννοήσατε ότι και άν άκόμη έστρέφετο η δεξιή του, δέν θα άπετέλει το πράγμα ήπιαν. Διατι τάχα; Διάτι όπως γνωματεύωμεν εις τας περιπτώσεις εκείνων που έσοδίζουν τας πλευράς των ή τας θασακίζων κατ' άλλον τρόπον, κατ' όμοιον τρόπον πρέπει να κρίνωμεν και εδώ. "Αν δηλ. ύπακοήσων και θυσιάσων, η κατηγορία γίνεται κατά της άδυναμίας των, διη έθυσιάσων, έπειδή δέν υπέμειναν τους λόγους. Β "Αν όμως έπιβέσων ύπομονήν εις τα θασακιστήρια και δοκιμάσων θεθαίως πόνον δε' δσα πάσων, δέν πρυδώσων όμως την πίστιν, κανείς δέν τους κατηγορεί διά τας δόξιας άλλα δι' αυτά ακριβώς τους παραδεικόμεθα περισσότερο και τους θεωρούμεν έπειδή παρά τον θασακισμόν των υπέμειναν και δέν ήθέλησαν να άρνηθώσιν και εδώ λοιπόν, άν ο μοκρίος Βασιλαίμ από άδυναμίας να ύποφέρει το κάμνον ύπέσχετο να θυσιάση, ενικήθη άν όμως παρά την αντίστασιν του ίδιου η χειρ έστρέφετο, τοιού δέν συνιστά κατηγορίαν κατά της γνώμης του μάρτυρος. Επρωκαλείτο το γεγονός από το πύρ, διη έπειδή ήτο η προσήρασις του άσθενή, άλλα έπειδή παρά την θέλησιν του άγχιου έλύγισεν η χειρ του και τα νεύρα κατά την δύνανσιν της άντιστάς των. C "Όπως

ροκνησμών του μάρτυρος. "Αν λύγισον τα μέλη, είναι φυσικόν η νίκη του μάρτυρος συνίσταται εις την άλόγητον θέλησιν του. Δ. Πάντα άνάγει από την έσση, της έσσης τας έπειρους άντη. Ι. Πάντα άνάγει εις το θρασυρολόγιον της άρχής του ο μέγας παρατηρητής της ζωής των ανθρώπων άλλα και μέτοχος του πόνου των. Διά τοούτο τα παραδείγματα του άποστολου άδιστάστως άποδείξει.

δέν κατηγορούμεν εκείνους που έσακίζων τα πλευρά των, έπειδή έσοδίζου η σάρξ των. "Η μάλλον διά να φέρω πλησιέστερον παράδειγμα' εκείνους που πυρέσων και κατέκοντο από σπασμοίς, δέν θα τους κατηγορεί κανείς, έπειδή κάμνουνται τα κέρα των, άφου το πράγμα δέν άφειλεται εις την άνασισιν των άλλα εις την φύλας της άσθενείας, η όποία έξαντλεί την ύγρότητα και συνέλκει και σωση τα νεύρα παρά φύσιν. Όμοίως κανείς δέν θα έμάρφετο και τον άγιον τοιτον, εαν ανεστρέφετο η χειρ του. Διάτι άν είναι φυσικόν ο πυρετός παρά την θέλησιν του άσθενούς να συνέλκη και να σωση τα μέλη, πολύ περισσότερο θα έπετινύκωνον τοούτο άνθρακας εις την δεξιάν. Δ άκόμη και άν δέν υπεκάμει ο μάρτυς. Δέν το έπέτυχον όμως, διά να μόνης ύπερεκατερισού, ότι ήτο η χάρις του θεου που συμπαρόστατο και προητοίμαζε τον άθλητήν και άνεπλήρυνε το μεσονόκτιμα της φύσεως και δέν έπαθε πόνημα που προσιδιάει εις αυτην; άλλα έμεινεν άπεριτρετος εκείνη η χειρ, ούν να ήτο πλάσμενη από δόξαμντα. Ποίος θα έβλαπτε τότε και δέν θα έθασμαζε; Ποίος δέν θα έδοκμαζε φρίκην; "Εκμισον οι άγγελιοί από το ύψη, οι άρχάγγελοι παρηκολούθων. Το θέαμα ήτο λαμπρόν και άληθώς ύπερέβαινεν την άνθρώπινην φύσιν. Ποίος δέν ήθελήθη την έπιβόμιν και συναντήση άνθρώπων να άγανίζεται και εν τοούτοις να μη ύπομένη διη οι άνθρώποι; Νά γίνεσαι έρηλαδή ο ίδιος θυσιαστήριον και θέλια και κρετίς; Ε Διά τοούτο άνήρχετο πρós τον ούρανόν διηλοός ο κατωνός ο μόν από το κάθμενον λιθάρι, ο δε από την σάρκα που έτήκετο. Και ο κατωνός οτός ήτο πλέον εϋπρόδοκτος από τον πύραρον, η θευτέρα έκώδια άνωτερό από την πύρην. Διεδροματίζετο το ίσαν που συνέθη με την δάτον. "Όπως δηλαδή η θάλας έκαίθη καταφλέγεται άλλα δέν έκαίετο, έτσι και εδώ όπηνθρώκοιτο η δεξιή άλλ' η ψυχή δέν έκαίετο. ⁵⁸⁵ Α "Εδωπανώπο το σώμα και δέν έξηγνλείτο η πίστις. "Απέκαμην η σάρξ και δέν άπέκωμινεν η πρσθυμία. Οι άνθρώποις δευρότησαν το μέσον της χειρός και έπεσαν κέρα, δέν άγλύσθησαν όμως η άνόρεσις της ψυχής. "Εδωπανήθη η χειρ και έδωασεν, ήτο σάρξ και δια δόξαμας. "Η ψυχή όμως έπεζήτει άλλην χειρα εκ νέου, ώστε και εις αυτην να έπιβέλη την καρτερίαν της. "Όπως ο γενναίος στρατώτης, άφου είσορμήση εις τας τάξας των εκάθρων και διασπάση την φά-

⁵⁸⁵ Γ. "Αξιει να διαβάση εκ νέου ο άναγνώστης το άριστοσηματικό αυτό θριαμβολόγιμα του άριστοτέλους πρs λόγου, που φέρει εις τον νουν κακώτερος όμως παραδείγματα γενναίότητος εις τον πολέμων όμως και παρωτικόν τομά.

λαγνα των άνωπάλων του και άφου συνήρησεν τὸ εἶδος του ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀλλεπαλλήλων κτυπημάτων, σπρέφεται καὶ ζητεῖ ἄλλο εἶδος, ἐπειδὴ δὲν ἔχει κορασιθεὴ ἀκόμη ἀπὸ τῆν σαρκὴν τῶν ἐκθρόν, **B** ὁμοίως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ μακαρίου βασιλέωρ ἐξώδευσε τὸ κέρι μὲ τὸ νὰ συντηρῆ τὰς φάλαγγας τῶν σαρκῶν καὶ ἐχρητοσε ἄλλην δεξιὴν κείρα, διὰ νὰ ἐπιδειξῆ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γενναιωτάτη της.¹ Μὴ μοῦ ἀντιπένησ διὰ μίαν μόνον κείρα ἐθυσάσε. Σκέψου τοῦτο προηγουμένης. Ὅποιος ἐθυσάσε τὴν κείρα θὰ εἶδε καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ θὰ ἐξέβητε καὶ τὰς πλευράς καὶ εἰς τὸ πῦρ καὶ εἰς τὰ θηρία καὶ εἰς τὸ πέλαγος καὶ εἰς τὸν κρημινὸν καὶ εἰς τὸν σταυρὸν καὶ εἰς τὸν τροχὸν καὶ θὰ ἦτο ἔτοιμος δι' ἄλλο δὲσ ποτὲ ἰκούσθησαν βασανιστήρια καὶ θὰ ὑπέμενε τὰ πάντα, ἀν ὅχι εἰς τὴν πράξιν, ἀποσώθητε μὲ τὴν γνώμην. **C** Αὐτοὶ δὲν ἀντιστέκονται εἰς ὠρισμένους μόνον βασάνους οἱ μάρτυρες, ἀλλ' εἶναι παλμφοὶ εἰς κάθε ἀπειλήν. Διότι δὲν ὀρίζουν αὐτοὶ τὴν γνώμην τῶν τυράννων, οἷτε θέτουν τὰ δὲσ καὶ τὰ μέτρο τῶν βασανιστηρίων. Εἰσέρχονται εἰς τὸν στίβον, διὰ νὰ ὑπομῆθουν τόσα μαρτύρια, εἰς δὲσ θαλέσῃ νὰ τοὺς ὑποβάλῃ ἢ ἀπάνθῃσας καὶ θηριώδης γνώμη των. Ἐκτὸς ἀν τὸ κῆρι ἀποκόμῃ εἰς τὸ μεσοῦ καὶ ἀφῆσεν εἰς τὴν μέσην ἀνεκατήραστον τὴν ἐπιθυμίαν τῶν τυράννων. Ἐπαραίνετο λοιπὸν ἢ σὰρὲ καὶ τὸ σφόνγιμα ἐγένετο προθυμότερον καὶ ὑπερέβαλλε εἰς τὴν λαμπρότητα αὐταῖς τοὺς ἀνδράσας λάμπουσα περισσότερον ἀπὸ αὐτοὺς. **D** Ἦναυτε μέσα τοο πνευματικῶν πῦρ ποὺ εἰ φλόγος τοῦ εἶναι μεγαλοσπρεπέστερα ἀπὸ τοῦ συνήθους. Διὰ τοῦτο δὲν ἠθάνετο ἐκείνος τὴν ἐκωτερικὴν φλόγα, ἐπειδὴ τὸν ἐφλόγαε τὸ εὐαιτερικὸν πῦρ το διαύρωσ καὶ ἀσθητον πῦρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὰ, ἀγαπητοὶ μου, δε μὴν τὰ ἀκούσωμεν μόνον ἀλλὰ συγχρόνως δε τὰ μιμοῦμεθα. Ὅτι ἔλεγον ἀπὸ τῆν ἀρχὴν, τὸ ἐπινοησάμενος καὶ πόρα. Ἄς μὴ θαυμάσεται ὁ μάρτυς τὴν στιγμὴν αὐτῆν μόνον ἀλλὰ μιμοσάμενος καθέις ἐξ ὑμῶν εἰς τὸν σίκον του, δε φέσῃ μαζὶ τῶν τὸν ἄγων, δε τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὸ σπῆτι του ἢ μᾶλλον εἰς τὴν καρδίαν του μὲ τὴν ἀνάμνησιν τῶν λεχθέντων. **E** Ὑποδέξου τὸν ὡς προελέσθη καὶ ἐγκυτέαπρέ τον εἰς τὴν καρδίαν σου, ἐνῶ θὰ ἐκῃ τετομένων ἐμπρὸς τὸ κέρι. Ὑποδέξου τὸν σφραονκρόσων καὶ μὴ ἐπιτρέψῃς ποτὲ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν νοῦν σου. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς οὕς

¹ Δὲν εἶχε παραλοθῆσαι τὰς θεατρικὰς παραστάσεις τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χριστοῦστος, δε ἔμοσε τὰ συμπεφοματῶ του ἀναπαύωνται ἐλθῆρος πρὸς τὰ κρήματα, εἶναι ἔνοσὸν νὰ τὸ διαποσώσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ ἀναλόγως σημερινὰς περιπτώσεις.

ώδηγῆσωμεν κοντὰ εἰς τὰς λάμακας τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ἀπὸ τὸ ἀντίκρυμα νὰ δεχθῆτε κάποιον προτροπὴν πρὸς ἀρετὴν καὶ νὰ ἀποδοθῆτε εἰς τὸν ἴδιον ζῆλον. Καὶ ἡ ἀκοὴ μόνον ἐνδὲ ἀριστεῖσάσωνος σημαίνει τὸν στρατιώτην, πολλὸ περισσότερο ἢ ὅτις καὶ τὸ ἀντίκρυμα καὶ τὸ ἀπακορύφωμα.

226 Α ὅταν εἰσελήθῃ εἰς τὴν σαρκὴν τοῦ ἥρωος καὶ ἰδῆ τὸ εἶδος καταματωμένον, τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐκθροῦ εἰς τὸ ἐδάφος, τὰ λάφυρα ἀνηρητῆμενα ὑψηλά, τὸ αἶμα νὰ σπᾶξῃ νυπὸν ἀπὸ τὰ κέρρα τοῦ τρομοφόρου, παντοῦ νὰ καίφονται δόρατα καὶ ἀσπίδες καὶ τόξα καὶ ἄλλην τὴν ἄλλην πανοπλίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς συνεκεντρώθημεν ἐδῶ. Ὁ τάφος τῶν μαρτύρων εἶναι στρατιωτικὴ σκηνή. Καὶ ἀν ἀνοίξητε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως, θὰ ἴδῃς τὸν θάνατον τῆς ἀπιστοσύνης νὰ καίφεται ἐδῶ, τὸ ἐμβλημα τῆς πίστεως, τὴν περικεφαλαίον τῆς σωτηρίας, τὴν κινῆσιδα τοῦ εὐαγγελίου, τὴν μάκαιραν τοῦ Πνεύματος, τὴν ἴδιαν τὴν κεφαλὴν τοῦ διαβόλου πεταγμένην καμὸς ὡς ἀπόρημα. **B** Ὅταν ἴδῃς δηλοδὴ ἄνθρωπον μὲ δαιμόνιον νὰ κείται ὄπισς πλῆρωσ τοῦ τάφου τοῦ μάρτυρος καὶ νὰ παροδῆται σικνὰ εἰς σπασμοὺς, τίποτε ἄλλο δὲν βλέπεισ παρὸ κοιμένην τὴν κεφαλὴν τοῦ κληροῦ. Καὶ πόρα ἀκόμη εἶναι εἰς τὸ πλεῖστον τῶν στρατιωτῶν τοῦ Χριστοῦ τὰ ὄπλα αὐτὰ καὶ ὅπως οἱ βασιλεῖς ἄπαιτουν τοὺς ἥρωας μὲ τὰ ὄπλα των, ὁμοίως ἔπρωξε καὶ ὁ Χριστοῦστος τοὺς ἔθαυε μετὰ τῶν β-πλων των, διὰ νὰ δεῖξῃ καὶ πρὸ τῆς ἀνωστάσεως ἄλλην τὴν δόξαν καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἁγίων. Μάθε λοιπὸν τὴν πνευματικὴν πανοπλίαν των καὶ μὲ κέρδος μέριστον θὰ ἀνακαρῆσῃς ἀπὸ ἐδῶ. **C** Ἐκεῖς καὶ σὺ, ἀγαπητέ, νὰ διεξαγάγῃς πολὺν πόλεμον πρὸς τὸν διάβολον, πολλὸν καὶ μεγάλον καὶ συνεχῆ. Σποῦδάσε τοὺς τρόπους τῆς πάλης, διὰ νὰ κερδίσης τὰς νίκας. Περιφρόνησε τὸν πλοῦστον, τὰ κρήματα, ἄλλην τὴν ἄλλην πλάνην τῆς ζωῆς. Μὴ καλῆρνεῖσῃς δούου πλοισπῶν, ὑκαρίσσε τοὺς μάρτυρας, δεῖ δούου ζῶνι εἰς τὰς ἀπολῶσεις, ἀλλὰ δούου βασανίζονται εἰς τὰς ἐσχάσας. Ὅχι τοὺς παρακαθῆμενους εἰς πολυτελεῖς τριστάξας, ἀλλὰ δούου ἐρημέθησων εἰς θράσοντας λέδητας. Ὅχι δούου σικνάζουν καθημερινῶς εἰς τὰ λουτρά, ἀλλὰ δούου κηρέθησων εἰς ἀνωποφόρους καίφ-νους. Ὅχι δούου μιμοκῶν ὁμοίωστα ἀλλὰ δούου ἀπονήσων κληνὸν καὶ κνίσων σαρκὸς ποὺ ψήνεται. Ἡ εὐδοκία αὐτῆ εἶναι ἀνωτέρα καὶ ὠφελιμότερα ἀπὸ ἐκεῖνην. Διότι ἐκεῖνη ὀδηγεῖ εἰς τὴν κόλασιν δούου τὴν ὑσφραίνονται, ἐνῶ αὐτὴ εἰς τὰ βασελα καὶ τοὺς οὐρανούς ατεφάνους. **D** Καὶ διὰ νὰ δεβαιωθῆς διὰ τὴ ἀπολῶσσε εἶναι κωκὸν καὶ ἢ ἐπάλεψε με ἀρμω-ται καὶ ἢ μέθη καὶ ἢ ἄμετρος οἰνοποσία καὶ ἢ πολυτελεῖς ὑά-περα. ἀκούσε τί λέγει ὁ προφήτης: Ὅχι οἱ οὐ κηρέθοντες εἰ

κλανών ελεφαντίνων και κατασπαλαύντες επί ταῖς σπυρ-
 υναῖς αὐτῶν· οἱ ἐσθιοντες ἐρίφους ἐκ πομπῶν και μοσχάρια
 ἐκ βοσκῶν γαλαθηνῶν οἱ πῖνοντες δαίλαμενον οἶνον και
 τὰ πρῶτα μῦρα κρύβμενος (Ἄρμ., 6, 4-8). Ἐάν δὲ ἀπεργό-
 ρησεν αὐτὰ κατὰ τὴν ἐποικὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ ἀπα-
 γορεῖται ποτὲ περισσότερο κατὰ τὴν ἐποικὴν τῆς κἀρετος,
 οἷου ἡ φιλοσοφία εἶναι ἀνωτέρα. Ἀπὸ τούτου τοὺς λόγους
 μου και πρὸς ἄνδρας και πρὸς γυναῖκας διὰ τὸ στάδιον εἶ-
 ναι κοινόν. Εἰ τὸ σπαραττέον τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἀρηρη-
 μένον ἐξ αἰτίας τοῦ φύλου τῶν ἀγωνιστῶν, ἀποτελοῦν ὅλοι
 ἕν σῶμα. Καὶ οἱ γυναῖκες ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐνδο-
 θοῦν θύρακα και νὰ προτείνωσι δασίδα, νὰ ρίψουν βέλη και
 εἰς περίοδον μαρτυρίου και εἰς ἄλλην περίοδον ποῦ ἀπαιτεῖ
 πολὺ θάρρος. Καὶ ὅπως ἔξαιρετος τοῦ ἄλλου ἐκτετακὸν εἰστο-
 κὸν θέλος ἀπὸ τὴν νεύρων συνταράσσει ἀλόκληρον τὴν πα-
 ράτην τῶν ἐκθῶν, ὀρεῖται και οἱ ἄγιοι μάρτυρες, ἀλλὰ και
 ὅλοι οἱ ἀγωνιστῶν τῆς ἀληθείας, οἱ ὅποιοι ἀνταγωνίζονται τὸ
 μεθοδεύματα τοῦ διαβόλου, θάλλουν εὐστακίαν τοὺς λόγους
 ἀπὸ τὴν γλῶσσαν των, σὺν νὰ ἦσαν νεύρα τόξου. 647 Α Καὶ οἱ
 λόγοι, ὅπως τὸ θέλη, ἠπτόμενοι διὰ τοῦ ἀέρος ἐφορῶσι κατὰ
 τὰν ἀρῶντων γραμμῶν τῶν δακτύλων και συνταράσσουν ἀλό-
 κληρον τὴν παράτησιν των. Τοῦτο συνέθη και εἰς τὴν περί-
 πτωσιν τοῦ μακαρίου Βαρλαάμ. Μὲ τοὺς ἀπλοῦς λόγους του,
 σὺν νὰ ἦσαν βέλη ἠπτόμενα, ἐπράκτεον σίνγκουσι εἰς τὸ
 σπαραττέον τοῦ διαβόλου. Τὴν εὐστακίαν του δε μνησθῶ-
 μεν και ἡμεῖς. Δὲν παρατηρεῖτε* ὅτι δεσὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ
 θέατρα γίνονται πλέον εὐαίσθητοι; Ἡ αἰτία εἶναι ὅτι παρο-
 κολουθοῦν μὲ ποδῶντων προσοκὴν τὸ διαδραματιζόμενα ἐκεῖ.
 Διότι ὀπέρκονται, ἀφοῦ κλεισσοῦν εἰς τὰς ψυχὰς των τὰς πε-
 ριστροφὰς τῶν ὀφθαλμῶν, τὸς αὐτοτροφὰς τῶν χειρῶν, τὸς
 περικλήσεις τῶν ποδῶν, ὅλοις τοὺς τύπους τῶν ἀσκήσεων
 τοῦ ποσοσιδῶσθαι μὲ τὴν αὐτοτροφὴν τοῦ κερφθέντος αἵ-
 ματος. Β Πῶς δὲν εἶναι λοιπὸν παράλογον νὰ ἐπαθενόσουν
 ἐκεῖνοι πόσην πόνουσαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς των και νὰ διο-
 τηροῦν μέσων τὴν νύκτιν ὅσων γίνονται ἐκεῖ, ἐνῶ ἡμεῖς,
 μολοντὰ πρόκειται μὲ τὴν νύκτιν τῶν ὀδῶν νὰ ἐξισθῶσιν
 μὲ τοὺς ἀγγέλους, μήτε τὴν ὄσιν μὲ ἐκεῖνους ποδῶντων δὲν
 καταβάλλομεν διὰ τὴν τήρησιν τῶν λεχθέντων; Μή, ὅς πο-
 ροκαλῶ, και ὅς ἱκετεύω. Ἄς μὴ δευκνῶσμεν τόσων ἡμέλει-
 ν διὰ τὴν αὐτοτροφὴν μας ἀλλὰ δε κρῶψομεν ὅλοι τοὺς ἡμέ-
 τρους μέσων εἰς τὰς ψυχὰς μας μαζί μὲ τὰς ἐκείνους, τοὺς λέ-
 φητες, τὰ ἄλλα θεοσυνασθησια. Καὶ ὅπως οἱ ἱερῶνται καθο-
 ρίζουσι τὴν εἰκόνα, C ποῦ εἰς τὸ πέρασιν τοῦ κερφῶ ἐτάξι-
 σεν ἀπὸ κοινῶν και αἰθέλων, κῶσι τὸ ἴδων και σὺ, ἀγαπητέ,

μὲ τὴν νύκτιν τῶν ἁγίων μαρτύρων. Ὅταν εἰ βισκαὶ φρον-
 τίδες εἰσέλθουν και βαρβῶσουν τὸν νοῦν σου, καθάρσιεν τὴν
 μὲ τὴν νύκτιν τῶν μαρτύρων. Ἄν διατηρῆς τὴν νύκτιν
 αὐτὴν εἰς τὴν ψυχὴν σου, δὲν θὰ θαυμάσῃς τὸν πλοῦτον,
 δὲν θὰ κλαῖσῃς διὰ τὴν πενίαν, δὲν θὰ ἐπαυθῆς τὴν ὄσιν
 και τὸ ἐξῆμα, και κανὲν γενικῶς ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα, ὅτε
 ἀπὸ τὰ κερφῶσιν θὰ θεωρῆσῃς ὅτι εἶναι σημαντικά, ὅτε
 ἀπὸ τὰ λυπηρὰ ἀνυπόφορα. Θὰ σταθῆς ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα
 αὐτὰ και θὰ ἔκῃς συνεχὴ προτροπὴν πρὸς ἀρετὴν τὴν θεω-
 ρίαν τῆς εἰκόνας αὐτῆς. D Διότι ὅσοις ὀπέρκονται καθημε-
 ρινῶς στρατιῶται νὰ ἀριστεῶσιν και πολέμους και μάκας,
 ποτὲ δὲν θὰ ἀνατήρησι τὴν ἀπόλαυσιν, δὲν θὰ θαυμάσῃ τὴν
 πλοῦτον και διαλελυμένην ζωὴν ἀλλὰ τὴν οὐκ ἐργαζομένην
 και ἀνδρικήν και ἀγωνιστικήν. Ποῖα σχέσις ὑπάρχει μετὰ
 μέθης και ὕδατος; Καλλιποδουλῶς και γενναϊότητος; Ἀρμῶ-
 των και ὀπλων; Πολέμου και κοσμητικῆς; Εἶσαι στρατιῶτης
 τοῦ Χριστοῦ, ἀγαπητέ μου. Ὅπλιζο, μὴ καλλοπιζοσαι. Εἶ-
 σοι ἀθλητῆς γενναῖος, φονοῦ ἀνῶς, μὴ σπαιζοσαι. Κατ' αὐ-
 τὸν τὸν τόπον θὰ μνησθῶμεν τοὺς ἁγίους τοῦτους, θὰ τιμή-
 σομεν τοὺς ἀριστεῶσιν, τοὺς στεφανωθέντες, τοὺς φίλους
 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν θαβῶσμεν τὴν ἴδων μὲ αὐτοὺς ὀδῶν, θὰ
 ἐπιτόκωμεν τοὺς ἴδους μὲ αὐτοὺς στεφάνους. Εἰ αὐτοὺς μα-
 κὰς νὰ ἐπιτόκωμεν ὅσις μὲ τὴν κῶσιν και τὴν φιλοκαλοκί-
 ον τοῦ Κριστοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅσον μαζί μὲ
 τὸν Πιτέρα και τὸ Ἄγιον Πνεῦμα δε εἶναι ἡ δόξα και τὸ κρά-
 τος πάντοτε και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων Ἀμήν.

4. ΕΓΚΩΜΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΑ ΔΡΟΣΙΔΑ' ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΘΥΜΟΥΜΕΘΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ

1. 688 Α "Όταν έβλεπο από μακρῶν χειμῶνα οὐ φιλάνθρωποι μὲν ἰδοῦν τὸν ἥλιον νὰ λάμψῃ καὶ τὴν ἡμέραν νὰ εἶναι θερμότερα, ἐξάγουσιν τὰ πρόβατα ἀπὸ τὴν στάβην καὶ τὰ ἀγροῦν εἰς τὰ συνηθισμένα τῶν βοσκῶντοια. Αὐτοὺς ἐμνήθη καὶ ὁ ἰδεὴς μας καλῶς ποιητῆς² καὶ ἀώδηρος τὸ ἕρῶ αὐτὸ κοπιδί, τὸ πνευματικὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὰ τὰ πνευματικὰ βοσκῶντοια τῶν ἀγίων. Χορταίνουσι βαθαίως τὰ πρόβατα καὶ ὅταν διατρέφονται εἰς τὴν στάβην. "Όταν ὁμως εὐρεθῶν ἔξω ἀπὸ τὰς μάνδρας των, λαμβάνουσι ἀπὸ τὰ λευκάδια μεγαλυτέραν ὠφέλειαν, καθὼς κόπτονται μὲ πολλὴν εὐχοχόστησιν πρὸς τὴν γῆν, θερμαίνουσι μὲ τοὺς ὀδόντους των τὸ χῆρτον, Β ἀνοσπείνουσι τὸν καθαρὸν ἀέρα, ἀντικρίζουσι τὸ διαφανὲς καὶ χαροῦμενον φῶς καὶ σκεπτοῦν πλησίον λιμνῶν, πηγῶν καὶ ποταμῶν. Καὶ ἡ γῆ ἢ γῆ προκαλεῖται εἰς αὐτὰ κούπιον καρῶν, στολιζομένη μὲ τὰ ἀνθή εἰς κάθε μέρος. Ἡ ἔξοδος δὲν ὠφελεῖ ἔσθινά φόνον"

1. Δὲν εὐρήθη ἐπιλόγη χωρὶ ἀνέροπος νὰ ἐπισημασθῆ τὴν ζωὴν τῆς μεγαλομάρτυρος Δροσίδης, εἶναι γνωστὴρα ἀλλά καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτομῶν ἔχον, γνωστὸ διηγήματα, φησίζουσι ὅμως νὰ εἶναι ἡμετέρας τῆς μεσορίου τῆς τῶν μεγαλύτερον ῥήτορα τοῦ χριστιανισμοῦ. Καὶ ἂν γαρτρωμεν περὶ αὐτῆς «ἀλλὰ πράγματα», ὅπως σημειοῦται εἰς τὴν ἐκδοσὶν τοῦ ὁ ἀδελφ. J. Bareille (62. Νικομαχίην), τὸ σπουδαιότερον εἶναι ὅτι ἡ ζωὴ νὰ μεταρρηθῆ ἀπὸ τῶν ἀρσῶν καὶ μάλιστα ρηθείου εἰς χριστιανὸν χριστῶ, ἀπὸ νὰ εἶναι ἀπὸ αὐτὸ πρῶτον χριστῶ καθαρός. Ἡ μνήμη τῆς τιμῆται τὴν 28ην Ἰουνίου. Ἡ γενεάτης τῆς πιστεύς τῆς ὁνομασται μὲ τοὺς ἔξῃς στίχοις:

Χριστὸ Δροσὶς ἐλθῆσαι χριστιανῶν
αὐτὸν εὐρέθη κληθῆσαι ἢ μικτῆ ῥήμα.

2. Πρόκειται περὶ τοῦ ἀποστόλου Ἀντιόχειος Φλαβιανῶν. Ἐκπαίδωτον ὄσως ὡς πρεσβύτερος εἰς Ἀντιόχειαν διετέλεθ' εἰς τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς τοῦ 381 τῶν Μελέτιου. Ἦτο διδασκαλὸς τοῦ ἱεροῦ Χριστοστόμου, τὸν ὄσπον καὶ ἔχειροτόμησε πρεσβύτερον τὴ 386. Ὁ Φλαβιανὸς ἀπέθανεν εἰς Ἀντιόχειαν τὸ ἔτος 404.

προξενεῖ καὶ εἰς ἡμᾶς μεγάλην ὠφέλειαν. Ἦτο πλήρης δι' ἡμᾶς καὶ μέσῃ εἰς τὴν πόλιν σφραμμένη ἢ τράπεζα τῶν πνευματικῶν φωνητῶν ἀλλὰ ἡ ἔξοδος πρὸς τοὺς ἀγίους ταύτους παρέχει κάποιαν ψυχικὴν ἀνάπαυσιν καὶ ἕνα κέρδος διὰ μικρότερον ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν τὴν ἰδίαν, διὰ ὅτι ἀναπνεύμεν καθαρὸν τὸν ἀέρα ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔκομεν ἐμπρός μας τὸ κατορθώματα τούτων τῶν γεννητῶν. Ἐ δὲν σκεπτόμεν πλησίον ποταμῶν ἀπὸ νερὸ ἀλλὰ πλησίον ποταμῶν ἀπὸ καρπῶματα. Δὲν κόπτονται διὰ νὰ θερμαίνουσι τὸ χῆρτον μὲ τὰ δόντια μας ἀλλὰ διὰ νὰ δρέψωμεν ἀρετὰς μαρτύρων. Δὲν βλέπομεν φῶσον στολισμένην μὲ ἀνθή, παρουσιάζομεν σῶματα τοῦ ἀναδύρουσι καρπῶματα πνευματικὰ.

Κάθε μαρτύριον παρέχει θεοδικίαν εἰς τοὺς συνειδητικῶν ὄσους διὰ μικρὸν κέρδος, τοῦτο δὲ περισσώτερον ἀπὸ ὅλα. Μόλις ἐπαύθημεν τὰ πρόβατα καὶ ὄσους ἐπαρουσώσθη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μας ἀπὸ παντοῦ Ὁ ἕνα πλήθος τῶν καὶ ὄσους καὶ ἂν σπρέψη κανεῖς τὸ δάγμα ἀντικρίζῃς λάρνακος καὶ θῆκος τῶν ἀποθανόντων. Τὸ ἀντίκρουμα τῶν τῶν καὶ ὄσους δὲν συντελεῖ ὀλίγον εἰς ἐπίσκευσιν τῆς φιλοσοφίας. 689 Α Μὲ τὸ ἀντίκρουμα αὐτὸ ἡ ψυχή, ἂν εἶναι διάφορος, συγκρατεῖται κατέως, ἂν πρόθυμος καὶ δραστηρία, γίνεται προθυμότερα. Ἐάν θηρῆ κάποιας διὰ πικαίον, παρηγορεῖται εὐθὺς ἀπὸ τὸ θέματα τοῦτο, ἂν μεγαλοφρονῆ διὰ πλοῦτον, ταπεινώνεται καὶ περιστρέφεται. Διὸ τὸ ἀντίκρουμα τῶν τῶν καὶ ὄσους ἀπὸ ὄσους παρακαλοῦσθον καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ τὸν ἀναγκάζῃ νὰ φιλοσοφῇ σκεπτικῶς μὲ τὸ ἰδικόν του τέλος καὶ τὸν πεθερὶ τίποτε νὰ μὴ θεωρηθῆ ὅτι εἶναι σταθερόν! οὔτε λυττόρον οὔτε εὐχάριστον. Καὶ ὄσους ἀποκτήθη τὴν θεσιότητα αὐτὴν δὲν θὰ συλληθῆ εὐκόλως εἰς τὴν παύση τῆς ἁμαρτίας. Διὸ τοῦτο καὶ κάποιας σφοδρὸς προτρέπει μὲ τὰ ἔξῃς: «Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου ἠμῆσθαι τὰ ἔκκατά σου καὶ εἰς τὸν αἰῶνα μὴ ἀμαρτῆς» (Ἐκκλ. 7, 40). Καὶ κάποιας Β ἄλλος συμφορῶν πρὸς τοῦτον εἶδει τὴν ἔξῃς συμβουλήν: «Ἐποῖαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου καὶ παρασκευάσου πρὸς τὴν ὄδον» (Παροιμ. 24, 27). Δὲν ὀμιλεῖ περὶ τῆς ὀλικῆς ὄδοῦ, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀποδρῆμας μας ἀπὸ ἔξῃς. Ἄν ἐξοκολογηθῆκαί καὶ κάθε μίον ἡμέραν ἔκομεν πρὸ ὀφθαλμῶν μας τὸ ὄφθλον τῶν τέλους μας, δὲν θὰ πέσομεν καὶ εἰς ἀμάρτημα ὄσους. Διὸ οὔτε οἱ

3. Τὸ πρῶν καὶ ἡ ἀτάθεια τῆς ζωῆς ἀπαγορεῖ καὶ τὸν Τρηγόριον τὸν Νάζιανζῶν, ὁ ὄσους συχνά κέμεναι λόγον δι' οὐτὸ εἰς τὰ κωμικὰ τῶν ἱουδαίων τῶν ἔξῃς: «ὄσους τὸ κορυμνιστῶν, τοῦ ὄσους οἱ δύο πρῶτοι στίχοι εἶναι οἱ ἔξῃς:

προξὲς τίς ἔστιν ἀτάθως πεπλημένος
ἢ ὄσους ὄσους καὶ καλῶς τῶντος κ.λ.π.

λαμπρότετες τῆς ζωῆς μας θὰ μᾶς δημιουργήσουν ἔπαρον οὔτε τὰ λυπηρὰ θὰ ἠμπαρέσουν νὰ ρίξουν τὸ φρόνημά μας καὶ νὰ μᾶς κλονίσουν, ἐπειδὴ τὸ τέλος των εἶναι ὀφθαλὸν Διὸς συνὰ αὐτὰς ποὺ εἶναι ζωντανὸς σήμερον δὲν φθάνει ἕως τὸ δρόυ. Ὅταν λοιπὸν ζῶμεν μέσα εἰς τὴν πόλιν, δὲν εἶναι παλὸ φυσικὸν νὰ τὰ στακαζήμεθα αὐτὰ καὶ νὰ φιλοσοφοῦμε. C Ὅταν ὄρας ἐξέλθαιμεν ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη καὶ εὐρεθῶμεν πλησίον τῶν τάφων τούτων καὶ ἀντιφύσσομεν τὸ πλῆθος ὄλων ἐκεῖνων ποὺ ἔχουν ἐκμηδενήσει ἀνάγκη τοῖσα νὰ ἀποδεχθῶμε θελοντες μὴ θέλοντες τοῦτους τοὺς στοκασιμῶς ἀπὸ τὸ θέσασ καὶ ὄφου τοὺς ἀποδεχθῶμε νὰ ἀνέλθαιμεν ὀψιλότερον καὶ νὰ ἀπαλλαγούμεν ἀπὸ τὴν συμπάθειαν πρὸς τὰ πράγματα τῆς ζωῆς. Καὶ δὲν θὰ ἀποδεχθῶμε μόνον τοὺς στοκασιμῶς τοῦτους ἀλλὰ θὰ λάβωμεν καὶ προτροπὴν ἐπαρκῆ διὰ νὰ ἐνδασφραθῶμεν καὶ νὰ προετοιμασοῦμεν διὰ τὴν αἰώνιον πατρίδα μας· νὰ ἐπαρκάσωμεν ὡς ἐξαρτώνται ἀπὸ ἡμᾶς διὰ τὸ ἐκεῖ ταξίδα μας γνωρίζοντες ὅτι, ἂν παραμελήσωμεν κἀτα ἀπὸ αὐτὰ, θὰ γνῆν αἰτία νὰ μᾶς προκαλέσῃ ζῆμιαν. D Ἐνας ὀδοιπόρος ποὺ ἔχει νὰ δοθῆν μακρὸν ὄδον καὶ ἐπιγίγεται νὰ φθάσῃ πρὸς τὴν πατρίδα του διὰ ἀφήσῃ τυχόν εἰς τὸ πικιδασεῖον, τὴ κάνει ἀποδείξιμα καὶ ζῆμιαντα. Ὁμοίως καὶ ἡμεῖς, ὅσα ἀπὸ τὰ δικὰ μας φύγωμεν καὶ τὰ ἀφήσωμεν ὀδῶ, τὰ ζῆμιανόμεθα ὅλα. Διὰ τοῦτο πρέπει μέρος ἀπὸ αὐτὰ νὰ τὰ παίρνωμεν μαζί μας καὶ μέρος νὰ τὰ στέλλωμεν ἐκεῖ προηγουμένως. E Ἡ παροῦσα ζωὴ εἶναι ὁδὸς καὶ δὲν ἔχει τίποτε σταθερὸν ἀλλὰ προσηυρόμεν καὶ τὰ λυπηρὰ καὶ τὰ εὐκάρματα. Διὰ τοῦτο περισσύτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ἀγαστῶ αὐτὸ ὀδῶ τὸ μέρος. Διότι ὅσα μόνον ὅταν γίνεται πεινήγοις εἰς αὐτὸ ἀλλὰ καὶ χωρὶς πονήγοις ἔρχομαι ὀδῶ συχνὰ καὶ κάμνω πάντοτε τὸς σκέψεις αὐτὰς, ἐνῆψ τὰ μάτια μου μέσα εἰς τὴν ἀπόλυτον μοναχίαν παρητηρῶν ἡσώκας γύρω τοὺς τάφους καὶ ἡ ψυχὴ μου μεταφέρεται εἰς τοὺς ἐκδημήσαντας καὶ τὴν ἔχει εὐδαμονίαν.

690 A Δι' αὐτὰ λοιπὸν θαυμάζω καὶ τὸν σεβαστὸν πατέρα μας, ὅτι ἐπαυελήθη ἀπὸ αὐτὴν τὴν γαλήνην ἡμέραν καὶ μᾶς ἐξήγαγεν ὀδῶ, ἐνῆψ προηγεῖται καὶ μᾶς ὀδηγεῖ ἢ μακαρίῳ Δρασίῳ, τῆς ὁμοίας ἐπιπελοῦμεν τὴν μνήμην. Διότι θεβαίως ἐκτός των λεχθέντων εἶναι δυνατὸν νὰ καρποδοῦμεν ἀπὸ τὸν τύπον καὶ ἄλλο μέγα κέρδος. Ὅταν δηλαδὴ προσηυρόσωμεν τὰς ἄλλας λάρακας καὶ αἰθῶμεν εἰς τὰς λεγμονεθῆκας τῶν μαρτύρων, τὸ φρόνημά μας γίνεται ἰσχυρότερον, ἢ ψυχὴ μας σταθερωτέρα, ἢ προθυμία μας μεγαλυτέρα, ἢ πίστις πλέον

1. Βλέπε σελίδν 1. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀδείην.

θερμῆ. Ὅταν λοιπὸν ἀναλογισθῶμεν τὰς τολαιπώρας, τοὺς ἀγῶνας, τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα καὶ τοὺς στεφάνους τῶν ἀγῶνων τούτων, εὐρακαίμεν πάλιν μίαν ἑλλην ἀνιστέρον δικαιολογίαν τοπεινοφροσύνης. B Ἄν ἕκῃ κόποιος ἐπιτύχει μεγάλα κατωρθώματα, θὰ νομίσῃ ὅτι τίποτε μέγα δὲν ἔχει πράξει (παραβάλλει) τὴν ἀρετὴν του πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἐκεῖνων. Ἄν πάλιν δὲν ἔχει πράξει τίποτε μέγα καὶ καλόν, δὲν θὰ ἀπογοητευθῆ διὰ τὴν σωτηρίαν του, διότι θὰ λάβῃ προτροπὴν ἀπὸ τὴν ὀνδρεῖαν ἐκεῖνων διὰ τὴν μεταβολὴν εἰς τὴν ἀρετὴν. Θὰ κἀμῃ ἀκόμη μέσα που τὴν σέβαν διὰ τὸ σωθῆν κἀποτε νὰ ἀξίωσῃ πιθανῶς καὶ τὸν ἴδιον ἢ φιλοκαρπία τοῦ θεοῦ νὰ πηδῆσῃ τέτοιου εἶδους πηδῆματα καὶ νὰ ἀναβῆ διὰ μᾶς εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπιτυχάνων συμφέρους τὴν μεγαλοτιμῆ. Εἶναι δυνατόν καὶ αὐτὰς καὶ ἄλλας πολλὰ μεγαλυτέρας ἀπὸ αὐτὰς πνευματικὰς σκέψεις καὶ κἀμῃ ὀδῶ καὶ νὰ φύγῃ. Διότι ὁ θάνατος τῶν μαρτύρων ἀποτελεῖ προτροπὴν διὰ τοὺς πιστοὺς, θάρρος τῶν ἐκαλησῶν, σπερείων τοῦ Χριστιανισμοῦ, C καύρησιν τοῦ θανάτου, ἀπόδειξιν τῆς ἀνιστάσεως, παραγέλασμα τῶν δαιμόνων, κατωγελίαν τοῦ θανάτου, μάθημα φιλοδοξίας, συμβολὴν ἀδαφορίας διὰ τὰ παρόντα πράγματα καὶ ὀδὸν διὰ τὴν ἐπαθυμίαν τῶν μελλοντικῶν, παρηγορίαν διὰ δευρὰ τοῦ μᾶς μαρτυρῶν, ἀφορμὴν ὑπομονῆς, λόγον διὰ καρτερίαν, ὄλων τῶν ἀγαθῶν ρίζαν καὶ πηγὴν καὶ μητέρα. Καὶ ἂν θέλῃς, θὰ ἀποδείξιμεν τὸ κάθε ἐν ἀπὸ αὐτὰ καὶ θὰ εἰπαῦμεν πῶς εἶναι προτροπὴ τῶν πιστῶν. θάρρος τῶν ἐκαλησῶν, ἀπόδειξις τῆς ἀνιστάσεως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ποὺ τώρα ἀνέφερα. D Ὅταν λοιπὸν ἀναφύονται ἀγῶνες καὶ φιλονικίαι περὶ δογμάτων μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ἐδωλοτατρῶν καὶ συκοφαντιῶν τὴν ἴσταν μας, ἐκτός των ἄλλων προβάλλωμεν εἰς αὐτοὺς καὶ τοῦτο ἔνοιον τὸν θάνατον τῶν μαρτύρων καὶ τοὺς ἐρωτώμεν πῶς τοὺς ἔπασσε τόσους νὰ καταφρονήσωμεν τὴν παροῦσαν ζωὴν; Διότι ἂν ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ δὲν ἀνιστήθῃ, πῶς ἐπραγματοποίησε τὰ ὑπερφυσικὰ αὐτῶ; Ὅτι δὲν εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως ἔργον νὰ πείθῃ τόσας μυριάδας εἰς ἴσον χρόνον ἕνα μόνον ἄνδρῶν ἀλλὰ καὶ γυναικῶν καὶ ἀναμάρτυρων παρθένων καὶ μικρῶν παιδιῶν, νὰ τοὺς πείθῃ νὰ ἀπαφορῶν ὅσα τὴν παροῦσαν ζωὴν. E νὰ τοῖσιν ἢ ἀναμάρτυσιν θηρία, νὰ περιγαλοῦν τὸ πῦρ, νὰ καταπατοῦν κάθε εἶδος θασακισμοῦ καὶ σκληρότητος καὶ νὰ σπεύδωσιν πρὸς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, δὲν θὰ κρεατοῦσιν τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ θὰ λάβωσιν πληθὴ ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων. Ἄρ' οὔτω ἦλθεν ὁ Χριστὸς ἀνερανίσθησαν ἄπιστοι θασακίς, ἐνεφανίσθησαν καὶ πιστοί.

Ἀπὸ τοὺς ἀπίστους ὄμις ἡ πληροσύνη ἐρωτῶν τοὺς πιστοὺς εἰς βάθος. ⁶⁹¹ Α καὶ κυρὰ καὶ κρημινὸς καὶ πελάγη καὶ εἰς τὴν μανίαν τῶν θηρίων εἰς παικίλους βασανισμοὺς καὶ σκληρότητας. Μὲ κάθε τρόπον καθὲς μὲ ψαλῶν κατέσειαν τὴν πίσαν τῆς ψυχῆς ἐκείνων, καὶ δὲν ἐπέτυχον τίποτε. Ἐφυγον, ἀπὸ περιπεπαισθησάν, ἐνῷ οὐ ποτὶ κατεξουσιάζοντο μὲ κάθε τρόπον, ἡ δὲ πίστις ἤρξατο περισεύσασθαι. Ἄλλ' ὄμις οὐδέποτε εὐσεβῆ; βασιλεὺς ἠθέλησε νὰ βασανίσῃ καὶ νὰ κατακοπήσῃ ἕνα ἄπιστον, ἐπακερόν νὰ τὸν ἀποκαρτήσῃ διαίως ἀπὸ τῆν γλῶσσην του. Ἐν τούτοις αὐτῇ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καταρρέει αὐτομάτως καὶ εξαφανίζεται, διὰ νὰ μάθῃ καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ψεύδους· τοῦτο αὐτομάτως κυρὰ νὰ τὸ ἐνακαλῆ κανεὶς καταστρέφεται, ἐνῷ ἐκείνη ἐξ αἰτίας ἐκείνων παύ τὴν ἐμποδίζουσαν αὐξάνεται καὶ αἶρεται εἰς ὕψος ἄρρητον. Β Καὶ ἡ αἰτία εἶναι διὰ μέσου εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαρτύρων ζῆ καὶ ἐνεργεῖ ὁ Χριστὸς. Ὅταν λοιπὸν λέγουσιν διὰ δὲν ἀνεστήθῃ, τοὺς ἐρωτοῦμεν τὰ ἐξῆς· καὶ πόσος ἐπέτυχες τοῦτα; Ἐπεὶ μου, ὁ νεκρὸς; Ἐχουν ὄμις ὅσοι ὀπαθάνεσθαι καὶ κανεὶς δὲν ἐπαρξέτο παρόμοια. Μήπως ἦτο μέγος καὶ ἀγύρτης; Ἐξῆσαν ὄμις πολλοὶ μέγος καὶ ἀγύρτοι καὶ ἀπαταίσιες καὶ ὅσοι ἔχουν αἰγῆσει καὶ πουθενὰ δὲν ὑπάρχει τὸ παροικεῖν λείψανόν των μαζὶ μετ' τὴν ζωὴν των ἐσθῆσαν καὶ οἱ μαργωνεῖται των. Ἐνῷ τὰ θάματα τοῦ Χριστοῦ ἀξάνουσιν καθημερινὸς καὶ πολὺ εὐλόγως. Διότι δὲν γίνονται μὲ ἀρυσταίαν ὅσα συμβαίνουσιν ἄλλὰ μὲ θείαν δύναμιν καὶ διὰ τοῦτο καὶ δὲν καταλύονται. C Ἡ μάλλον νὰ μὴ ἀντλήσω ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεώς των ἀπὸ αὐτῶ, δηλ. διὰ αὐτάνων μόνων. Ἄλλὰ καὶ διὰ οὐκ ἐπιδοῦν εἰς τὴν ἀρετὴν μου καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ζωῆς μου. Διότι μετὰ τὴν παρουσίαν ἐκείνου ἀπὸ θηρίων μετεβλήθησαν εἰς ἀνθρώπους οἱ κῆτοικοι τῆς γῆς ἢ καλύψασθαι, ἀπὸ ἀνθρώπων μετεβλήθησαν εἰς ἀγγέλους ὅσοι ὄσοι ἀληθῶς ἀποβλέπουσιν εἰς αὐτόν. Ἄλλὰ οἱ μαρτυρεῖ ἐπιπληθύνουσιν, λέγουσιν, καὶ παρελογίζουσιν καὶ διὰ τοῦτο καταρτήσαν τὴν παρουσίαν ζωῆν. Ἄλλὰ οἱ σπῆραι δὲν ἤλλαξαν τὴν γνώμην των δευτέρων, μήτε οἱ δεῦτεροι των τοῦτων ἄλλ' ὅσον ἐπροχωροῦσιν οἱ διωγμοὶ τῶσαν ἐμπεδοῦτο καὶ τὸ θάμα τοῦτο καὶ κανεὶς δὲν ἀντελήφθη τὴν ἀπίστην εἰς ἕσσαν μακρὸν θῆσθημα χρόνου; D Ποῖος ἡ λογικὴ τοῦ πράγματος τοῦτου; Καὶ δὲν ἔχουν ἀπατηθῆ, πῶς οἱ δαι-

6. Αὐτὸ εἶναι τὰ μέγα ἔργον τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ ἀνθρωποποίηση; τῶν θηρίων καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ μεταβολὴ αὐτῶν εἰς ἀγγέλους.

μονες φοβούνται τὴν σκόνην των; Πῶς ἀποκρῶνουν τοὺς τάφους των; Διότι δὲν συμβαίνει τοῦτο εἰς αὐτούς, ἐπειδὴ οἱ δαίμονες φοβούνται τοὺς νεκρούς. Ἴδῃτε, εἰς ὅλην τὴν γῆν εἶναι ἀμέτρητος οἱ νεκροὶ καὶ ἔχουν στήλας πλείον αὐτῶν τὴν κατακλίαν των καὶ ἡμπορεῖ νὰ ἴδῃ κανεὶς τοὺς δαιμονομένους νὰ μένουν εἰς τὰς ἐρημίας καὶ εἰς τοὺς τάφους. Ἀπὸ τοὺς τάφους ὄμις ὅπου ἔχουν ταφῆ τὰ δὲν μαρτύρων φεύγουσιν οὐδὲν νὰ ὑπάρκῃ ἐκεῖ φωνὰ καὶ ἀλάλας ἀφόρητῆ καὶ εἶσι ἀνακρῶντουσιν μὲ λαμπρὰν φωνὴν τὴν δύναμιν τοῦ καταδυναστεύει τὸ ἐσωτερικόν των.

Ε Ἄλλ' ἔχει ἀποδεικθῆ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω, ὅτι αὐτὸ ποὺ κάμνει φανερὸν τὴν ἀδυναμίαν των δαιμόνων εἶναι ὁ θάνατος των μαρτύρων. Ὅτι τὸ πράγμα ἀποτελεῖ καταγρομίαν καὶ τῆς ἀγαθότητός των, εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὰ κατωτέρω. Ὅταν οἱ μάρτυρες, ὑποκαίμενοι εἰς σωματικὰ καὶ ψυχικὰ ἀνάγκας, φηγουμένους ἀπὸ πλήθος πόνων καὶ δυνῶν, ὀριστάμενοι τὴν ζωὴν αὐτῶν τὴν παροικεῖν καὶ ζῶντες ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, διὰν αὐτοὶ δευκνῶσιν μίαν τῶσαν φανερὸν περιπρόνησαν πρὸς τὴν παρουσίαν ζωῆν. ⁶⁹² Α ἀπὸ ἀγῆτην πρὸς τὸν Θεὸν ποὺ τοὺς ἐδημοσίωρησεν; ἐνῷ ἐκείνοι, μελονῶν εἶναι ἀπυλαγμένοι καὶ ἀπὸ τὴν αἴρκα καὶ ἀπὸ ἄλλων αὐτῶν τῶν πόνων καὶ τὴν δύναντιν, ὑβρίζουν τῶσαν φανερὰ καὶ ἀποδεικνύονται ἀγνώμονες πρὸς τὸν ἐλεγκτήν των, τὴ ἀπολογίαν θὰ κάμουν καὶ ἀπὸ ποῦ θὰ τῶκουσιν, συγγνώμης; Κοιμήσαν ἀπὸ πᾶν ἐνῷ, διότι ἡ ἀρετὴ των μαρτύρων καταδικάζει τὴν κακίαν των δαιμόνων ὑπερεκπερισσῶ. Διότι δὲν καταδικάζουσιν οἱ ἀνθρώποι μόνων τοὺς ἀνθρώπους, οἱ περισσοῦτερον ἐνάριστα τοὺς πλείον ἀδικητοὺς, ἀλλὰ ὁ ζῆλος αὐτῶν καταδικάζει καὶ τοὺς δαιμόνας ἄκοιμη. Αὐτὰ τὰ εἶπεν ὁ Παῦλος μετὰ τὸ ἐξῆς· «Οὐκ σφῆδατε διὰ ἀγγέλους κρινούμεν; μήτε γε θησκά;» (Α' Κορ. β, 9). Ἐνωσὲ τοὺς ἀγγέλους τοῦ διαβόλου, τοὺς ἀποστόλους. B Καὶ πῶς θὰ τοὺς κρίνωμεν, ἐρωτῶ. «Οὐκ καθισμένοι καὶ ζητοῦντες εὐθύνας ἀπὸ αὐτοῦ ἄλλὰ καταδικάζοντες μετ' τὸν ζῆλον μου τὴν ἀδιαφορίαν των. Τὸ εἶπεν ἐξ ἄλλου καὶ τοῦτο διὰ των ἐξῆς· «Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος» (Α' Κορ. β, 2). Δὲν εἶπεν ἐνώπιόν σας ἀλλὰ δὲ ὄρων. Δηλαδή ὅπως θῆσαν λέγειν «Ἀνδρες; Νινευίται ἀνοστήθονται καὶ κατακρινῶσιν τὴν γενεάν ταύτην» (Λουκ. 11, 32), δὲν ἔνωσε διὰ οἱ Νινευίταις (ἤτοι τὸν λόγον ἀπὸ τοὺς τότε ἀποστολικὰς ἐκ των Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἡ πίστις ἐκείνων καταδικάζει τὴν ἀπιστίαν τούτων. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκαρίσθαι μείστην ἀφέλειαν διὰ τὴν ἀσκίαν τῆς ἀρετῆς καὶ περιφρόνησιν των πομπῶν πραγματικῶν ἀπὸ τὸ παράδειγμα των μαρτύρων. C «Ο-

ταν τους ίδιες δηλαδή να καταρρανοῦν τὴν ζωὴν εἰς τὸ σύνολόν τῆς ἀκόμῃ καὶ ἂν εἴσαι περισσότερο ἀναίσθητος ἀπὸ τοὺς καὶ ὑπερβολικὰ νυθρῶς, θὰ ἠσκηθῆς δηληλιώτερον φρονῆμα καὶ θὰ περιγλώσῃς τὴν ἀπόλαυσιν, θὰ περρανοῦν τὰ κρήματα καὶ θὰ ἐπιδημήσῃς τὴν ἐκεί ζωὴν. Ἐάν τολαίω- ρήσῃς ἀπὸ ἀσθενείας θὰ λάβῃς ὡς ἀφορμὴν ὑπομονῆς τὰ παθήματα τῶν μαρτύρων. Ἄν πάλαι ἀπὸ πονίαν ἢ ἀπὸ κάπῃ ἄλλο ἀπὸ τὰ πάλαι ἄνυπόφορα, ἐάν ἐχρῖς ἐσπαρμένον τὸ θέλημα πρὸς τὸν ὄγκον τῶν βασάνων ποὺ ἐκείνη ἀντιμετώ- πισαν, θὰ λάβῃς ἰσχυρὴν παρηγορίαν δι' οὐα δοινὰ σὲ προσέ- βαλον. Διὰ τοῦτο ἀγαπᾷ ἐξαιρετικῶς τὰς μνημῆς τῶν μαρτύ- ρων, τὰς ἀγαπᾷ καὶ τὰς σέβεται, **D** ὅλας γενναίως καὶ περισσό- τερον ὅταν πρόκειται διὰ γυναῖκας ποὺ ἠβήθῃσαν. Διὸς δὲον ἀδυνατώτερον εἶναι τὸ σκεῖος, τόσοι μεγαλύτερα εἶναι ἡ χάρις, τόσοι λαμπρότερον τὸ πρόσωπον, τόσοι πλέον περρα- νῆς ἡ νύκτ, οὐα ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενεὺς φύλον οἱ ἀβήθηται ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ τὰ σκεῖα μετὰ τὰ ὅποια τοὺς ἔδικασεν ὁ ἐκείρος μετὰ τὰ τῶρα συνελήθη. Μετὰ παρθέτων κατ' ἀρχὰς ὁ διάβολος ἐθανάτωσε τὸν Ἄδამ μετὰ τὴν παρθέτων ἔπειτα ὁ Χριστὸς κα- τενόησε τὸν διάβολον καὶ τὸ ἔξρος ποὺ εἶχε ἀκονίσει ἐνον- τῶν μας, αὐτὸ τὸ ἴδιον ἔκοψε τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, ὅπως συνέθη καὶ εἰς τὸν Δαυτῶ. **E** Ὅπως ἀκριβῶς τότε ὁ δι- κος ἐκεῖνος ἐσπευσε καὶ ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν τοῦ Γολιᾶθ μετὰ τὸ ἴδιον τὸ θαρραλικὸν ἔξρος τοῦ, εἶποι ἀκριβῶς καὶ τῶρα. Μετὰ γυναῖκα ὑπερέαυσε καὶ μετὰ τὴν γυναῖκα ἐναυθή. Ἦτο προηγουμένως τὸ ὄπλον τοῦ, τὸ ἴδιον τῶρα ἔγινε δι' αὐτὸν ὄρα- γανον ἀργαλῆς, ὄραγανον ἀκαταμάχιστον. Ἠμάρτησεν ἡ προη- γουμένη καὶ ἀπέθανεν, ἀπέθανεν αὐτὴ ἐδὼ διὰ τὴν μὴ ἀμω- ρτήση. Ἐκεῖνη τότε παρασπρθεῖσα ἀπὸ τὴν ἔλπιδα μιᾶς κρ- νῆς ὑποσκέσεως κατεπάτησε τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἐδὼ καὶ τὴν παρθεὶσιν ζωὴν καπεφρόνησε, ὥστε νὰ μὴ ἀρνη- θῆ τὴν πῶσιν ποὺ ὄμισεν εἰς τὸν ἐβερῆτην. **693** **A** Τὴ ἁπα- λογίαν λοιπὸν θὰ κάμουν ἄνδρες ποὺ ἐδεύθησαν καὶ ποῖαν συγγνώμην θὰ ἐπιτύχουν, ὅταν αἱ γυναῖκες συμπεροφῶν- ται ὡς ἄνδρες; Ὅταν ἀποδύονται εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς εὐ- σθεσίας μετὰ τὴν γενναίωτητά; Ὅπως τὸ φίλον, ὅτε ἡ ἡλι- κία, ὅτε τίποτε ἄλλο θὰ ἠδύνατο νὰ ἀσπελέσῃ ἐμπόδιον, ὅταν ὑπάρχῃ προσημῶ καὶ ζῆλος καὶ πίστις θερμῇ. Μετὰ οὐα ἐπὶ τὴν ἐπιδορῶσιν τέρας τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, πρῶγμα ποὺ συνέθη καὶ εἰς τὴν μακαρίαν αὐτήν. Ἦτο θεοῦς τὸ σκεῖα τῆς ἀσθενείας, ἡ χάρις τῆς εὐετηρέαστος, ἡ ἡλικία τῆς νεαρῶ,

¹ Ἐννοεῖται ἡ ἁροῖς, ἡ ὅποια ἀσπρῆται ἀντιθετικῶς πρὸς τὴν ἁρῶν.

ἀλλὰ τὴν ἁδυναμίαν ὄλων αὐτῶν ἦλθεν ἡ χάρις καὶ τὴν ἀπέκρυψεν, ἐπειδὴ συνήτησεν προθυμίαν, ἄνδρακὴν πῶσιν ἀταλάντετον, ψυχὴν ἐτοιμὴν διὰ τοὺς κινδύνους.

B Δὲν ὑπάρκει, δὲν ὑπάρκει τίποτε δυνατώτερον ἀπὸ τὸ νὰ ἐκίωμεν μέσα μας ρακόμενον μετὰ πάλιν ζῆλον τὸν φῶσον τοῦ Θεοῦ καὶ εἶτε πῶρ εἶτε σιδῆρος εἶτε θηρία εἶτε ἀπὸ τῆς ἄλλο μᾶς ἀπειλεῖ, μετὰ πάλιν εὐκολίαν τὰ παραβλέτομεν δια, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ μακαρία αὐτὴ ἁροῖς. Ὅταν ὁ τῶρνος ἦναψε τὴν πυρᾶν... Διὰ θεοῦς δὲν τὴν ὄδηγησεν εἰς θά- ραθρον ὅτε τὴν ἀπεκεφάλισε, διὰ νὰ μὴν κάμῃ εὐκαλον τὸν ἄθλον τῆς ἡ συντομίας τῆς μακαρίας. Ἦθελε νὰ τὴν κατεπλή- ρησῃ νὰ κάμῃ ὑποκαίον τὸν τὴν δοξάλομον αὐτὴν ψυχὴν **C** μετὰ τὸ ἀντήρημα τῆς φωνῆς καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἔραψεν εἰς τὸ μέσον. Ἦναψε λοιπὸν τὴν πυρᾶν καὶ τὸ καμὴν ἐγεγα- πην ἀπὸ φλόγας, ποὺ ἐσηκώθησεν εἰς μέγα ὄγκος. Πρὸ τοῦ θε- ἁματος αὐτοῦ ἡ μακαρία μάρτυς ἦραπτε καὶ αὐτὴ ἀπὸ προθυ- μίαν, ἀνεύωγονεῖτο μετὰ τὴν φλόγα τοῦ πάθου τοῦ Χριστοῦ φέρουσα εἰς τὸν ναὸν τοὺς τρεῖς παῖδας καὶ ἀναλογαζομένη ὅτι γίνεται μέτοχος τῶν ἀθλημάτων ἐκεῖνων καὶ λαμβάνει τοὺς ἴδιους μετὰ τοὺς σπαρῶνας. Καὶ ὅπως αὐτοὶ ποὺ ἔχουν καταλήθη ἀπὸ μανίαν δὲν βλέπουν τίποτε, ὅπως εἶναι εἰς τὴν πραγματικώτητα ἀλλὰ εἶτε ἔξρος ἀκονισμένον ἀνακρύ- σουν, ὁρμῶν ἀσυλλογίστως κατ' αὐτοῦ, εἶτε φωπῶν **D** εἶτε θάρραθρον εἶτε κρημνὸν εἶτε πέλογος εἶτε ἀπὸ τῆς ἄλλο, καρῆς φῶσον ρίπτουν κατὰ πάντων τῶν ἑαυτῶν πων, ὁμοίως καὶ αὐτὴ. Ἦσθάνθη μανίαν οὐα θεοῦς τέτοιου εἶδους —μὴ γένοιτο— ἀλλὰ μανίαν ἄλλου εἶδους ποὺ σθεαστήν ἀπὸ κάθε σασφροσύνη καὶ ἐβάρη ἀπὸ τὸν πάθον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τότε δὲν ἔβλεπε τίποτε πλέον ἀπὸ οὐα ἀντήρησεν. Ἄλλὰ ὄρου με- τεπρόθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὄρου μετέθεσεν ἐκεῖ τὴν ψυ- χὴν τῆς περιγλώσῃσε ὄλα τὰ δοινὰ καὶ τὴν φωπῶν ὄκι φω- μίαν ἀλλὰ ἐνόησε ὅτι εἶναι ὄροσος. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ τὴν φωπῶν ἐκείνην τὴν ὄνομαζω καὶ καθαρῶτάτην τὴν τὴν ὄροσος καὶ θαυμασίαν θαρῆν καὶ κανευτήσων. Διὰ τοῦτο ὁ κρημὸς εἰς τὸ κανευτήσων ἔτοι καὶ ἡ ψυχὴ τῆς μακαρίας ἐκεῖνης μετὰ τὴν φωπῶν ἔγινετο καθαρῶτερα. **E** Ἐλεγοντα θεοῦς οἱ σάρκα, τὸ ὄσα ἀπυθρόκοῦντο, τὰ νεῦρα ἐκαόντα, ἔραρε ἀπὸ πνευτῶν ὄγκων τοῦ σώματος ἀλλὰ ἡ πίστις τῆς ψυχῆς ἔγινετο ὄλων σπρωπῶρα καὶ πῶσον φωπῶν. Ἐκεῖνος ἐλέ- κωντες τὸ θέμα ἐνόησαν ὅτι ἡ μάρτυς ἐκάνατο, ἐνὼ ἐκείνη

¹ Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχεν ὁ τῶρνος προσαρρωτῶρον ἐπιμακίον ἀπὸ τοῦ νὰ ρίψῃ τὴν ἁγίαν εἰς κανευτήσων κρημῶ. Νοτῶς κρημῶς ἐξῆλθεν ἡ μάρτυς ἀπὸ τοῦ οἱ μεταλλομορτοῦ ἔβησεν τὸν ὄλοκὸν κρημῶ.

ἐγγιζέτο μάλλον. Καὶ ὁμοίως ὁ ἰδιώτης, ποὺ στέκεται καὶ παρακολουθεῖ τὸν χρυσοῦν νὰ λεώνη καὶ νὰ καταρρέῃ καὶ νὰ ἀναμενιγνύεται μετὰ τὴν τέφραν, νομίζει ὅτι ἔχει καθὴρ καὶ ἐξαρανασθῆ, ἐνῶ ὁ τεκνίτης, ποὺ κατέχει τὸ πρῶτο μετὰ ἀκριβείαν, γνωρίζει ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν πρῶτον γίνεται καθαρώτερος.⁶⁹⁴ Α καὶ μετὰ τὴν πύραυλον τὸν ἀναστῆσθ' ἀπὸ παντοῦ λαμπρὸν καὶ τὸν συλλέγει, ἔτσι καὶ σκετικῶς μετ' αὐτὴν. Οἱ ἀπιστοὶ, καθὼς ἔβλεπον τὴν σάρκα τῆς νὰ λεώνη καὶ νὰ καταρρέῃ, ἐνόμιζον ὅτι γίνεται τέφρα καὶ σκόνη. Οἱ πιστοὶ ὁμοίως ἐγνωρίζον ἀκριβῶς ὅτι μετὰ τὸ λεώσασθαι ἀποβάλλει κάθε κηλίδα καὶ ἐνοθεῖται λαμπρότερα, ἀφοῦ ἐκέρχεται τὴν ἀφθαρσίαν. Καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς πυρᾶς, πρὸ τῆς ἀναστάσεως, δὲν ἐκυριεύει κακὰ τρόπον τυχαίον ἐπὶ τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων. Διότι τὰς ἔτρεπον εἰς φυγὴν μετὰ μεγάλην εὐκολίαν αἱ σάρκες τῆς, ποὺ διελέοντο καὶ ἐκέρχοντο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς πυρᾶς. Καὶ ὅπως ὁ γενναῖος στρατιώτης, ὅταν περιβληθῆ τὰ κάλυκα ὄπλα του, μετὰ τὸν κρότον τῶν ὄπλων του μόνον τρομάζει τοὺς πλέον δειλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του, Ἐῖται ἀκριβῶς καὶ τότε. Ἡ μακροῦ ἀρούρης ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τὰς δυνάμεις ἐκείνας μετὰ τὸν κρότον τοῦ ὄρητός τῆς. Καὶ κλίματα ὅχι μόνον μετὰ τὸν κρότον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ μετὰ κάποιον ἄλλον ὅχι ὀλιγώτερον ἐκπληκτικόν. Εὐθὺς μόλις εἰσέρχεται εἰς τὴν φωτιάν, κοπιῶν ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὕψη καὶ ἐγένετο τὸν ἄερα ἐπὶ τὸν αἴρα. Ἐπειδὴ ἐμελόνετο ἀπὸ τὸν κἀμινὸν τῶν ἐκάλων, ὑψάνετο μετὰ τὴν οἰκίαν τοῦ ἄλλου κἀμινός, ποὺ ἐκαθάρζεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν κηλίδα, ποὺ τοῦ ἐπροκαλοῦσαν ἐκεῖνα. Ἀλλὰ καὶ ἡ εἰκὼν τῆς πληγῆς δὲν θὰ ἦτο ἀμυβισθεὶς πρὶν τὴν πυρὰν ἐκείνην. Ὁ καθὼς δηλοδὴ νὰ ἐβρόσκει τὸ σῆμα τῆς μέσα εἰς πηγὴν, ἀφοῦ ἔχει ὀρθῶς τὸ ἐνδομά τῆς, ἔτσι καὶ μέσα εἰς τὴν φλόγα ἐκείνην. Ἀφοῦ ἀπέθεσε τὴν σάρκα τῆς εὐκολώτερον ἀπὸ κάθε ἐνδομα καὶ στολίζοντα τὴν ψυχὴν τῆς ἔσπευε πρὸς τὸν νυμφίον, ἐνῶ οἱ ἄγγελοι ἐβρόσκον τὸν ὄρομον τῆς. Διότι, ἐὰν οἱ ἄγγελοι ὄφερον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ τὸν πληγιασμένον ἐκεῖνον Ἰωάννην, παλὺ περισσώτερον θὰ ὠδήγουν ἐκεῖνην ὡς δορυφόροί τῆς, ἀφοῦ τὴν παρέλαβον ἀπὸ τὴν κἀμινον ὅαν ἀπὸ κάποιον ἱερὸν πιστάδα καὶ ἀπὸ κάποιον νυμφίον θάλαμον καὶ θὰ τὴν ἔφερον εἰς τὸν νυμφίον τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ ποῖον ὁμοίως λόγον ἐκάλεσα καὶ τὴν φωτιάν ἐκείνην; Διότι, ἀφοῦ μέσα εἰς μίαν θαυμαστὴν θερμὴν μετεβλήθη εἰς βασιλικὴν πορφύραν, ἐστέλλετο εἰς τὸν βασιλεῦτα τῶν οὐρανῶν. Ὡ μετὰ τὸν ὄρομον ἐπορεύετο εἰς τὸν οὐρανὸν ἀψίτως, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἐκέρχεται μετὰ

τὸ ἄορατον χερί του τὴν ἁγίαν κεφαλὴν τῆς μάρτυρος καὶ τὴν ἐβάπτειν εἰς τὸ πῦρ, ὅπως εἰς τὸ ὕδωρ. Ὡ πρὸς ἀξιοθαύμαστοι! Τὴ θησαυρὸς πολυτίμος ἦτο ἡ σκόνη ἐκείνη καὶ ἡ τέφρα, ποὺ περιεσκεῖ! Ἀπὸ κάθε χρυσοῦν πολυτιμότερος, πλέον ἐυώδης ἀπὸ ὅλα τὰ μέτρα, πλέον τιμαλφῆς ἀπὸ κάθε λίθου. Ὁ,τι δὲν ἐπαυγάζοντο ὁ πλοῦτος καὶ ὁ κρυπὸς τὸ ἐπαυγάζοντο τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων. Ὁ χρυσοῦς δηλοδὴ οὔτε νόσον ποτὲ ἕως τῶρα ἀπεμάκρυνε, οὔτε ἀπέβλασε τὸν θάνατον, ἐνῶ τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων τὰ ἐπραγματοποίησε καὶ τὰ δύο, τὸ ἐν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν προγόνων μας, τὸ ἄλλο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας. Ἐ αὐτὸ τὸ ἔχουν ἀντιληφθῆ μετὰ πολλὴν σφύριαν καὶ οἱ δίκαιοι, ποὺ ἔζησαν πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅχι ἡμεῖς μόνον. Ὅταν ὁ Μωϋσῆς τὸν κἀμινὸν ποὺ ἐξῆλθεν ὄλοι αἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπήρουν μαζί του ἄλλοι χρυσοῦν καὶ ἄλλοι ἄργυρον, ὁ ἴδιος ὄντι αἰουδῆτοτε ἄλλου πύουτου ἐπῆρε καὶ ἔφερε μαζί του τὰ ὄσα τοῦ Ἰωσήφ. Μετέφερον εἰς τὴν πατρίδα του θησαυρὸν μέγιστον ποὺ περιεσκεν ἀμέτρητα ἀγαθὰ.

⁶⁹⁵ Α Ἀλλ' ἴσως θὰ ἔλεγε κάποιος. Καὶ διὰ ποῖον λόγον τὰ μετέφερον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον εἰς τὴν Παλαιστίνην; Εἰς τὴν ἐπέτασαν τῆς μνήμης τῶν μαρτύρων εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐξετάζοντο αἱ ἀπορίας αὐταί. Διότι πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἐλεπτολογοῦσαν περὶ τῆς ταφῆς των καὶ ἔδιδον παραγγελίας εἰς τοὺς συγγενεῖς των, καὶ ἐν ἀκόμῃ τῆσὶν νὰ ἀποθάνουν ἄλλου, νὰ τοὺς μεταφέρουν καὶ νὰ τοὺς θάψουν εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἔθέκοντο ὡς ἐκ τοῦτου τὰ σκώματά μας διὰ μακροφυχίαν, προέβαλλον εἰς ἡμᾶς, τοῦτο τὸ περιηγητικόν. Καὶ ὁ ἴδιος ἡμεῖς τοὺς ἐλέγομεν ὅτι δὲν ὑπάρχει κοινή διαφορά εἰς τὴν πατρίδα εἶτε εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς γῆς ἢ τῆς ταφῆς του, ἐκεῖνοι παρετήρουν: Ἐὶν δὲν ὑπάρχει διαφορά, διὰ ποῖον τότε λόγον ὁ Μωϋσῆς ἔλαθεν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον τὰ ὄσα τοῦ Β Ἰωσήφ καὶ τὰ μετέφερον εἰς τὴν Παλαιστίνην; Ἐγὼ θὰ προσέθευ κατὰ ἀκόμῃ ἰσχυρότερον, ὅτι δὲν ἔλαθε μόνον ὁ Μωϋσῆς ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰωσήφ ἀποθνήσκων ὤρκειν αὐτὴν τὴν παραγγελίαν τὸ μεγαλύτερον εἶναι τοῦτο ἀκριβῶς: Ἐπισκοπῆ γὰρ, φησὶν, ἐπισκεπτεῖ ὑμεῖς ὁ Θεὸς καὶ ἀνοίσειε γὰ ὄσα μου (Γεν. 50, 24). Διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν ὤρκειν ὁμοίως τὴν παραγγελίαν καὶ ὁ Μωϋσῆς τὴν ἐξετέλεσεν; Ἀέξει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ἐρώτημα; Τὸ εἶπες νὰ εἰπῆς: Ὁ ποτεράριος ποὺ περισφόνησε τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ ἠδωκόσθησε δι' ὅλα, οὗτος διὰ τὸν ὅποιον δὲν ἦτο ὄλος ὁ κόσμος, ὁ ἕνας καὶ περισφόνος, αὐτὸς ποὺ καθημερινῶς εἶκεν εἰς τὴν φαντασίαν του τὸν οὐρανόν, αὐτὸς ποὺ ἔσπευε τὰ δέλεματά του εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, αὐτὸς, ὅταν ἔξῃ διὰ τὸν

αφδόν του Θεού έγινεν έκπτωσης και της πατρίδος και της ελευθερίας, κατώκησεν εις φυλακήν και δέν ηθέλησε νά επιστρέψῃ C εἰς τὸν τόπον τῶν παλαιῶν ἐπιβουλῶν. Ὅταν ἡμᾶς ἐπρόκειτο νά ἀποθάνῃ, γίνεται τῶσον μικρόμυκος, ὡστε νά δεῖξῃ τῶσον σπουδὴν διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ὁσίων του και παραγγέλλει νά μεταφερθῶν τὰ λείψανά του ἔπειτα ἀπὸ τῶσον διάστημα; Καὶ ποῖος θὰ τὰ ἔλεγεν αὐτά; Ποῖον ἦτο τὸ κέρδος ἢ ποῖον φελοσ θὰ ἀπεκόμισε ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὴν μεταφοράν τῶν ὁσίων; Διὰ ποῖον λοιπὸν λόγον ἄφηκε τὴν παραγγελλίαν; Ὅτι ἐπειδὴ ἐνδεφερέτο διὰ τὰ ὁσὶ ἀλλὰ, ἠμποροῦμε νά εἰποῦμε, ἐπειδὴ ἐνοθεῖτο και τὴν ἰσέβειαν τῶν Αἰγυπτίων. Εἶκε πράξει πολλὰ και μεγάλα ἀγαθὰ, έγινε προφώτης και προσώτης των και ἐφίηκε ἀποκλησματικῶτον τρόπον^δ ἀντιμεταστάσεως τοῦ λαοῦ και αὐτὰ που κανεῖς δέν εἶχεν ἀντιληφθῆ, D αὐτὰ πρῶτος και ἄρκος τὰ ἐξηγοῦσε και τὰ παρουσίαιον ἐμπρός των. Καὶ με τὴν ἐξηγήσαν τῶν ὁσίων, διὰ μόνον ἐπροφῆτεσε τὸν λαὸν ἀλλὰ προητοίμασε δι' αὐτὸν και ἰσχυρὸν φάρμακον, και τὰς ἀποθήκας τῆς Αἰγύπτου ἀφὸς ἐγένισεν κοπὰ τέτοιον τρόπον, ὡστε κανεῖς δέν ἠσθάνθη τὴν παρουσίαν τοῦ λαοῦ. Διὰ νὰ μὴ νοισθῆ λοιπὸν μετὰ θάνατον Θεοῦ ἐξ αἰτίας τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας του --ἐπειδὴ οἱ θάρσσοι ἐκείνοι ἐκόλωσε μετέβαλλον τοὺς ἀνθρώπους εἰς θεοὺς-- ἀπαρῶν τὴν ἰσάν διὰ κάθε ἀπέβειαν, παρήγγειλε νά μεταφερθῶν τὰ ὁσὶ του εἰς τὴν πατρίδα του. E Αὐτὸς εἶναι ὁ ἕνας λόγος. Δυνάμεθα νά προσθέσωμεν και δεύτερον ἀναμνησθήμενον, διότι εἶναι δυνατόν νά τοῦ δώσωμεν τὸ κύρος τῶν Γραφῶν. Ποῖος εἶναι αὐτός; Ἐγνώριζε κάποιον λόγον και ἐφῆσεν εἰς αὐτὸν ἐξ ἄκοις ἀπὸ τὸν πότερον του και εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν πῶππον, διὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη θὰ τοὺς κρατήσαν ὑποδούλους οἱ Αἰγύπτιοι και θὰ τοὺς κατοικήσαν. ε' Ἔσται γὰρ τὸ σπέρμα σου πόρκοιον ἐν γῆ Αἰγύπτου και δουλεύουσιν αὐτὸ και κακώουσιν ἔτη τετακόσια» ἔλεγεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραάμ (Γεν. 15, 13). 696 A Διὰ νὰ μὴ ἀποκηρύσσον λοιπὸν ἀπὸ τὸ μέγα μένος τοῦ χρόνου και ὀνίκων νά σηκίσουν τὴν κακωτικὴν ἀπεληπισθῶν διὰ τὴν ἐπιστοφήν και κατοικήσαν, ποσικαν εἰς αὐτοὺς μεγίστην ἐγγύτησιν ἐλπίδος παραγγέλλει τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ὁσίων. Ἐπὶ τῆ θέσει αὐτῆς ἀναλογίζομενοι ἐκείνοι διὰ ἕν ὁ δικαιοσ δέν εἶσε σκεπτικὸς πῶσιν ἀκράδαντον και σαφῆ δι' ὅλοι θὰ ἐπανήκοντα δέν θὰ ἔφημε τὴν παραγγελλίαν διὰ τὰ ὁσὶ, θὰ εἶπον τὴν ἀδικαλιονέκτηρον ἀπόδειξιν και ἀσφαλή ἐλπίδα

δ. Τὸ καὶ ἐπὶ ὁ λόγος περιστατικῶν θένεται νά ἀναγνώσῃ ὁ ἐπιθεμὸν νά ἀναγνώσῃ τὰς γνῶσεις του εἰς τὸ μὲν κερ. τῆς Γενέσεως.

τῆς ἐπιστοφῆς των εἰς τὴν πατρίδα, που τοὺς ἐγέννησαν. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθές και διὰ τοῦτο ἔκοιμε τὴν πρόρρητον διὰ τὰ ὁσὶ του και ὅσα ἐπειδὴ ἐνδεφερέτο διὰ τὴν τωφὴν ἀλλ' ἐπειδὴ ἤθελε νά διαφύκῃ τὴν ἀσπίαν των, ἔκοισε τὶ λέγει ὁ Παῦλος B «Ἔσται Ἰωσήφ τελευταῖον παρὶ τῆς ἔξοου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε και παρὶ τῶν ὁσίων αὐτῶν ἐνετελεῖσται» (Ἑβρ. 11, 22). Τί σημαίνει ἡ λέξις πάσαι; Ἐπέθη ἀντὶ τοῦ προέβλεπε τὰ μέλλοντα νά συμβῶν μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν και διὰ οἱ ὁπῶγοναι των θὰ ἀπελάττανον ἀποκαθήκατε τὴν πατρίδα. Διὰ νά ἐπιστημῶν λοιπὸν αὐτο, ἐπροφῆτεσε και τὰ δύο αὐτὰ και ἠμποροῦσε κανεῖς νά ἰδῆ αὐτὸ τὸ περιεργον και παρόδειξον θέαμα, νά μετακομῶνται κοτὰ τὴν ἔξοδον τὰ ὁσὶ. Διότι ὁ Ἰωσήφ που τοὺς εἶχεν ὀδηγήσει εἰς τὴν Αἰγύπτου, ὁ ἴσος προηγείτο πάλιν, διὸν αὐτοῖ ἐπέσπερον, προετοιμάζον αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπομονὴν και εἰς τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων. Καθὼς ἔβλεπαν δηλαδὴ ἐκείνοι ἐμπρός των τὰ λείψονα και ἐρχόμενοι ἀπὸ αὐτὰ εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἰστορίας ἐκείνης και σκεπτόμενοι μέου των διὰ ἐδέχθη τὴν ἐπιβουλήν τῶν ἀδελφῶν του, C διὰ ἐρήφῃ εἰς τὸν λακον, διὰ ἐκινδύνευσε τὸν ἕκατον κίνδυνον, διὰ ἐκλείσθη εἰς τὴν φυλακὴν και ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα εἶκον συμβῆ εἰς αὐτὸν, ἀκόμη διὰ ὅσπερα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἔγνε βασίλειος και πρῶτος μέου εἰς τὴν Αἰγύπτου και ἔγνε ὁ ὑπεύθυνος και ὁ προσώτης τόσο λαοῦ ἔκριναν και αὐτοὶ ἀσφαρὰς ἐλπίδας διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν των ἀπὸ τὰ θενά που συνεχῶς τοὺς ἠθωσκον. Τὰ ὁσὶ τοῦ δικαιοσ τοὺς ἐδίδασκον διὰ κανεῖς ἀπὸ ὄρους ἐπίστασαν εἰς τὸν Θεὸν και ἐστηρίχθησαν εἰς τὴν συμμαχίαν των δέν ἐγκατελεφεθη ποτὲ. Διὸ και διὰ ἀκόμη μεσοκὰ λυπηρὰ και ἀνεπαθήματα περιστωκὰ παρεμβάλλωνται εἰς τὸ μέσον και παρεμπιδίζουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποσχέσεων, πορὰ καὶ ποτὲ δέν θὰ δυνηθῶν νά ἀπομακρύνουν ποὺς ἐπιβῶντας ἀπὸ τὸ ποθητὸν τέλος ἀλλ' ἀποκαθήκατε θὰ ἐκπληρωθῆ ἡ ὑπόσκασις ἐκείνη συμφώνως D πρὸς τὴν ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ και θὰ ἀναδεικῆ λυπηρὸς ὄσος περιμένον με ὑπομονὴν διὰ ὀρεθόντα ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅλα. Ἰσοῦ διὰτὶ ἄφηκε τὴν παραγγελλίαν διὰ τὰ ὁσὶ του. Ἄς μὴ λεπτολογώμεν ἰσὸν πολὺ τὴν τωφὴν εἰς τὴν πατρίδα και ἄς μὴ τρέμωμεν τὸν θάνατον ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν. Διὸ δέν ἐγέννησεν ὁ θάνατον τὴν ἀμαρτίαν ἢ ἀμαρτία ἐγέννησε τὸν θάνατον μου. Ὁ θάνατος ἐν συνεχεία ἔγνε φάρμακον τῆς ἀμαρτίας. Ὅτι δέν πρέπει νά φοβούμεθα τὸν θάνατον ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν ἔκοισε εἰ λέγει ὁ προσώτης: «Τίμος ἐνοσῶν Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον E ὁ θάνατος ἀμαρτιῶν ποιηρὸς (Ψαλι.

PIE', 45 και ΑΓ' 22). Βλέπεις ότι εκείνοι που προσέκυνον τὸν ἑαυτὸν των, εἶναι δυνατόν και νὰ καρπιζοῦν ἀπὸ τὸν θάνατον τὰ μεγαλύτερα ἀγαθὰ. Ἐνῷ οἱ ὀδωκαροῦντες και ράθυμοι εἶναι ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους τὸ πρᾶγμα ἐπέκει θέσιν καταδικῆς. Καὶ τοῦτον τὸν λόγον δὲν τὸν ἀνακινᾷ τιναίως. Συναδ' ἀκούω ἀπὸ πολλοὺς νὰ ὁμιλοῦν περὶ τρώπων θανάτου και νὰ ἐντρέπονται μὲ τοὺς θανάτους που δὲν εἶναι πρὸς ἐντροπὴν. 697 Α' νὰ μὴ κατηγοροῦν δὲ ἐκείνους που εἶναι ἄξιοι μεγίστης κατηγορίας. Δι' αὐτὸ ἐπιθυμῶ νὰ διευκρινήσω ἡμέρων και αὐτὸν τὸν λόγον. Καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς φιλοσοφίας εἶναι πρόσφορος διὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῶν μαρτυρῶν. "Ἦκουσα ἐγὼ ἀπὸ πολλοῦς νὰ λέγουσι, ὅτι ὁ τάδε ἀπέθανεν εἰς τὴν ξενιτιὰν χειρότερον ἀπὸ κύνα, χωρὶς νὰ εἰρίσκεται πλησίον του κάποιας συγγενῆς του που νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ταφὴν του. Ὅληγα μόνον γείτονες ἦσαν παρόντες που πρόστρηπον ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ἀρῶν τὸν ἐσπίλιον μὲ ἕρπον, εἶτα ἔκομον τὴν ταφὴν του. Διὰ νὰ μὴ μὴ προκαλοῦν λοιπὸν αὐτὰ λῆθην εἶνα ἀνάγκη νὰ διαρθώσωμεν και αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν. Δὲν εἶναι τοῦτο, ἀνθρωπεί μου, θάνατος ἀλλωτερος ἀπὸ τοῦ κυνός· ὁ ἀλλωτερος ἀπὸ τοῦ κυνός· θάνατος εἶναι Β' νὰ ἀποθῆνῃς μετὰ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὅσα νὰ τελειώσῃς τὴν ζωὴν σου εἰς τὴν ξένην γῆν. Μὴ μου ὁμιλήσῃς δι' ἐκεῖνον που τὸν φέρουσιν ἐπάνω εἰς τὴν χρυσοφόκλιτον κλίνην, που τὸν προπέμπει ἀλόκληρος ἢ πόλις, που οἱ μερίδες^θ τοῦ λαοῦ τὸν ἐπευφημοῦν, που ἔχει στοιβαγμένα ἐπάνω του μὲ πολλὴν ἀφθονίαν μεταξωτὰ και χρυσοῦφανατα. Τοῦτο τίποτε ἄλλο δὲν σημαίνει παρά μόνον ὅτι παρατίθεται εἰς τὸν σκόληκα πλουσιωτέρα τρόπον. Μὴ μου δεῖξῃς λοιπὸν αὐτόν. "Ἡ μᾶλλον αὐτὸν τὸν ἴδιον, που προπέμπεται μὲ τὴν τῶσπν τῆσπν, δεῖξῃς μου τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην, ὅταν ὁ Χριστὸς θὰ κἀθήται ἐμπρὸς ἐπάνω εἰς τὸ ὑψηλὸν θῆμα δεῖξῃς μου τὸν C νὰ ὀδηγήται μέσσω, νὰ καλῆται, νὰ τοῦ ζητοῦνται εὐθύνας, δι' ὅσα εἶπε, δι' ὅσα ἔπραξε, δι' ὅσα ἐνενοήθη. Τότε κανεὶς ἀπὸ τὸ πλῆθος αὐτὸ δὲν θὰ τοῦ παραστῆθῃ και δὲν θὰ τὸν ἀποστῆσθαι ἀπὸ τὰ βασανιστήρια και τὴν τιμωρίαν οὐτε θὰ τὸν συναδεδῶσαν αὐτὰ εἰ κισπηλαὶ και οἱ ἐπευφημία. Σκυρμένους, χωρὶς βάρους, μεγάλας ἐντροπὴν διὰ τὰ ὀδωκαροῦσους κατηγορίας, θὰ ἀπαγῆθῃ και θὰ ἀπομακρυνθῇ συμπόμενος ἀπὸ τὰς δυνάμεις τοῦ πονηροῦ εἰς τὸ σάβανω βασανιστήριου μὲ τὸ ἀπώσιον κῆρυγμα τῶν δδόντων. Θὰ θρηνηθῇ ὀδυμφο-

θ. Ἐννοεῖται ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Βαζαντίου μερίδας· οἱ πρόσωποι και οἱ βένετοι. "Ἐχουν τὴν ἀρετήσαν τὸν τὸν ἱερότερον. Αἱ σημαίνει μὲ ρίβες ἐπιμαρτυροῦνται εἰς τὰ ποσεισματικά γράματα.

λῶς εἰς τὸ ἔξῃς και θὰ κόπτεται ἐξ αἰτίας τῶν ἀφορητῶν δδονῶν. Αὐτὰ θὰ εἶναι τὰ ἐκεῖ ἄλλα και τὰ ἐδῶ δὲν εἶναι ἀνεκτά. D "Ἐπειτα ἀπὸ τὰς ἡγορασμένους ἐκείνας δημοσίας ἐπευφημίας ἢ τὰς προερχομένης ἀπὸ φόβου, θὰ ἀκούσῃς ἄλλους νὰ τὸν κατηγοροῦν εἰς τὰ σταυραδρόμου και εἰς τὴν ἄγορὰν και εἰς τὰ σπῆται και εἰς τὰ κοπήλια και εἰς τὰ ἄλλα ἐργαστήρια και εἰς τὸν δρόμον και εἰς τοὺς ἀγρούς και ὀπουδῆσιπε οἱ ὀδοποροὶ καθένος εἰς τὸν σύντροφόν του μὲ πολλὸν φόβον θὰ διηγῆται και ἀπορήθῃ πόσα κακά τοῦ ἐπιφυλάσσοντα, ποῖας τιμαρίας ὅ' ἀντιπρακτικῆς, ποῖα βασανιστήρια τὸν ἀναγέμονν τώρα. Ποῖον κέρδος ἀπεκόμισεν ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν; Τί ἐπὶ πλέον ἀπέφασσον ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν. "Ἀφρην εἰς ἄλλους τὰ κρημινὰ του και ἔφυγεν, ἐνῷ ὁ ἴδιος κατακῆθη εἰς τὴν γῆν μαζί μὲ τὰ ἁμαρτηματὰ του. Καὶ ἀπὸ παντοῦ παρουσιάζονται κατηγοροὶ του συμπουσῶντες τοὺς ἀδικηθέντας E ἀκόμη και ἐκεῖνοι που δὲν ἔπαθον οἱ ἴδιοι κακόν. "Ὅπως και εἰς τὴν περίπτωση τῶν εὐεργετομένων, συνεκπαρῖνεται μαζί μὲ τοὺς εὐεργετηθέντας και ὅσα δὲν ἔχουν καθόλου εὐεργετηθῆ και ἐπαινοῦν τὸν εὐεργέτην, εἶται και εἰς τὴν περίπτωση ἐκείνην που ἀλάττονται, συμπονεῖν τοὺς ὀδοκῆθέντας και ἐκεῖνοι που δὲν ἔχουν καθόλου ἀδικηθῆ και κακοκατακτηροῦν τὸν ὀδοκῆτην. Διὰ τοῦτο λέγει "θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρὸς και διὰ τὰς κατηγορίας που ἐπιούρει δδῶ και διὰ τὰ ἐκεῖ βασανιστήρια. Αὐτὸς εἶναι που ἀποθνήσκει χειρότερον ἀπὸ κύνα δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον και εἰς τὴν περίπτωση τῶν δικαίων. 698 Α' Ἀλλὰ και ἂν ἀκόμη εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐρημίαν και ἂν κανεὶς δὲν τὸν νεκροτολῆ και ἂν τελειώσῃ τὴν ζωὴν του χωρὶς νὰ εἶναι πλησίον του κανεὶς, θὰ λάθῃ σάβανον μονόδικόν και θὰ φύγῃ, τὴν παρησίαν ἑνώπιον τοῦ Θεοῦ. "Ἡ ἔκφορὰ του εἶναι ἀξιοθαύμαστος μὲ τὴν παρουσίαν τῶν ἀγγέλων που ὀδηγοῦν τὴν ψυχὴν του, ὅπως παροηγουμένως δεῖξα τί γίνεται εἰς τὸν Λάζαρον, ἀφῆσαν ὅπως του ἀμετρήτως ἐπανέτας τῆς ζωῆς του. "Ἄν ἀφῆσῃ παθία, ἔλοι εἰ κάποιος τῆς πόλεως θὰ γίνων προστῆτας και κηδεμόνες των, πῆντες οὐτοὺς ἐξ αἰτίας τῆς ποδὲ τὸν πατέρα ἀγάπης των. Αὐτὸς ὅμως που ἐπελεῖσσω τὸν θῖον του μέσσω εἰς δημοσίας και πλεονεξίας, και ἂν ἀφῆσῃ παθία και φύγῃ, τὰ ἀφῆναι κληρονόμιους τοῦ μισοῦ πρὸς τὸν θαντόν του και τὰ ἐγκαταλείπει ἐν τῷ μέσῳ ἔκθρων ἂν πελευσῇ τὴν ζωὴν του ἀνεκτος, B μὲ τὸ πῆλοσῃμμημα και τὰ ἄλλα κῆρυστα, που μὲ τὴν ἀρετήν και τὴν εὐσεβεσίαν ἀπέκτησεν, ἀφῆναι ἄθῶναιον ἔσονται του τὴν κατηγορίαν. Δὲν εἶναι ἔτσι θεότατος ὁ ἔκδοτος. Ἀλλὰ και ὁ ἴδιον ἀνιδέων, ἔχει μέγιστον κέρδος, μὲ τὸ νὰ ἀφῆσῃ ἄλλους τοὺς

ζώντας, με τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀρετῆς του καὶ με τὸ νὰ τοὺς κἀμὴ καλύτερους, ὅπως εἶναι ἀντιθέτου οἱ πονηροὶ καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τρωποῦνται. Διότι ἔτι μόνον ζωντανοὶ ἀλλὰ καὶ νεκροὶ πολλοὺς ἐλάτουν με τὸ νὰ ἀφίησιν παντοῦ ἁποδείξεις τῆς πλεονεξίας των. Αὐτὰ δὲ ἔκοιμεν ὑπ' ἑσῶν καὶ δὲ ἐλεεινολογοῦμεν ὅσα ἄσους μέσα εἰς τὴν ἑσπερὴν ἀλλὰ ἄσους ἀποθνήσκουσιν μέσα εἰς τὰς ἀμαρτίας. Καὶ δὲ μὴ μακαρίζομεν ἄσους εἰς τὸ σπῆναι των καὶ ἐπάνω εἰς τὴν κλῆσιν των, ἀλλὰ ἄσους ἀποθνήσκουσιν με τὴν συνοδείαν τῆς ἀρετῆς καὶ διὰ μὲν τὴν ἀρετὴν δὲ φροντίζομεν, τὴν δὲ κακίαν δὲ ἀπαρτίζομεν. C Ἡ πρώτη μὲν ἀφελεί καὶ ζώντας καὶ νεκροῦς, ἐνῶ ἡ δευτέρα καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἐλάττει προκαλοῦσα τὴν καταισχύνῃ καὶ ὀδηγοῦσα εἰς τρωπίας ἀθανάτους. Καὶ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἤβρασε καὶ τὴν μακαρίαν, ποῦ σήμερον μὲς συνεκέντρωσεν ἐδῶ ὡς ἀποδοῦθαι εἰς τὸν ἀγῶνα, νὰ ἀλλήσῃ, νὰ νικήσῃ καὶ νὰ στεφανωθῆ, δὲ δέξασθαι καὶ ἡμᾶς ἄσους ἀπὸ κοινοῦ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἄσους διανοούμεν τὴν παροῦσαν ζωὴν κατὰ τὰ προστάγματα καὶ τοὺς νόμους του, νὰ γίνωμεν ἱκανοὶ νὰ κατοικησώμεν πλησίον τῆς σκηνῆς τῆς ἀγάπης αὐτῆς καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀθάνατα ἀγαθὰ. Αὐτὰ μακάρι νὰ τὰ ἐπιτόκωμεν ὅλα ἡμεῖς με τὴν χάριν καὶ D τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον μαζί με τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα δὲ εἶναι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

5. ΕΓΚΟΜΙΟΝ ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥΣ

499 A Εὐλαγημένος δὲ εἶναι ὁ Θεός, διότι καὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον¹ προέβησαν μάρτυρες, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον τὴν θεομίαν καὶ μοναχίαν καὶ ἀπὸ ὅπου προήλθαν τὰ ὄψα σῶματα, ἀπὸ ὅπου οἱ ἐλάσφηροι γλάκας καὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἰδοὺ οἱ μάρτυρες. Καὶ δὲν ἐμφανίζονται εἰς τὴν Αἴγυπτον μόνον, ὡς εἰς τὴν ἄμωρον καὶ γενομένην χώραν, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε σημεῖον τῆς αἰκουμένης. Καὶ ὅπως εἰς μίαν παραγωγὴν χρονίαν, ὅταν οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων ἴδωσιν ὅτι ἡ ἐσοθεὶα ὑπερβαίνει τὰς ἀνάγκας τῶν πολιτῶν, κἀρῆνον ἀποστολάς καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, ἐκδηλώνοντες ὅσ' ἑνὸς τὴν φιλόφροναν διάθεσιν των καὶ ἐπιτυχάνοντες ὅσ' ἑτέρου εὐκόλον προμήθειαν δοῦν μετὰ εἰς τὴν ἀρθροσίαν των εἶχαν ἀνάγκην. B ὁμοίως ἐβραχον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὴν περιπτωσιν τῶν ἀθλητῶν τῆς εὐσεβείας. Ὅταν εἶδον ὅτι με τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ὑπῆρχε μεγάλη ὀφθονία εἰς αὐτοὺς, δὲν ἐκλείδωσαν μέσα εἰς τὴν πόλιν των τὸ μέγα τοῦτο ἄμωρον τοῦ Θεοῦ· ἐσπεύσαν εἰς ἅλην τὴν γῆν τοὺς θησαυροὺς τῶν ἀγαθῶν ἐκδηλώνοντες τὴν φιλοδοξίαν των, δοξάζοντες τὸν κοινὸν Κύριον τῶν ἁλῶν, ἐξυμνῶντες ἐνώπιον ἁλῶν τὴν πόλιν των καὶ ἀνοβεσκύνοντες αὐτὴν μητροπόλιν ἁλης τῆς αἰκουμένης. Ἐάν ἀδιάφοροι καὶ μηδισινεῖς προσφοροὶ καὶ δωρεαί, ποῦ τὸ ἀποτελέσματά των περὶζῶντες εἰς τὴν παροῦσαν μόνον ζωὴν, ἐβρασαν νὰ προσφέρουν εἰς πολλὰς πόλεις C τοῦτο τὸ ἐπιβάλλον, ἡ πόλις ἐκείνη ἢ ὅπως δὲν ποσάφει κανένα ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα καὶ φθιστὰ αὐτὰ ἀγαθὰ ἀλλὰ εὐδίας, ποῦ ἀποτελοῦν καὶ μετὰ τὸν θάνατόν των τὴν ἀσφάλειαν πόλεων ποῦ ἐκληροῦσθαι εἰς αὐτοὺς, πῶς δὲν εἶναι δικαίον παρισσώτερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἢ πόλεις αὐτῆ νὰ ἐπιτύχῃ ἀπὸ αὐτῶν αὐτὸ τὸ προβάδισμα; Διότι τὰ αἰώματα τῶν ἀγίων τούτων περπεταίζον τὴν πόλιν μας ἀσφαλτέσαν ἀπὸ κάθε ὀδοματικῶν ἀρραγῆς τείχος. Καὶ καθὼς ὑψηλοὶ ἀκόμειται, ποῦ προβάλλουν ἀλόγιστα δὲν ἀποκρούουσιν μόνον τὰς ποσοβολὰς τῶν αἰσθητῶν τούτων καὶ ὁρωσῶν ἐκθρόν ὡλλὰ καὶ τὰς ἐπιθαι-

1. Ἡ Αἴγυπτος ἀνοικεῖται θεομάχοι, ὅσοι ἀπὸ αὐτῶν ἐξέκλινον εἰς εὐσεβίαν ποῦ συνετάραξαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τὸν ἵσκιον ἔσο καὶ ὁ Ἀρκεμισιόμος. Ἐπῆρξεν ἡμῶς συγχρόνως εἰς αὐτὴν καὶ πολλὰ εὐδοκίαι.

λους ἐπιθέσει τῶν ἀσπίδων δαιμόνων καὶ ἀνατρέψουν ἅλα τὰ μηχανήματα **D** τοῦ διαβόλου καὶ τὰ διαλύουν τούτων εὐκόλα, ὅπως ἕνας γενναῖος ἄνδρας ἀνατρέψει καὶ συντρίβει τὰ παιδικὰ παιχνίδια καὶ ἄλλας τὰς ἄλλας ἐφευρέσεις τῶν ἀνθρώπων, ὅπως εἶναι τὰ τεῖχη, οἱ τόφροι, τὰ δῖπλα, οἱ φάλαγγες τῶν στρατιωτῶν καὶ ὅσα ἄλλα ἔχουν ἐπινοηθῆ ἕκαστος τῶν ἀσφαλείας τῶν κατοίκων. Εἶναι δυνατόν οἱ ἐχθροὶ νὰ τὰ ἐξουδετερώσουν μὲ ἄλλας περισσοτέρας καὶ μεγαλυτέρας μηχανὰς ἀπὸ αὐτὰς ποὺ ἐκείνοι διαθέτουν. Ὅταν ὅμως μία πόλις χρησιμοποιᾷ ὡς τεῖχη τὰ σώματα τῶν ἁγίων, ἀκόμη καὶ ἂν ἐξουδεθῶν οἱ ἐχθροὶ τοὺς ἀμέτρητα κοῦραμα, δὲν θὰ ἠμποροῦσαν νὰ ἀντιπαρατάξουν παρόμοιον μηχανήμα εἰς τὰς πόλεις ποὺ τοὺς ἔχουν. **E** Καὶ τὸ σπῆκτιμα τοῦτο, ἀγαπητέ, δὲν εἶναι μόνον κρήνην δὲ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων οὐδὲ δὲ τὰς κακουργίας τῶν δαιμόνων. Ἀλλὰ καὶ ἐστὶν ὁ Κύριος ὅταν ἀργῆται ἐναντίον μας διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων μας, θὰ ἠμποροῦμεν προβάλλοντες ὡς ἀσπίδας τὰ σώματα αὐτὰ νὰ τὸν κάρημον εὐμενῆ πρὸς τὴν πόλιν μας. **700** **A** Διότι ἐὰν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν προγόνων μας οἱ πραγματοποιήσαντες μεγάλας ἀρετὰς χρησιμοποιούντες ὄνοματα ἁγίων ἀνθρώπων καὶ μὲ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τοῦ Ἰακώβ ἐπέτυχον κόπασαν βοηθητικὸν καὶ ἀπεκόμωσαν μεγάλην ἀφθέρειαν ὅπῃ τὴν νύμφην τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, πολὺ περισσοτέρων ἡμεῖς, ὅταν δὲν προτείνωμεν ὄνομα μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἴδια ἁγιοποιήματα σώματα, θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἔχωμεν τὸν Θεὸν εὐνοϊκὸν καὶ καλωσυνάτον καὶ προσηγῆ. Καὶ ὅτι οἱ λόγοι μας δὲν ἀποτελοῦν καρποσύν, τὸ γνωρίζουν πολλοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους καὶ ἀπὸ βόσκους ἄλλοι ἀπὸ ἄλλοι, πόσον μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῶν ἁγίων τούτων. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι φάρμακα τῶν λεγομένων μου, ποὺ ἔχουν διαπιστώσει μὲ προσωπικῶν πειρῶν τὴν παραρῆσιν αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ πολὺ εὐλόγως. **B** Διότι δὲν ἦτο τυχεῖος ἡ ἄγνως των ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνταχὴν καὶ τόσον σθένος ἀνταπέδωσαν εἰς τὴν δικαιοδικίαν καὶ ἀκατέτητον ὁμῆν τοῦ διαβόλου, ὅν νὰ ἠγωνίζοντο μὲ λῆθη καὶ σιδηρὰ σώματα καὶ ὅχι μὲ φθορὰ καὶ ἄνηγιά, ὅν νὰ εἶχον ἴδῃ μετῴθη εἰς τὴν ἄδαντον καὶ ἀπαθῆ κατὰστασιν, ποὺ δὲν ὑπονοῶσι εἰς τὰς λυπηρὰς καὶ ὀδυνηρὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος. Ὅπως ἄγραφο θάρρα καὶ ἰσὺ καὶ ἀντήρησι οἱ ὄχιμοι, ἀφοῦ περικύκλωσαν ἀλόγιστα τὰ σώματα τῶν ἁγίων, ἦνεγον τὰς πλευρὰς, ἐξέσκαζον τὰς σάρκας, ἀνεκάλυπτον καὶ ἐγύρνανον τὰ ὀστέα καὶ τίποτε δὲν ἐσπαιτοῦσε τὴν ἀνότητο καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν των ἐκείνων. **C** Ἀλλὰ προνοητῶς ἤγγισον καὶ τὴν ράξιν ἄλλοι καὶ τὰ σπλάγγνα των καὶ φέκο-

σαν εἰς τὰ εὐαγγέλια των, δὲν εὐρίσκον, διὰ τὸν σούλῳρον, τὴν ἱερὴν θησαυρὸν τῆς πίστεως. Ἐπέσθον τὸ ἴδιον μὲ ἐκείνους ποὺ πολιορκούντες μίαν βασιλικὴν πόλιν, γεμίτην ἀπὸ ἀφθόνων πλοσπιν, διαβέτουσαν ὅχι ἄλλοιους θησαυρούς, μολοντὰ ἐπαρμήσιον τὰ τεῖχη τῆς καὶ εὐρέθησαν ἐμπρὸς εἰς τὰ θησαυροφυλάκια, ἐξεργάζοντο τὰς θύρας, συνέριψον τοὺς μινδύλους, ἀνέσκαψον τὸ ἔδαφος, ἠρεύνοντο τὰ πάντα, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐμπάσουν τὰ πλοῦτη τῆς καὶ νὰ φάγουν. Αὐτὸ εἶναι τὰ πλοῦτη τῆς ψυχῆς. Δὲν προδίδονται ἀπὸ τὰ πηθήματα τοῦ σώματος, ὅταν σὺτὴ τὰ κατέχη ἀσφαλισμένα. **D** Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἴδιον τὸ σπῆκος ἀνασκαφῆ κανεὶς καὶ λάθῃ τεμάχιον πρὸς τεμάσιον τὴν καρδίαν, δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὴ τὸν θησαυρὸν ποὺ ἡ πίστις μίαν φοράν ἔχει ἐμπαινευθῆ εἰς αὐτὴν. Τοῦτο προήλθεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ποὺ ἀκονομεῖ τὰ πάντα καὶ δόναται νὰ ἐπιπέσει ἀνέλπιστοι πρόγμματα εἰς σώματα ὀθενῶν. Καὶ τὸ πλέον ἀξιοθαύμαστον ἐξ ἄλλων. Ὅχι μόνον ὁλοδοῖ τὰ παραμικρὸν ἀπὸ τοὺς ἐμπαινευμένους εἰς αὐτοὺς θησαυρούς δὲν ἀφῆρσαν παρὰ τὴν τόσην μανίαν των ἀλλὰ τοὺς ἔκαμιν νὰ τοὺς φυλάσσουν μὲ μεγαλυτέραν θαρραλίαν καὶ τοὺς ἐπροξένησαν μεγαλυτέραν λάμψιν καὶ ἀδύρησιν. **E** Διότι ὅχι μόνον ἡ ψακὴ ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον τὸ σῆκος ἐκινώνησε μεγαλυτέρας χάριτος καὶ ὅχι μόνον ἔπειτα ἀπὸ τὸ ἔσχιμα καὶ τὸ κατακομμάσιμα δὲν ἔκτισε τὴν βοηθειαν ποὺ εἶχον ἀλλὰ καὶ ἐπέσυρε περισσοτέρων καὶ μεγαλυτέρων. Ὑπάρχει νῆα πλεόν ἀξιοθαύμαστον ἀπὸ αὐτῆν. Αὐτοὺς ποὺ εἶχον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν των καὶ ὡς ἐβουλοῦσθαι των τοὺς εἶχον δεῖσι καὶ τοὺς ἐξέτασιν, αὐτοὺς δὲν εὐρίσκον τὴν δύναμιν νὰ ποὺ νικήσουν ἀλλὰ ἀπὸ αὐτοὺς ἐδέχοντο τὴν ἴπταν κατὰ πρόπον ἔλκεινόν καὶ ἄβλιον. **701** **A** Διότι δὲν ἐμάκοντο ἐναντίον αὐτῶν ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεόν ποὺ κατακόουσε εἰς τὸ σπῆκος των. Καὶ ὅτι αὐτοὺς ποὺ πολεμῆ τὸν Θεόν εἶναι ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἦταται παταγνῶδες πρὸς τὴν ἰπταν τῆς πράξεως του εἶναι εἰς τὸ καθεὶν ἰσχυρόν. Αὐτὰ εἶναι οἱ νίκαι των ἁγίων. Καὶ ἐν τὰ ἁγιοποιήματα καὶ ἀλλήματα εἶναι τόσον ἀξιοθαύμαστον καὶ ἐπιληκτικὰ, τί ἠμποροῦμεν νὰ εἰποιῦμεν διὰ τὰ ἐπιπλοῦ καὶ τοὺς σφεαίνους ποὺ φυλάσονται δι' αὐτοὺς ἐξ οὐχίας τῆς καρπερίας των; Διότι θεοδῶς δὲν ἐσπαμάτησαν εἰς τὰς βασάνους αὐτὰς, οὐτε ἔδωσαν ὀδὸ τέλει τῆς πορείας των τὸ στόδιον ἐσπεκτικῶτο μαρτυρῆσαι δι' αὐτοὺς, ἐπειθεὶ δὲ τὸν ἡγετῆρα δαίμων ἐπεριμένον

2. Ἡ καλῶ-ερον σφάλειον εἶναι μία ἀκόρη ἀνάγκη τῶν μοναχῶν εἰς παροστατικότητα, λογοτεχνικὴν δὲναιμν καὶ χριστιανικὴν ἡπερηστικὴν γραμῆν καὶ προσηγήθησαν.

δι θα υπεσκέλαζε τους άθλητάς με την προσθήκην τών θρασυνοτήτων και ό φιλάνθρωπος Θεός επέτρεπε και δέν ήμπούζεν. Β Όστε και ή μαρία τών άπίστων νά παρουσιασθή σφεατέρω εις άλλους και νά πλεχθούν λοιπρότεροι και περισσώτεροι στέφανοι δι' αϊπούς και συνέθη διτι εις την περσίπταιων του Ίωβ και του διαβόλου. Έξήτασαν ό τελευταίος από τόν Θεόν περισσώτερος τιμωρίας έναντίον του, επειδή έπερίμενον δι θα έδικασεν τόν γενναίον άθλητήν της πίσσεως με την προσθήκην τών δεινών. Και ό Θεός έδέχετο και υπεκαρπει εις τας πονηράς σίτσεις του πονηρού δαιμονος και άνεθελεν αυτε περισσώτερον τόν άθλητήν του. Το Ίσιον συνέθη και έδω. Αφού άγρώτερον από κάθε θηρίον επάραξε με τους δόντας του άλόγηρα τό σώμα των C και έγέμισε τό στόμα του και την γλώσσαν με αίματα — άν δω με τό αίμα τών άγιων, όμως με τους υπανθρώπους και σκληράς έκεινας άποφάσεις — έφυγε ναημένος από την καρτηριον των, καρτασμένος από τό θηρκαίος εκείνω γεύμα και κορασμένος. Πρόσεξε πόση ήτο ή ύπομονή τών άγιων, ώστε με τά παθήματά των, νά κορέσουν τόσην μαρίαν. Έμφωρισόσε πάλιν συνεχίζων τόν μαριανή άγώνα του, προσπαθών νά νικήση όλο τό θηρία με έπίδεικν και ήλλης ύμώτιτος. Διάτι εκείνω ύπόμανα από την φύσιν των απειούδων εις την τράπεζαν αυτήν και όταν κορτασθούν άποκαρύνονται και άν συναντήσουν άμέτρητα σώματα κανένα πλέον δέν έγγίζουν. Αυτός όμως ήραξε εις την λείαν του και λόγω της πονηράς έπιθυμίας του D και όφου έχώρασαν από τας σάρκας των, μηχανεύεται έναντίον των νέα τεχνάσματα και παρασίδει τους άγίους εις μακρότατον και δδονηρότατον θάνατον: διάταξε νά εργάζωνται έφ' όρου ζωής εις τό μεταλλείο. Τί άνοησία! Αφού είχε τόσον φανεράν πειραν της άνδρείας των και της ύπομονής, του δδμηκουργήθη ή έλάς όπω θα νικήση έτσι. Έκούσαν λοιπόν οι άγιοι μαζί με τό θηρία, οι συμπαιτευόντες με τους άγίλους πολλοί τών σφρασαν έγγραφέντες εις τά θάλας της δικης Ιερουσαλήμ και ήτο τάρα ή έρημος άγρώτερο από κάθε πλέον. Διάτι εις μέν τας πόλεις απεποδιδόντο καθημερινάς τά παρόνομα και τυραννικά αυτά δεσπότηματα E. Η έρημος όμως ήτο άπηλλαγμένη από τόν φόρον της απανθρώπου αυτής διαδεδουσίας. Τά δικαστήρια ήσαν πλήρη από άνόμοια έργα και άνόμοις διαταγάς, ένψ υά έρημια ειχον ως πολίτας τους πλέον νομοταγείς έξ όλων των ανθρώπων, τους ανθρώπους:

B. Φρικτός και έλεεινός παρτίσεται ό θυώκτης τών μαρτύρων εις αιόνας, που εισχερά εις την όψαχην άπαξ διά νά μείνη εις αυτήν ανέβητος δια παντός.

που έγινον άγγελιοι και ή έρημος συντημνίζετο τόν σφρανόν, λόγω της άρετής τών κατωίων της. Και ή τιμωρία ήτο εκ φρόσεως δδονηροτάτη, με την προθυμίαν όμως τών αγνωστών έγίνετο εύκαλος και δλαφρά και άνεκτή. 792 A Ένομόνον τότε διτι έβλεπαν τό φως νά παλλαπλασιάζετα και τό φως διά τό όπαιον ειχεν όμιλήσει ό προσήτης δια: «Η σελήνη έσται ως ό ήλας, ό δέ ήλιος επταπλασιών» (Ίσο. 30, 26), αυτό ένόμαζον διτι τό ειχον ήδη λάβει. Διάτι δέν ύπάρκει, δέν ύπάρκει ήτοι με το κορούμενον από την ψυχην που καταζώνεται νά πάη χάριν του Χριστού κάτι από δσα ήμεις νομίζομεν φοδερά και άβάστακα. Ένομόνον διτι ήδη ειχον μετεσθη εις τόν σφρανόν και μετεικον εις τόν δμυλον τών άγγέλων. Τί περισσώτερον εκρείζοντο εις σούτος ό σφρανός και οι άγγελιοι διταν ήτο μαζί των εις την έρημον ό Ίσιος ό Ίησοός, ό Δεσπότης τών άγγέλων: Έόν, όπου είναι συνκεντριμένοι δύο ή τρεις εις τό Ίδικόν του όνομα, εκεί εύρίσκειται όνόματά των, πολύ περισσώτερον εύρίσκειτο μεταξδ εκείνων τότε, που δέν ήσαν άπλάς συνκεντριμένοι εις τό όνομά του, αλλά κόρον του όνόματός του έβασανίζοντο άδιαλείπτως. B Διάτι γνωρίζετε καλάς, διτι από την ημερίαν αυτήν δέν ύπάρκει άλλη καρτώτερο και διτι οι φροσθέντοι την καταδικην αυτήν, παρά νά βαστάσουν την δδονην που προέχεται από αυτήν, θα έπροηόσαν νά ύποστούν άμεταίτητος άλλους θανάτους. Παρεδδθησαν εις μεταλλεία, όπου έπρεπε νά κόρνουν εξάρουιν καλκού, ένψ εκείνοι ήσαν μεγαλυτέρας αξίας από τό μεταλλιον του χρυσού και από τόν άλλον άκαρη χρυσόν, που δέν εξαρύσσεται με τας κείρας των σπαθίων αλλά εύρέθη από τόν ζήλον των πιστών άνδρών. Εργάζοντο εις τά μεταλλεία αυτοί που ήσαν γεμάτοι από άπειρους θροουρούς. Τί είναι σκληρότερον και δδονηρότερον από την ζωην αυτήν; Έβλεπον νά εφαρμάζωνται και εις τόν, εαυτόν των αι διηγήσεις; περι τών μεγάλων εκείνων άνδρών, τας όποιος διερχεται έν σέβασε με τους άγίους ό Παύλος: «Περιήλθον έν μπλουταίς, έν αργείας δέρησιον, ύπεροούμενα, θλιθόμενα, κοκουκούμενοι, άν ούκ ήν άσιος ό κόρημος [έν έρημιας κλιανόμενοι και βρειο και σπηλαίος και τας όπας της γής. C Ταύτα και επί της γενείας έγίνετο της ήμετέρας] (Έδρ. 11, 37-38). Αυτά λοιπόν δε τά γνωρίζομεν και ήμεις, άγαθητό, διτι και τώρα και παλαιώτερον, όπω ότου δδμηκουργήθησαν άνθρώποια, εκληρώθημεν δίνα οι φίλοι του Θεού διά τόν τραχύν και επίμοχον και γεμάτον από άπεριήτους συμφορας βίον. Όθεν ής μη επιδουκόμεν τόν βίον τόν μάλοχόν και άσπυτον και γεμάτον από άνεσαν, αλλά τόν επίμοχον και έπίπυτον και εσφραγισμένον από θλίψεις και ταλοπαρίας. Όπως δέν ει-

ναι δυνατὸν ὁ ἀφανιζόμενος νὰ ἐπιτόκη τοὺς στερῆρους μὲ
 ἕπνον καὶ ἄνεσον καὶ καλοπέρασαν οὕτε ὁ σαρματῆς τὸ πρό-
 πονον οὕτε ὁ κυβερνήτης τὸν λιμένα οὕτε ὁ γεωργὸς γεμά-
 τον τὸ ἄλανι. Ὁ ἄριστος οὕτε ὁ πιστὸς τὰ ὑπεαχημένα ἀγαθά,
 ἂν ἐπέρασε τὴν ζωὴν του μὲ μαλακότητα. Πῶς δὲν εἶναι
 παράλογον εἰς μὲν ὅλα τὰ θιστικά οἱ κόποι νὰ προηγούνται
 τῆς εὐκαριστίας καὶ οἱ κίνδυνοι τῆς ἀσφαλείας καὶ μάλιστα
 ἐνῶ παραμένει ὁσμηνοῦς καὶ μικρὰ ἢ προσδοκία τῶν
 κόπων ἐκεῖνον καί, ὅταν προσδοκία εἶναι ὁ στερῆρας, αἱ ἀν-
 γελικαὶ τριαί, ἡ ζωὴ ποὺ δὲν γνωρίζεται τέλος, ἡ συναναστη-
 σὴ μὲ τοὺς ἀγγέλους, τὰ ἀγαθὰ ποὺ μῆτε νὰ τὰ σκεφθῆς ἢ
 νὰ τὰ ἐκφράσῃς δὲν εἶναι δυνατὸν, νὰ περιμένωμεν ὅτι θὰ
 ἐπιτύχωμεν ὅλα αὐτὰ μὲ τὴν ἰσχυρίαν καὶ τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν
 διακελυμένην ψυχὴν καὶ νὰ μὴ ἀποδίδωμεν εἰς αὐτὰ ὅσπιν
 καὶ εἰς τὰ θιστικά προσοχήν; Εἰ Ὁχι, παρακαλῶ. Ἄς μὴ σε-
 πτωμέθα κακῶς δι' αὐτὰ καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν μας, ἀλλὰ ἀπο-
 βλέποντες εἰς τοὺς ἁγίους τούτους, τοὺς γενναίους καὶ καρ-
 τερικῶς ἀγωνιστάς, ποὺ μᾶς ἔχουν δοθῆ ὡς φάροι, ἃς κατευ-
 θύνωμεν τὴν ζωὴν μας πρὸς τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ὑπερο-
 χὴν των. **703** Α δὲ νὰ ἠμπορέσωμεν μὲ εὐχὴς τῶν ἑπει-
 τοῦ ἀπὸ τὴν ἀποδημίαν μας ἀπὸ τὴν γῆν νὰ τοὺς συναντήσω-
 μεν καὶ νὰ τοὺς ἐναντιωθῶμε καὶ νὰ καταλάβωμεν ἕσαν
 ἄνεσσα εἰς τὰς οὐρανίους κατοικίας των. Τὰς κατοικίας αὐ-
 τὰς μοῦρα εἶλε ἡμεῖς νὰ τὰς ἐπιτύχωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ
 τὴν φιληνθρώπιαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ
 ὁποῦ καὶ μετὰ τοῦ ὁποῦ μοῦρα μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἄ-
 γιον Πνεῦμα ἃς εἶναι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.
 Ἀμήν.

6. ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΑ ΦΩΚΑΝ¹

704 Α Ἐλοιπε κῆς ἡ πόλις μας, Ἐλοιπε καὶ ἀκτινοβαλοῦ-
 σεν. Ὁχι ἐπειδὴ εἶχε καλλωπισμοὺς κτήρια, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐ-
 δέκτη τὴν πομπὴν μάρτυρος, ποὺ ἤραστο ἀπὸ τὸν Παῦλον εἰς
 ἡμᾶς. Ἐπρόσθε τὴν φειδοειδίαν οὐκ καὶ οὐκ ἐγέμισεν ἀπὸ
 εὐλογίαν ἐπέθεσε τὸν ζῆλον οὐκ καὶ εὐλόγησεν ὄσους προ-
 ῆλθον. Ἐμοκάρισα ὄσους προσέτρεξαν καὶ ἐκοινώνησαν ἀπὸ
 τὴν εὐδοίαν καὶ ἑτολμίασι ὄσους ἀπευσιόσαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ
 μὴ μείνη ἡ ζῆλια τῶν ὀνομακτιστοῦ, ἐπαναλαβόμενον
 καὶ ἄλλην ἡμέραν, τὴν σαρματῆν, τὴν ἀνακίρυν τῶν, ὥστε
 καὶ ὄσα ἀπευσιόσαν ἀπὸ ἀδουφορίαν νὰ λάβουν μὲ τὸν ζῆ-
 λον τῶν σωτῆρ ἐυλογίαν ἀπὸ τὸν μάρτυρα. Αὐτὸ ποὺ εἶπα
 πολλοῖς, δὲν θὰ παύσῃ νὰ τὸ λέγια. Δὲν ζῆτῶ εὐθύνῃ διὰ
 τὸ ἀμάρτημα. Β ἐτοιμάζω φόρμακον διὰ τοὺς ὀδοβεικούς. Ἀπου-
 σάσαις αἰδῆς; Ἐλα πῶτε σήμερον, διὰ νὰ τὸν ἰδῆς νὰ ὀδηγῆ-
 ται εἰς τὴν θέαν του. Τὸν εἶδες νὰ φέρεται διὰ μέσου τῆς
 ἀγορᾶς; Παρακαλοῦσθε τον νὰ πληρ καὶ διὰ μέσου τοῦ πε-
 λάγου διὰ νὰ πληρωθῶν καὶ αἱ δύο προειποθεσίαι τῆς ἐν-
 λογίας ἐκ μέρου σου. Ἄς μὴ λέγη κανεὶς ἀπὸ τὴν ἱερὴν
 αὐτῆν πομπήν. Ἄς μὴ μείνη μέσο ἢ παρεόντος, ἃς μὴ φυ-
 λάσῃ ἢ ἔγγιστος τὸ σπῆτι, ἃς ἀδειάζωμεν τὴν πόλιν καὶ ἃς
 θαδίσωμεν πρὸς τὸν τάρον τοῦ μάρτυρος. Δοῦτε καὶ οἱ δοκι-
 λῆς μοῦρα μὲ ἡμᾶς λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν συνῶρυσίν μας.
 Πῶς λατῶν θὰ συγκληρῆ ὁ ἀπλοῦς πολίτης, ὅταν αἱ δοκι-
 λῆς ἐγκαταλείψουν τὰς θαυμάσιους κατοικίας καὶ παρουσιάζωνται
 εἰς τὸν τάρον τοῦ μάρτυρος; **С** Διότι εἶναι τόση ἡ δύναμις
 τῶν μαρτύρων, ὥστε ὄσα μόνον τοὺς ἀπλοῦς πολίτας, ἀλλὰ
 καὶ ὄσους φοροῦν τὸ στέμμα νὰ συλλαμβάνη. Αὐτὴ εἶναι ἡ
 κατασπῆσι τῶν ἔθνικων, αὐτὴ ἡ ἐντροπὴ τῆς πόλεως των,
 αὐτὴ ἡ ἐξόντωσις τῶν θαυμάσιων. Αὐτὴ ἡ ἰσχύς μας ἀνωτερό-
 τητος καὶ ὁ στερῆρας τῆς Ἐκκλησίας. Χορτῶν μοῦρα μὲ τοὺς
 μάρτυρας καὶ σαρματῶν, ὅταν βλέπω εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν λειβα-
 δίων τὸ τρέπισόν των, δοῦτε ἀντὶ ὕδατος ἔρρεον ὄσμια. Τὰ δοῦτε
 τὸν ἐλευσικὸν ἄλλ' ἢ μνήμη των καθημερινῶς γίνεταί νεαρῶ-
 τέρα. Ὅπου εἶναι δόξανον νὰ σέβῃ ὁ ἄλλος, εἶτα καὶ ἡ

1. Ὁ ἱερομάρτυρ Φωκάς, τοῦ ὁποῦ ἡ μνήμη ἐορτάζεται τὴν 22αν Σεπτεμβρίου καὶ 22αν Ἰουλίου, κατήγετο ἐκ Σινώπης τοῦ Πόντου, ἦτο δὲ εἶς τοῦ ναυπηγοῦ Περγίλου καὶ τῆς Μαρίας. Ἀνεκρόθη χριστιανικῶς καὶ σπουδαίως μὲ πολλὰς ἀρετὰς καὶ χρησιμεύει ἀνεκρόθη ἐπίσκοπος εἰς τὴν πατρίδα του, ἀπέθανε σήμερον ἁγίου καὶ ἑτοιμάσει τὸ πομπῶν του μὲ ἀπο-
 στικῶν ζῆλον. Κατεβιβάθη ἡμερ ἀπὸ τῶν ἔθνικων καὶ συλλαβῆσαι διὰ τοῦ
 ἐπίσκοπος Ἀρρικανοῦ ἐπὶ τῆς καταμελισμοῦ. Ἐν συνεχείᾳ ἐνεκρόθη εἰς λου-
 τρῶν, ποὺ ἐπαρῆθη κατ' ἑσπερίαν, ὅπου καὶ παρέθεσε τὸ πνεῦμα ἐπὶ Τραπ-
 ανῶν (87—117 μ.Χ.). Ἰπάρχει καὶ ἕτερος Φωκάς, ἐκ Σινώπης καὶ οὗτος,
 ἡμιομάρτυρ.

νήμη τῶν ἁγίων. Τὸ δεαφύριζεν ὁ Ἰεὸς ὁ Χριστὸς **Δ** ὁ πόρνος καὶ ἡ γῆ παρελεύσανται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ παρελεύσανται (Ματθ. 24, 35). Ἄλλα ἕξ ἀναμεινόμεν τὰ ἐγκλήματα τοῦ μάρτυρος εἰς τὸν καθέλευρον χρόνον. Δότι καὶ οὐκ ἐπέστησαν ἄρκοι διὰ τὴν προθυμοποίησιν βουῆς ἀφελῶν καὶ συναχθῶν καὶ τὰ λοιπὸν τὴν ἡμέραν τῆς ἐσχάτης, **708** **A** Αὐτὸ ποῦ ἔλεγον κἀκεῖ, τὸ ἐπιαναλαβάνου καὶ σήμερον. Ὁ μάρτυς κομίων ἔδειξεν δὲν κεράζει ἀπὸ τῆν ποροῦσαν τῶν παλλῶν, οὐκ θὰ λάβετε μεγαλύτεραν εὐλογίαν λόγου τῆς προσελουσίας οὐκ εἰς τὸν μάρτυρα. Ὅπως αὐτὸς ποῦ ἀντικρύζει τὸν ἦλον δὲν κἀμινε τὸ δίστρον λοιπρότερον, ἀλλὰ τὰ ἰδικά του μέτω γεμίζει μὲ τὴν λῶμιν του, ὁμοίως καὶ ὅπως τῆς τῶν μάρτυρα, ἐκείνου δὲν τὸν καθοστὴ λοιπρότερον, ἀλλὰ ὁ Ἰεὸς ἐπαύρει ἀπὸ αὐτῶν τὴν εὐλογίαν τοῦ φητός. Ἄς κἀμινε τώρα τὴν θάλασσαν³ ἐκκλησίαν καὶ ἕξ ἐξέλθωμεν ἐκεῖ μὲ τὰς λοιπώδεις ρας⁴ ἕξ βροχῶμεν τὴν φλόγα τῶν μὲ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν θάλασσαν ἕξ περιπολησώμεν μὲ τὰς λοιπώδεις. Ἄς μὴ φοβηθῆ τὸ πέλαος κανεῖς ὁ μάρτυς δὲν ἐφοβήθη τὸν θάνατον καὶ οὐ φοβείσαι τὸ νερό. **B** Ἄλλα ὁ λόγος ρας αὐτὸς ἀπέκτισε τὴν αὐτάρκειάν του. Ἄς ἐσταύρωμεν τώρα τὴν συνηθισμένην τροπέζαν ρας ἕξ δὲν ἐλέσθησαν σήμερον. Μολονότι τὰ σιδηρά ρας στενοχωροῦνται, ἕξ ἀναπεριεθῆ τὸ πνεῦμα ρας. Ἐξ ἄλλου δὲν ἐπέκει τὸν κυβερνήτην ἡ θάλασσα ποῦ τερπόμεται ἀπὸ κῶματα καὶ τὸν ἐδδῶκαλον ἡ ἐκκλησία, ποῦ ἕξ πέλατος κυματίζει. Δότι εἰς τὰ νερά αὐτὰ δὲν ὑπάρκει οὔτε ἄλας οὔτε σκόπελος οὔτε κίφη, ἀλλὰ ἀπιδάνεται θάλασσα καὶ πέλατος γεμῆτο ἀπὸ εὐδοκίας. Ἐξ δὲν ταυδεύουσι πλοῖα ἀπὸ κῶρας εἰς κῶραν, ἀλλὰ πεποφῆρανται ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανόν⁵ δὲν ἔχουν πρόματα οὔτε κρουῖον οὔτε ἀγγυρον, ἀλλὰ πᾶστιν, ἀγάπην, ζῆλον, οὐσίαν.

C Ἐλάτε λοιπόν, ἕξ σῶμαρ μὲ προσοκῆν εἰς τὴν θάλασσαν τὸ πλοῖον⁶ ποῦ δὲν κἀνεται ποτὲ οὔτε ὑπομένει ναυάγιον. Ἀκούσατε μὲ προσοκῆν τὰ λεγόμενα. Ὁ σαρπητὸς ἠαλλῶς ρας ἕξ ἕξει εἰς ἀντιπέτωμασιν τῶν αἰρετικῶν,⁷ οὐκ ἂν εἶναι

3. Ἀμέως ἐντανεθεῖ ἔμπρὸς ρας εἰς ἡ ἱεροπραξίη τελετή μὲ τὸν τῶν ῥήτορα καὶ εἶναι τὸ ἱερῶτον ἐπικεφαλῆ καὶ τὸ ἔπειρον πλῆθος καὶ εὐσεβῆ λαὸν συγκαταρούμενος εἰς τὴν πορλίαν μὲ τὴν καθίαν ἐχρηματιμένη ἀπὸ τῆν ἀγαλλίαν τῆς κτίσεως.

3. Πλοῖον ποῦ ἀναεται εἰς τὴν θάλασσαν εἶναι ὁ λόγος, ποῦ ἕξει οὐρεὶς οὐκονομῆσθ ἀπὸ τῶν ἱερῶν Κροσῶτοιων, θάλασσα τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ.

4. Οἱ αἰρετικοί, οἱ ὅποιοι ἀντιμετωπιζονται ἐξ ἑαυτῶν οἱ ἐδομοιοί, ἐχλαδῆ οἱ ἀραστοί τῶν ἔργων. Ὅσοι εἰς τὸς ὅρους ἐβασίσεον τὸν ἔρθεδῶτον καὶ ἔθιμος τὸν λοιπὸν ἔπεισαν τῆς ἐκείνης κίρσεως ἐβασίσεον

ἔρθεια νὰ τοῖς ῥέτωμεν κῶμα, ἀλλὰ ἂν κἀνται νὰ τοῖς σαρκώσωμεν. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἰδικός ρας πῶλεμος, δὲν κἀμινε νεκροῖς ἀπὸ ζωντανῶς ἀλλὰ ἀπὸ νεκροῦς ἐπιμαρτυρεῖ ζωντανούς, καθὼς κυριαροεῖται ἀπὸ ἡμερότητα καὶ πολλὴν καλοσύνην. Δὲν καταβιάσαι μὲ ἔργα ἀλλὰ μὲ τὸν λόγον μόνον καὶ οὐκ τὸν αἰρετικῶν ἀλλὰ τὴν αἰρεσίαν, δὲν ἀπεκῶνομα τὸν ἄνθρωπον, **Δ** μού τὴν πελάνην καὶ ἐπιθῶμι νὰ τὴν ζερρῶσαι. Δὲν διεξάγω πῶλεμον ἐναντίαν ὑπάρξεως — ἡ ὑπαρξίς εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἐπιθῶμι νὰ διορθώσω τὴν γνώμην ποῦ διεφθῆκεν ὁ διάβολος. Ὅμοίως καὶ ὁ λατρός, δταν θεραπεύη κάποιον ἀσθενῆ, δὲν καταπολεμεῖ τὸ σῶμα ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀσθενείαν τοῦ σώματος. Καὶ ἐγὼ λοιπόν ἂν ἀναλάβω πῶλεμον κατὰ τῶν αἰρετικῶν δὲν καταπολεμῶ τοὺς ἰδίους τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ ἐπιθῶμι νὰ ζερρῶσω τὴν πλάνην καὶ νὰ καθαρῶσω τὴν σαρπητόν. Ἰδική μου συνηθεῖα εἶναι νὰ καταβιάσωμαι οὐκ νὰ καταβιάωμαι νὰ ἐκκαλώμαι οὐκ νὰ ἐκκαλώμαι. Ἐτος ἐβροχῆβουσε καὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἐσταύρωσεν ἀλλὰ ἐσταύρωθη, δὲν ἐράπισεν ἀλλὰ ἐραπίσθη⁸ εἰ μὲν κακῶς ἐλάλησα λέγει, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ. **E** εἰ δὲ καλῶς τὶ μὲ ὄρεσαι; (Ἰω. 18, 23). Ὁ ἀσπίτης τῆς οἰκουμένης ἀπολογεῖται εἰς τὸν δούλον τοῦ ἀρκαρέως καὶ μέλιστα ὄρου ἐδέχθη ῥάματα εἰς τὸ σῶμα, ἀπὸ τὸ ὅποσον ἐβῆλε λόγος, ποῦ ἐκαλλῶσεν τὴν θάλασσαν καὶ ἀνέστησε τὸν Ἀδάμωρον πετραίμερον ἀπὸ τοῖς νεκροῖς ποῦ ἔκαμε τὴν κακίαν νὰ τρωθῆ εἰς φυγὴν καὶ νὰ θορακοθεῖται οἱ ἀσθενεῖαι καὶ οἱ ἀρορταί. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔκδοσῶμασιν μὲ τὸν σταυρῶδέντα. **709** **A** Ἐνφ ἑρηλαθῆ ἡμωροῦσε νὰ ῥίμην κεραιόν, νὰ προκαλέσῃ σαρπητόν εἰς τὴν γῆν καὶ νὰ ζερρῶν τὴν κείρα τοῦ δούλου, δὲν ἔκαμε τίποτε ἀπὸ αὐτὰ. Ἄλλα καὶ ἀπολογεῖται συγκαρῶνας καὶ κῶμ μὲ τὴν πρῶσθητᾶ του καὶ οὐκ οὐκ ἐδόδοσε ἐσένα τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴν ἀγανακτῆς ποτὲ ἀλλὰ νὰ λέγηρ εἴτε σταυρωθῆς εἴτε ραποθῆς ὅτι καὶ ὁ Κύριός σου. Εἴμῃ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς τὶ μὲ ὄρεσαι; Πρόσεξε ἀκόμη τὴν φιλενθρῶπιαν του πῶς τακρεῖ τὰς ἀδικίας πρὸς τοὺς δούλους του, παρατρέσαι ἄμας τὰς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. Ἐγρησε κάποιος προφήτης κάποτε καὶ ἤλεγχε τὸν βασιλέα ποῦ διεπρωπε ἀσέβειον. Ἦλαθε τλησῶν καὶ λέγει· θουασῶθῆρον, θουασῶθῆρον, ἀκούσον.⁹ **B**

8. Ὁ Ἰός ἦτο ἀνέμοιος πρὸς τὸν Πάτρω, εἶπε ὁ Πάτρω ἦτο ἀγένητος, ἐνφ ὁ Ἰός γενητός. Ἀρχηγός εἶχαν τὸν ἄστυον, τὸν ἐνθῶμον κ.ε. καταπολεμῶσαν ἀπὸ τοῦς τρεῖς καπακάδας, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τῶν ἱκωνῶν τῶν Κροσῶτοιων.

9. Τὸ ἐκασῶδον ἐνῶμαθα νὰ τὸ ἀγνωσῶμεν εἰς Ἦ Βροσιεῖον, γ' 1. 6.

Ὅταν ὁ βασιλεὺς Ἱεροδομὸν ἐπέκετο καὶ ἀνέπεμπε θυσιὰν εἰς τὰ εἶδωλα, ἄλθεν ὁ προφήτης καὶ συναμλεῖ μετὰ τὸ θυσιαστήριον. Τὴν κρίνειτε, προφήται; Ἀφίκες τὸν ἀνθρώπων καὶ συναμλεῖτε μετὰ τὸ θυσιαστήριον; Ναί, ἀπαντᾷ. Ἄλλὰ διατί; Ἐπειδὴ ὁ ἀνθρώπος ἐγένεν πλέον ἀνασθητός ἀπὸ τὸν λίθον, διὰ τοῦτο τὸν ἐγκαταλείπει καὶ συναμλεῖ μετὰ αὐτὸν, διὰ τὸ μῶσις ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἀκούῃ ὁ λίθος καὶ νὰ μὴ ἀκούῃ ὁ ἀνθρώπος. Ἄκουσε, θυσιαστήριον, ἀκουσε καὶ ἀπέσχετο τὸ θυσιαστήριον κατεστράφη, Ἡπάλωκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χεῖρ του θέλων νὰ πάσῃ τὸν προφήτην καὶ δὲν ἤμποροῦσε ἔπειτα νὰ τὸ μαζέψῃ. Βλέπετε ὅτι τὸ θυσιαστήριον ἤκουσε καλύτερα παρὰ ὁ βασιλεὺς; Βλέπετε ὅτι ἀφίκες τὸν λογικὸν καὶ συνδιαλέγεται μετὰ τὸν ἀντικον, C διὰ νὰ διαρκῆσθαι μετὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ δευτέρου τὴν ἀνασθησίαν καὶ τὴν κακίαν τοῦ πρώτου; Συνεπρόθη τὸ θυσιαστήριον, δὲν συνεπρόθη ἄλλως ἢ κατὰ τοῦ βασιλεῦς. Πρόσεξε καὶ τοῦτο τὸ γεγονός· ἤπλωκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χεῖρ του, διὰ νὰ πάσῃ τὸν προφήτην καὶ ἀπέσχετο τὸ χεῖρ του ἐξηρόνθη. Ἐπειδὴ δὲν ἔγινε καλύτερος μετὰ τὴν τιμιότητα τοῦ θυσιαστηρίου, διδύσκειται τὴν ὑπακοὴν εἰς τὸν Θεὸν μετὰ τιμιότητα ἰδικῆν του. Ἐγὼ ἔπειθ᾽ ὑποδομαίνας δόσαν, ἠθέλησα νὰ σπέρω τὴν ἀγρίην μου ἐναντίον τοῦ λίθου. Ἄφου ἄλλως δὲν ἔγινεν ὁ λίθος διδάσκαλός σου, πάρε τὴν τιμιότητα σου ὁ Ἰσκιος. Ἔτσι ἤπλωσε τὸ χεῖρ του καὶ ἐξηρόνθη ἐθύς. Παρέμενε λοιπὸν τὸ πρόταγμα τοῦ προφήτου καὶ ὁ βασιλεὺς δὲν ἤμποροῦσε νὰ λυγίσῃ τὸ χεῖρ του. D Καὶ τὸ στέμμα ποῦ ἦτο; Ποῦ ἦτο ἡ παρφόρος; Ποῦ οἱ θύρακες, αἱ ἀσπίδες, τὸ σπρῶτόν σου, τὰ δάματα; Διέτοξεν ὁ Θεὸς καὶ ἄλλα αὐτὰ ἐξηφανίσθησαν. Παρίστατο οἱ ἄρκαυτες, καὶ νὰ βοηθήσουν μὲν δὲν ἤμποροῦσαν, ἔγιναν δὲ μόνον ἀπλοὶ θεαταὶ τοῦ παθήματος. Ἡπάλωκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χεῖρ του καὶ ἐξηρόνθη. Ὅταν τὸ χεῖρ ἔγινε ἐξηρόν, τότε ἔδωκε τὸν κορπὸν του. Πρόσεξε τὸ παράδειγμα ποῦ δίδει τὸ δένδρον τοῦ παραδείσου καὶ τὸ ἔξωλον τοῦ σταιροῦ. Ὅπως τὸ δένδρον ἐκεῖνο ἔδωκεν ἦτο κλωνίον ἐπιπέμπουσε τὸν θάνατον καὶ τὸ ἔξωλον τοῦ σταιροῦ ποῦ ἦτο ἐξηρόν ἐγέννησε τὴν ζωὴν, ἔτσι συνέβη καὶ μετὰ τὸ χεῖρ τοῦ βασιλεῦς; ὅταν ἦτο ὑγιὲς ἐπράξε τὴν ἀσπίδα σου, ὅταν ἐξηρόνθη, τότε προσέφερε τὴν ὑπακοὴν. E Ἴδῃτε τὰ παράδοξα ποῦ ἀκονομεῖ ὁ Θεός. Ἐκεῖνο δηλ. ποῦ εἶπα ὅταν ἐπαρτίετο ὁ Ἰσκιος, δὲν ἔκαμε κανὲν κακόν· ὅταν ἔδωκε ἐπρόκειτο νὰ ταπεινωθῇ ὁ δοῦλος, ἐπιμάρτησεν ἕνα βασιλεὺς. Καὶ σὲ δίδασκει νὰ ἐκδικῆσαι τὰς προσβολὰς τοῦ Θεοῦ, νὰ παρατρέχεις δὲ τὰς εἰς θάλασσαν σου. Σοὺ λέγει ὅπως ἐγὼ παρατρέχω τὰ ἰσκιὰ μου καὶ τιμῶ τὸ εἰς θάλασσαν σου ἔτσι καὶ σὺ νὰ ἐκδικῆσαι τὰ εἰς θάλασσαν μου καὶ νὰ παρατρέχεις τὰ ἰσκιὰ

σου. Ἄλλὰ εἰς στιγμὰς ἀγώνων κρηδάζονται ἀκροατοὶ μετὰ ἐπιταμένην προσοκίην ἐπιείκων, παρακαλοῦν, τὴν προσοκίην σου, διὰ νὰ μάθωσι μετὰ ἀντίθετον 707 A πᾶς θεομετεῖ καὶ πᾶς ἀφῆται τὰ ἀφορτήματα τῶν ἀντιπαλῶν σου, πᾶς πάλαι, πᾶς τὸ διασπᾷ. Ἐάν αὐτοὶ ποῦ κἀθῆνται εἰς τὸ θέστρον κίττων ἐπάνω εἰς τοὺς δύο ποῦ πάλαιον ἐνείκωνται τὰ ἄλλαματα καὶ προεκτείνοντας τὸ αἶμα, διὰ νὰ παρακαλοῦσθωσιν πάλιν μετὰ τὴν ἐντροπήν, διὰ νὰ παρακαλοῦσθωσιν πάλιν, ποῦ εἶναι ἐντροπή νὰ τὴν μαζέψῃ, πρέπει ἡμεῖς πολλὴν περισσότερον νὰ προσέχωμεν εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς Προφῆς. Ἐάν ἐπαίσιος τὸν ἀλλοτρίην, διατί δὲν γίνεσαι ἀλλοτρίης; Ἐάν πάλιν ἐντρέπεται νὰ γίνῃ ἀλλοτρίης, διατί ἐπαίσιος τοῦτοῦ ψεύδους; Δὲν ἔκαμεν ἐδῶ τέτοιου εἶδους μαλακίματα εἶναι κοινὰ εἰς ἄλλους καὶ ἠφέλιμα καὶ εἰς τοὺς λέγοντας καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. B Πάλαιον μετὰ τὸν ἀρετικόν, διὰ νὰ καταστῆται καὶ σὲ ἀλλοτρίης καὶ ἔτσι διὰ μόνον μετὰ σπῆματῶν. Τί λέγει λοιπὸν ὁ προφήτης; «Φωνὴ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, φωνὴ μου πρὸς τὸν Θεὸν ὁδοῦσθην» (Ψαλμ. 121, 1). Πρόσεξε. Μήπως σοὺ φαίνεται ὅτι ὁ λόγος περὶ τὴν ἀφορμὴν δὲ ἀγνοήματα; Παρατήρησε πᾶς πλέκω τοὺς ὑπερβάνους καὶ πᾶς ἐννοῖ τοὺς ἀγῶνας. Φωνὴ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, φωνὴ μου πρὸς Κύριον ὁδοῦσθην. Κάλεσε, παρακαλοῦ, ἐδῶ τὸν σπῆματῶν εἴτε παρουσιασθῆ εἴτε δι. Ἐάν παρουσιασθῆ ἄς διδαχθῆ ἀπὸ τὴν ἰδικῆν μου ἡμιλίαν, εἴναι δὲν παρουσιασθῆ, ἄς πληροφορηθῆ μετὰ τὴν ἰδικῆν σου ἀκρόασιν. C Ἄλλ' ὅπως εἶπον, δὲν ἐκδικῶμαι αὐτὸν ὅταν εἶναι παρὴν, ἀλλὰ τὸν δέχομαι καθὼς καταδικάζεται διὰ ἀπὸ ἄλλου ἀλλὰ ἀπὸ τὴν συνείδησιν του συμφώνως πρὸς ἐκεῖνον ποῦ λέγει· «Φεύγετε ὁ θεοῦς μηθὲνός ὑπὸ κωντος» (Παρ. 28, 1). Ἡ ἐκδικησιὶς εἶναι μετὰ τὸν ἔκωντος τῆς καὶ αὐτὰ τὸ δέκεται ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἔκωντος ἀνοίγει τοὺς κόλπους τῆς. Ἡ κωντος τοῦ Νῦσε ἦτο κωντος κῆρος συμφωνησῆσαι, ἀλλ' ἡ Ἐκδικησιὶς εἶναι καὶ ἀπὸ αὐτῆν ἀνωτέρα. Ἡ κωντος ἐλάμβανε τὰ ἄλλα ζῶα καὶ τὰ διεκίρει ἄλλοις ἢ Ἐκδικησιὶς λυγρῶναι ἄλλα καὶ τὰ μεταβάλλει. Διὰ ἔφη τὸ ἐκωντος. Ἐάν ἐκδικηθῆ ἐδῶ ὁ ἀρετικὸς ὡς ἀλάτῃ, τὸν μεταβάλλει ἡμεῖς εἰς πρόσθετον ἕνα ἐκδικηθῆ ἄλλως, τὸν κῆρον ἀκῶν, καθ' ὅσον ἤμωσεν. D Ἐάν δὲν θέλῃ, δὲν πᾶσι ἐγὼ ἀλλὰ ἡ ἀγνοήσῃ σου. Δόξα καὶ ὁ Χριστὸς εἶπε δόξα καὶ μαθητῆς καὶ ὁ εἰς ἔγινε παράδοξος, διὰ ἄλλου ἀπὸ ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς ἀνομιαντῆς ἐκκῆς του γνώσεως. Καὶ ὁ Ἐκδικησιὶς εἶπε μαθητῆν φιλόλογον, διὰ ἄλλου ἐξ αἰτίας τῆς ἀνομιαντῆς τοῦ διδασκαλοῦ ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς ἀνομιαντῆς τοῦ μαθητοῦ. Ἐγὼ πρώτῳ τοὺς ἀσπῆρας· εἴναι ἐξ

σαι γὰρ γόνιμος πῶς δέσεται τοὺς σπόρους, ἀποδώσει καὶ τὰ στάχυα. Ἄν εἴποις πέραν ἄγνος, κοίμη ἐσθὴν ἐς ἡμέρ. Εἰτε ἀκούσῃς εἴτε δὲν ἀκούσῃς, δὲν θὰ παύσῃς νὰ σοὶ ἐπιαναλαμβάνω τὸν πνευματικόν μου ἔργασμὸν, προσπαθῶν νὰ θεραπεύσω τὰ τραυμάτιά σου, διὰ νὰ μὴ ἀκούσω κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην Ἐπισηπρὲ δοῦλε, ἔδει σε καταβαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τοὺς τραπηλίτας (Ματθ. 25, 26). Φωνὴ μου πρὸς Κύριον ἐπέκραφα, φωνὴ μου πρὸς τὸν Θεὸν ἐβεήθη.

Τι λέγεις, αἰρετικέ; Ἐὰν ποῖον ὁμιλεῖ ὁ προφήτης καὶ ποῖον ἀποκαλεῖ Κύριον καὶ Θεόν; Ὁ λόγος ἀραρῶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Διὰ τοῦτο παραποιῶντες τὰς Γραφὰς διὰ κακῶν τῆς κεφαλῆς των καὶ ἀναζητῶντες διαρκῶς ἀσφαρμὸς κατὰ τῆς σωτηρίας των, δὲν εἰσθάνονται διὰ ἑαυτῶν τὸν ἑαυτῶν των εἰς κρημνὸν ἀποκείας. 708 Α Διὰ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ οὔτε ὁμοίως τὸν δοξολογεῖ τὸν κοίμηται λαμπρότερον οὔτε ὁμοίως τὸν θαλασπυρῆ τὸν βλάπτει. Διὰ τὴν ἑσώματος ὁμοίως δὲν χρειάζεται τὴν ἰσχυρὴν καὶ δοξολογίαν, ἀλλ' ὁμοίως ἀκριβῶς ὁμοίως λέγει λαμπρὸν τὸν ἦλλον δὲν προσθέτει εἰς τὸ φῶς του οὔτε ὁμοίως τὸν χαρακτηρίζει ὁμοειπὸν δὲν μεμνῆται καθέλου τὴν ἀφῆν του παρὰ μόνον δίδει τὴν γνώμην του ὡς εἰδημα τῆς ἰσχυρῆς του ἀναπρίας, ἔπει καὶ ὁμοίως δὲν ἀποκαλεῖ Υἱὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ κτίσμα, δίδει ἀποδείξει τῆς μονίας του, ἐνῶ ὁμοίως ἐπιγίνασκον τῆς οὐσίας του παρὸς οὐσίας τὴν ὀρθοπροσόνην πῶς ἐθεθέται. Καὶ οὔτε ὁ ἑναὶ τὸν ἀφελεῖ οὔτε ὁ ἄλλος τὸν βλάπτει ἀλλὰ ὁ μὲν ἑναὶ κατὰ, ὁ δὲ ἄλλος ὑπὲρ τῆς ἰσχυρῆς του σωτηρίας ἀγωνίζεται. Β Ἄς ἐπανέλθω εἰς τὴν εἴπω. Παραποιῶντες τὰς Γραφὰς, παραποιῶντες τὰ ἄλλα σημεῖα καὶ ἀναζητοῦν μῆκος ἀνοικαλύψων καίτοι ἑνα σημεῖον, τὸ ὁμοίως νομίζουσι διὰ δοθεῖ τὸ νόσημά των. Καὶ μὴ μὴ λέγῃς διὰ οἷα εἶναι ἡ Γραφή. Δὲν εἶναι ἡ Γραφή αὐτὰ ἀλλὰ ἡ ἰσχυρὰ του διασφορά, ἐπειδὴ καὶ τὸ μέλι εἶναι γλυκὺ ἀλλ' ὁ δοθενὴς τὸ νεύειται πικρὸν. Χωρὶς τὸ ἐγκλημα ν' ἀποδίδεται εἰς τὸ μέλι ἀλλὰ ἡ κατηγορία εἶναι τῆς ἀσθενείας. Ἔπει καὶ αἱ μανιακοὶ δὲν βλέπουσι τὰ δραστὰ, δὲν εἶναι ὁμοίως αὐτὰ ὑπεσθῆναι ἀλλὰ ἡ θεσλασμένη διάνοια τοῦ μανιακοῦ. Ἐδημιούργησαν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν, διὰ νὰ ἴδωμεν τὸ ἔργον του καὶ προσκυνήσωμεν τὸν πλάστην, οἱ ἔθνη καὶ ὁμοίως ἐθεσπίασαν τὸ ἔργον. Καὶ δὲν εἶναι τὸ ἔργον ὑπεσθῆναι, C ἀλλ' ἡ διασφορά ἐκεῖνων. Καὶ ὁμοίως ὁ κοίτης διαθε-

6. Διλεκτικὴ δόξη καὶ θεϊνὴ ἀποδεικτικὴ μὴ κλοιστὸν καὶ ἀκριβῆ γνώσκον καὶ χρῆσιν τῶν Γραφῶν ἀποδείκνυται εἰς ἄλλην τὴν ἀνάγκην πῶς ἐκαστοῦ. Καὶ τοῦτο εἰς μίαν ἐκὴν ὁμιλίαν.

σαι ἀνθρώπος δὲν ἀφελεῖται ἀπὸ τίποτε, ἔπει ὁ κοίτης διαθεσῶς ἀφελεῖται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του. Τι εἶναι ἑναὶ μετ' ἡμῶν Χριστόν; Καὶ ὁμοίως ὁ Ἰούδας δὲν ἀφελήθη. Τι εἶναι κερρότερον ἀπὸ τὸν διάβολον; Καὶ ὁμοίως ὁ Ἰούδας εἰς ἀπίαν του ἔλαβε τὸν στέφανον. Δὲν ἀφελήσεν ὁ Χριστὸς τὸν Ἰούδαν, διὰ τὸ αὐτὸς ἦτο κοίτης διαθεσῶς. Καὶ πὶ ἔβλαψεν ὁ διάβολος τὸν Ἰούδαν, ἐπειδὴ ἦτο κοίτης διαθεσῶς. Κόμνω τὰς διακρινήσεις αὐτὰς, διὰ νὰ μὴ συκοφαντῆ κανεὶς τὰς Γραφὰς ἀλλὰ τὴν διαστροφὴν ἐκείνην πῶς ἐρμηνεύσων κακῶς τὰ λεκόμενα καλῶς. Διὰ τὸν ἑναὶ καὶ τὸν ἑναὶ τὸν Γραφῶν, ἀπεσθῆναι εἰς τὸν Χριστόν, D ἡ Γραφὴ ὁμοίως δὲν ἦτο ὑπεσθῆναι ἀλλὰ τὸ πνεῦμα πῶς ἐρμηνεύσων κακῶς τὰ λεκόμενα καλῶς. Ἐπειδὴ θέλουσι νὰ παρουσιάσωσι τὸν Υἱὸν μικρότερον ἀπὸ τὸν Πατέρα ἐρμηνεύσων καὶ ἀποκείας μετ' ἡμῶν τὸν ἑναὶ καὶ λέγουσι ἐν οὐκείῃ μετ' ἡμῶν τὸν Θεὸς καὶ Κύριος διὰ τοῦτο εἶναι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς Κύριος καὶ ἀποκαρῶν τὰ ὄνομα καὶ ἀποδίδουσι τὸ ὄνομα Θεὸς εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ Κύριος εἰς τὸν Υἱόν, ὅταν νὰ εἶναι αἱ διακρίσεις καὶ οἱ ἀπαρθεῖται τῆς θεότητος. Ἀποδίδει ἡ Γραφὴ τὸ ὄνομα Κύριος εἰς τὸν Υἱόν; Ἀλλὰ λέγει αὐτὰ; Πῶς δὲν ἦκουσας τὸν Ψαλμὸν πῶς ἀπεσθῆναι σήμερον εἰς ἑν πρόσωπον καὶ λέγει Φωνὴ μου πρὸς Κύριον ἐπέκραφα, φωνὴ μου πρὸς Κύριον ἐβεήθη. E Δὲν τὸν ἀποκαλεῖ Θεὸν καὶ Κύριον συγκρότως; Πῶς θέλει νὰ εἶναι Θεὸς, ὁ Υἱὸς ἢ ὁ Πατὴρ; Ἀσφαλῶς θὰ ἀποδείξει τὰ ὄνομα αὐτὰ εἰς τὸν Πατέρα. Λοιπὸν Θεὸς εἶναι ὁ Υἱὸς καὶ Κύριος ὁ Πατὴρ. Διὰ τοῦτο ἀποκαρῶν τὰ ὄνομα καὶ τὸ μὲν ἑναὶ τὸ ρήματα ἀπὸ ἐδῶ καὶ τὸ ἄλλο κρατεῖται ἀπὸ ἐκεῖ. Καὶ ὁ Παῦλος λέγει — μακάρι νὰ ἦκουσας τὸν Παῦλον καὶ θὰ ἦσο μακάριος — Ἄλλ' ἦν εἰς Θεὸς ὁ Πατὴρ, ἔξ οὗ τὰ πάντα καὶ εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δὲ οὗ τὰ πάντα (Α' Κορ. 8, 6). Μήκος ἐπέλεσε τὸν Υἱὸν Θεόν; Ἀλλὰ τῆς Κύριον. 709 Α Εἰπέ μου θεατὶ ὁ Θεὸς εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ Κύριος καὶ τὸ Κύριος κατῆτον ἀπὸ τὸ Θεὸς; Ἐντείνετε, παρακαλῶ τὴν προσοχήν σας. Ἐάν οἷς ἀποδείξω λοιπὸν, διὰ τὸ Κύριος καὶ τὸ Θεὸς εἶναι τὸ ἑναὶ, τὶ θὰ πῆτε; Λέγει διὰ τὸ Θεὸς εἶναι μεγαλύτερον καὶ τὸ Κύριος μικρότερον; Ἄκουσε τὸν προφήτην πῶς λέγει «Ὁμοίως Κύριος ὁ παῖσας τὸν οὐρανὸν οἷος Θεὸς ὁ κατασκευάσας τὴν γῆν» (Ἠσ. 25, 18). Ὁ Κύριος λοιπὸν τὸν οὐρανὸν καὶ ὁ Θεὸς τὴν γῆν. Ὁ προφήτης ἔθεσε εἰς τὸ ἑναὶ πρόσωπον καὶ τὸ Κύριος καὶ τὸ Θεὸς. Καὶ ἄλλοι; Ἄκουε Ἰσαΐαν, Κύριος Θεὸς σου Κύριος εἰς ἔσπε (Δευτ. 6, 4). Τὸ Κύριος πῆται δύο φορές καὶ τὸ Θεὸς μίαν. Καὶ ὁ Κύριος τίθεται πρῶτον,

ἔπειτα τὸ Θεὸς καὶ πάλιν τὸ Κύριος. **Β** Ἐάν πάρα τὸ τελευταῖον ἦτο κατώτερον καὶ τὸ πρῶτον μεγαλύτερον, δὲν θὰ ἔθετε ἐπὶ μεγάλης ὑπάρξεως καὶ πλεον ἀξιολόγου τὸ μικρότερον πρῶτον, ἀλλὰ θὰ ἀρκεῖτο εἰς τὴν κριθὴν τοῦ μεγαλύτερου καὶ δὲν θὰ προσέθετε καὶ τὸ μικρότερον. Ἐννοήσατε ἀκριβῆς τί εἶπον; Δὲν εἶναι ἑδῶ κύριος θεάτρον πρὸς ἐπίδοξιν, γίνεται διδασκαλία πρὸς κατήνυσιν, δια δὲ νὰ φύγητε χωρὶς ὄπλη, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀνακαρτήσετε πάντας. Τὸ Θεὸς λέγει, σίρεταικέ, εἶναι μεγαλύτερον καὶ τὸ Κύριος μικρότερον; Σοὺ παρουσιάσα τὸν προφήτην ποῦ λέγει «Κύριος ὁ πατήρ σου τὸν οὐρανόν, Θεὸς ὁ κατασκευάσας τὴν γῆν. Σοὺ παρουσιάσω ἀπ' ἑτέρου τὸν Μωϋσῆ ποῦ λέγει: Ἄκουε, Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς σου Κύριος εἰς ἕσπ. **Κ** Πῶς εἶναι εἰς, δὲν τὰ ὄνματα εἶναι δύο, τὸ ἐν δι' ἄνωτερον καὶ τὸ ἄλλο διὰ κατώτερον ὑποκριν; Διότι μία ὑπερξὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι μεγαλύτερα τοῦ ἑαυτοῦ της καὶ μικρότερα» ὅτι εἶναι ἴσως καὶ συμμετρικὸς. Κύριος ὁ Θεὸς σου Κύριος εἰς ἕσπ. Καὶ σοὺ ἀποδεικνύω, ὅτι τὸ ὄνομα Κύριος σημαίνει Θεός. Καὶ γενικῶς, δὲν τὸ Κύριος εἶναι κατώτερον καὶ ἀνώτερον τὸ Θεός, ποῖον ἔγραψε νὰ εἶναι τὸ ὄνομά του; Τὸ μικρότερον Κύριος ἢ τὸ μεγαλύτερον Θεός. Ἐάν μὲς ἐρωτήσῃ Ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά μου; Ἦν θὰ ἀπαντήσῃς, σίρεταικέ; Ὅτι εἶπες ὅτι τὸ Κύριος εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ Θεός τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, ὡς πλεον προσήκων; Ἐάν σοὺ ἀποδείξω ὅτι τὸ μικρὸν Κύριος εἶναι τὸ γνώμακά του, τὴν δὲ κήρυξ; **Δ** Γνώσασον διὰ ὄνομά σοι Κύριος (Ψαλμ. 52, 19). Μήπως εἶπε Θεός; Ἀλλὰ ἐάν ἦτο μεγαλύτερον τὸ Θεός, διατί δὲν εἶπεν ὁ προφήτης; γνώσασον διὰ ὄνομά σοι Θεός; Ἐάν τὸ ἴδιόν του καὶ τὸ προσήκον ὄνομα ἦτο τὸ Θεός, ἄρα τὸν δὲν εἶναι κατώτερον, τὸ Κύριος, διατί εἶπε; Γνώσασον διὰ ὄνομά σοι Κύριος, τὸ μικρόν, τὸ ὀλιγώτερον, τὸ κατώτερον ἀπὸ ὅ,τι τοῦ ἄξιζει καὶ δὲν λέγει ἐκεῖνο τὸ μέγα, καὶ ὑψηλὸν καὶ ἄξιον τῆς οὐσίας του; Καὶ διὰ νὰ μῆρξῃς διὰ τοῦτο δὲν εἶναι μικρόν, οὐτε κατώτερον ἀλλὰ ἔχει τὴν ἴδιαν ἀξίαν λέγει; Γνώσασον διὰ ὄνομά σοι Κύριος; οὐ μόνον ὑπέστης ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

Ε Δὲν ἐγκαταλείπεις ἐν τοῖσις ἀκόρη τὸν ὄνομα ἀλλὰ ἐπαναλαμβάνεις διὰ τὸ Θεός εἶναι μεγαλύτερον καὶ τὸ Κύριος μικρότερον. Ἐάν σοὺ ἀποδείξω ὅτι ὁ Ἰησὺς καλεῖται μὲ τὸ μεγαλύτερον ὄνομα, τί λέγεις, σαρματιεὶ τὴν μάχην; Ποῖος τὴν φιλονικίαν, ἔνοσις ποῦ ἔγκριται ἢ σωτηρία σου, ἐλευθερωτικὴ ἀπὸ τὴν μανίαν. Ἐνώσεις τί εἶπον; Ἐπειδὴ εἴπωμεν

7. Καὶ τῆς λογικῆς ἀπαντήσεως δὲν εἶναι ἕμιμος ὁ ἱερὸς Χριστολόγος, ἕως φαίνεται ἐδῶ. Μὴ τὰν φωνὴν αὐτῆν ὑπολαμβάνεται ἡ λογικὴ ἀρχὴ τῆς ἀντιφάσεως (principium contradictionis).

κατὰ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ τὸ ὄνομα Κύριος, ἀποδείξω δὲ τὸ Θεός ὡς μεγαλύτερον εἰς τὸν Πατέρα, δὲν σοὺ ἀποδείξω δια καλεῖται ὁ Ἰησὺς μὲ τὸ Θεός, τὸ μεγαλύτερον ὄνομα, τελειώνει ἡ μάχη; ⁷¹⁰ **A** Μὲ τὸ ὄπλη τὰ ἰδικά σου οὐ καθιστῶ ὑποκείμενον καὶ μὲ τὰ ἰδικά σου πτερά, περὶ ὑψηλότερον ἀπὸ σὲ Σὺ εἶπες διὰ τὸ ὄνομα Θεός εἶναι μεγαλύτερον καὶ τὸ Κύριος μικρότερον. Ἐπιβουὰ νὰ ἀποδείξω ὅτι τὸ μικρότερον δὲν ἠρκοῦν εἰς τὸν Πατέρα, δὲν ἦτο μεγαλύτερος καὶ τὸ μεγαλύτερον πάλαι δὲν ἠρκοῦν εἰς τὸν Ἰησοῦν δὲν ὁ Ἰησὺς ἦτο μικρότερος. Ἄκουσε τὸν προφήτην ποῦ λέγει «Οὗτος ὁ Θεός ἡμῶν, οὐ λογιθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν» ἔλεγε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμη; μετὰ ταῦτα ἐπὶ γῆς ὄρθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη» (Βαρούκ, 3, 36-38). Τί ἔπες νὰ ἀπαντήσῃς; Ἐκεῖς ἀντήρτησον εἰς τοὺς λόγους τοῦτους; Βεδοῖας δὲν ἠμπορεῖς. Ἡ ἀλήθεια μένει καὶ ἀκαταστάλακτος τὸ ἴδιόν της φύς, τυφλῶναι τὰ μάτια ἀσετακῶν, ποῦ δὲν θέλουν νὰ πεσοῦν εἰς αὐτῆν. Μολονότι τὰ ἀγνωστικὰ εἶναι οὐραρὰ καὶ ὁ καθῶν πολλός, **B** ὁ λόγος εἶναι ἀνώτερος καὶ ὑπερνωκῆ τὸς δυσκαλίας τὸν ἀκροατῶν, μετρούξας δὲ τὸν καθῶναι μὲ τὴν δρόσον τῆς διδασκαλίας. Καὶ ἐν συγκρινωνάμεθα μίαν ἢ δύο φρούς τὴν ἐδοουάδα, δὲν προέπει ὁ ἀκροατῆς νὰ θαρύνεται. Ἐξέρχεται ἀπὸ ἐδῶ καὶ οὐ ἐρωτῶ κάποιος, περὶ τίνος ἀμύλησον ὁ κήρυξ καὶ σὺ τοῦ λέγεις κατὰ τὸν σίρεταικέ; Ἐάν σοὺ παρατηρήσῃ περὶ τίνος ἀμύλησε καὶ σὺ δὲν ἀπαντήσῃς, θὰ εἶναι μεγάλη ἐντροπή σου. Ἐάν ὄμως ἀπαντήσῃς, τὸν διαγίνεις καὶ ἐν εἶναι σίρεταικέ, τὸν διαρθάνεις, ἐν πάλαι εἶναι φίλος ποῦ ἀδισπαστῶς, τὸν προσελκύεις, καὶ ἐν εἶναι γυναικα τῆς ἀμαρτίας, τὴν αὐφρονίζεις. Ἐξ ἄλλου εἶσαι καὶ ὑπερβύθους διὰ τὴν γυναικα; καὶ γυναικας, ὄρξαι, ἐν ἐκκλησίᾳ σαγέτωσον εἶδέ τι μανθάνει θέλωσι, ποῦς ἴδιος ἀνδρας ἐπερωτάωσων» (Α' Κορ. 14, 34-35). **C** Ἐάν εἰσελθῃς εἰς τὸ σπίτι σου καὶ οὐ ἐρωτήσῃς ἢ οὐκύνος σου τί μοῦ ἔρεσες ἀπὸ τὴν ἐκακλησίαν; Ἀπαντήσῃ τῆς δικῆς θεοῦς κοσῶς οὐτε κρασι οὐτε κρήματα οὐτε κοσμηματα ποῦ στολίζουσι τὸ σῶμα, ἀλλὰ σοὺ ἔρεσα λόγον ποῦ συνετίζει τὸν νοῦν. Ὅταν εἰσελθῃς σπῆσῃς τὴν πνευματικὴν τὸσπεῖσαι εἰς τὴν γυναικα σου. Εἰπὲς τῆς κατὰ πρῶτον, καθὼς ἀντήρτων ἀκόρη αὶ λέξεις εἰς τὴν ἀκοῆν σου. Ἄς ἀπολαύσωμεν τὸ πνευματικὸν καὶ ἐν συνετεία δὲ ἀπολαύσωμεν τὴν ὕλην τράπεζαν. Ἐάν καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον συμβύλωμεν τὴν ζωὴν μας, θὰ ἔκαμεν καὶ τὸν Θεὸν ὀνώμεσά μας, διὰ νὰ εὐλόγη τὴν τράπεζάν μας καὶ ἡμεῖς νὰ στεφανώμη. Δὲ ἔλα αὐτὰ δὲ τὸν εὐκαισιώσωμεν αὐτὸν νὰ εἶναι Πατῆρ μαζὶ μὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν ἅγιον Πνεῦμα καὶ πάρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τὸν αἰῶνα Ἄμην.

7. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΝΤΑΣ
ΤΟΥΣ ΕΝ ΟΛΩ ΤΩ ΚΟΣΜΩ ΜΑΡΤΥΡΗΣΑΝΤΑΣ

711 Α 'Αφ' ούτω ἐτελέσαμεν τὴν ἱερὴν πανήγυριν τῆς Πεντηκοστῆς, δὲν παρήλθεν ἀκόμη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ ἡμερῶν καὶ μὲς ἐπέφθασε πάλιν χορὸς μαρτύρων ἢ μᾶλλον στρατοπέδον μαρτύρων καὶ στρατὸς καθάλου κεραιότερα ἀπὸ τὸ στρατοπέδον τῶν ἀγγέλων, ποὺ εἶδεν ὁ Ἰακώβ ἀλλὰ ἐφοβήθη πρὸς αὐτὸ καὶ ἰαχία. Διότι οἱ μάρτυρες καὶ οἱ ἄγγελοι διαφέρουν μόνον κατὰ τὰ ὄνοματά, ἢ πραγματικότης ὅμως τοὺς συνδέει. Οἱ ἄγγελοι κατοικοῦν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ οἱ μάρτυρες ἐπίθῃ. Ἐκεῖνοι εἶναι ἀγήρατοι καὶ ἀθάνατοι, τὸ αὐτὸ θὰ λάβουν οἱ μάρτυρες. Εἰς ἐκείνους ὅμως ἔλακον ἀθάνατον οὐρα: Πι σηματοῦν ἔχει τοῦτο; Β Καὶ ἂν ἀκόμη οἱ μάρτυρες ἔχουν παρελθὴν σῶμα, εἶναι ὅμως ἀθάνατοι. Ἡ μᾶλλον προτοῦ ἀκόμη ἀποθανομένου, ὁ θάνατός τοῦ Χριστοῦ στολιζέται τὰ σώματα περισσότερο ἀπὸ ἢ τὴ ἄθανασία. Δὲν εἶναι τὸσον λαμπρὸς ὁ οὐρανὸς καθὼς στολιζέται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἁγίων, ὅσον τὰ σώματα τῶν μαρτύρων ποὺ τὰ στολιζέται τὸ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ πλεονεκτοῦν καὶ ἔλακον τὰ βασίλεια πρὸ τῆς ἀθανασίας, στεφανωμένοι ἀπὸ τὴν σιγήν τοῦ θανάτου! «Ἡλιθώσας αὐτὸν θραυὸ π παρ' ἀγγέλους, ὅσῃ καὶ τῆς ἐστεφανώσας αὐτόν», λέγει ὁ Δουδὸς διὰ τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου γενναῆς (Ψαλμ. 8, 6). Ἀλλὰ καὶ τὸ θραυὸ, τὸ ὄλιγον τοῦτο ὁ Χριστὸς μετ' τὴν ἐλευσίαν του τὸ συνεπλήρωσε καταδικάσας τὸν θάνατον μετ' τὸν θανάτον του. C Ἐγὼ ὅμως δὲν στήριζω εἰς αὐτὸ τὴν ἀποφάν μου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλάττωσις αὐτῆ, ὁ θάνατος μετεβλήθη εἰς πλεονέκτημα. Ἐὰν δηλαδὴ δὲν ἔπαινον θνήσκῃ, δὲν θὰ γίνοντο μάρτυρες; ὥστε ἂν δὲν ὑπῆρχε θάνατος, δὲν θὰ ὑπῆρχε οὐτε στεφανος, ἂν δὲν ὑπῆρχε ἐκδήμια, δὲν θὰ ὑπῆρχε μαρτύρων. Ἄν δὲν ὑπῆρχε θάνατος δὲν θὰ ἠμπαροῦσαν ὁ Παῦλος νὰ λέγῃ «Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑπερέαν κοσμάω, ἢν ἔκω ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ» (Α' Κορ. 15, 31). Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε θάνατος καὶ φθορὰ, δὲν θὰ ἠμποροῦσαν ὁ Ἰδωὺς νὰ λέγῃ «ἄλλοι ἐν τοῖς παθῆ-

1. Τοῦτ' ἐστὶν ἡ ἀξία τοῦ μαρτυρίου θανάτου. Ἡ ἀθανασία τοῦ ἀθανατισθέντος μάρτυρος εἶναι θραυότερα ἀπὸ τὴν ἀθανασία τῶν ἀγγέλων.

μοί μου ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀνεπλήρητὰ τὰ ἐστεφανώματα τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου» (Κολοσ. 10, 24). Ὅποτε ἂς μὴ λοιοβρέσῃ, διότι ἐγεννήθημεν θνητοὶ ἀλλὰ ἂς εὐχαριστοῦμεν, διότι Ἐ ἀπὸ τῶν θνητῶν ἠνωθεὶ δι' ἡμᾶς τὸ στάθρον τοῦ μαρτυρίου, ἀπὸ τὴν φθορὰν ἐλάττωμεν ἀφορμὴν ἐπὶ ἀρεθείᾳ, ἀπὸ ἐδῶ ἔχομεν προσηπὴν ἐπ' ἀγωνίαμα. Προσεύχεσθε τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸ μεγαλύτερον τῶν κακῶν, τὸ κορώφωμα τῆς δυστυχίας μας, ποὺ εἰσέγαγεν ὁ διάβολος, ἐνοῦσ τὸν θάνατον, 712 Α τὸν μετέβαλεν εἰς τμήν καὶ ὄδον μας καὶ ὄδηγε μετ' αὐτὸν καὶ ἀδελφὸς πρὸς τὰ βασίλεια τῶν μαρτύρων; Τί προτείνω λοιπόν; Νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν διάβολον διὰ τὸν θάνατον; Μὴ γένοιτο. Ἡ μεταβολὴ δὲν προήλθεν ἀπὸ τὴν διάθεσιν ἐκείνου ἀλλὰ ἀποπέλει διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος τὸν εἰσέγαγε δὲν μὲς ὄδηγησιν εἰς τὴν ἀπίθειαν καὶ ὄφου μὲς ἐπινοήσῃ εἰς τὴν γῆν νὰ ἀποκόμῃ κάθε ἐπιθυμία σαρκίος. Ὁ Χριστὸς ὅμως ἔλαβε τὸ εἰκοστὸν καὶ τὸ ἡλιθώσῃ καὶ μετ' αὐτὸ μὲς ἀνεβήσῃ πάλιν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄς ἢ με καταδικάσῃ λοιπὸν κανεῖς, ἐὰν ἐπέλασῃ τὸ σύνολον τῶν μαρτύρων καρὸν καὶ στρατεύματα ἀποπέμῃν διὰ ἀντίθετα ὄνοματὰ εἰς ἕνα πράγμα. Εἶναι θεοδικῶς ἀντίθετα ὁ καρὸς καὶ τὸ στρατεύματα Β ἀλλὰ συνέπεσαν ἐδῶ καὶ τὰ δύο. Μὲ εὐχαριστοῦμεν ἐβόδιαν εἰς τὰ βασανιστήρια ὅταν νὰ ἐπέρευον καὶ πάλιν ὅταν νὰ ἐμάκοντο ἐπέδον κάθε ἀνδρείον καὶ καρτερίαν καὶ ἐπέδον τοὺς ἀντιπάλους τῶν. Ἄν προσέξῃς τὰ διαβαροποθέματα, ὅσα συνέβησαν ἦσαν μάχη καὶ πόλεμος καὶ στρατός. Ἄν ὅμως ἐξετάσῃς τὴν διάθεσιν ποὺ τὰ ἐδημοκρίτησε, τὸ συμβαίνοντα ἦσαν καρὸς, αἰματώσκα, πανηγύρεσι καὶ ἡδονὴ μεγίστη. Θέλεσι νὰ μάθῃς ὅτι τὰ παθήματα εἶναι θραυότερα ἀπὸ πόλεμον; Ἐνοῦσ τὰ παθήματα τῶν μαρτύρων. Ποῖον πράγμα ἀποτελεῖ τὴν φρίκην τοῦ πολέμου; Στήνοντα ἀπὸ τὸ δύο μέρη στρατοπέδων περιπραγμένα, ποὺ λαμπροῦν ἀπὸ τὰ διδά καὶ κατοικήσῃ τῶν περιουσίαν, οἴπτονται ἀπὸ παντοῦ νέφῃ ἀπὸ βέλη, C ποὺ ἀποκράτουν τὸν οὐρανόν ἀπὸ τὸ πλῆθος, ρυκταί ἀπὸ σίμα κωλοῦν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πολλὰ τεύματα ποντοῦ, καθὼς ἔπαινον οἱ στρατοῦσκα ὅπως τὰ στάκω κατὰ τὸν θερσίον. Ἐλα λοιπόν, ἀπὸ ἐκεῖνην τὴν μάχην νὰ σὲ μεταφέρω εἰς αὐτήν. Καὶ ἐδῶ ἔχομεν δύο παρατάξεις, ἡ μία τῶν μαρτύρων ἡ ἄλλη τῶν τυράννων. Ἄλλ' ἐνὶ οἱ τυράννοι εἶναι πάνοπλοι, οἱ μάρτυρες μάκονται μετ' γυμνῶν οὐρα καὶ ἐν τοῦτοσ

2. Εἶναι ἐσκόλον νὰ κλονέσῃ τὸ ἀκαταμάχητον κατὰ ἀμετάστασι; Ἐπομένως ὁ θάνατος δὲν εἶναι «ἐλάττωσις» ἀλλὰ «πλεονέκτημα», ἂς ἐβλάσῃται ὄλιγον ἐκείνη. Ἄπὸ τὸ πικρὸν γλυκὺ.

ἡ νίκη εἶναι τῶν γυναιῶν καὶ οὐκ τῶν πανόλων. Ποῖος δὲν θά ἐκταλαγῆ, ὅταν αὐτὸς ποῦ καταγίνεται νικῆ αὐτὸν ποῦ καταγίνεται, ὁ δεινός τῶν ἐλεόθεων, αὐτὸς ποῦ κατακαίεται ἐκείνων ποῦ τὸν κατακαίει, ὁ φρονεῖν ἄνευ τῶν φρονῶν του; **Δ** Εἶδες πῶς αὐτὸ εἶναι φρικτότερον ἀπὸ ἐκεῖνο; Ἐκεῖνοι μολοντα φατέρα, ἀκολουθοῦν τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἐνῶ αὐτὰ ἔσπερασθαι κάθε φυσικὴν δυνατέτητα καὶ κάθε ἀκολουθίαν τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ μάθῃς ὅτι τὸ κατάρθωμα εἶναι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ θεάλας τί εἶναι ἀδύνατον ἀπὸ τὴν μάχην αὐτὴν καὶ τί ἔπι τὰ ἀγνώριστα πλέον παρόνομον; Διότι εἰς τοὺς πολέμους καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι εἶναι κατὰφρακτοι. Δὲν συμβαίνει τοῦτο ἐδῶ· ὁ εἰς εἶναι γυμνὸς καὶ ὁ ἄλλος πάνοπλος. Ἐξ ἄλλου εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐπιτρέπεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀντιπάλους νὰ σφαινοῦν κάρια ἐναντῶν ἀλλήλων, ἐνῶ ἐδῶ ὁ εἰς εἶναι δεινός καὶ ὁ ἄλλος ἐλεόθερος καταφέρει τὰ κτυπήματα, οὐδὲν νὰ εἶδον οἱ δικασταὶ ἀπὸ κάποιαν τυραννικὴν ἐξουσίαν κατακληρώσει εἰς τοὺς αὐτοὺς τῶν τὸ δικαίωμα νὰ καταποιοῦν, Ἐ ἐνῶ εἰς τοὺς ἀγῶνας μάρτυρας ἔκαμαν τὸ κάρια νὰ καταποιοῦνται. Οὕτε εἶσι ὄντως δὲν ὑπερισκοῦν ἀλλὰ παρὰ τὴν ἄνοιαν αὐτῆν μάχην ἀποκαρῶν ἠττημένοι. Γίνεται τὸ ἴδιον μὲ τὸ νὰ εἰσαγάγῃ κόποιος ἕνα παλεωστὴν εἰς τὴν μάχην καὶ ἀφοῦ τοῦ κόποι τὴν αἰκμὴν τοῦ ὄρατος, τοῦ ἀφαιρέσῃ τὸν ὄρακα νὰ τὸν ἐπιπέτῃ νὰ μάχεται μὲ γυνῶν τὸ σῶμα.⁷¹³ **A** καὶ αὐτὸς ἐνῶ βάλλεται καὶ κτυπῆται καὶ δέκεται ἀπὸ παντοῦ μῦρια τραύματα νὰ στήσῃ ταλακῶς πρῶσιον. Διότι ἐνῶ θρονον τοὺς μάρτυρας γυνῶς μὲ τὰς κείρας δεξιὰς ἀσθεῖν καὶ ἐνῶ τοὺς ἐκτυποῦσαν καὶ τοὺς ἐξέκλειον ἀπὸ παντοῦ, ἐν τούτοις ἐνικῶντο. Ἐνῶ ἐκεῖνοι ποῦ δέδεκον τὰ τραύματα, ἔσπερασ τὸ πρῶσιον κατὰ τοῦ διαβόλου. Καὶ ὄντως ὁ ἀδάσιος, ὅταν κτυπήσῃ, ὁ ἴδιος μὲν δὲν ὑπεκαρῶν οὔτε μεταβάλλεται ἀλλὰ διαλύει τὸν σῶμα ποῦ τὸν κτυπῆ, εἶσι ἀσθεῖς καὶ οἱ ψυκαὶ τῶν ἁγίων, ἐνῶ τοὺς ἐπιβάλλοντο τῶσα θραυστήρια, οἱ ἴδια δὲν ἔσπερασ κανὲν ἀσθεν, καταποιοῦν ὄντως τὴν δύναμιν ἐκεῖνων ποῦ τοὺς ἐκτυποῦσαν καὶ τοὺς ἐξασθεῖσαν νικημένους κατὰ πρόπον αἰσχροῦ καὶ καταγέλαστον ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας ποῦ τὰ πολλὰ καὶ ἀβήτοκτα κτυπήματα. **B** Δεῖσα καὶ εἰς τὸ ἔξωλον³ τοὺς ἔσκον δέσει καὶ τὰς πλευράς τῶν ἔσκαπτον ἀνοίγοντες βαθὴ ἀνάλια, οὐδὲν νὰ ἄργωναν τὴν γῆν, καὶ δὲν ἔσκαζον σῶματα. Καὶ ἡμποροῦσαι νὰ ἰδῆς λογόνος κοινούσας, πλευρὰ ἀνεκτὰ, στήθη τασσομένα. Καὶ τὸ

3. Βυλὴν κατασκευὴ ἐλεόθεος τοὺς ὄντως εἰς τὰ ἀσθεῖσαν ἔργον τοῦ θραυστοῦ τῶν ἁγίων, ἀποκαίεται καὶ ἡ ἰδία θραυστήρια.

αἰμοδὸρα ἐκεῖνα σκυλιὰ ὅστε εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον δὲν ἐσπαμάτησαν τὴν μάχην τῶν ἀφοῦ τοὺς κατεβῆσαν ἀπὸ τὸ ἔξωλον, τοὺς ἡλώσαν ἐπάνω ἀπὸ ἀνδρακας εἰς σῶμα κλημκα. Καὶ ἡμποροῦσαι νὰ ἰδῆς πάλιν ἐκεῖνη οὐκλήροτερα θεάματα ἀπὸ τὰ προηγούμενα, νὰ κυλοῦν ἀπὸ τὸ σῶμα δύο εἰδῶν σταγόνες, ἐν εἶδος ἀπὸ τὸ σῶμα αἶμα καὶ ἄλλο ἀπὸ τὰς σῶμας ποῦ διαλύονται. Οἱ ἄγιοι ἐν τούτοις οὐδὲν ἦσαν ἐξοπλισμένοι ἐπάνω εἰς ρόδα, τοὺς ἀνδρακας, μὲ τέτοιαν ἡδονὴν παρηκολούθουσαν ὅσα ἐγένοντο.

C Σὺ εἰς τὸ ἔκωσμα τῆς σῶμας κλημκα, φέρε εἰς τὸν νοῦν σου τὴν νοσητὴν κλημκα, ποῦ εἶδεν ὁ πατριάρχης Ἰακὼβ ἐπιλωμένην ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀπὸ ἐκεῖνην κατέβησαν ἄγγελοι, εἰς αὐτὴν ἀναθεῖσαν μάρτυρας καὶ εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς δύο ἐσπαμάτετο ὁ Κόσμος. Δὲν θά ἡμποροῦσαν νὰ ὑποφέρουν τὰς ὀδύνας οἱ ἄγιοι, ἐάν δὲν ἀσπαρῶσαν εἰς αὐτὴν. Καὶ εἰς ἐκεῖνην μὲν ἀναθεῖσαν καὶ καταθεῖσαν ἄγγελοι, ἐνῶ εἶναι εἰς ὄλους φανερόν ὅτι εἰς ἐκεῖνην ἀναθεῖσαν μάρτυρας. Διότι πῶς; Διότι ἐκεῖνοι ἀποστέλλονται πρὸς ἐξυπρέτησιν ἐκεῖνων ποῦ πρόκειται νὰ κληρονομήσουν τὴν οὐτηραν, **D** ἐνῶ αὐταὶ εἰς ἀλλήλα καὶ ἐξελθόντες νικηταὶ ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας ἀπέχονται πρὸς τὸν ἀνωνοῦσῆτην. Ἀλλὰ ἄς μὴ ἀσπαρῶμεθα μόνον εἰς ὅσα λέγονται, ὅταν ὀκοῦμεν ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ κατεβῆσαν σῶματα ὀπῆρον σπαιμένοι ἀνδρακας; ἄς ἀσπαρῶμεν εἰς ποῖαν καταστανον εἰρηθα, ὅταν μῆς πῶσι πωρετὸς. Θασσοῦμεν ἀνωπῶσαν τὴν ἁγῆν, τασσοῦμεθα, ὀσασσοῦμεθα, ἀντισπακῶμεθα οὐδὲν μικρὰ παιδιὰ καὶ νομῶμεν ὅτι ἡ θέρμη ἐκεῖνη δὲν εἶναι μακροτέρα ἀπὸ τὴν φωτῆν τῆς γενένης. Αὐτοὶ ὄντως δὲν ἐσπερῶμεν πωρετὸν ἀλλὰ ἐνῶ τοὺς ἐπαλιόρκει ὀλόγυρα ἡ φλόγα καὶ οἱ σπαιθῆρες ὕμωσαν ἐπάνω εἰς τὰς πλιγὰς **E** καὶ ὀδῶσαν τὰ τραύματα ὀδονηρότερον ποῦ ἐάν ἦσαν θηρία, αὐτοὶ, οὐδὲν ἦσαν ἀπὸ ὀδῶσαν καὶ οὐδὲν νὰ ἐδῶσαν νὰ γίνονται αὐτὰ εἰς σῶματα ἄλλωιν, μὲ τῶσπ γεννασιότητα καὶ μὲ τὴν ἀρμόζουσαν εἰς αὐτοὺς ἀνδρείαν ἔμεναν σπαιθοροῦ ὀλο τὰ θασσαστήρια ἀσπαινοῦντες λοιπῶσαι καὶ τὴν ἰσάην τῶν ἀνδρεων εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐχετε ἰδῆ ποτὲ τὸν ἦλον νὰ ἀνατέλλῃ κατὰ τὴν αἰγῆν καὶ νὰ σκορπῆ τὰς κροκάσας ὀκτῆνας του; ⁷¹⁴ **A** Ὅμοια ἦσαν τὰ σῶματα τῶν ἁγίων. Καθὼς ὀκτῆνας κροκῆσαι τοὺς πωρετῶσαν ὀλόγυρα τὰ ρυακῆια τοῦ ἀπαιτος καὶ καταγέλαστον τὸ σῶμα τῶν πολλῶ περι-

4. Πρέπει πάλι νὰ ἴδῃται καὶ πάλι νὰ ἐλεόθεος τοὺς μάρτυρας ὁ ἱερεὺς Χριστοστόμος, εἰς τὴν ἐπιλὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατ' αὐτὸν.

οστέον από δ, π, ο ήλιος τὸν οὐρανόν. Εξοκαρτεροῦντο οἱ ἄγγελοι εἰς τὸ ἀντίκρουμα τοῦ αἵματος τούτου, οἱ δαίμονες ἐφφασίονταν, ὁ ἴσος δὲ ὁ διάβολος ἐπυρεν. Διότι αὐτὸ ποῦ ἐβλεπον δὲν ἦτο ἀπλῶς αἷμα, ἀλλ' αἷμα οὐστρίων, αἷμα ἀγίων, αἷμα ἔξιον καὶ τοῦ οὐρανοῦ, αἷμα ποῦ ἀενάως ἐπὶ τῆς τῆς ἁγίας φυτῆς Ἐσχαλασίας. Εἶδε τὸ αἷμα ὁ διάβολος καὶ ἐφραζε, διότι ἐνεθιμήθη ἄλλο αἷμα δεσποτικόν τοῦτο τὸ αἷμα ἐκούθη χάριν ἐκείνου. Ἀπ' οὗτου ἐκεντήθη ἡ πλευρὰ τοῦ Χριστοῦ ἀλλεπάς νὰ κεντωνῆται ἄπειροι πλευραὶ. Διότι ποῖος δὲν θὰ ἐπέδιδετο μὲ πολλὴν εὐκαρίστησον εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους, ἀφοῦ πρόκειται νὰ γίνῃ μέταξος τῶν παθημάτων τοῦ Θεοῦ Β καὶ συμμορφος τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ; Ἡ ἀνταπόδοσις αὐτῆς φάνας καὶ ἡ τιμὴ εἶναι περισσότερα ἀπὸ τοὺς πόνους, ἡ δὲ ἀμειβὴ ὑπερβαίνει τοὺς ἔθλους καὶ προηγείται ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἄς μὴ φρίτταμεν λοιπὸν, ὅταν ἀκούωμεν ὅτι ὁ τάδε ἐμαρτύρησεν ἢς φρίτταμεν, ὅταν ἀκούωμεν ὅτι ὁ τάδε ἐδειλάσκει καὶ ἔπυρεν, ἐνῷ ἔχουν τεθῆ τέτοια ἐπαθλα. Ἐάν τώρα θέλῃς νὰ ἀκούσῃς καὶ τὰ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ, κανεὶς λόγος δὲν ἡμῶν καὶ τὰ παραστήσῃ. Διότι λέγει: «Ὅτι οὐρανόθεν εἶδεν, οἷτε οὐς ἤκουσεν, οἷτε ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου ἀνέβη, ἡ ἀποκρίσεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν» (Α' Κορ. 2, 9). Καὶ κανεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων δὲν τὸν ἀγάπησεν ὅσον ὅσον οἱ μάρτυρες. C Ἐπειδὴ ὁμοῦ τὸ μέγεθος τῶν ἀγαθῶν ποῦ ἔχουν τεθῆ εἶναι ἀνέτερον ἀπὸ τὸν λόγον καὶ τὴν σκέψιν, θὰ σκεπτόμεθα, ἀλλὰ ὅσον εἶναι δυνατὸν καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ εἰσποῦμεν καὶ εἰς οὐς ν' ἀκούσῃτε θὰ προσπαθήσωμεν νὰ οὐς δώσωμεν ἀμειβόμενος ἐνδεξίαι διὰ τὴν μακαριότητα, ποῦ τοὺς περιμένει ἐκεῖ. Διότι μὲ ἀκρίβειαν θὰ τὴν γνωρίσωμεν, ὅσα δοκιμάσωμεν οἱ ἴσους τὴν ἀπόλαυσιν τῆς. Διότι αὐτὰ τὰ φροεβὰ καὶ ἀδόξατο τὰ ὑπομένουν οἱ μάρτυρες εἰς μίαν σὺνταμιον χρονίῃσιν στιγμήν. Ἀφοῦ ὁμοῦ ἀπολαύουσιν ἐδῶ ἀπὸ αὐτὰ, ἀναβαίνουν εἰς τοὺς οὐρανοῦς, ἐνῷ τοὺς ὀπίσθιν οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἀρχάγγελοι ἀπελοῦσιν τὴν κτηματικὴν ἀκούλουσιν τῶν. D Καὶ δὲν ἐντρέπονται τοὺς συνδούλους τῶν ἀλλὰ θὰ ἐδέξαντο νὰ κἀμνουν δι' αὐτοὺς τὰ πάντα, ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ ἐδέξαντο νὰ ὑποφέρουν πρὸς χάριν τοῦ Κυρίου τῶν Χριστοῦ. Καὶ ὅταν ἐνέλθουν εἰς τὸν οὐρανόν, ὅλα ἐκείνην οἱ ἀγῶνας δυνάμεις συγκεντρώνονται ταχέως. Ἐδῶ ἔρχονται εἰς τὴν πόλιν ἔξεναι ὀφθαλμοὶ καὶ ὁμοῦ ὁ λαὸς πρῶτος ἀπὸ παντοῦ, τοὺς παρεκκλιώνουν καὶ προσεβδῶν νὰ πληρωθῶσιν περὶ τῆς συμμορφῆς τῶν μακαριότητος. Πολλὸν περισσότερο, ὅταν φάσῃσιν εἰς τοὺς οὐρανοῦς ἀβηλαί τῆς εὐδοξίας, E συγκεντρώνονται οἱ ἄγγελοι καὶ πρῶτος παντοῦ ὅλα οἱ σφάντα δυνάμεις

καὶ ζῆτον νὰ ἴδωσιν τὰ τραύματά τῶν. Καὶ ὁμοῦ κάποιον ἡμῶν ποῦ ἐπονέροισα ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὴν μάχην ἔπειτα ἀπὸ καλλὰ τρόποι καὶ νίκαις, ἔπει τοὺς ὑποδέκονται καὶ ἀπὸ τοὺς ὅλους μὲ εὐκαρίστησον καὶ τοὺς ἐναγκαλιζόνται. Ἐπειτα μὲ πολλὴν πομπὴν τοὺς ὀπίσθιν πρὸς τὸν βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν, εἰς τὸν θρόνον ἐκείνου ποῦ εἶναι γεμάτος ἀπὸ πολλὴν δόξαν, ὅπου εὐδοκίαι καὶ Χερουθίμ καὶ τὰ Σερραφείμ. Καὶ ἀφοῦ ἔλθουν ἐκεῖ καὶ προσκυνήσωσιν τὸν καθήμενον ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τῆς δόξης, δέκονται ἀπὸ τὸν δεσποτικὴν περισσότερας ἐξοφλίσεως ἀγάπης ἀπὸ ὅσας δέκονται ἀπὸ τοὺς ἁποστόλους τῶν. 713 A Διότι δὲν τοὺς δέκεται ὡς δούλους — μολοντί καὶ τοῦτο εἶναι μεγίστη τιμὴ καὶ δὲν ἡμῶν νὰ εἴρῃ τὴν ἰσὴν τῆς ποῦ δέκεται ὡς φίλους τῶν. Ὑμεῖς γάρ, λέγει, φίλοι μου ἔστε» (1ου. 15, 14). Καὶ πολλὸν εὐλόγως, διότι ὁ ἴσος πάλιν εἶπε: «Μεζζονα τούτης ἀγάπης οὐδεὶς ἔχει. Ἴνα τῆς θῆ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὑμῶν τῶν φίλων αὐτοῦ» (Αὐτόθι, 13). Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτοὶ ἐξεδήλωσαν τὴν μεγίστην ἀγάπην, τοὺς ὑποδέκεται καὶ ἀπαλομένους τὴν δόξαν ποῦ εἶπομεν. Λοιδοῦμεν μέρος εἰς τοὺς κοροὺς καὶ συμμετέκουν εἰς τοὺς μυστικοὺς ὕμνους. Ἐάν μετεῖον εἰς τὸν κορον ἐκείνου κατὰ τὴν κοινωνίαν τῶν μυστηρίων, ἐνῷ ἀεὶ ἦσαν περιδεβλημένοι τὸ σῶμα, B καὶ ἐβαλλον μαζί μὲ τὰ Χερουθίμ τὸν τρισάγον ὕμνον, ὁμοῦ γνωρίζετε οὐς οἱ μεμνημένοι, πολλὸν περισσότερο καὶ μὲ μεγαλιότερον κορον τώρα, ὅποτε εἴρηκαν τοὺς συγκαροῦς τῶν, μετέκουν εἰς τὸν ὕμνον αὐτόν. Δὲν δοκιμάζετε παρονομήματα φρίσιν διὰ τὸ μαρτυροῦν. Ἀφοῦ γὰρ τώρα δὲν τὸ ἐπιθυμεῖτε τὸ μαρτυροῦν; Δὲν δοκιμάζετε ἀφοῦ γὰρ πόνον, διότι δὲν ὑπερκαίει καρὸς μαρτυρίου; Ἄς γυμναζόμεθα ὁμοῦ διὰ τὴν περιστάσαν μαρτυρίου. Κατεργάσθησαν ἐκείνην τὴν ἰσὴν. Κατοφόνως οὐ τὴν ἀπόλαυσιν. Ἐρωτων ἐκείνην τὸ σῶμα τῶν εἰς τὴν φωτιάν. Πρῶτος οὐ τώρα τὰ κρηματῶσιν εἰς τὰς κερὰς τῶν σπουδῶν. Κατεμάσθησαν ἐκείνην τοὺς ἀνθρώπους. Σβήσῃ οὐ τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας. Εἶναι αὐτὰ ἐπίσταν ἀλλὰ καὶ ἐπικερδῆ. C Μὴ ἐλάτῃς τὰς δυσκολίας ποῦ περὶ τῶν, ἀλλὰ καὶ μελλοντικὰς ἀπολαύσεως, ὅτι τὰ φροεβὰ τῆς στιγμῆς, ἀλλὰ τὰ φραθὰ ποῦ ἐπιζέεις, ὅτι τὰ παθηματα ἀλλὰ τὰ φροεβὰ, ὅτι τοὺς ἀγῶνας ἀλλὰ τοὺς στεφανῶσιν, ὅτι τοὺς ἔρωτας ἀλλὰ τὴν ἀντιμενήσιν, ὅτι τοὺς πόνους ἀλλὰ τὰς ἀνταποδοσεις, ὅτι τὴν ἀντιμενήσιν φωτιάν ἀλλὰ τὴν βασιλείαν ποῦ σὲ περιμένει, ὅτι τοὺς ἄλλοις ποῦ σὲ περιτριγυρίζουν ἀλλὰ τὸν Χριστόν ποῦ σὲ στεφανῶνει.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀνωτέρα μέθοδος, καὶ ἡ ἐκτελεστικὴ δόξα

5. Εἰς τὴν ἰσὴν αὐτὴν τὸ ἄγαθὸν εἶναι συνδεμένον μὲ τὴν κόπον.

πρός ἀρετήν, νὰ μὴν προσέχη τοὺς ἀγῶνας μόνον ἀλλὰ καὶ μετὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἐπιπλά καὶ ὅχι καθὲν χωριστά. **Β** "Ὅταν λοιπὸν προτίθεσαι νὰ δάσῃς ἐλευθεσίην, μὴ σὲ ἀποσκοπεῖ ἡ δαπάνη τῶν χρημάτων ἀλλὰ ἡ ὑπόκρισις τῆς δικαιοσύνης. Ἐσκορπίσων, ἔδωκε τοὺς πέντην ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος" (Ψαλμ. 41, 9). Μὴ ἄλλοις τὸν πλοῦτον σου ποῦ δὲξαντεῖται ἀλλὰ τὸν θησαυρὸν ποῦ ἀξάνει. "Ἄν νηστεύῃς, μὴ σκεπτεσαι τὴν ταλαιπωρίαν ἀπὸ τὴν νηστείαν, ἀλλὰ τὴν ἀνακούφισιν, ποῦ θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρίαν. "Ἄν ἀγρυπνήσῃς εἰς τὴν προσευχὴν, μὴ συλλογέσῃς τὴν ταλαιπωρίαν τῆς ἀγρυπσίας, ἀλλὰ τὴν παρηγορίαν ποῦ θὰ σοῦ δώσῃ ἡ προσευχὴ. **Γ** Τὸ αὐτὸ κἀνοῦν καὶ οἱ στραπύται. Ἄν προσέχουν τὰ τροφίματα ἀλλὰ τὰς ἀνομιὰς, ὅχι τὴν σφαιρὴν ἀλλὰ τὴν κίην, ὅχι τοὺς νεκροὺς ποῦ πέπτουν ἀλλὰ τοὺς ἥρωας ποῦ σφοδρώνονται. Ὅμοιος καὶ οἱ κυβερνήται πέραν τῶν κυρτῶν βλέπουν τοὺς λιμένας, πρὸ τῶν ναυαγίων τὰς ἐμπορικὰς τῶν ἐπισημοῦσιν, πρὸ τῶν κινδύνων τῆς θαλάσσης, τὰ μετὰ τὸ ταξίδι κέρδη. Κάμε τὸ ἴδιον καὶ σὺ. Συλλογίσου πόσον μέγα πλοῦτος εἶναι μέγα εἰς τὴν θεοειὸν νόκτι, μέγα εἰς τὴν ἀπάλυτον ἡσυχίαν, νὸ θηρία καὶ τὰ κτήνη, μέγα εἰς τὴν ἀπάλυτον ἡσυχίαν, νὸ σηκωθῆς μένος καὶ νὰ συναμαλῆς ἐλευθέρως μετὰ τὸν κοινὸν δεσπότην ἄντων. **Δ** Ἀσφαλῶς τίποτε δὲν ὑπάρκει γλυκύτερον ἀπὸ τὴν προσευχὴν. "Ἄν συναμαλῆσῃς ἰσχυτέρως καὶ τοῦ πολλὰ θὰ δυναθῆς νὰ ἐπιτύχῃς, κυρίως νὰ σὲ ἐνοικήσῃς καὶ νὰ σὲ ἐμποδίσῃ εἰς τὴν προσευχὴν σου. "Ἐκεῖ σφριφογυρίζεις ὄμως πλαγασμένως εἰς μαλακὴν κλίην καὶ θαρρόνεσαι νὰ σκηθῆς. Φέρε εἰς τὸν νοῦν σου τοὺς σφριφονοὺς μαρτυρας, ποῦ κοίτονται εἰς σπηρὰν κλίμακα ὅχι στρωμέντην μετὰ στρώμα μαλακὸν ἀλλὰ ἐνῶ ἔχουν ἀπὸ κάτω στρωθὴν ὑψοσικῆς. Ἐδῶ θέλω νὰ σταματήσῃς τὸν λόγον μου, ὥστε νὰ φύγητε ἀπ' ἐδῶ διατηροῦντες ζωῶν εἰς τὴν μέγιστην σοσ τὴν εἰκόνα τῆς κλίμακας καὶ νὰ τὴν ἐνθυμηθῆτε ἡμέρον καὶ νόκτι. **Ε** Διότι καὶ μύρια δεσπῶ νὰ μὲς κατέκωον, θὰ ἐβρωμεν τὴν δόνησιν νὰ τὰ θρασυώμεν ἐυκόλως καὶ νὰ σηκωθῶμεν διὰ τὴν προσευχὴν, ὅταν ἔκαμεν πάντοτε εἰς τὸν νοῦν μας τὴν κλίμακα αὐτῆς. Καὶ ὅχι μόνον τὴν κλίμακα ἄς χαρά-

Ἦτος θάναται νὰ ἐπισημώσῃ τὴν σφαιρὴν αὐτῆς; διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ προσέχουν τὸν πόνον μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ ἀγαθόν, ἀπὸ αὐτοῦ ἐπιμένει, κατὰ εἰς τὸν Πλάτωνα τὸ ἀγέραιον καὶ τὸ βασύρατον, τὸ θὲ προσεχάται νὰ ἄλλο. Ἀπὸς εἶναι ὁ λόγος τῆς ἴσουσιν ἀραίας περιγραφῆς τῆς τιμῆς καὶ θ' ἀπονεμῆθῃ εἰς τοὺς μάρτυρας εἰς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τὸ μαρτυρεῖν τὸν καὶ εἰς αἰτίαν τοῦτο.

ζῶμεν εἰς ἄλλο τὸ πλάτος τῆς καρδίας μας καὶ τὸ ἄλλο θακανιότητια τῶν μαρτύρων. Καὶ ὅπως ἐκεῖνοι ποῦ θέλουν μόνον λαμπρὰν κατοικίαν, τὴν διακοσμοῦν μετὰ πολυκόσμους ζωγραφικὰς συνθέσεις εἰς κάθε σημείον, ἔτσι καὶ ἡμεῖς εἰς τοὺς τοίχους τῆς διανοίας μας ἄς ζωγραφίσωμεν τὰς τιμωρίας τῶν μαρτύρων. Ἐκεῖνοι οἱ τοικογραφίαι εἶναι ἀνακατασκευαί, ἐνῶ αὐταὶ φέρουν κέρδος. Ἡ ζωγραφικὴ αὐτῆ δὲν ἀπατεῖ κτήματα οὔτε δαπάνη οὔτε ἰδιωτέρων ἰκανότητια. Ὅλα αὐτὰ φθάνει διὰ νὰ τὰ ἀντικαταστήσῃ ἡ προθυμία καὶ ἡ γενναιοκαὶ νηφολία σφάρας **Σ** καὶ μετὰ αὐτὴν νὰ ἐπεικονώμεν τὰ μαρτύρια, ὅπως διὰ χειρὸς ἀρίστου τεχνίτου. "Ἄς ζωγραφίσωμεν λοιπὸν εἰς τὴν ψυχὴν μας ἄλλους νὰ κοίτονται ἐπάνω εἰς τὰς ἐπαύρας, ἄλλους ἐπιπλαμένους εἰς δένδρακας, ἄλλους νὰ κουλουριάωνται εἰς λέβητας, ἄλλους νὰ καταποντίζωνται εἰς τὴν θάλασσαν, ἄλλους νὰ ζεοκίζωνται, νὰ σφραβδύωνται ἐπάνω εἰς τὸν τροχόν, νὰ ρίπτονται εἰς τὸν κρημνόν. "Ἄλλους πάλι νὰ παλαίουν μετὰ ἄγρια θηρία, ἄλλους νὰ τοὺς ἀφῶν εἰς τὸ θάραθρον καὶ ἄλλους νὰ τελεώωνται τὴν ζωὴν τιν μετὰ ὅποιον τρόπον τι' εἰς ἐπαύρηθῃ. Μετὰ τὴν ποικίλων τῆς ζωγραφικῆς αὐτῆς θὰ διακοσμεν λαμπρότητα εἰς τὴν ἰδικὴν μας οἰκίαν καὶ θὰ τὴν κάμεμεν τόπον ἀναπαύσεως διὰ τὸν θαυαλεὰ τῶν οὐρανῶν. **Β** Διότι ἂν διαπισθῆσῃς ὅτι ὑπάρχουν τέτοια ζωγραφίαι εἰς τὸν νοῦν μας, θὰ ἔλθῃ καὶ μετὰ τὸν Πατέρα καὶ θὰ στήσῃ τὴν κατοικίαν τὸν μέγα μας καὶ μετὰ τὸ ἄγιον Πνεῦμα καὶ τὸ πνεῦμα μας θὰ γίνῃ βασιλικὸν ἀνάκτορον, ὅπου δὲν θὰ ἡμεταρῶ νὰ ποιῆση κανεὶς ἀποτος λογισμὸς — ἀπὸ θὰ ὑπερήκῃ εἰς αὐτὸ δαὶ πάντα ἡ μέγιστη τῶν μαρτύρων οὐδὲν καὶ πολυκόσμος ζωγραφῶν, ποῦ θὰ σκορπίσῃ πολλὰν λάμπριν — καὶ θὰ κατακίῃ συνεκὰς μέσο εἰς αὐτὸ ὁ Βασιλεὺς τῶν ἄντων Θεός. Ἄφου κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑποδεχθῶμεν ἐδῶ τὸν Χριστὸν θὰ ἡμεταρῶμεν μετὰ τὴν ἀνακατήσιν μας ἀπὸ τὴν γῆν νὰ γίνωμεν δεκτοὶ εἰς τὰς αἰωνίους σκηνας. Μοκάσῃ αὐτὰς νὰ τοὺς ἐπιτύχωμεν ὄμοι μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ μετὰ τὸν ὁποῖον ἄς εἶναι ἡ δόξα εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἄγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αι δύο όμιλοι, «Της βασιλείας μέσων νεκρών...» και «Τη επίσημη ημέρα παραγενομένου του βασιλέως...» κατατάσσονται εις τας επίκαιρους όμιλους του Χρυσόστομου.

Κατά τον Ιούλιον του 398 έγινε μεγαλοπρεπής πνευματική πανήγυρις. Όλη ή πρωτεύουσα και ή αυτοκράτειρα Ειδοξία παρῆσαν κατά την νεκρικήν μετακομίστην των λειψάνων εις τόν βῆμα της πόλεως κείμενον κέντρον του αγίου Θωμά. Ο Χρυσόστομος άνωκειασθείς από τών γενικών αυθεντιών προς τούς μάρτυρας και την πνευματικήν εδφοσύνην άνέκραξεν από τό βῆμα του Ιερού δήματος: «Τί εἶπον και τί λαλήσω; σικρίζω και μαινόμεαι, μάστιγας σφαιροσύνης βαλόντα πέταμαι και χορεύω και μεταύσους φέρομαι, και μέθυ λοιπόν από της ἡδονῆς τῆς πνευματικῆς... Δυνατικές θαλαμηφύμια και κρηοὶ μαλακώτεροι τὰ κατώτερα οὐκ ἔμαθα καταλιπεῖσαι πρὸς τούς ισχυροτάτους τῶν ἀνδρῶν ἡμιλλῶντο τῆ προθυμίᾳ».

Κατά τό ἔτος τοῦτο ή Κωνσταντινούπολις ἐπίσθη από φοβερότατον σεισμό. ΟΙ κάτοικοι ἔντρομοι ἐγκατέλειψαν και τὰς οὐκίας και τούς θρησκούς αὐτῶν, και ἔσπευον ἐκτὸς τῶν τειχῶν διὰ νὰ σωθῶν από τὸν επικρατῆσαν εἰς αὐτούς θάνατον. Εἶτε τὸ φοβερόν αὐτὸ συμβῆν ἐπέβαλε εἰς τὴν αυτοκράτειρα Εἰδοξίαν τὴν ἰδίαν της ἐξουσίαν της θείας ἔργης διὰ της πανηγυρικῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τῶν μαρτύρων, εἶτε ἡ εὐσθεῖα αὐτῆς προέβλεψεν αὐτῇ διὰ νὰ τιμῆσῃ αὐτὰ εἰς ἐκείνου μεγαλοπρεπείας και νὰ τοποθετήσῃ αὐτὰ εἰς λαμπρότερον ἀγιοτήριον, αὐτὰ μετακομίσθησαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἣ ὀνομαζέτο Μεγάλη και ἐσπίσμετο εἰς τὸ κέντρον της πόλεως, εἰς τὴν ἐκκλησίαν του αγίου Θωμά που ἦτο ἀποδομημένη ἐπὶ τῶν ὀχθῶν της θαλάσσης και ἀπείχεν ἑνεία μίλια ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ ἀνακομιδὴ αὐτῆς έγινε με μεγαλοπρεπείαν, και τὸ ἀξιοθαύμαστον εἶναι εἰς ἔργον κατὰ τὴν κ-

«...»
 Ο λαὸς τῶν ὀσίων ὁ Χρυσόστομος παραβάλλει πρὸς κίματα της θαλάσσης ἔρπασος ὀλίγον πρὶν ἔσπευσῃ. Αἱ λαμπάδες και οἱ φανοὶ ἤσαν ἀπὸ παντοῦ, αἱ δακτύλῃς της θαλάσσης ἔβδον τὴν αἰόνα μεγάλην κυριακήν, και αὐτὴ ἡ θάλασσα, που ἔσπευε

ἀπὸ τῶσα φύλα ὄμοιαζεν πρὸς αὐτὸν ποταμὸν τυρῶς.

Ἀπὸ ἔξωρα ὁ ἱερός Χρυσόστομος τὴν πομπὴν και τὴν μεγαλοπρεπείαν της πανηγύρεως αὐτῆς ἐπίμνησε τὸν ζῆλον, τὴν εὐσθεῖαν, τὴν συνειρήνην της δικαιοῦς και τὴν ταπεινοφροσύνην της αυτοκράτειρας.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸν ἴδιον κέντρον ὁ αυτοκράτωρ με τούς ἀνωτάτους ἑκαλληλους και στρατιωτικούς. Ο αυτοκράτωρ ἔνευ σέμματος, εἰ δὲ στρατιωτικοὶ ἔνευ ξιφῶν προσκύνθησαν τὰ ἄγια λείψανα. Ὅταν ἀνεχώρησε ὁ αυτοκράτωρ ὁ Χρυσόστομος ἐνεκωμίσατο τὴν εὐσθεῖαν αὐτοῦ και παρέβαλε τὴν παρούσαν ζωὴν πρὸς τὴν μέλλουσαν.

Εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν προέβλεπε τούς ἀποστάς αὐτοῦ νὰ καταφρονῶν τὰ θεῖα της παρούσης ζωῆς διὰ της ἐλπίδος τῶν ἀπονεύτων ὀμοιῶν. «Τὰ μὲν γὰρ ἐνταῦθα», λέγει, «δοκούντα εἶναι καλὰ, εἰον πλοῦτος και δοξα και δυναστεία, ὀνόματα μὲν ἔστι... τὰ δὲ ἐκεῖ εὐκρινῆ και καθαρά, οὐκ ἐν ὀνόματι, ἀλλ' ἐν πράγματι τὴν μακαριότητα ἔχοντα».

ΝΙΚΗΤΑΣ ΤΣΙΟΜΕΣΙΔΗΣ

ΟΜΙΛΙΑ Β'

ΤΑ ΛΕΙΨΑΝΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

ΟΤΑΝ ΗΑΘΕΝ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΕΚΕΙ ΕΣΤΗΘΗΣ ΤΑ ΛΕΙΨΑΝΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΞΗΚΛΕΙΨΕ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΟΑΝΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΠΛΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ, ΠΟΙ ΑΠΕΧΕΙ ΕΝΝΕΑ ΜΙΑΙά. Η ΟΜΙΛΙΑ ΑΥΤΗ ΕΑΝΧΘΗ ΜΙΣ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΠΟΥΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

Τι να εἶπω καὶ τί να λαλήσω; πηδῶ καὶ κατέκομαι ἀπὸ μανίαν ποὺ εἶναι καλύτερα τῆς σωφροσύνης. Πητῶ καὶ κορεθῶ καὶ φέρομαι εἰς τὰ θυμὸν καὶ μεθῶ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἡσυχίαν. Τι να εἶπω καὶ τί να λαλήσω; τὴν δύναμιν τῶν μαρτύρων; τὴν προθυμίαν εἰς πόλεως; τὸν ἕλιον τῆς βασιλείας; τὴν σύμπραξιν τῶν ἀρεόντων; τὴν ἐντροπὴν τοῦ διαδόλου; τὴν ἡτίαν τῶν δαιμόνων; τὴν θέσαν καταγωγῆς τῆς Ἐκκλησίας; τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ; τὰ θαύματα τοῦ σταυρωθέντος; 331 **A** τὴν δόξαν τοῦ παπῶς; τὴν χάριν τοῦ πνεύματος; τὴν ἐνθουσιασμὸν τῆς πόλεως; τὰς συνθέσεις τῶν μοναχῶν; τὸς ὄμλους τῶν παρθένων; τὸ πλῆθος τῶν μαρτύρων; τὴν παρουσίαν τῶν ἐργατῶν, τῶν δούλων, τῶν ἐλευθέρων, τῶν ἀρκόντων, τῶν ἀρκονμένων, τῶν πτωχῶν, τῶν πλουσίων, τῶν ἑένων, τῶν πολιτῶν; Ἔναι κατάλληλος ἐπιτομὴ να εἶπη κανεὶς δι' ὅλα αὐτὰ; «Τὴ λαλήσει τὰς δυναστείας σου, Κύριε; ἀκουστὰς πηῆσει πάσας τὰς ἀνέσεις σου» (Ψαλμ. 105, 2). Γυναικας ποὺ ἦσαν πρὶν εἰς τὰς ἀνάσας των καὶ μαλακώτεροι ἀπὸ τὸν κερὸν, ἀφῆσαν τὰ κατώτερα ὀχήματα καὶ συναγωνίζονται πρὸ τοῦς πλέον ἰσχυροῦς ἀπὸ τοῦς ἑνῶρας εἰς τὴν προθυμίαν, κατορθώσασαι νὰ βασίσουν τὸσον μακρὸν δόξον, καὶ ὅχι μόνον αἱ νέαι, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ποὺ ἔχουν γηράσει. Καὶ οὕτως ἡ ἀδυναμία ἡ φυσικὴ, οὕτως ἡ τραυρηλότης τῆς ζωῆς, **B** οὕτως ἡ ἀλαζονεία ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν φήμην, ἔγινεν ἐμπόδιον εἰς τὴν προθυμίαν των. Καὶ οἱ ἄρχοντες πάλιν ἐγκατέλειψαν καὶ αὐταὶ τὰς ἀμάξας καὶ τοῦς φορδούκους; καὶ τοῦς σωματοφύλακας καὶ ἀνερείχθησαν μὲ τοῦς πολιτάς.

Διαπὶ ὅμως ἡμεῶν δὴ τὰς γυναῖκας ἢ τοῦς ἄρχοντας, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ποὺ φορεῖ τὸ βασιλικὸν στέμμα καὶ τὴν βασιλικὴν πορφυρὰν δὲν ἀπεμακρύνθη, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν

τῆς πορείας, οὕτως ἐπ' ὄλιγον ἀπὸ τὰ λείψανα, ἀλλὰ ὅπως μὲν δούλη ἠκολούθη τοῦς ἄγιους καὶ ἤγγιξε τὴν συνδόναν μὲ τὴν ὁσίαν ἦσαν κεκαλυμμένοι, καὶ περιεφρόνησαν τὴν ἀνθρωπίνην ἀλαζονείαν καὶ ἔγινεν θέσμιον εἰς τὸσον μεγάλην συγκέντρωσιν πλῆθους, αὐτὴ ποὺ δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν εἰς ὅλους τοῦς ἐνδούκους ποὺ περιφέρονται εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλὰς νὰ τὴν ἴδωσιν. **C** Ἀλλὰ ὁ πόθος τῶν μαρτύρων καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ φλόγα τῆς ἀγάπης τὴν ἔπεσαν νὰ ἀπορήσῃ ὅλα αὐτὰ τὰ προσώπων καὶ νὰ ἐπιπέσῃ τὸν ἕλιον διὰ τοῦς ἄγιους μαρτύρους μὲ μεγάλην προθυμίαν. Ἐνεθουσιάζθη θέσμιον τὸν μακρόταρον μὲ μεγάλην ἐνθῶ ἦτο περιβεβλημένος πορφύραν καὶ ἐφόρει βασιλικὸν στέμμα, καὶ ἐνθῶ κατέκειν τὰ σκήπτρα τοῦ Ἰουδαίου λαοῦ, ὅταν μετέφερον τὴν κιβωτὸν ἐγκατέλειψεν ὅλην ἐκείνην τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ ἄσκησαν καὶ ἔκρησε καὶ ἠγάλλετο πολὺ καὶ ἔπαυσε τὴν λόρον, καὶ ἐδέκνυε τὴν γυμνασίαν ποὺ εἶλεν ἀπὸ τὰ τελευτώμενα ὅσα τὸν περιεβύλαιον. Ἄν δὲ εἰς τὴν οἰάν καὶ εἰς τὸν τύπον πρέπει νὰ ἐπιπέσῃ κανεὶς τὸσον θερμότητα **D** πολὺ περισσότερο εἰς τὴν χάριν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὅσα καὶ αὐτὴ μετέφερον κιστῶν πολὺ σπουδαιοτέρων ἀπὸ ἐκείνην τοῦ Δαυιδ. Δὲν ἔχει πλάκας λιθίνας, ἀλλὰ πλάκας πνευματικὰς, καὶ ἀνορθοθεῖ χάριν καὶ λαμπρικὴν δωρεάν, καὶ ὅσα ποὺ λαμπρὰν ὅπως αἱ δικτίνας, μᾶλλον δὲ ποὺ ἐκπέμπουν ποὺ λαμπρὰν λάμπριν. Δεῖσθαι ὅταν προσβλέπων οἱ θαῖμονες εἰς ἡλιακὴν ἀκτίνα τίποτε δὲν παθαίνουσι, ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἡμιποῦν νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν λάμπριν ποὺ προέρχεται ἀπὸ αὐτὰ τυφλώνονται καὶ δραπετεύουσι καὶ φεύγουσι πολὺ μακρὰ. Τάσῃ εἶναι καὶ ἡ δύναμις τῆς ἰέφρας τῶν ἁγίων, καὶ δὲν παρεμένη μόνον μέσα εἰς τὰ λείψανα, ἀλλὰ ἐκτείνει τὴν δύναμιν τῆς ἐπὶ πλέον καὶ ἰκδοῦται τὰς ἀκαθάρτους δυνάμεις εἰς ἐκείνους δι' αὐτὸν προσέρχονται μὲ πίστιν. **E** μὲ μεγάλων ἀφθονίαν τοῦς παρέχει τὴν δύναμιν διὰ νὰ καθαρῶσθον ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἡ φιλόκτητος αὐτὴ ἀκολουθοῦσε ἐκ τοῦ ἀνεγγυῶν τὰ λείψανα καὶ συνεχῶς τὰ ἤγγιξε, καὶ προκαλοῦσε τὴν εὐλογίαν, καὶ ἐγίνετο εἰς ὅλους τοῦς ἄλλους διδάσκαλος τῆς καλῆς καὶ πνευματικῆς ἐπιτομῆς, καὶ ἐδίδασκε ὅλους νὰ ἀντιλοῦν ἀπὸ τὴν πηγὴν αὐτὴν ἀπὸ τὴν ὁσίαν πάντιστε μὲν ἀνελθοῦσιν, σὺδέποτε ὅμως στερεοῖται. Ὅπως δηλοῦσθαι τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν ποὺ ἀναβλάσκουν δὲν παρομένου ἐντὸς τῶν ἰσοκῶν τῶν κολυμῶν, ἀλλὰ ὑπερκεικίλουν καὶ ἐκκίνωνται, ἔτσι λοιπὸν καὶ ἡ χάρις τοῦ πνεύματος, ἡ ὁσίον ἰκδοῦται εἰς τὰ ὅσα καὶ συγκοιτῶται μὲ τοῦς ἄγιους καὶ εἰς ὅλους ἐπέκρυσται, εἰς αὐτοῦς ἀφθονίαν ποὺ ἀκολουθοῦσιν μὲ πίστιν ὅπως ἀπὸ αὐτῆν. 332 **A** καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν εἰς τὰ σώματα,

ἀπὸ τὰ σάρματα εἰς τὰ ἐνδύματα καὶ ἀπὸ τὰ ἐνδύματα εἰς τὰ ὑποδήματα καὶ ἀπὸ τὰ ὑποδήματα εἰς τὰς σάκας διαδοσίνες. Διὰ τοῦτο δὲν ἐκαμμον βαρύτερα μόνον τὰ σώματα τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἄλλα καὶ τὰ σουδάκια καὶ τὰ μανδύλια, καὶ ἕνα μόνον τὰ σουδάκια καὶ τὰ μανδύλια ἄλλα καὶ αἱ σκελὲς τοῦ Πέτρου ἔκομαν μεγαλύτερα θάρματα ἀπὸ τοὺς Ἰωάννης. Καὶ ἡ μηλοτὴ ποὺ κατέβλεπεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἑλισαίου ἐπέφερον εἰς πᾶν διπλοῦν κάρισμα. Διότι διὰ μόνον τὸ σῶμα τοῦ Ἑλισαίου, ἄλλα καὶ τὸ ἐνδύμα ἐκείνο ἦτο πλήρες κάριος. Τὸ ἴδιον ἀκριβὲς συνέθη καὶ εἰς τοὺς τρεῖς παῖδας δὲν ἠντιθέστη μόνον τὰ σώματα αὐτῶν ἢ δόντως τῆς φλογός, **B** ἄλλα καὶ τὰ ὑποδήματά των. Καὶ εἰς τὸν Ἑλισαίου οὕτε εἶσαν ἀπέθανεν, διότι καὶ νεκρὸς ὢν ἐνάκραν τὸν θάνατον, ὅταν ἐρρίφθη εἰς τὸν τάφον τοῦ προφήτου ἄλλος νεκρὸς.

Τὸ ἴδιον συνέθη λαοὶν καὶ σήμερον, διότι καθ' ὃν χρόνον ἐφέροντο τὰ λείψανα, ἐμπρηστικὸν δοκίμιον ἔθνησι καὶ κλαυθμοὶ ἀπὸ παντοῦ ἐξηγαντοῦσαν, διότι ἐξετάδα ἡ ὀκτίς ἐκ τῶν ὁσίων καὶ κατέκοσαν τὴν φάλαγγα τῶν ἀνιθέτων δυνάμεων.

Δι' αὐτὸ σκιρτῶ καὶ πετῶ ἀπὸ χαρῶν, διότι ἐκάρωτε τὴν πόλιν ἔρημον κενώσαντες αὐτήν. Διότι μὲς ἐφανερῶσατε τὸν πλοῦτον τῆς Ἐκκλησίας, Ἰδοὺ πόσα πρόβατα καὶ πουθενὰ λύκος, πόσα ἐμπρηστικὰ καὶ πουθενὰ δεινόθη, πόσα στάσεις καὶ πουθενὰ ζῆλόνησι **C** μὴ θάλασσα ἀπὸ τὴν πόλιν ἔξω αὐτὸν τὸν τόπον, θάλασσα ἀπληρομένη ἀπὸ κίματος, ποὺ δὲν προκαλεῖ ναυάγιον, κωρὸς σκοπέλους, θάλασσα μὴ γλυκερὰ ἀπὸ μέλι καὶ ποὺ πρῶτος ἀπὸ τὰ καλύτερα νερά δὲν θά ἔκανε κανεὶς σφέλιον ἂν ἔλθῃ τὴν θάλασσαν αὐτὴν ποταμὸν ὑπερῶς. Αἱ λαμπάδες ποὺ ἐπεξετάθησαν μέχρι αὐτοῦ ἔδω τὸ μαρτυρίον κατὰ τὴν νύκτα αἱ πυκναὶ καὶ συνεχεῖς, ἔδωσαν τὴν ἐντύπωσιν πυρίνου ποταμοῦ εἰς ἐκείνους ποὺ ἔδωσαν.

Καὶ αὐτὰ συνέβαινον κατὰ τὴν νύκτα ὅταν δὲ ἔγινε ἡμέρα ἄλλοι λαμπάδες πάλιν ἐφαινόταν, διότι ἐκείνας μὲν εἶσαν ὑψοῦτο ὁ ἥλιος τὰς ἔκρηπτεν καὶ τὰς ἔκαμε πρὸ θαμνίας, τὰς λαμπάδας δὲ μὲς εὐλοκόντο εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου ἡμεῖς ἔκαμε πρὸ φωτεινὰς διότι τὸ πῦρ τῆς ἰσότης σας ποσειδίας, **D** ἡμεῖς θερμότεον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πῦρ ποὺ ἐφαίνετο. Κάθε εἷνας ἔφηνεν διπλὴν λαμπάδα, τὴν λαμπάδα τοῦ πυρὸς κατὰ τὴν νύκτα, καὶ τὴν λαμπάδα τῆς ποσειδίας καὶ κατὰ τὴν νύκτα καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν, μᾶλλον δὲ οὕτε νύκτα τὴν ὀνομάζω ἐκείνην, διότι ἡμιλλᾶτο πρὸς τὴν ἡμέραν καθὼς περιέφερε ὅπως τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός καὶ οὗς ἐδέξαντο πρὸ λαμπρῶς ἀπὸ ἀνοσθητὰ ἀπέσαι καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἀκούη τὸν αἰγερινόν. Διότι ὅπως αὐτοὶ ποὺ μεθῶσαν κάκου καὶ τὴν ἡμέραν νύ-

κτα, εἶται καὶ αὐτοὶ ποὺ προσεύχονται καὶ ἀγρυπνοῦν ἄλλην τὴν νύκτα, κάκου τὴν νύκτα ἡμέραν. Διὰ τοῦτο λαοὶν ἐψαλον καθ' ἄλλη τὴν διάρκεια τῆς νυκτός ἐκείνου τοῦ προφήτου **E** ἐνὸς φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου καὶ διὰ σάτους σὺ ἀκοποθήσεται ἀπὸ σου· καὶ νύξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται ὡς τὸ σάτους αὐτῆς, οὕτω καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. (Ψαλμ. 133,11-12).

Ἀπὸ ποῖαν ἡμέραν δὲν ἔγινε λαμπρότερο ἢ νύκτα αὐτὴ ποὺ σκιρτοῦν διὰ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν χαρῶν, ποὺ ἔκομαν πνευματικὴν χαρῶν, ποὺ ἐξεχώθησαν τὸ πλῆθος καὶ ἐπληρώσαν τὰς ὁδοὺς καὶ τὴν αγοράν· Δὲν ὑπῆρκεν γυνὴν ἔδαφος διὰ τὰ ἰδῶ κανεῖς, ἄλλα ἐκαλόγησε ἄλλη τὴν ὁδὸν μὲ ἀνθρώπων σώματα καὶ ἐδέξατο μίαν σερῶν κρυφῶν καὶ συνεχῆ, καὶ ἕνα ποταμὸν ποὺ ῥεῖ μὲ μεγάλην ὀρμὴν, εἰ ἄλλος αὐτῆς τῆς ὀδοπαρίας, καὶ βλέποντες πρὸς τὸ ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν ἐδέξαντο τοὺς ἀστέρας καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τὴν σελήνην, **III** **A** κάτω δὲ τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν καὶ τὴν βασιλευσαν ποὺ λαμπρῶν ἀπὸ τὴν σελήνην νὰ βαδίζῃ μεταξύ σας, διότι ὅπως αἱ ἀστέρες αἱ κάτω, αἱ ἀνθρώποι δηλαδὴ εἶναι καλύτεροι ἀπὸ τοὺς ἀπάνω, εἶται καὶ αὐτὴ εἶναι ποὺ λαμπρότερα ἀπὸ ἐκείνην. Καὶ διατὴ δὲ· Ἄξιζαι τὸσον ἢ σελήνη ὅσον μὴ **ψ** καὶ κοσμημένη μὲ τὴν πρῶτον εἰς τὸσον μεγάλο ἔδαφος.

Τὴ νὰ πρωτοθυμῶσαι κανεῖς εἰς αὐτήν, τὸν ζῆλον τῆς ποὺ εἶναι θερμότερος ἀπὸ τὴν φωτιάν, τὴν πίστην τῆς ποὺ εἶναι ποὺ στερεὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἀδάρματα, τὴν συντηρήν τῆς ψυχῆς τῆς καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην αὐτῆς διὰ τῆς ὁσίας ἄλλους ἐκάλυπεν, καθῶσον ἀπέριπτον μὲ μεγάλην εὐκαλοῦν καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὰ βασιλικά στέμματα καὶ τὴν ἀλαζονείον ποὺ προέρχεται ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἐνεδύθη τὴν σταλὴν τῆς ταπεινοφροσύνης. **B** ἀντὶ τῆς βασιλικῆς πορφύρας καὶ ἐλαμψεν περισσότερο μὲ αὐτήν· διότι βασιλεύσαι ἐγένοντο πολλὰς πολλὰς αἱ ὁποῖαι μετείκον μόνον εἰς τὴν σταλὴν καὶ εἰς τὰ βασιλικά στέμματα καὶ εἰς τὴν ὁδοῦν τὴν βασιλικὴν. Εἰς αὐτὴν δὲ μόνον ἔγινε ἡ ἐξαίρετος αὐτῆς ἡμῆ καὶ εἰς αὐτὴν μόνον αὐτὴ ἡ νύκτα. Διότι μόνη αὐτὴ ἀπὸ τῆς βασιλεύσαι συνδέουσαν μὲ τὸσον μεγάλην ταμὴν μαρτυρίας, καὶ μὲ τὸσον μεγάλην ζῆλον καὶ εὐλόγησαν ἀνεκρίθη εἰς τὸ πλῆθος καὶ ἐπερίφερε ἄλλη τὴν ἀκολουθίαν τῆς καὶ ἐξεδίωξεν ἄλα σκεδὸν τὰ ἡμεῖδας τῆς ζωῆς μὲ πολλὴν προθύμιαν. Διὰ τοῦτο λαοὶν ἢ ἀφέλειε τῆς πρὸς τὸ πλῆθος δὲν ἦτο ἀλιγώτερα ἀπὸ τὴν ἀφέλειαν τῶν μαρτύρων. Διότι ὅπως ἀκριβὲς διὰ ἔβλεπαν πρὸς τὰ λείψανα, **C** εἶται ἕνεκα τῆς παρουσίας τῆς δόξης εἶμεναν ἐπληκτοὶ καὶ πλοῦσοι καὶ πτωχοὶ, βλέποντες αὐτὴν νὰ ἀκαλοῦσθαι διπλά εἰς τὰ ὁσὶ εἰς τὸσον μεγάλην ὀδοπαρίαν, χωρὶς νὰ ἀποκάμῃ, χωρὶς νὰ ἐξαντλήθῃ νὰ κρατῆ τὴν θῆκαν.

Δι' όλα αυτά δὲν θά παύομεν νὰ σὲ μακαρίζωμεν, ἔτι δὲ μόνον ἐρεῖς, ἀλλὰ καὶ ἔσαι αἱ μετὰ τούτα γενεαί.

Διότι αὐτὰ ποὺ γίνονται ἐδῶ θά ἀκουσθῶν μὲν εἰς ἄλην τὴν ἀκουσμένην καὶ εἰς ἄλην τὴν γῆν ποὺ ἄλλοις ὁ ἕλεος θά τὰ ἀκούσων δὲ αἱ μετὰ ἀπὸ ἡμῶς, καὶ αἱ μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνους, καὶ κανένας χρόνος δὲν θά παραδώσῃ εἰς τὴν λήθην τὸ σκιαν διότι θά τὴν κἀνη γινώσκῃ καὶ πολλὴ φανερά ὁ Θεὸς εἰς ἄλην τὴν οἰκουμένην καὶ εἰς ἄλλας τὰς μετὰ τούτας γενεάς. **Δ**ιότι ἂν τὴν μετάνοιαν πόρνης γυναικὸς ἔκοιμε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης καὶ τὴν ἔκοιμε ἀθάνατη εἰς τὴν μνήμην μας, πολλὴ περισσότερον δὲν θά ἀφίχῃ νὰ ληραμονηθῇ τὸ ἔργον κοσμίας καὶ σεμνῆς καὶ ἀσφραγιστοῦ γυναικὸς ποὺ ἐπέδειξεν τόσην εὐλάβειαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας τῆς, ἀλλὰ θά μακαρίζουν ἄλλοι ἐσὲ ποὺ ἐπαλοξήνησε τοὺς ἁγίους καὶ ἐπρωστύτους τὴν Ἐκκλησίαν, ποὺ ἔκειε τὸν ἴδιον ζῆλον μὲ τοὺς ἀποστόλους διότι ἂν καὶ σοὺ ἔτυχε νὰ ἔχεις γυναικῶν φρόνη, ἐν τούτοις σοὺ ἐπιτρέπεται νὰ φθάσῃς καὶ πρὸς ἀποστολικά κατηρόματα. Καὶ ἡ Φοῖβη ἐκεῖνη ἢ ὅσοις ὑπεδέχθη τὸν διδάσκαλον τῆς οἰκουμένης καὶ ἔγινεν προστατὴς αὐτοῦ, ἴτω γυναικὰ καὶ μέτοχος τῆς ἰσῆς μὲ ἐσὲ φάσας· **Ε** ἄλλ' ἄμους τόσον πολὺ ἐλάττωεν, ὅσοις ὁ ἅγιος ἐκεῖνος καὶ ἔδειε τὸν ὠφρανοὺν καὶ μέγιστος πάντων τῶν ἀποστόλων, νὰ τὴν τιμῆσῃ καὶ νὰ εἰπῇ δι' αὐτὴν «Προστάτης πολλῶν ἡγνέτω καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ» (Ρωμ. 16, 2).

Καὶ ἡ Πρόσκλλη ἦτο γυναικὰ, ἀλλ' ὅμως τοῦτο δὲν ἐγινε ἐμπόδιον εἰς αὐτὴν εἰς τὸ νὰ ἀνακηρυχθῇ καὶ νὰ γίνῃ ἡ μνήμη τῆς ἀθάνατος.

Καὶ ἄλλος τότε μεγάλος ὄμιλος γυναικῶν ὑπῆρχεν ποὺ ἔζησαν ἀποστολικὸν βίον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς τώρα ποὺ σὲ συγκαταλέγομεν μὲ ἐκεῖνας, δὲν θά ἠμαρτήσωμεν, διότι εἴσαι λαβὰν ἄλων τῶν Ἐκκλησιῶν 334 **Α** καὶ διὰ τῆς ποιοῦσης βασιλείας ἀποδέχεσαι εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς μελλούσης βασιλείας, μὲ τὸ νὰ στηρίξῃς Ἐκκλησίαν νὰ τιμῆς τοὺς ἱερεῖς, νὰ διακρίνῃς τὰς πλάνας τῶν αἰρετικῶν, νὰ ὑποδέχεσαι τοὺς μάρτυρας, ἔτι εἰς τὴν πρῆξιν ἀλλὰ εἰς τὴν σκέψιν, ἔτι εἰς τὴν οἰκίαν ἀλλὰ εἰς τὴν διάθεσιν, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰς τὴν διάθεσιν.

Ἐπαρεῖθι κάποτε καὶ ἡ Μαρία μισοστὰ ἀπὸ τὸν ἰουδαϊκὸν λαὸν φέροσα τὰ ὅσα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔβαλλεν ἔμνον ἄλλ' ἐκεῖνη ὅταν κωπενοπίσθησαν οἱ Αἰγύπτιοι, σὺ δὲ ἔβαν ἠθαύλαζε ὁ διάβολος· ἐκεῖνη εἶπεν κερθολα, σὺ δὲ νοῦν καὶ ψυχὴν ποὺ ἦσαν ποὺ πολὺ καὶ ἀπὸ τὴν ἀσπγγα **Β** ἐκεῖνη ὅταν ἠλευθερώθωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, σὺ δὲ τώρα ποὺ σὲ φανταίνεται ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖνη ὅταν καθήγησασε ἕναν λαὸν

ὀρθόδοξον σὺ δὲ ποὺ ἀδήγησε τώρα, ἀναριθμήτους λαοὺς ἑτερογλώσσους, καθῶσαν ἀδήγησε ἀναριθμήτους ὀμίλους εἰς ἡρᾶς ποὺ ἄλλοι εἰς τὴν γλώσσαν τῶν Ρωμαίων, ἄλλοι εἰς τὴν γλώσσαν τῶν Σύρων, ἄλλοι εἰς τὴν γλώσσαν τῶν Βαρβάρων, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψάλλουν τοὺς ἕμους τοῦ Δουλοῦ. Καὶ ἡμπορεῖ νὰ ἰδῇ κανεὶς διάφορα ἔθνη καὶ διαφόρους ὀμίλους νὰ ἔκουν ἄλλο μίαν κοίτην, τὴν κοίτην τοῦ Δουλοῦ καὶ νὰ σὲ σπερανοῖνον μὲ εἰσάκ.

Ἐπέχεται ἡ καρὰ τῆς ἐσφίης αὐτῆς καὶ τὸν θεοφειλέστον Βασίλειον ποὺ οὐρεῖ μαζί μὲ ἐσὲ τὸ ἄστρον τῆς εὐσεβείας· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἔγγενεν μὲ τὴν ἴδιαν σου σόνεσιν, τὸ νὰ παραμείνῃ δηλ. σήμερον εἰς τὸ ἀνώτατον καὶ νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι ἄβριον θά εἶναι παρών. **Γ** Διὰ νὰ μὴν κουράσῃ τὸ πλῆθος τῶν ἰσπῶν οὐτε ὁ θόρυβος τῶν ὠπλισμένων στρατιωτῶν τὰς πορθήνοικας, τὰς γραίας, τοὺς νερόνας καὶ διατοράξῃ τὴν ἐσφίην πρῶτιστοις συνετὰ ἐκάστῃσιν τὴν πανήγυσιν. Διότι ἔάν παρευρίσκοντο καὶ αἱ οἱ δὴσ σήμερον, θά ἐτελεσιμνε σήμερον καὶ ἡ ἐσφίη. Διὰ νὰ παράσῃ δὲ καὶ ἠουκίαν εἰς τὴν σημερινὴν ἡμέραν καὶ διὰ νὰ προσφέρῃ ἀσφόνως τὴν χαράν, μὲ τὴν ποσθήκην τῆς αἰριανῆς ἡμέρας, διαμεύρασεν μὲ αὐτῶν τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ αὐτὴ μὲν παρευρέθη σήμερον, ὡσεὶ ἀσφίη δὲ εἰς ἡμᾶς τὴν παρουσίαν ἐκεῖνου δι' ἄβριον. Διότι ὅπως συμμετέχει μὲ αὐτῶν εἰς τὴν Βασιλείαν, ἔτσι συμμετέχει καὶ εἰς τὴν εὐσθεσίαν **Δ** καὶ δὲν ἀφίχῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς νὰ εἶναι ἀμέτοχος εἰς τὰ κατηρόματα, ἀλλὰ συμμετέχει εἰς ἄλα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν πρέπει νὰ ἐπεκτεθῇ ἡ πνευματικὴ μας πανήγυρις καὶ εἰς τὴν αἰριανὴν ἡμέραν, πρέπει νὰ ἐπιβεβῆμεν πάλιν τὴν ἴδιαν προθυμίαν, ὡστε ὅπως ἀκριβῶς εἶδαμεν τὴν φιλόχριστον βασίλισσαν μαζί μὲ τὸ πλῆθος, ἔτσι νὰ ὤσμεν νὰ παρευρίσκειται ὁ θεοφιλὴς βασιλεὺς μαζί μὲ τὸν στρατὸν, καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἴδιαν θυσίαν μὲ εὐλάβειαν, μὲ ζῆλον, μὲ πόσην καὶ ἔκοντες τοὺς ἁγίους μάρτυρας συμμετέτασσε εἰς τὰς προσευκὰς ἕως εὐκρηθῶμεν εἰς τοὺς βασιλεῖς μας μακροζωίαν, γῆρας εὐτυχές, **Ε** τέκνα καὶ τέκνα τέκνων, καὶ θαυμάσιος ποὺ πάντων τούτων ἄλων νὰ δυναμίσῃ ὁ ζῆλος αὐτῶν νὰ σὺτῆθῃ ἡ εὐλάβεια καὶ ἔτσι νὰ δυναμίσων τὸν παρόντιον θῶν, ὡστε καὶ κατὰ τοὺς ἀτελείωτους αἰῶνας νὰ συμβασιλεύσων μὲ τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Διότι λέγει «Εἰ ὑπαρμένον καὶ συμβασιλεύσασιν» (Β' Τιμ. 2, 12) καὶ θά ἐπαύκωμεν τὰ αἰῶνα ἀγαθὰ τὰ ὅποια εἶπε ἄλλοι ἡμεῖς νὰ ἀξιώθωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ ὀποιοῦ εἰς τὸν Πατέρα συγερῶν καὶ εἰς τὸ ἄγιον Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα τῶν καὶ αἱ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων Ἀμήν.

ΟΤΑΝ ΗΑΘΕΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΟΜΙΑΙΑ Γ'

335 Α ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΟΤΑΝ ΗΑΘΕΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΙΣ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΘΩΜΑ ΠΟΥ ΕΥΡΙΣΚΕΤΟ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΥΘΙΑΝ ΚΑΙ ΑΝΕΚΡΗΘΗΣ ΗΨΙΝ ΑΙΘΟ ΤΗΝ ΟΜΙΑΙΑΝ, Η ΟΠΟΙΑ ΕΛΕΓΘΗ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΘΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΡΗΘΗΝ ΕΚΚΙΝΟΥ.

Εύλογητός ὁ Θεός, πόσον μεγάλοι εἶναι αἱ δυνάμεις τῶν μαρτύρων. Χθές προσεδύσαν ἐδῶ ἀλόκληρον τὴν πόλιν μετὰ τῆς βασιλείας, Β σήμερον δὲ μετὰ μεγάλην εὐλάβειον τὸν βασιλέα μετὰ τὸ σπράγμα, δεμένους ἄνθρωποι δὲν σπάζει. Καὶ τὸ παρόξενον λοιπὸν εἶναι αὐτὸ, ὅτι δὲν παρευρέθη ἄλλως μόνον ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὅτι μετὰ μεγάλην προθυμίαν παρευρέθη, καὶ ἄνθρωποι ἀνάγκη, ἀλλὰ ἀπὸ δούλων, ἄνθρωποι δὲν εὐκαριστήσῃ, ἀλλὰ διὰ τὴν εὐκαριστήσῃ αὐτοὺς ποὺ εὐεργετῆται ἄλλως ἀπὸ τὴν οἰκουμένην, ἤλθεν δὲ τὴν ἀποκρίσιν εὐεργετίας ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦτους καὶ νὰ κορυφῶν τὰ ποὺ μεγάλο ἀγαθὸν. Δι' αὐτὸ, αὐτοὺς μὲν τὸ βασιλικὸν σπράγμα, καὶ ἄλλοι οἱ περὶ αὐτὸν, ἄλλοι μὲν τῆς ἀπίστιας, ἄλλοι δὲ τὰ δόγματα ἀπὸ ἀπέθεσαν καὶ ἀποστρέψαν τὴν πολιτείαν ἐκείνην κατέφθασαν ἄλλοι μὲν κατεσταλαμένην ἀέτην ὡς νὰ εἰσῆλθον ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανόν, Γ ὅπου τὰ ἀεικλίματα καὶ οἱ δόξαι καὶ ἄλλοι αὐτῆς ἡ πηλικὴ ἐμφάνισις τῶν ἐλασμάτων παραρρίζονται καὶ λοιποσκόπῳ μόνον ἢ ἐπιδείξει τοῦ θίου καὶ οἱ καρποὶ τῆς ἀρετῆς. Ἄν δὲ ἐδῶ εἰς τὴν γῆν εἶναι πόσον μεγάλη ἡ δύναμις τῶν μαρτύρων, νὰ ἀκροφῆς πόσον μεγάλη εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἄν κατὰ τὴν περιόδον τῶν ἡρώων καὶ τῶν παλασμάτων εἶναι τοιαῦτα αἱ τιμαὶ αὐτῶν, ποῖα θὰ εἶναι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀνταποδοσεως τὰ θραύετα των. Καὶ ἡμεῖς δὲν οἰατοσκόπῳ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, ἀλλὰ παρευρέθημεν πρὸς ἄλλην ζωὴν καλύτερον ἀπὸ τὴν παρούσαν καὶ θαδίζομεν πρὸς μεγαλύτερας ἐλπίδας καὶ ὁμίον ἀπολαύσαν ἀγαθῶν ποὺ δὲν ἔχουν τέλος. Διότι εἰς δύο περιόδους ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὴν ζωὴν μας, καὶ τὴν μὲν παρούσαν ἡν ἔκαμε κοπιώδη, τὴν δὲ μέλλουσαν γλυκεῖαν καὶ ἄθνητον. Δ ὡστε ἀπὸ κοπιώμενον ἄλλων ἐδῶ νὰ ἀπολαύομεν ἐκεῖ τῶν ἄθνητων στεφάνων.

Ἦθελεν θεοσίως εὐθεῖ ἐξ ἀρχῆς νὰ μᾶς φέρῃ εἰς ἐκεῖνην τὴν ζωὴν, ὅμως ἡμεῖς δὲν τὸν ἀφάρωμεν, διότι διὰ τῆς

ροθυμίας ἔκαμεν κόμην ποὺ μεγάλην τὴν ἀνοβολὴν καὶ διὰ τῆς ἀπεροκείρας ἔκαμεν τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐπιβράβειον εἰς τὴν μελλοντικὴν ζωὴν. Καὶ θὰ προσπαθῶν νὰ τὸ ἀποδείξω τοῦτο ἀπὸ δύο ἔκαστην πρὸς ἐξ ἀρχῆς. Διότι τοιοῦτος εἶναι ὁ Θεός· ὅταν πρόσετασθε νὰ παύσασθε εἰς ἡμᾶς κάποιο ἀγαθὸν καὶ ἂν ἀκόμη θεωροῦμεθα ἀνάξιοι τῆς γεννητοδωρίας του μᾶς ἀποδεκνῆσαι δι' ἄλλων τῶν πραγμάτων ὅτι αὐτοὺς μὲν θέλει, ὅμως ἐξ ἀτίας τῆς ἰσχύος μας ροθυμίας στερούμεθα ἐκεῖνων ποὺ ἐπιθεόμεν. Αὐτὸ ἔκαμε καὶ ἐξ ἀρχῆς.

Δημιουργῶν τὸν ἄνθρωπον δὲν τὸν ἐπλάσεν ἐξ ἀρχῆς μετὰ πόνων Ε καὶ ταλαιπωρίας καὶ λύπης, δὲν τὸν ἔκαμεν θνητὸν, ἀλλὰ ἦτο ἀπληρογέμενος προηγουμένως ἀπὸ ἀλλοφυτικῶν καὶ ἀπὸ κόπου καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διότι ἐάν ἐξ ἀρχῆς ἔβλεπεν εἰς αὐτὸν οὐτὸ δὲν θὰ τὸν κατεδέκαζεν μετὰ τὴν παράδοσιν εἰς αὐτὸ τὸ θάνατον καὶ τὴν τιμωρίαν· ὅμως ἐδημιουργήθη χωρὶς αὐτὰ καὶ ἔλαμπε ἀπὸ πολλοὺ καὶ ἀπὸ τὸν ἦλλον καὶ ἦτο γυμνὸς μὲν ἀπὸ ἐνόμισια, περιβεβλημένος δὲ μετὰ δόξαν. Καὶ αὐτὸ ἦτο μέγιστη ἀπόδειξις τῆς μακαριότητος αὐτοῦ, τὸ νὰ μὴν ἔχη θηλ. ἀνάγκη ἀπὸ ἐνόμισια ὅστε ἀπὸ οὐκίαν ὅστε ἀπὸ κάποιαν ἄλλην τέτοιαν ἐνόμισια καὶ νὰ ἔχη αἴμα ποὺ δὲν εἶχε τοιαῦτα ἀνάγκη.

336 Α Δὲν ἦτο εὐτυχικὸς μόνον ἕνεκα τοῦτου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὅτι ποὺ τῆς παραδόσεως ἀπελάμβανεν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν συνανατροφῆς, καὶ διὰ τῆς παραρρίας εὐρακων ἀπολαύσαν εἰς αὐτόν. Καὶ ἔτρεπον μὲν οἱ ἄγγελοι καὶ δὲν ἐπλοροῦσαν ὅστε τὸν ἀντικρίσαν τὸν Χερουβὶμ καὶ τὸν Σεραφὶμ, αὐτοὺς ὅμως συννημιώσομεν μετὰ αὐτὸν ὡς φίλος πρὸς φίλον. Καὶ ὅταν ἐδημιουργήσεν τὰ εἶδη τῶν ἀλλων ζωῶν, τὰ ἀδύγηρον ἐνώπιόν του καὶ αὐτοὺς ἔθεσεν ἐνόμισια εἰς ἅλα καὶ παρέμειναν αὐτὰ σταθερὰ. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπόδειξις μέγιστης τῆς τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ ὅτι διέταξεν αὐτὸν νὰ δώσῃ τὰ ἐνόμισια, ἀλλὰ τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀλλάξεν τὸν νόμον ποὺ τοῦ ἔδωκεν, ἐνῶ ὁ Θεὸς τὴν ταυὴν τὴν ἔδοσαν ἔδωκεν εἰς αὐτόν πρὸ τοῦ νόμου δὲν τὴν ἀλλάξῃ, ἀλλὰ Β εἶπεν ὅ ἐκάλεσεν Ἄδᾶμ, τοῦτο ὄνομα αὐτοῦ (Γέν. 2, 19).

Εἶδες ὅτι τίποτε ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν δὲν εἶναι γνῶρισμα τῆς ἐκεῖ ζωῆς; ὅστε οἱ τέκνα, ὅστε τὸ ἐμπόσιον, ὅστε τὰ οἰκοδομήματα, ὅστε τὰ ἐνόμισια, ὅστε τὰ ὑποδήματα, ὅστε τὴν οὐκίαν, ὅστε τὴν ἐσπέρια, ὅστε τὸ κόπος, ὅστε τὴν λύπη, ὅστε τὸ θάνατον, ὅστε τὴν πλῆθος τῶν ἀλλων παθῶν, ἀλλὰ ἦτο ἐνόμισια καὶ λοιποῦ ἢ ἀνάξια, καὶ ἡ ἀρχὴ ἀδύγηρος πρὸς καλλιτέριαν ζωὴν. Ἀλλὰ δὲν ἐπέτρεπον ὁ Ἄδᾶμ, διότι δι' ἀνεκράπτου ροθυμίας παρέβη τὰς δοθείσας ἐντολὰς καὶ δὲν ἤρουνθῃ νὰ ἀπόσκη ποὺ ἀπαρρωμένου δένδρου.

"Όμως και πάλιν αποδεικνύεται μεγάλη ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, καθόσον εἶναι τοιαύτη συνήθεια εἰς τὸν Θεόν, **С** ὅταν ἐπλ. ἐξ αἰτίας τῆς ραθυμίας κίωμεν κάτω, δὲν ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ αὐτοῦ προσηγορευόμενος ἀσκαλιθῆς και πράξη τὰ πάντα, ὥστε νὰ μὲς ἐπαυρόμεθα εἰς πολλὰ μεγαλύτερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ἔχομεν ἐκπέσει αὐτὸ λοιπὸν συνέθη και τότε.

"Εξέπεσαμεν ἐκ τοῦ παραδείσου, ὅμως ἐλάβαμεν τὸν οὐρανόν, και ἐτα ἐγγενε τὰ κέρδος μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν ἡμίαν. "Όμως δὲν τὸν ἐλάβαμεν ἀμέσως και τοῦτο μάλλον εἶναι ἴδιον τῆς φροντίδος αὐτοῦ. Διότι ἐπειδὴ εἶπεν ὁ ἑαθρός, **δ**τι "Ἐσεσθε ὡς Θεοί" (Γεν. 3, 5) και με αὐτὰ τὰ λόγια ἐφοῦκωσε τὰς ἐλπίδας των και τοὺς ἔκαμε νὰ ἐλπίζουσ νὰ γίνουσ ἴσοι πρὸς τὸν Θεόν και τοὺς ἔκαμε νὰ φοβούσιν με ὁ περισκεψίαν και νὰ νομίσουσ ὅτι θὰ λάθουσ μεγαλύτερον ἀξίαν ἀπὸ τὴν ἴδιαν των φύσιν, **δ** διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὸ πρᾶμα αὐτὸ ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον ἐπιτρέπει ἀμέσως νὰ συνήθισιν εἰς τὸν θάνατον, ὥστε διὰ τῆς πείρας νὰ μάθῃ τὴν συμβουλήν τοῦ διαβόλου και ἀφοῦ παιδευθῆ διὰ τῆς ταπεινώσεως τῆς ψυχῆς τότε νὰ καταστήσῃ τὸ σῶμα ἀθάνατον. Προσηγορευόμενος ὅμως ἤθελεν νὰ κυριαρχῆ εἰς τὴν ψυχὴν του ὁ φόβος τοῦ θανάτου, και νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι φοβερὸν πρᾶγμα.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν "Ἀβελ νὰ ἀποθῆναι πρῶτος διὰ τὴν μάθῃ ὁ "Ἀδᾶμ διὰ τῆς φώσεως αὐτῆς τί κακὸν εἶναι ὁ θάνατος και πόσον θαρὸ πρᾶγμα και μισητόν. Διότι ἂν αὐτὸς ἀπέθνησκεν πρῶτος δὲν θὰ ἐμίσησεν τὴν φύσιν τοῦ θανάτου διότι δὲν θὰ ἔβλεπεν ποτὲ ἄλλον νεκρόν. **Ε** Τῶρα ὅμως ποῦ αὐτὸς ζῶν βλέπει τὸν θάνατον νὰ ἐξουσιάζῃ εἰς ἄλλο σῶμα, εἰς τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ του, ἐμίσησεν ἀκριθέσσορον και σφετέρσορον τὸ μέγεθος τῆς τιμωρίας. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶδεν τὸν θάνατον διὰ μόνον εἰς ζῶνον σῶμα, ἀλλὰ εἰς τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ του ὅπου με τὸν θάνατον ἡ τυραννία τῆς φώσεως ἔκαμεν τὴν λύτην του πᾶσ σκληρὴν και με τὴν τυραννίαν τῆς φώσεως ἡ ἀρετὴ τοῦ παιδιοῦ, και με τὴν ἀρετὴν τὸ νεορὸν τῆς ἡλικίας, διότι ἐδέχθη τὸν θάνατον διὰ εἰς τὰ γρηστωῖ, ἀλλὰ εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας. Και ἐπὶ πλέον ὅτι τὸ γεγονός ὅτι νὰ ἔπαθεν αὐτὸ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του και μάλιστα παρὸν ὄντας και ἀδικῶς, ἔκαμε μεγαλύτερον τὴν λύτην του.

Δι' ὅλων τούτων παρουσιάζετο φοβερὸν τὸ προσαιπέον τοῦ θανάτου **337 Α** και φοβερότερος εἰς τὴν ὄψιν, και ἔγγινετο εἰς τὸν "Ἀδᾶμ θαρύτερα ἢ θλίψις, διότι κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ ἤσπατε μεγάλην κόμινον και ἔκαμε τὴν φλόγα πᾶσ και

σιμὴν και τὸν ἐπιληροφῶρει εἰς πόσον μέγαν κακὸν τὸν ἐρμιμεν ὁ διώβολος.

"Ἄν ἐμεῖς ποῦ βλέπομεν καθημερινῶς νεκροὺς συγκυζόμεθα και ταραττόμεθα και φοβόμεθα και δικιμόνον ἐμεῖς, ἀλλὰ και ἐκείνοι ποῦ εἶναι φαντασμένοι και κατέουσ τὰ μεγάλα ἀξιώματα, και οἱ ἐπιηρμένοι, ὅταν τύχη και παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ἐκφορὰν οἰουδῆσσοτε νεκροῦ γίνονται οκθυρικοί και ἀπὸ τὸν κάθε ἕνα ταπεινότεροι, πόσον περισσότερον ὑπέφερον ἐκεῖνος ποῦ εἶδε τὸν πρῶτον νεκρόν, **В** και μάλιστα τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ του, τέτοιου παιδιοῦ, ὅταν μάλιστα οὐδέποτε ἐπέφθη τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου. Πόσον ἐθαυροῦσθη με τὸ παράδεινον τοῦτο θέαμα; Πόσον ὑπέφερον ὅταν εἶδε τὸ παιδί του νὰ μὴν ἀκούῃ τὴν φωνήν, οὔτε νὰ αισθάνετα τὴν ὄψιν, οὔτε νὰ δόκρου, οὔτε τοὺς θρήνους, μήτε νὰ κινήται, μήτε νὰ συμνοῖ τὸν πενθοῦντα πατέρα; οὔτε νὰ πρᾶτῃ τὴ συνήθη πρόγινετα; Και μὴν λάθῃς ὑπ' ὄψιν τὴν παρηνή κατάσταση, ἀλλὰ νὰ ἀσφῆσῃ ὅτι τότε διὰ πρῶτην φορὰν εἶδεν ὁ ἀνθρώπος τὸν νεκρόν ἐκεῖνον και ἴτο γεμίσας ἀπὸ φόβου και ταραχῆν.

"Όμως μαζί με αὐτὸ ἐπενόησεν ὁ Θεός και τὴν παρηγορίαν. Δὲν ἤθελεν νὰ ἀδῆρῃ μόνον ὁ φόβος τοῦ θανάτου, ἀλλὰ νὰ ἐπῆ ὁ ἀνθρώπος και κάποιαν παρηγορίαν. **С** Ποῖον παρηγορίον λοιπὸν; Τὴν παρηγορίαν τῆς "Ἀνοστάσεως. "Ἄλλὰ αὐτὴν δὲν τὴν ἔδωκεν ἀμέσως, ἐφανέρωσεν ὅμως ἀμέσως τὰς ἐλπίδας δι' αὐτὴν κάπως σκασινα και συγκαλυμμένα. Ἐπειδὴ ἐμεγάλωσεν πολλὸ ὁ φόβος και ἐτάραξεν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου και ἐφάνη πόσον φοβερὸν πρᾶγμα εἶναι ὁ θάνατος, πόσον θαρὸς και μισητὸς και ἐνοχληστικός και τὸ ἀνπλαρβάνετα αὐτὸ διὰ τὸν ἑωτερικὴν ὄψιν τοῦ νεκροῦ σῶματος, ἀλλὰ και ἀπὸ ὅσα συμβαίνουσ μετὰ, δηλ. ἀπὸ τοὺς σκώληκας, ἀπὸ τὴν δυσωδίαν, ἀπὸ τὴν σπῆν, ἀπὸ τὴν τέφραν και ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ποῦ συνακολουθεῖν τὸ νεκρὸν σῶμα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐμεγάλωσεν ὁ φόβος και ἐτάραξεν τὴν ψυχὴν, **δ** ἴδε πῶς μὲς δίδει και τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνοστάσεως, κάπως σκασινην μὲν και ἀσφῆς, ὅμως τὴν θέτει ἐντὸς ἡμῶν. Διότι τὸν "Ενώχ ποῦ ἔφησεν μετὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν τὸν ἀφῆσεν νὰ ἀποθῆναι και λέγει ὁ Παῦλος: "ἘΠοτε "Ενώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον και οὐκ ἠρόκισσε, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός" (Ἔβρ. 11, 5). Τὸν μετέθεσεν εἰς τοὺς σφρανοδς και δὲν τὸν ἀφῆσε νὰ ἀποθῆναι. Δὲν τὸν ἔκαμεν πρὶν ἀθῶνατον διὰ νὰ μὴν τὸν ἀπολλέῃ ἀπὸ τὸν φόβου, ἀλλὰ παραμένει δίκως νὰ ἀποθῆναι, καθὼς ὅμως νὰ εἶναι ἀθάνατος. Ἐκάρισεν μακροζωίαν εἰς τὸ θνητὸν σῶμα, δεκνύουσ, καθὼς εἶπεν, ἀμύδρως πρὸ τῆς ἀνοστάσεως τὰς ἐλπίδας. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπέτρεψεν κατ' ἀρχὴν νὰ ἀποθῆναι ὁ δίκσιος, **Ε** διότι

μετά την ανωτέρω αίτιαν δὲν θά ἔλαυνε λόθος κανεὶς νὰ εἰπῆ ὅτι καὶ δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐπέτρεψεν τὸν θάνατον. Διὰ ποῖον λοιπὸν; Διὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀναστάσεως.

Ἐπειδὴ δὲν ἐπρόκειτο συνεχῶς νὰ ἐξουσιάζῃ ὁ θάνατος, διὰ τοῦτο τὸ πρῶτον αὐτοῦ θεμέλιον καὶ τὴν πρώτην ρίζαν του ἔκαμεν νὰ στερεωθῇ ἐπάνω εἰς δικαίον ἄνθρωπον, διὰ νὰ γίνῃ τὸ θεμέλιόν του ἐτοιμόρροπον. Διότι ὅπως ἡ ἀμαρτία εἶναι τροφὴ διὰ τὸν θάνατον ἔτσι καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι καταστροφὴ καὶ ὀφθαλμὸς διὰ τὸν θάνατον. Ἐπέτρεψεν λοιπὸν ἐκείνον ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ πρῶτος νὰ εἶναι δικαίος διὰ νὰ φανερώσῃ ἐξ ὀφθῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ νὰ δεῖξῃ ἀμυδρᾶς καλὰς ἐλπίδας ὅτι δὲν θά ἀφήσῃ τὸ γένος ἡμῶν νὰ παραμεινῇ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου, διὰ τοῦτο ποῦ ἐτοιμόρροπος ἐδίδετο εἰς αὐτὸν ὁ θεμέλιός του.

334 A Ἐπειτα μετὰ τὸν Ἐνώχ εἰς τὸν Νῶε πάλιν με ἄλλον τρόπον μᾶς ἐδείξεν τὴν εἰκόνα τῆς ἀναστάσεως. Μήπως ὁ Νῶε εὐρίσκειτο εἰς καλύτεραν κατάστασιν ὑπὸ ἐκείνου ποῦ εἶχον ἀποθάνει, κατάκλιτος εἰς τόσον μέγαν θάνατον καὶ σκότος καὶ φυλακὴν; Ὅμως τὰ πελάγη ἐκεῖνα τῶν ὕδατων τὰ ἕπεραντα ποῦ ἐκάλυπταν τὰς κορυφὰς τῶν ὄρων τοῦ Νῶε, ποῦ ἦτο ἐντὸς τῆς κειρατοῦ δὲν τὸν καταπόντησαν· ἀλλὰ καθὼς ἀνασταίνεται κανεὶς ἐκ τοῦ θανάτου, εἰς ἐξῆλθεν οὐκὸς τότε ὁ Νῶε ἀπὸ τὴν μεγάλην ἐκείνην τραυμασίαν δεικνύων, ἐκ τῆς ἰδικῆς του σωτηρίας, τὴν ἔβην τῆς ἀναστάσεως.

Πάλιν μετὰ ἀπὸ ἐκείνον (διότι ἴσον ὁ χρόνος παρεήρατο τόσον εὐκρινέστερα ἐφαίνοντο αἱ εἰκόνας τῆς ἀναστάσεως) **B** καὶ εἰς τὸν Ἰωνᾶ τὸ ἴσον ἔκαμεν. Αἱ τρεῖς ἡμέραι κατὰ τὰς ὁποίας ἦτο ἐντὸς τοῦ κήτους, ἦσαν συμβολαίμικα τῶν τριῶν ἡμερῶν τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ κήτους ἦτο προαναγγελία τῆς ἀναστάσεως τοῦ Δεσποτικοῦ σώματος. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἔλεγεν· «Σημεῖον ἐπιζητεῖ ἡ γενεὰ αὕτη, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον τοῦ Ἰωνᾶ ὡσπερ γὰρ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐποίησεν· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας» (Ματθ. 12, 39-40).

Καὶ ἡ γέννησις τοῦ Ἰσοῦκ ἂν εἰπῆ κανεὶς ὅτι εἶναι τόπος τῆς ἀναστάσεως δὲν θά κάμῃ λόθος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος διὰν διηγήσῃ τὰ περὶ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἀπὸ τὴν στείραν εἶπεν **C** ὅτι ὁ πατήρ αὐτοῦ δικαίος καὶ ὑπόχρη ἑλπίς, ἐπίστευσεν με ἐλπίδα καὶ διὰν «Μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, κατενόησε τὸ βαυτὸ σῶμα νεκρωμένον καὶ τὴν ἀσκήσιον τῆς μήτρας Σάρρα· εἰς δὲ τὴν ἐπισημασίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, διὸς ὄδον τῆ

Θεοῦ, καὶ πληροφόρηθῆς ὅτι καθ' ὃ ἐπιγγέλλεται δυνατὸς ἐστὶ καὶ ποιητὰς (Ρωμ. 4, 19-23). Δι' αὐτὸ καὶ προσέθεσεν· «Ὅτι ἐγράφη δὲ δι' αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οὐκ μέλλει λογιζέσθαι τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγγεγραντα Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν».

Εἶναι φανερὸν λοιπὸν ὅτι ἡ γέννησις τοῦ Ἰσοῦκ εἶναι συμβολὸν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Διότι δὲν δὲν ἦτο συμβολὸν δὲν θά προσέθετεν διὰ νὰ εἰπῆ «Ὅτι ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς οὐκ μέλλει λογιζέσθαι». **D** Διότι τὰ σύμβολα δὲν γράφονται μόνον δι' ἐκείνους ποῦ τὰ δέκονται μόνον κατὰ τὸν καιρὸν ποῦ συμβαίνουν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνους ποῦ πρόκειται νὰ ἀφελθῶν ἀπὸ αὐτὰ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους. Διὰ τοῦτο καὶ ἄλλου λέγει· «Ταῦτα δὲ τῶσπερ συνέβαινον ἐκείνους ἐγράφη δὲ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν εἰς οὐς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήνησε» (Α' Κορ. 10, 11).

Καὶ ὁ Ἥλιος διὰ τῆς ἀναλήψεως του δὴνησεν εἰς ἡμᾶς αὐτὴν τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως. Ἐκεῖνα ὅμως ὅλα ἦσαν σύμβολα· διὰν ὅμως ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθεν ἐδῶ ὑστερα ἀπὸ πολλοὺς καὶ ἀπειρους χρόνους· ἐδείξεν εἰς ἡμᾶς εἰς τὴν πραγματικότητα τὴν ἀνάστασιν διὰ τοῦ ἴδιου τοῦ σώματος, διὰν τὸ ἐλευθέρωσεν **E** ἀπὸ τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει· «Χριστὸς ἀποθανὼν καὶ ἔγερθῆς ἐκ νεκρῶν οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει· δ γὰρ ἀπέθανε τῇ ἀμαρτίᾳ, ἀπέθανεν ἀράσας» (Ρωμ. 8, 9-10).

Καὶ κατ' ἀρχὴν μὲν αὐτὰ συνέβησαν ἡμιδράς, καθόσον καὶ ἡ ἐλπίς τῆς ἀναστάσεως διὰ τοῦ Ἐνώχ, καὶ ἡ κατάλυσις τοῦ θανάτου διὰ τοῦ Ἄβελ ἐγνωστοποιήθη εἰς ἡμᾶς ἀνεγματοῦδως. Ὅμως καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἐγένον καθαρὰ καὶ φανερά πλήρως καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα διὰ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν λοιπὸν καὶ πλήθος μαρτύρων ἐβάστασαν, διότι κατενακτῆθῆ ὁ θάνατος, καὶ λάμπει ἡ ἀνάστασις. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ παρούσα ζωὴ ἐγένεν ἐπίπνοια καὶ εἶναι πλήρης κόπων. **335 A** Ἴνα ἀπὸ ἐδῶ ὀραμένοι καὶ οἱ ἐλέων ὀλισκοῦν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ σπράττουν ὁ ένας τὸν ἄλλον νὰ εἰσδύσων εἰς τὰ πρόσκαιρα καὶ νὰ φέρονται ὡς ἀπαθεῖς πρὸς τὰ δυσάρεστα τῆς ζωῆς αὐτῆς, νὰ ἀποφεύγουν μὲν τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην πρὸς τὴν παρούσαν ζωὴν, νὰ ἐπιδικῶν δὲ τὸν οὐράνιον ἔρωτα καὶ νὰ ἐπιζητῶνται νὰ φθάσων εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Διότι ὁ μὲν φτωχισμένος καὶ ὑψηλόφρων δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς παρουσίας αὐτῆς, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἠνύνησεν πῶσον μεγάλη εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, μάλλον δὲ τὸ νὰ συνανασφύραται πρὸ τῆς βασιλείας μὲ τὸν Θεὸν καὶ νὰ εἰσὶ μετὰ τὸν Χριστὸν—διότι αὐτὸ εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ κάθε βασιλείαν— δὲν θά

προτιμήση τίποτε ἀπὸ τὰ εὐχάρια τοῦ παρόντος κόσμου, ἅ ἀλλὰ θὰ περιφρονήσῃ αὐτὰ καὶ θὰ τὰ παραλείψῃ θεωρῶν αὐτὰ ὡς κοῖας. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ εἶναι δοῦλοι εἰς τὸ σῶμα τῶν καὶ ἔχουν κυριεύθῃ ἀπὸ τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν τῶν θεοτικῶν ἀπολαύσεων καὶ εὐδούων ἐντὸς αὐτῶν ὅπως τὰ θηρία μέσα εἰς τὰς φωλεὰς τῶν, διὰ τὴν σαματῆσιν τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς ἔδωκεν μαζί με αὐτὰ πολλὰ πού προξενούσιν εἰς αὐτοὺς λύπην καὶ φόβου, καὶ μερίμνας, καὶ φροντίδας, καὶ ἀγωνίας καὶ κινδύνους καὶ δειλίαν καὶ πλήθος συμφορῶν ποθῶν καὶ τὴν ἐνόχλησιν τὴν προσωκαμένην ἀπὸ τὰ σῶματα καὶ πολλὰ ἄλλα πού δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς με ἐναι λόγον, ὥστε διὸν εὐχαρισθῶν ἀποπροσαιοῦν διὰ τὸ πλῆθος τῶν κακῶν καὶ ἐπιβηρισμῶν νὰ καταπιέσῃσιν εἰς τὸν ἀκύματον λιμένα C καὶ ἀπολαύσῃσιν τὴν διαρκῆ γαλήνην, ἢ ὅποια δὲν ἔχει ἀναμετρημένα μετὰ τὰ ἀγαθὰ τὰ κακά, ἀλλὰ ἔχει καθαρά τὰ ἀγαθὰ, τὰ πραγματικὰ ἀγαθὰ.

Διότι αὐτὰ πού φαίνονται ἐδῶ εἰς τὴν γῆν ὅτι εἶναι καλά, ὅπως ὁ πλοῦτος, ἢ ὄρεα καὶ ἡ ἐξουσία, εἶναι μὲν τὰ ἀνόμοια τῶν καλῶν, εἶναι ὅμως καὶ ἀναμετρημένα μετὰ τὰ ἀνόμοια τὰ δὲ ἔχει εὐκρινῆ καὶ καθαρά, ἔσι εἰς τὰ ἀνόμοια, ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητα ἔχουν τὴν εὐτυχίαν. Διὰ τὸν κατορθώσασιν λοιπὸν αὐτὰ πρέπει νὰ ἐπιδώσασιν τὴν ἀρετὴν τῶν μαρτύρων, τὴν ἀνδρείαν, τὴν ζῆλον, τὴν πίστιν, τὴν ἀπάνησιν τῶν παρόντων, τὴν ἐπιθυμίαν τῶν μελλόντων, εἶναι δὲ δυνατὸν ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ κατορθώσασιν κυρίως ὁμοίως. Διότι καὶ ἂν δὲν ἐπιελθῇ φρεσὶ, ὅμως ὑπάρχει θιασιτέρα τῆς σπουδῆς ἢ ἐπιθυμίας καὶ ἂν δὲν ὑπάρκουν οἱ ὀδόντες τῶν θηρίων, ἔρχεται ὁ θυμὸς πού εἶναι χειρότερος τοῦ θηρίου D καὶ ἂν δὲν παροιστάσῃσιν ὅμοιοι διὰ τὸν κατακόρουν τὸς πλευράς, ὑπάρκει ὅμως ὁ φθόνος πού εἶναι χειρότερος ὅπῃ κόβει ὄφιν καὶ καταπνίγει τὴν ψυχὴν.

Πρέπει λοιπὸν ἕμεῖς ἐναντίον τῶν παθῶν τούτων νὰ ἀναλάβωμεν ὄνομα καὶ μετὰ τὴν δύναμιν πού προέρχεται ἀπὸ θεοστοκατόσους σκέψεις νὰ ἀναμετρώμεν ἐναντίον αὐτῶν καὶ εἶσι νὰ διανύσασιν τὸν παρόντα βίον, καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς νὰ εὐρισκώμεθα εἰς διαρκῆ ἀγάπην, ὥστε ἀφοῦ κοπιάσασιν ὄλιγον χρόνον νὰ ἀμετρώμεν διὰ παντός καὶ νὰ ἀπολαύσασιν τῶν αἰώνων ἀγαθῶν καὶ νὰ εἰσέλθῃσιν πάντοτε μετὰ τὸν Κύριον καὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὴν μετ' αὐτοῦ κοινωνίαν, ἢ ὅποια ὑπερβαίνει κάθε λογικὴν καὶ κάθε σκέψιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶθε εἶναι ἡμεῖς νὰ μετασχημαθῶμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ ὁποίου καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ἄνθρωπος ἢ δόξα εἰς τὸν Πατέρα συγκρόνως καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, νῦν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς Μαρτύρας Ὁμοίαι.

C. Αἱ τῶν μαρτύρων ἑορταὶ οὐκ ἐν τῇ περιόδῳ τῶν ἡμερῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἐπιτελούντων κρίνονται. Ὅσον τι λέγω. Ἐμμήσω μάρτυρα; ἐξήλωσας αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν; κατ' ἔχνος αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας ἔδραμες; καὶ οὐκ οὕτως ἡμέρας μάρτυρος, ἑορτὴν μάρτυρος ἐπέτελεσας. Τιμὴ γὰρ μάρτυρος, μίμησις μάρτυρος. Ὡς περ γὰρ οἱ τὰ φαῦλα A πράττοντες, καὶ ἐν ἑορταῖς ἀνείροτο εἶσιν· οὕτω καὶ οἱ τὴν ἀρετὴν μετιόντες, καὶ πανηγύρεις οὐκ οὕτως, ἑορτὴν ἐπιτελοῦσιν· ἐν γὰρ τῇ καθαρῷ τοῦ συνειδότος ἢ ἑορτῆς χαρακτηρίζεται. Τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος δηλῶν εἶπεν· Ὡς ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιῆ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εὐαικρινείας καὶ ἀληθείας. Ἔστι τούτων ἄξιμα παρὰ Ἰουδαίους, ἔστι καὶ παρ' ἡμῶν· ἀλλὰ παρ' ἐκείνους μὲν ἄξιμα ἐξ ἀλεύρου, παρ' ἡμῶν δὲ καθαρότης βίου, καὶ ζωῆς κακίας ἀπάσης ἀπηλλαγμένη. Ὡς περ ὁ ῥύπου καὶ κηλίδος καθαρὰν τὴν ἑαυτοῦ διατηρῶν ζῶν, καθ' ἡμέραν ἐορτάζει, πανηγυρίζων δεῖ, καὶ μὴ ἐν ἡμέρᾳ, μὴδὲ ἐν σηκοῖς μαρτύρων, ἀλλὰ καὶ οἱκοι καθήμενος. Ἔστι γὰρ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἑορτὴν B μαρτύρων ἐπιτελεῖν. Καὶ ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα μὴ παραγινώμεθα πρὸς τοὺς τάφους τῶν μαρτύρων, ἀλλ' ἵνα παραγενόμενοι μετὰ τῆς προσηκούσης ἀπαντήσασιν προθυμίας, καὶ μὴ μόνον ταῖς ἡμέραις αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τούτων χωρὶς, τὴν αὐτὴν ἐλάβετε παρὰ χύματα. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιο σήμερον ἡμῶν